

Bryssel, 23. kesäkuuta 2026
(OR. en)

10746/26

Toimielinten välinen asia:
2025/0399(COD)

ENER 413
TRANS 434
RELEX 861
ECOFIN 840
ENV 770
CODEC 1234
IA 172

ILMOITUS

Lähettiläjä: Neuvoston pääsihteeristö

Vastaanottaja: Neuvosto

Ed. asiak. nro: 10340/26

Kom:n asiak. nro: 16772/25 + ADD 1

Asia: Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista, asetusten (EU) 2019/942, (EU) 2019/943 ja (EU) 2024/1789 muuttamisesta ja asetuksen (EU) 2022/869 kumoamisesta
– Yleisnäkemys

I JOHDANTO

1. Komissio esitti 10. joulukuuta 2025 ehdotuksen Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista annetun asetuksen tarkistamisesta (TEN-E-asetus)¹ ja ehdotuksen muutosdirektiiviksi lupamenettelyjen nopeuttamisen osalta² (lupadirektiivi). Nämä kaksi ehdotusta ovat osa Euroopan verkkopakettia, johon liittyy komission tiedonanto ja kaksi ohjeasiakirjaa.

¹ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista, asetusten (EU) 2019/942, (EU) 2019/943 ja (EU) 2024/1789 muuttamisesta ja asetuksen (EU) 2022/869 kumoamisesta (16772/25 + ADD 1 + ADD 2).

² Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi direktiivien (EU) 2018/2001, (EU) 2019/944 ja (EU) 2024/1788 muuttamisesta lupamenettelyjen nopeuttamisen osalta (16772/25 + ADD 1 + ADD 2).

2. Ehdotetulla TEN-E-asetuksella pyritään parantamaan rajat ylittävän energiainfrastruktuurin suunnittelua, nopeuttamaan lupamenettelyjä, varmistamaan tehokkaammat mekanismit rajat ylittävien hankkeiden kustannusten ja hyötyjen jakamiseksi sekä parantamaan rajat ylittävän infrastruktuurin häiriönsietokykyä ja turvallisuutta.

II ASIAN KÄSITTELYN TILANNE

3. Komissio esitteli 11. joulukuuta 2025 ehdotuksen TEN-E-asetukseksi ja lupadirektiiviksi energiatyöryhmässä.
4. Ministerit kävivät 15. joulukuuta 2025 liikenne-, televiestintä- ja energianeuvoston (energia) istunnossa tausta-asiakirjan (15896/25) pohjalta periaatekeskustelun Euroopan verkkopaketista.
5. Komissio esitteli 13. tammikuuta 2026 energiatyöryhmässä liitteenä olevan Euroopan verkkopaketia koskevan vaikutustenarvioinnin, ja samassa kokouksessa työryhmä aloitti ehdotusten artiklakohtaisen tarkastelun.
6. Ministerit kävivät 16. maaliskuuta 2026 TTE-neuvoston (energia) istunnossa toisen periaatekeskustelun Euroopan verkkopaketista tausta-asiakirjan (6281/26) pohjalta.
7. Eurooppa-neuvosto kehotti 19. maaliskuuta 2026 antamissaan päätelmissä lainsäätäjiä sopimaan vuonna 2026 kunnianhimoisesta verkkopaketista tarvittavan infrastruktuurin rakentamiseksi nopeasti, sen suojelun ja häiriönsietokyvyn varmistamiseksi sekä yhteenliitäntöjen parantamiseksi sekä kansallisella tasolla että Euroopan laajuisesti muun muassa pelkistämällä ja nopeuttamalla lupamenettelyjä edistään siten yhdenmukaisia ja vankempia energiamarkkinoita sekä määrittämällä sisäisiltä tarjousalueilta saatavia kotimaisia pullonkaulatuloja koskevan joustavan toimintamallin, jossa otetaan huomioon kansalliset olosuhteet. Euroopan verkkopaketti on myös yksi Euroopan parlamentin, Euroopan unionin neuvoston ja Euroopan komission yhden Euroopan yhden markkinat -etenemissuunnitelman ensisijaisista tavoitteista.

8. Pysyvien edustajien komitea antoi 20. toukokuuta 2026 verkkopaketin jatkokäsittelyä varten tausta-asiakirjan (8469/26) pohjalta ohjeita, joissa keskityttiin pääasiassa keskeiseen skenaarioon, pullonkaulatuloihin, rajatylittävän energiainfrastruktuurin turvallisuuteen ja häiriönsietokykyyn, hiljaiseen hyväksyntään ja maankäytön suunnitteluun.
9. Pysyvien edustajien komitea tarkasteli 17. kesäkuuta 2026 ehdotusta yleisnäkemykseksi (10340/26).
10. Puheenjohtajavaltio on tähän mennessä valmistellut seitsemän TEN-E-asetuksen tarkistusta edellä mainittujen neuvostossa käytyjen periaatekeskustelujen, jäsenvaltioilta energiatyöryhmässä lainsäädäntöehdotuksen tarkastelun aikana saatujen huomautusten, pysyvien edustajien komiteassa käytyjen keskustelujen tulosten ja Eurooppa-neuvoston 19. maaliskuuta 2026 antaman ohjeistuksen pohjalta.
11. Viimeisin puheenjohtajavaltion kompromissiehdotus (REV 7) on tämän ilmoituksen liitteenä. Uusi teksti komission alkuperäiseen ehdotukseen verrattuna on **lihavoitu** ja poistot merkitty hakasulkein [...].

III KÄSITTELY MUISSA TOIMIELIMISSÄ

12. Euroopan parlamentissa asiakokonaisuuden käsittelystä vastaa teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunta (ITRE). TEN-E-asetuksen esittelijäksi on nimetty Euroopan parlamentin jäsen Tsvetelina Penkova (S & D, BG). Euroopan parlamentin odotetaan vahvistavan kantansa TEN-E-asetukseen viimeistään lokakuussa 2026.
13. Alueiden komitea antoi 5. maaliskuuta 2026 lausunnon Euroopan verkkopaketista³. Euroopan talous- ja sosiaalikomitea antoi Euroopan verkkopaketista lausuntonsa 18. maaliskuuta 2026⁴.

³ 9866/26.

⁴ 9868/26.

IV PUHEENJOHTAJAVALTION KOMPROMISSIEHDOTUKSEN KESKEISET OSAT

14. Seuraavassa esitetään yhteenveto huomattavimmista muutoksista ehdotettuun TEN-E-asetukseen. Puheenjohtajavaltio katsoo, että viimeisin tarkistus on herkkä kompromissi jäsenvaltioiden eri kantojen välillä ja että sillä vastataan valtuuskuntien esittämiin huolenaiheisiin ja ratkaisematta oleviin kysymyksiin.

Lupasäännösten osalta:

15. Lupaprosessin järjestämistä koskevia 8 artiklan säännöksiä on tarkistettu, jotta voidaan varmistaa yhden ainoan toimivaltaisen viranomaisen nimeämisen jatkuvuus (josta säädetään jo nykyisessä TEN-E-asetuksessa) ja selventää sen roolia unionin luettelossa olevien hankkeiden toteuttajien yhteyspisteinä. Vastaavaa johdanto-osan 39 kappaletta on myös muutettu viittauksilla kansalliseen perustuslailliseen järjestykseen ja oikeusjärjestelmiin.
16. Lupaprosessin keston ja täytäntöönpanon osalta 10 artiklan 4 kohdan säännöksistä, jotka koskevat hiljaista hyväksyntää lupamenettelyssä sekä kattavan päätöksen että erityisten hallinnollisten välivaiheiden osalta, on lupadirektiivin tavoin tehty vapaaehtoisia. Myös digitaalisen alustan perustamisesta lupamenettelyä varten (10 artiklan 5 kohta) tehtiin vapaaehtoisia. Joitakin lupamenettelyn määräaikoja pidennettiin.
17. Tiettyjä selvennyksiä, jotka koskevat erittäin tärkeää yleistä etua, ympäristöarviointeja ja lieventäviä toimenpiteitä lupamenettelyissä, esitettiin muun muassa 7 artiklassa ja johdanto-osan 36 kappaleessa.

Keskeisen skenaarion osalta:

18. 11 artiklaan ja vastaaviin johdanto-osan kappaleisiin on tehty useita mukautuksia sen varmistamiseksi, että jäsenvaltioilla on asianmukainen rooli verkon kehittämisen suunnittelussa, ja tarvittavien päivitysten suunnittelemiseksi. Erityisesti on selvennetty, että keskeisessä skenaariossa ja herkkyyssanalyysissä otettaisiin huomioon kansalliset ja alueelliset erityispiirteet sekä viimeisimmät kansalliset energia- ja ilmastosuunnitelmat.

19. Tekstissä säädetään nyt myös, että jäsenvaltiot tarkistaisivat tiedot ja oletukset, että keskeinen skenaario hyväksyttäisiin täytäntöönpanosäädöksellä ja että lisäherkkyyskäyksiä tai keskeisen skenaarion päivityksiä laadittaisiin vähintään 24 kuukauden välein. Päällekkäisyyksien välttämiseksi ja hallinnollisen taakan vähentämiseksi säädetään myös, että tätä tarkoitusta varten toteutettavaa tiedonkeruuta koordinoidaan muiden tiedonkeruutoimien kanssa.
20. Tekstissä todetaan nyt myös, että herkkyysanalyysissä olisi otettava huomioon myös vaihtoehtoiset hankintalähteiden yhdistelmät ja kysyntämallit sekä olemassa olevat suuntaukset ja ennusteet.

Pullonkaulatulojen osalta:

21. 19 artiklaan on tehty useita muutoksia, joilla puututaan pullonkaulatulojen keräämistä ja jakamista koskeviin jäsenvaltioiden huolenaiheisiin. On selvennetty, että siirtoverkonhaltijat jakavat pullonkaulatulot eivätkä varaa niitä fyysisesti. Kompromissiehdotuksessa otetaan käyttöön vaiheittainen mekanismi, jolla lisätään jaettujen vuotuisten pullonkaulatulojen määrää alkuperäisestä 10 prosentista viidellä prosenttiyksiköllä vuodessa, kunnes se on 25 prosenttia.
22. Selvennettiin, että jäsenvaltion sisäisistä tarjousalueiden rajoista johtuvat pullonkaulatulot tai ennen asetuksen voimaantuloa kerätyt pullonkaulatulot eivät kuulu asetuksen soveltamisalaan ja että määrä laskettaisiin vuosittain asetuksen 2019/943 19 artiklan 4 kohdan nojalla kehitetyn menetelmän mukaisesti. Puheenjohtajavaltio on myös täsmentänyt, että jaetut varat vapautetaan erilliseltä sisäiseltä tililtä niiden jakamista seuraavan kahdeksannen kalenterivuoden lopussa, jotta ne voidaan käyttää asetuksen 2019/943 19 artiklan mukaisesti.
23. Puheenjohtajavaltio on myös selventänyt kansallisten sääntelyviranomaisten roolia ja täsmentänyt, mihin varat voitaisiin käyttää. Nyt on erityisesti mahdollista käyttää varoja myös sellaisten vaihtoehtoisten hankkeiden rahoittamiseen, joilla on sama tavoite kuin unionin luettelossa olevilla hankkeilla ja jotka sisältyvät kymmenvuotisiin verkon kehittämissuunnitelmiin, edellyttäen, että unionin luettelossa ei ole riittävän kypsiä hankkeita. Kompromissiehdotuksessa esitetään myös täytäntöönpanosäädöstä delegoidun säädöksen sijaan.

Hankkeiden niputtamisen osalta:

24. Asetuksen 18 artiklaan ja vastaavaan johdanto-osan 71 a kappaleeseen tehtävillä uusilla muutoksilla selvennetään, että yhteenniputettuja hankkeita toteuttavat jäsenvaltiot voivat yhdessä sallia vetyverkonhaltijoiden soveltaa kustannusten ajallista jakamista asetuksen 2024/1789 5 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Lisäksi komissiota pyydetään arvioimaan rajatylittävien vetyinfrastruktuurihankkeiden laajentamista tukevien nykyisten toimenpiteiden vaikuttavuutta.

Uuden turvallisuutta ja häiriönsietokykyä koskevan luokan osalta:

25. Useiden jäsenvaltioiden pyynnöstä liitteeseen II on lisätty uusi erillinen nykyisen sähköinfrastruktuurin turvallisuuden, häiriönsietokyvyn ja korjausten luokka. Muutokset koskevat laitteita tai laitteistoja, jotka on erityisesti suunniteltu tarjoamaan suojaa ja häiriönsietokykyä olemassa oleville kriittisille verkkoelementeille asetuksen (EU) 2019/943 mukaisesti, ja kriittisiä komponentteja, jotka on erityisesti nimetty hätäkorjauksia varten sellaisen tahallisen häiriötilanteen jälkeen, joka vaikuttaa olemassa oleviin rajat ylittäviin kriittisiin verkkoelementteihin, joita on aiemmin rahoitettu Verkkojen Eurooppa -välineestä, tai rajatylittävään kriittiseen suurjännitesähköverkkoon kuuluviin kriittisiin merenalaisiin sähköinfrastruktuureihin.
26. Kriittisiä komponentteja varten on otettu käyttöön useita suojatoimia: niiden tarkoituksena on oltava toiminnan jatkuvuuden varmistaminen, niiden on oltava osa korjattua infrastruktuuria, ne on tarkoitettu hätäkorjaustarkoituksiin, ne eivät saa olla luonteeltaan puhtaasti logistisia ja niiden on oltava välttämättömiä järjestelmien turvallisen, varman ja tehokkaan käytön kannalta. Vastaavassa johdanto-osan 8 a kappaleessa on myös selvennetty, että komission olisi varmistettava tämän luokan oikeasuhteinen käyttö, jotta asetuksen kaikkiin toimintapoliittisiin tavoitteisiin on saatavilla riittävästi rahoitusta, ja julkaistava 24 artiklan mukaisesti kertomus tällaisten hankkeiden täytäntöönpanosta.

Muiden tekstiin tehtyjen muutosten osalta:

27. **Infrastruktuuritarpeiden** tunnistamista koskevien raporttien (12 artikla) osalta on suunniteltu, että tällaisissa raporteissa otettaisiin huomioon kansallisen verkon kehittämisen nykyiset ja tulevat vaatimukset. Myös säännöksiä, jotka koskevat TEN-E-ryhmän roolia ja aikataulua sekä tarpeiden tunnistamista koskevan raportin että tarpeiden yhteensovittamisprosessin osalta (13 artikla), on tarkistettu.
28. Sellaisten **investointien** osalta, **joilla on rajatylittäviä vaikutuksia** (17 artikla ja vastaava johdanto-osan 25 a kappale), on selvennetty niiden jäsenvaltioiden osallistumista, joissa 10 prosenttia hankkeen arvioituista hyödyistä toteutuu, sanotun kuitenkaan rajoittamatta kullekin verkonhaltijalle aiheutuvia kustannuksia, ja ristiinhyötyanalyysin avoimuudesta on säädetty.
29. Yhtä yhteenliitântää koskevan poikkeuksen voimassaoloa ehdotetaan jatkettavaksi Kyproksen ja Maltan osalta, jotta ne säilyttäisivät tämän asetuksen mukaisen yhteistä etua koskevan hankkeen asemansa 31 päivään joulukuuta 2033 (27 artikla).
30. Liitteessä IV esitettyjen hankkeiden perusteita koskevien sääntöjen ja indikaattoreiden osalta **sähkönsiirtohankkeiden siirtokapasiteettia** on tarkistettu ja **elektrolyysilaitteiden kapasiteettia** on alennettu 150 MW:iin (samoin kuin liitteessä II esitetyissä infrastruktuuriluokissa). Tekstiin on lisätty viittaus syrjäisten ja saarijäsenvaltioiden erityistilanteeseen.

V PÄÄTELMÄ

31. Edellä esitetyn perusteella neuvostoa pyydetään muodostamaan 26. kesäkuuta 2026 pidettävässä istunnossaan yleisnäkemyks tämän ilmoituksen liitteessä olevasta ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista.

2025/0399 (COD)

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS

Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista, asetusten (EU) 2019/942, (EU) 2019/943 ja (EU) 2024/1789 muuttamisesta ja asetuksen (EU) 2022/869 kumoamisesta

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 172 artiklan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen kun esitys lainsäätämisyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon¹,

ottavat huomioon alueiden komitean lausunnon²,

noudattavat tavallista lainsäätämisyksitystä,

sekä katsovat seuraavaa:

¹ EUVL C , , s. .

² EUVL C , , s. .

- (1) Komission 26 päivänä helmikuuta 2025 antamassa tiedonannossa ”Puhtaan teollisen kehityksen ohjelma”³ esitetään yhteinen etenemissuunnitelma kilpailukyvyyn parantamiseksi ja hiilestä irtautumiseksi. Kohtuuhintaisen energian varmistaminen on keskeinen edellytys unionin teollisuuden kilpailukyvyille erityisesti energiantensiivisillä aloilla. Sen vuoksi kohtuuhintaisen energian saatavuus on sekä puhtaan teollisen kehityksen ohjelman että kohtuuhintaista energiaa koskevan toimintasuunnitelman⁴ kulmakivi. Hiilestä irtautumiseen tähtäävät toimenpiteet ovat myös voimakas kasvun vauhdittaja, kunhan ne on sovitettu hyvin yhteen teollisuus-, kilpailu-, talous- ja kauppapolitiikan kanssa, kuten 29 päivänä tammikuuta 2025 annetussa komission tiedonannossa ”EU:n kilpailukykykompassi”⁵ todetaan. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2021/1119⁶ vahvistetaan kunnianhimoinen unionin kehys sen talouden irrottamiseksi hiilestä vuoteen 2050 mennessä.

³ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle, Puhtaan teollisen kehityksen ohjelma: kilpailukykyyn ja vähähiilistämiseen tähtäävä yhteinen etenemissuunnitelma, COM(2025) 85 final, 26.2.2025.

⁴ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle, Kohtuuhintaista energiaa koskeva toimintasuunnitelma – Energiaunionimme todellisen arvon hyödyntäminen kohtuuhintaisen, tehokkaan ja puhtaan energian varmistamiseksi kaikille eurooppalaisille, COM(2025) 79 final, 26.2.2025.

⁵ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle, EU:n kilpailukykykompassi, COM(2025) 30 final, 29.1.2025.

⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2021/1119, annettu 30 päivänä kesäkuuta 2021, puitteiden vahvistamisesta ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi sekä asetusten (EY) N:o 401/2009 ja (EU) 2018/1999 muuttamisesta (eurooppalainen ilmastolaki) (EUVL L 243, 9.7.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj>).

- (2) Osana asetuksen (EU) 2021/1119 yleistä pyrkimystä uusiutuvaa energiaa koskevaa unionin sitovaa tavoitetta on nostettu. Tavoitteena on, että vuoteen 2030 mennessä unionissa tuotettavasta energiasta 42,5 prosenttia (ja mieluiten 45 prosenttia) on uusiutuvaa energiaa⁷. Myös unionin sitovan energiatehokkuustavoitteen kunnianhimon tasoa on nostettu, ja tällä hetkellä tavoitteena on, että energian loppukulutusta unionissa vähennetään vuoteen 2030 mennessä 11,7 prosenttia vuoden 2020 ennusteisiin verrattuna⁸. Kasvihuonekaasujen nettopäästöjen vähentämistä koskevassa välitavoitteessa (vuoteen 2030 mennessä vähintään 55 % vähemmän päästöjä vuoden 1990 tasoon verrattuna) on edetty hyvin, ja 2 päivänä heinäkuuta 2025 komissio ehdotti asetuksen (EU) 2021/1119 muuttamista⁹ siten, että unionin vuoden 2040 ilmastotavoitteeksi asetettaisiin kasvihuonekaasujen nettopäästöjen vähentäminen 90 prosentilla vuoden 1990 tasoon verrattuna.

⁷ Direktiivi (EU) 2023/2413, annettu 18 päivänä lokakuuta 2023, direktiivin (EU) 2018/2001, asetuksen (EU) 2018/1999 ja direktiivin 98/70/EY muuttamisesta uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisen osalta sekä neuvoston direktiivin (EU) 2015/652 kumoamisesta (EUVL L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj>).

⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2023/1791, annettu 13 päivänä syyskuuta 2023, energiatehokkuudesta ja asetuksen (EU) 2023/955 muuttamisesta (EUVL L 231, 20.9.2023, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/1791/oj>).

⁹ COM(2025) 524 final, 2.7.2025.

- (3) Näiden tavoitteiden mukaisen unionin energiasiirtymän tukemiseksi tarvitaan asianmukainen infrastruktuuri, joka tukee muun muassa nopeaa sähköistämistä, uusiutuvan ja fossiilittoman sähköntuotannon laajentamista, uusiutuvien ja vähähiilisten kaasujen käytön lisäämistä, energiajärjestelmän integrointia, **energiaeristyneisyyden vähentämistä yhteenliittämättömien tai hyvin vähän yhteenliitettyjen verkkojen osalta** ja innovatiivisten ratkaisujen käyttöönoton laajentamista. Nykyiset investoinnit rajatylittävään energiainfrastruktuuriin eivät selvästikään ole riittäviä energiainfrastruktuurin muuttamiseksi ja edellä kuvattujen tavoitteiden edellyttämän infrastruktuurin rakentamiseksi, ja Euroopan rajatylittävän sähköinfrastruktuurin tarpeiden ja infrastruktuurin kehittämisen nopeuden ja tason välillä on huomattava kuilu sekä siirto- että jakeluverkon tasolla.¹⁰ Rajatylittävästä sähköntarpeesta vuonna 2030 jää puuttumaan noin puolet (41 gigawattia 88 gigawattista), ja tämän vajeen odotetaan kasvavan seuraavan vuosikymmenen aikana. Vuoteen 2040 mennessä rajatylittävän sähkökapasiteetin tarve kasvaa 108 gigawattiin¹¹. Energiainfrastruktuuriin on siis investoitava enemmän, ja Draghin raportissa¹² korostettiin erityisesti tarvetta lisätä nopeasti rajatylittävän energiainfrastruktuurin käyttöönottoa, jotta Euroopan teollisuus saadaan irrotettua hiilestä. Komissio korosti puhtaan teollisen kehityksen ohjelmassa¹³ ja siihen liittyvässä kohtuuhintaista energiaa koskevassa toimintasuunnitelmassa¹⁴ sitä, miten tärkeää on saattaa energiaunioni valmiiksi investoimalla energiainfrastruktuuriin ja rajatylittäviin verkkoihin, jotta voidaan turvata unionin teollisuuden kilpailukyky, ihmisten hyvinvointi sekä energiansaannin kohtuuhintaisuus ja varmuus.

¹⁰ ACER (2024): Electricity infrastructure development to support a competitive and sustainable energy system (Sähköinfrastruktuurin kehittäminen kilpailukykyisen ja kestävän energiajärjestelmän tukemiseksi) (vuoden 2024 seurantaraportti).

¹¹ Sähkö-ENTSO (2025), KYMMENVUOTINEN VERKON KEHITTÄMISSUUNNITELMA 2024. Mahdollisuudet tehostaa Euroopan sähköjärjestelmää vuoteen 2050 mennessä. Infrastruktuuripuutteita koskeva raportti.

¹² Mario Draghin vuoden 2025 raportti Euroopan kilpailukykyyn tulevaisuudesta.

¹³ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle, Puhtaan teollisen kehityksen ohjelma: kilpailukykyyn ja vähähiilistämiseen tähtäävä yhteinen etenemissuunnitelma, COM(2025) 85 final, 26.2.2025.

¹⁴ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle, Kohtuuhintaista energiaa koskeva toimintasuunnitelma – Energiaunionimme todellisen arvon hyödyntäminen kohtuuhintaisen, tehokkaan ja puhtaan energian varmistamiseksi kaikille eurooppalaisille, COM(2025) 79 final, 26.2.2025.

- (4) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2022/869¹⁵ vahvistetaan suuntaviivat sellaisten Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien ensisijaisten käytävien ja alueiden viiveetöntä kehittämistä ja yhteentoimivuutta varten, joiden avulla voidaan varmistaa ilmastomuutoksen hillintä, erityisesti saavuttaa vuoteen 2030 ulottuvat unionin energia- ja ilmastotavoitteet samoin kuin sen ilmastoneutraaliustavoite viimeistään vuoteen 2050 mennessä, sekä varmistaa yhteenliittännät, energiavarmuus, markkinoiden yhdentyminen, järjestelmän integrointi, kaikkia jäsenvaltioita hyödyttävä kilpailu ja kohtuuhintainen energia. Asetuksessa (EU) 2022/869 säädetään erityisesti yhteistä etua koskevien hankkeiden ja keskinäistä etua koskevien hankkeiden määrittämisestä, sillä helpotetaan tällaisten hankkeiden toteuttamista ja siinä määritetään edellytykset, joiden täyttyessä kyseisille hankkeille voidaan myöntää unionin rahoitustukea. Yhteistä etua koskevat hankkeet ja keskinäistä etua koskevat hankkeet tuottavat kuitenkin rajatylittävän luonteensa vuoksi paitsi merkittäviä myönteisiä ulkoisvaikutuksia ja edistävät yhteisvastuullisuutta myös aiheuttavat toteuttajilleen erityisiä haasteita, jotka johtuvat hankkeiden ulottumisesta useille lainkäyttöalueille, koordinoinnin haasteista sekä kustannusten ja hyötyjen usein epäsymmetrisestä jakautumisesta. Sen vuoksi niitä varten tarvitaan jatkossakin unionin tason kehys.

¹⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2022/869, annettu 30 päivänä toukokuuta 2022, Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista, asetusten (EY) N:o 715/2009, (EU) 2019/942 ja (EU) 2019/943 ja direktiivien 2009/73/EY ja (EU) 2019/944 muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 347/2013 kumoamisesta (EUVL L 152, 3.6.2022, s. 45, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/869/oj>).

- (5) **Vaikka tietyillä jäsenvaltioilla, erityisesti sisämaavaltioilla, on lyhyellä aikavälillä erityisiä haasteita, jotka johtuvat REPowerEU-suunnitelman täytäntöönpanosta, minkä vuoksi niiden on jatkettava monipuolistamistoimiaan muun muassa vahvistamalla toimitusinfrastruktuuria ja kehittämällä vaihtoehtoisia toimitusreittejä,** asetuksen (EU) 2022/869 tavoitteet pätevät suurelta osin edelleen [...] ja nykyistä Euroopan laajuisia energiaverkkoja koskevaa kehystä olisi mukautettava siten, että siinä otetaan kaikilta osin huomioon energijärjestelmään odotettavissa olevat muutokset, jotka johtuvat uudesta poliittisesta toimintaympäristöstä ja erityisesti vuotta 2050 koskevasta ilmastoneutraaliustavoitteesta ja vuodeksi 2040 ehdotetusta välitavoitteesta. Erityisesti verkkojen suunnittelu olisi toteutettava yhdennetympin, jotta sillä voidaan tukea energian sisämarkkinoita, joilla on yhä enemmän keskinäisiä riippuvuuksia ja jotka ovat yhä hajautetummat, ja jotta voidaan nopeuttaa lupamenettelyjä ja varmistaa rajatylittävän energiainfrastruktuurin turvallisuus ja häiriönsietokyky. Nämä näkökohdat ovat otettava asianmukaisesti huomioon myös tarkistetussa Euroopan laajuisia energiaverkkoja koskevassa kehyksessä. Uuden poliittisen toimintaympäristön ja uusien tavoitteiden lisäksi teknologian kehitys on viime vuosikymmenen aikana ollut nopeaa. Tämä kehitys olisi otettava huomioon tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvissa energiainfrastruktuuriluokissa, yhteistä etua koskevien hankkeiden ja keskinäistä etua koskevien hankkeiden valintakriteereissä sekä ensisijaisten käytävien ja alueiden yhteydessä. Tämän asetuksen säännökset eivät kuitenkaan saisi vaikuttaa jäsenvaltioiden oikeuteen määritellä energiavarojensa hyödyntämisen ehdot, jäsenvaltioiden eri energialähteiden välillä tekemiin valintoihin eivätkä niiden energiahuollon yleiseen rakenteeseen, kuten Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 194 artiklassa määrätään.
- (6) Euroopan laajuisen energiainfrastruktuurin ensisijaisten käytävien ja aihealueiden (joita on määritetty yhteensä 13) toteuttaminen on olennaisen tärkeää unionin energia- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi eli muun muassa markkinoiden yhdentymisen edistämiseksi, energiavarmuuden takaamiseksi, vuoden 2050 ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttamiseksi ja energian kohtuuhintaisuuden varmistamiseksi. Nämä ensisijaiset kohteet edellyttävät investointeja sähkön siirtoon ja varastointiin, uusiutuvan energian offshore-verkkoihin, älykkäisiin sähköverkkoihin, laitteisiin ja laitteistoihin, joiden tarkoituksena on varmistaa nykyisten kriittisten verkkoelementtien suojelu ja häiriönsietokyky, vedyn siirtoon ja varastointiin ja vetyterminaaleihin, elektrolyysilaitteisiin, hiilidioksidin kuljetukseen ja varastointiin sekä seuranta-, valvonta- ja digitalisointilaitteisiin ja -laitteistoihin, jotka ovat välttämättömiä nykyisten rajatylittävien suurjänniteverkkojen kannalta.

- (7) Unionin energiainfrastruktuuria olisi parannettava, jotta voidaan lisätä sen kykyä sietää häiriöitä, jotka johtuvat luonnonkatastrofeista ja ihmisen aiheuttamista katastrofeista, ilmastonmuutoksen haitallisista vaikutuksista, tahallista vihamielisistä toimista ja sen turvallisuuteen kohdistuvista uhkista, erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2022/2557¹⁶ mukaisen kriittisen eurooppalaisen infrastruktuurin osalta.
- (8) Nykyisessä geopoliittisessa toimintaympäristössä on tärkeää varmistaa sähkön keskeytymätön virtaus rajojen yli toimitusvarmuuden takaamiseksi. Tämä riippuu paitsi jäsenvaltioiden välisten rajayhdysjohtojen myös kriittisten verkkoelementtien häiriönsietokyvystä. Sen vuoksi tässä asetuksessa olisi otettava käyttöön uusi infrastruktuuriluokka sellaisiin laitteisiin ja laitteistoihin tehtäville investoinneille, jotka vaikuttavat suoraan kriittisten verkkoelementtien häiriönsietokykyyn ja suojaukseen ja jotka on suunniteltu parantamaan niitä. Tämän uuden infrastruktuuriluokan olisi katettava Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/943¹⁷ vahvistetut kriittiset verkkoelementit, jotka tukevat verkon turvallisuutta ja toimitusvarmuutta jäsenvaltioiden Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/941¹⁸ mukaisissa kriisiskenaarioissa ja riskeihinvarautumissuunnitelmissa. **Verkkoinfrastruktuurin tehokkaan häiriönsietokyvyn ja suojelun varmistamiseksi hankkeiden valinnassa voidaan tarvittaessa ottaa asianmukaisesti huomioon unioniin perustuvat ratkaisut, erityisesti sähköverkkoteknologioiden osalta.**

¹⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2022/2557, annettu 14 päivänä joulukuuta 2022, kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvystä ja direktiivin 2008/114/EY kumoamisesta (EUVL L 333, 27.12.2022, s. 164, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2557/oj>).

¹⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/943, annettu 5 päivänä kesäkuuta 2019, sähkön sisämarkkinoista (EUVL L 158, 14.6.2019, s. 54, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/943/oj>).

¹⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/941, annettu 5 päivänä kesäkuuta 2019, riskeihin varautumisesta sähköalalla ja direktiivin 2005/89/EY kumoamisesta (EUVL L 158, 14.6.2019, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/941/oj>).

- (8 a) Kun lisäksi otetaan huomioon tahallisten häiriötilanteiden yleistyminen, on tarpeen vahvistaa solidaarisuutta unionissa, jotta voidaan tukea erityisesti niitä jäsenvaltioita, jotka ovat eniten alttiita geopoliittiselle tilanteelle, muun muassa Verkkojen Eurooppa -välineen energiaosion kautta. Sen vuoksi unionin olisi myös tuettava investointeja kriittisiin komponentteihin, jotka on erityisesti tarkoitettu kriittisen sähköinfrastruktuurin, jolla on rajat ylittävää merkitystä, kiireelliseen korjaamiseen ja ennallistamiseen, jotta voidaan parantaa unionin valmiutta korjata energiainfrastruktuuriin liittyviä merkittäviä tahallisia häiriötilanteita. Tältä osin uuteen infrastruktuuriluokkaan olisi sisällytettävä myös hätäkorjauskomponentit siltä osin kuin tällaiset investoinnit on tiukasti rajoitettu sen varmistamiseen, että kriittinen verkko korjataan nopeasti tahallisten häiriötilanteiden jälkeen. Siihen voisi sisältyä myös kriittisten komponenttien alueellisia hätävarastoja, joilla varmistetaan tällaisten kriittisten verkkokomponenttien nopea korjaaminen. Kun otetaan huomioon kriittisen infrastruktuurin, jolla on rajatylittävää merkitystä, mahdollisten häiriöiden alueelliset vaikutukset ja jotta lähestymistapa olisi kustannusoptimaalinen, tällaisissa hankkeissa olisi oltava mukana vähintään kaksi jäsenvaltiota tai ainakin yksi jäsenvaltio ja jokin energiayhteisön sopimuspuoli tai kolmas maa, ja niihin voi liittyä kriittisten komponenttien alueellista varastointia. Tahallisten häiriötilanteiden jälkeen toteutettavien kriittisiä verkkoelementtejä koskevien korjaustoimien rahoituksen olisi oltava poikkeuksellista, ja sitä olisi myönnettävä vain, jos riittävää vaihtoehtoista rahoitusta ei ole saatavilla.**
- (8 aa) Tämän luokan soveltamisala olisi rajoitettava rajatylittävään suurjännitesähköinfrastruktuuriin, joka on aiemmin saanut tukea Verkkojen Eurooppa -välineestä, tai rajatylittävään suurjännitesähköverkkoon kuuluviin kriittisiin merenalaisiin sähköyhdysjohtoihin. Näin varmistetaan, että unionin tuki pysyy kohdennettuna ja vastaa kaapeliturvallisuutta koskevan EU:n toimintasuunnitelman tavoitteita. Toimintasuunnitelmassa määritellään merenalaiset sähkökaapelit, erityisesti rajayhdysjohdot, kriittisiksi infrastruktuureiksi, joihin kohdistuu suurempi tahallisten häiriöiden riski erityisesti Itämerellä.**

- (8 b) Kun tässä uudessa luokassa vahvistettuja säännöksiä pannaan täytäntöön, tahalliset häiriötilanteet olisi ymmärrettävä vihamieliseksi teoksi tai vihamielisiksi teoiksi, kuten sabotaasiksi, fyysisiksi hyökkäyksiksi tai kyberhyökkäyksiksi tai näiden yhdistelmäksi, jotka aiheuttavat merkittävää vahinkoa infrastruktuurille tai estävät sen toiminnan.
- (8 c) Lisäksi asetuksessa (EU) 202X/XXX [kansallisia ja alueellisia kumppanuussuunnitelmia koskeva asetus] asetetaan kansallisten ja alueellisten kumppanuussuunnitelmien erityistavoitteeksi edistää unionin turvallisuuden vahvistamista parantamalla uhkien havaitsemis-, ehkäisemis- ja torjuntavalmiuksia, myös vahvistamalla energia- ja liikennealan kriittistä infrastruktuuria ja kyberturvallisuutta. Tämän erityistavoitteen mukaisesti jäsenvaltiot voivat sisällyttää kansallisiin ja alueellisiin kumppanuussuunnitelmiinsa toimenpiteitä, joilla tuetaan energiainfrastruktuuria. Energiainfrastruktuuriin vaikuttavan kriisin tapauksessa jäsenvaltiot voivat muuttaa kansallisia ja alueellisia kumppanuussuunnitelmiaan ja käyttää joustomääränsä edistääkseen korjaamista ja palautumista poikkeaman jälkeen.
- (8 d) Jotta voidaan varmistaa tämän asetuksen tavoitteiden tasapainoinen täytäntöönpano, komission olisi varmistettava sen uuden infrastruktuuriluokan oikeasuhteinen käyttö, joka kattaa laitteet ja laitteistot, joilla pyritään parantamaan olemassa olevan rajatylittävän sähköinfrastruktuurin häiriönsietokykyä, suojausta ja korjauskapasiteettia, jotta varmistetaan, että kaikkiin tämän asetuksen mukaisiin toimintapoliittisiin tavoitteisiin on käytettävissä riittävästi rahoitusta. Infrastruktuuriluokkaan kuuluvien yhteistä etua koskevien hankkeiden ja keskinäistä etua koskevien hankkeiden, jotka koskevat olemassa olevan sähköinfrastruktuurin turvallisuutta, häiriönsietokykyä ja korjauksia, osuuden olisi oltava enintään 5 prosenttia Verkkojen Eurooppa -välineestä yhteistä etua koskeville hankkeille ja keskinäistä etua koskeville hankkeille monivuotisessa rahoituskehityksessä 2028–2034 myönnettävästä kokonaisrahoitustuesta.

- (9) Ulkomaiset investoinnit voivat olla hyödyllinen tapa saada lisää rahoitusvaihtoehtoja esimerkiksi pääomavaltaisia hankkeita varten, mutta samalla ne voivat lisätä unionin altistumista energiaturvallisuuteen liittyville riskeille, kuten häiriöille tai rajatylittävien virtojen luotettavuuden heikkenemiselle, erityisesti kun on kyse sellaisista kolmansista maista peräisin olevista ulkomaisista investoinneista, joiden geopoliittiset edut poikkeavat unionin eduista. Sen vuoksi avoimuus rajatylittävän energiainfrastruktuurin ja hankkeiden, joilla on rajatylittäviä vaikutuksia, todellisista omistajista ja edunsaajista, mukaan lukien Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/452¹⁹ edellytetyt tiedot tosiasiallisesta sijoittajasta ja osuudesta pääomasta, on ratkaisevan tärkeää, jotta vältetään se, että unioni tulee riippuvaiseksi ei-luotettavista kolmansista maista. Tämä olisi otettava huomioon myös valittaessa yhteistä etua koskevia hankkeita ja keskinäistä etua koskevia hankkeita.
- (10) Kustannustehokkaan ja nopeutetun verkon kehittämisen ja verkkoihin pääsyn varmistamiseksi unionissa verkon fyysisen vahvistamisen lisäksi johdottomien ratkaisujen olisi oltava merkittävässä roolissa järjestelmän tarpeisiin vastattaessa, sillä ne voidaan ottaa käyttöön nopeammin ja alhaisemmin kustannuksin. Tällaisen teknologian käyttöönottoa olisi harkittava ennen verkkoinfrastruktuurin laajentamiseen tehtäviä investointeja. Tätä varten tarvitaan uusi infrastruktuuriluokka johdottomiin teknologioihin ja digitaalisiin ratkaisuihin, myös ohjelmistoratkaisuihin, tehtäviä investointeja varten. Tähän luokkaan olisi luokiteltava ratkaisut, jotka otetaan käyttöön nykyisissä rajatylittävän kaupan kannalta merkityksellisissä kriittisissä verkkoelementeissä ja jotka tuottavat määritettyjä hyötyjä markkinoiden yhdentymisen kannalta lisäämällä rajatylittävää kapasiteettia.

¹⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/452, annettu 19 päivänä maaliskuuta 2019, unioniin tulevien ulkomaisten suorien sijoitusten seurantaan tarkoitettujen puitteiden perustamisesta (EUVL L 79 I, 21.3.2019, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/452/oj>).

- (11) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2024/1789²⁰ ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2024/1788²¹ hyväksyttiin vety- ja kaasumarkkinoiden hiilestä irtautumista koskeva lainsäädäntöpaketti, jossa vahvistetaan unionin tason yhteiset säännöt uusiutuviin vähähiilisiin kaasuihin siirtymää varten. Tässä asetuksessa vahvistettujen infrastruktuuriluokkien pitäisi olla täysin yhdenmukaiset kyseisen paketin tavoitteiden kanssa, ja niiden pitäisi varmistaa, että energiainfrastruktuurihankkeilla on merkittävä rajatylittävä vaikutus. **Energian varastoinnin osalta rajatylittävät vaikutukset järjestelmän vakauteen ja joustavuuteen vastaavat varastojen asennettua kapasiteettia.** Tällaisten hankkeiden kehittämisessä olisi otettava huomioon mahdollisuus muuttaa olemassa olevan infrastruktuurin ja laitteiston käyttötarkoitusta, jos se on teknisesti mahdollista ja tehokkain ratkaisu.
- (12) Yhteistä etua koskevia hankkeita ja keskinäistä etua koskevia hankkeita varten olisi perustettava alueellisia ryhmiä, jäljempänä 'ryhmät', joiden tehtävänä olisi ehdottaa ja tarkastella tällaisia hankkeita sekä laatia niitä koskevat alueelliset luettelot. Laajan yhteisymmärryksen saavuttamiseksi ryhmien olisi tehtävä tiivistä yhteistyötä jäsenvaltioiden, kansallisten sääntelyviranomaisten, hankkeen toteuttajien ja asianomaisten sidosryhmien kanssa sekä varmistettava näiden eri tahojen välinen tiivis yhteistyö. Kansallisten sääntelyviranomaisten olisi osana kyseistä yhteistyötä annettava ryhmille tarvittaessa neuvoja, jotka koskevat muun muassa ehdotettujen hankkeiden kansalliseen sääntelyyn liittyvien seikkojen ja lakisääteisen hyväksynnän ehdotetun aikataulun toteutettavuutta.

²⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1789, annettu 13 päivänä kesäkuuta 2024, uusiutuvan kaasun, maakaasun sekä vedyn sisämarkkinoista, asetusten (EU) N:o 1227/2011, (EU) 2017/1938 ja (EU) 2019/942 ja (EU) 2022/869 sekä päätöksen (EU) 2017/684 muuttamisesta ja asetuksen (EY) N:o 715/2009 kumoamisesta (EUVL L, 2024/1789, 15.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1789/oj>).

²¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1788, annettu 13 päivänä kesäkuuta 2024, uusiutuvan kaasun, maakaasun ja vedyn sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä, direktiivin (EU) 2023/1791 muuttamisesta ja direktiivin 2009/73/EY kumoamisesta (EUVL L, 2024/1788, 15.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1788/oj>).

- (13) Verkon suunnitteluun ja hankkeiden kehittämiseen liittyvien prosessien tehostamiseksi olisi vahvistettava ryhmien välistä yhteistyötä. Komissiolla on oltava tärkeä rooli tällaisen yhteistyön helpottamisessa, jotta voidaan tarkastella jollakin alueella kehitettyjen hankkeiden mahdollista vaikutusta muihin alueisiin.
- (14) Komission tuella on perustettu useita alueellisia yhteistyöfoorumeita ryhmien täydentämiseksi. Foorumien ja ryhmien välinen alueellinen yhteistyö on keskeinen väline, jolla varmistetaan Euroopan energijärjestelmän syvempi integrointi. Euroopan eri alueet kattaa seuraavat neljä korkean tason ryhmää, joihin osallistuu myös kolmansia maita: Itämeren energiamarkkinoiden yhteenliittäsuunnitelma (BEMIP), Pohjanmeren energiayhteistyö (NSEC), Lounais-Euroopan kaasuyhteenliittäntöjen korkean tason työryhmä (SWE) ja keskisen Itä-Euroopan ja Kaakkois-Euroopan energiayhteenliittäntöjen korkean tason ryhmä (CESEC). Näillä foorumeilla tehdyn alueellisen yhteistyön avulla on onnistuttu tukemaan keskeisten alueellisen ulottuvuuden energiainfrastruktuurihankkeiden ja markkinoiden yhdentymistä koskevien toimien täytäntöönpanon seuraamista ja nopeuttamista. Siksi näitä alueellisia yhteistyöfoorumeita olisi hyödynnettävä yhä enemmän tämän asetuksen tavoitteiden saavuttamisen tukemiseen.
- (15) Yhteistä etua koskevista hankkeista ja keskinäistä etua koskevista hankkeista olisi laadittava joka toinen vuosi uusi unionin luettelo, jäljempänä 'unionin luettelo'. Seuraavassa unionin luettelossa ei saisi olla sellaisia yhteistä etua koskevia hankkeita tai keskinäistä etua koskevia hankkeita, jotka on jo saatu päätökseen tai jotka eivät enää täytä tässä asetuksessa säädettyjä asiaankuuluvia kriteerejä ja vaatimuksia.

- (16) Nykyisiin yhteistä etua koskeviin hankkeisiin ja nykyisiin keskinäistä etua koskeviin hankkeisiin, jotka on määrä sisällyttää seuraavaan unionin luetteloon, olisi sovellettava samaa alueellisten luettelojen ja unionin luettelon vahvistamisessa käytettyä valintaprosessia kuin ehdotettuihin hankkeisiin, paitsi jos ne ovat saaneet toimivaltaiselta kansalliselta sääntelyviranomaiselta hyväksynnän tai lopullisen investointipäätöksen, joka antaa riittävän varmuuden hankkeiden rakentamisesta, tai niiden rakentaminen on käynnissä ja niiden vuosikertomuksessa osoitetaan, että ne edistyvät riittävästi, jolloin ne olisi säilytettävä unionin luettelossa.
- (17) Jos nykyisiin yhteistä etua koskeviin hankkeisiin ja nykyisiin keskinäistä etua koskeviin hankkeisiin, jotka on määrä sisällyttää seuraavaan unionin luetteloon, sovelletaan samaa alueellisten luettelojen ja unionin luettelon vahvistamisessa käytettyä valintaprosessia kuin ehdotettuihin hankkeisiin, hallinnollista rasitusta olisi mahdollisuuksien mukaan vähennettävä esimerkiksi käyttämällä aiemmin arvioinnin yhteydessä toimitettuja hanketietoja, jos ne ovat vielä ajan tasalla.
- (18) Yhteistä etua koskevissa hankkeissa ja keskinäistä etua koskevissa hankkeissa olisi noudatettava yhteisiä, läpinäkyviä ja puolueettomia yleisiä ja erityisiä kriteerejä, joissa otetaan huomioon hankkeiden vaikutus energiapolitiittisten tavoitteiden saavuttamiseen. Jotta ehdotetut sähköhankkeet, lukuun ottamatta älykkäitä sähköverkkoja ja hankkeita, jotka on erityisesti suunniteltu nykyisten kriittisten verkkoelementtien suojelun ja häiriönsietokyvyn varmistamiseen, voidaan sisällyttää unionin luetteloon, niiden olisi oltava osa viimeisintä saatavilla olevaa unionin laajuista kymmenvuotista verkon kehittämissuunnitelmaa. Myös ehdotettujen vety- ja elektrolyysihankkeiden olisi oltava osa viimeisintä saatavilla olevaa unionin laajuista kymmenvuotista verkon kehittämissuunnitelmaa.
- (19) Kestävyys tarkasteltuna **kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisen** kautta **erityisesti** uusiutuvien energialähteiden verkkoon integroinnin avulla on keskeinen kriteeri sen varmistamiseksi, että Euroopan laajuisia energiaverkkoja koskeva politiikka on yhdenmukaista unionin energia- ja ilmastotavoitteiden ja vuoteen 2050 ulottuvien ilmastoneutraaliustavoitteiden kanssa, ottaen huomioon kunkin jäsenvaltion erityispiirteet ilmastoneutraaliustavoitteeseen pyrittäessä. Tämän vuoksi kestävyys on yksi arviointikriteereistä, joita sovelletaan kaikkiin hankeluokkiin.

- (20) Unionin ja Euroopan talousalueen (ETA) ja energiayhteisön markkinoiden yhdentymisen ja verkkojen yhteenliittämisen vahvistaminen on yhä tärkeämpää. Siksi jäsenvaltion ja ETA-maan tai energiayhteisön sopimuspuolen välisten keskinäistä etua koskevien hankkeiden hyötyjä ja kustannuksia olisi tarkasteltava kumulatiivisesti unionin ja asianomaisten maan osalta ETA-alueella tai asianomaisten sopimuspuolen osalta energiayhteisössä.
- (21) Unionin olisi helpotettava infrastruktuurihankkeita, joilla unionin verkot yhdistetään suoraan kolmansien maiden verkkoihin ja jotka ovat kumpaakin osapuolta hyödyttäviä ja välttämättömiä energiasiirtymän ja ilmastotavoitteiden saavuttamisen kannalta sekä täyttävät tämän asetuksen mukaiset asianomaisten infrastruktuuriluokkien erityiskriteerit. Jotta voidaan vahvistaa keskittymistä rajatylittäviin hankkeisiin ja säilyttää täydentävyys unionin ulkopoliittikan kanssa keskinäistä etua koskevissa hankkeissa, hankkeiden olisi kytkettävä jäsenvaltio suoraan ensimmäiseen sähköverkon liittymispisteeseen tai ensimmäiseen vedyn tai hiilidioksidin liittymispisteeseen kolmannessa maassa.
- (21 a) Vedyn osalta kaikilla jäsenvaltioilla ei ole pääsyä vedyn varastointiin soveltuviin geologisiin muodostumiin. Kolmannessa maassa sijaitseva vetyvarasto voi kuitenkin tuottaa merkittäviä hyötyjä paitsi kolmannessa maassa myös jäsenvaltiossa, johon se on liitetty suoran vetyputken kautta. Tällaisten vetyputkien osalta voidaan hakea tämän asetuksen mukaista keskinäistä etua koskevan hankkeen asemaa, mikä voi tarjota lisäkannustimia tällaisten vetyvarastojen rakentamiseen kolmannessa maassa.**
- (22) Sähköverkkoihin liittyvistä keskinäistä etua koskevista hankkeista tukikelpoisia olisivat ainoastaan yhteenliittämishankkeet, jotka yhdistävät energiajärjestelmiä, edellyttäen, että niiden koko siirtokapasiteetti voitaisiin hyödyntää markkinoilla. Siirtoverkonhaltijoiden vastuulla on arvioida etukäteen mahdollisten hankkeiden vaikutukset verkon turvallisuuteen ja vakauteen sen varmistamiseksi, että hanke voidaan integroida täysimääräisesti asianomaisten maiden sähköverkkoihin.

- (23) On tarpeen varmistaa, että etusijalle asetettavat keskinäistä etua koskevat hankkeet edistävät aidosti unionin sisämarkkinoita, toimitusvarmuutta ja ilmastoneutraaliutta koskevia tavoitteita. Siksi keskinäistä etua koskevat hankkeet olisi voitava sisällyttää unionin luetteloon vain, jos asianomaisen kolmannen maan toimintakehyksessä on toteutunut pitkälle menevä lähentyminen ja sitä tuetaan täytäntöönpanomekanismeilla ja jos nämä hankkeet edistävät unionin ja kolmansien maiden yleisiä energia- ja ilmastotavoitteita toimitusvarmuuden ja hiilestä irtautumisen osalta.
- (24) Toimintakehyksen pitkälle menevän lähentymisen olisi oletettava toteutuneen silloin, kun kyseessä on ETAn tai energiayhteisön sopimuspuoli, tai se voidaan muiden kolmansien maiden tapauksessa osoittaa kahdenvälisillä sopimuksilla, joihin sisältyy asiaan liittyviä määräyksiä hiilestä irtautumista koskevista ilmasto- ja energiatavoitteista, ja arvioida lähemmin asianmukaisessa ryhmässä komission tuella. Kolmannen maan, jonka kanssa unioni tekee yhteistyötä keskinäistä etua koskevien hankkeiden kehittämisessä, olisi myös helpotettava samankaltaista aikataulua kuin tässä asetuksessa säädetään nopeutetussa toteutuksessa ja muissa toimintapoliittisissa tukitoimenpiteissä.
- (25) Asianomaisen kolmannen maan olisi varmistettava, että kolmannessa maassa sijaitseva keskinäistä etua koskevan hankkeen osa ja mahdolliset lisäinvestoinnit, jotka ovat tarpeen, jotta voidaan saavuttaa toteutettavan keskinäistä etua koskevan hankkeen kokonaisyödyt, kuten sisäisen verkon vahvistukset, asetetaan myös etusijalle ja että ne otetaan käyttöön hyvissä ajoin hankkeen täysimääräisen käytön varmistamiseksi.
- (25 a) Yhä yhteenliitetymässä eurooppalaisessa sähköjärjestelmässä välilliset sosioekonomiset hyödyt toteutuvat jäsenvaltioissa, joissa fyysiset sähkövirrat kulkevat kolmansien maiden verkkojen kautta. Tällaiset järjestelmien väliset vaikutukset olisi tunnistettava ja otettava huomioon kustannus-hyötyanalyysimenetelmissä. Avoimuuden varmistamiseksi ENTSOjen olisi julkaistava kaikkien hankkeiden kustannus-hyötyanalyysin tulokset, joista käy ilmi, miten hyödyt jakautuvat maiden kesken, mukaan lukien sekä isäntämaat että muut maat.**

- (26) Sen varmistamiseksi, että hiilidioksidin varastointihankkeet, joihin osallistuu kolmansia maita, edistävät hiilidioksidin rajatylittävää kuljetusta ja varastointia unionin ilmasto- ja ympäristövaatimusten mukaisesti, tällaisten hankkeiden olisi oltava tukikelpoisia vain, jos ne ovat hiilidioksidin rajatylittävän kuljetuksen ja varastoinnin toiminnan kannalta välttämättömiä ja jos kolmas maa pitää yllä asianmukaista oikeudellista kehystä ja valvoo sen toimeenpanoa tehokkaasti. Tällä kolmannessa maassa sovellettavalla oikeudellisella kehyksellä olisi varmistettava sellaisten vaatimusten ja takeiden soveltaminen, joilla ehkäistään hiilidioksidivuotoja ja taataan hiilidioksidin pysyvän varastoinnin turvallisuus ja tehokkuus ilmastoon, ihmisten terveyden ja ekosysteemien suojelemiseksi. Kyseisillä vaatimuksilla ja takeilla olisi taattava vähintään unionin oikeudessa vahvistettua tasoa vastaava suojan taso. ETAn tai energiayhteisön sopimuspuolten olisi oletettava täyttävän kyseiset vaatimukset ja takeet.

- (27) Yhteistä etua koskevat hankkeet ja keskinäistä etua koskevat hankkeet olisi toteutettava mahdollisimman nopeasti, ja kansallisten toimivaltaisten viranomaisten, viraston ja ryhmien olisi seurattava niitä tiiviisti noudattaen samalla asianmukaisesti sidosryhmien osallistumista koskevia vaatimuksia ja ympäristölainsäädäntöä ja pitäen hankkeen toteuttajille aiheutuvan hallinnollisen rasitteen mahdollisimman vähäisenä. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä riskien arviointiin ilmastonmuutokseen sopeutumisen sekä fyysisen ja kyberturvallisuuden osalta soveltuvien osin kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskevan direktiivin (EU) 2022/2557 vaatimusten ja toimenpiteitä kyberturvallisuuden korkean tason varmistamiseksi kaikkialla unionissa koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2022/2555²² vaatimusten pohjalta, ja hankkeen toteuttajien olisi raportoitava kansallisille toimivaltaisille viranomaisille arvioitujen riskien vuoksi toteutetuista toimenpiteistä. Hankkeen toteuttajien olisi myös raportoitava ympäristölainsäädännön noudattamisesta ja osoitettava, että hankkeista ei aiheudu ”merkittävää haittaa” ympäristölle Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2020/852²³ 17 artiklassa tarkoitettulla tavalla. Jos nykyiset yhteistä etua koskevat hankkeet ovat saavuttaneet riittävän kypsyyden, ryhmät ottavat nämä seikat huomioon valittaessa myöhemmin hankkeita unionin luetteloon.
- (28) Jos hankkeissa ilmenee erityisiä vaikeuksia tai viivästyksiä, komissiolla olisi oltava mahdollisuus helpottaa niiden toteutusta nimeämällä niille eurooppalaiset koordinaattorit.

²² Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2022/2555, annettu 14 päivänä joulukuuta 2022, toimenpiteistä kyberturvallisuuden yhteisen korkean tason varmistamiseksi kaikkialla unionissa, asetuksen (EU) N:o 910/2014 ja direktiivin (EU) 2018/1972 muuttamisesta sekä direktiivin (EU) 2016/1148 kumoamisesta (NIS 2 -direktiivi) (EUVL L 333, 27.12.2022, s. 80, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj>).

²³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2020/852, annettu 18 päivänä kesäkuuta 2020, kestävästä sijoittamisesta helpottavasta kehyksestä ja asetuksen (EU) 2019/2088 muuttamisesta (EUVL L 198, 22.6.2020, s. 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2020/852/oj>).

- (29) Lupaprosessi ei saisi aiheuttaa hankkeen kokoon tai monimutkaisuuteen nähden suhteetonta hallinnollista rasitetta eikä luoda esteitä Euroopan laajuisten verkkojen kehittämislle ja markkinoille pääsylle.
- (30) Yhteistä etua koskeville hankkeille ja keskinäistä etua koskeville hankkeille olisi annettava ensisijainen asema kansallisella tasolla, jotta varmistetaan nopea hallinnollinen käsittely ja kiireellinen käsittely kaikissa niihin liittyvissä oikeudellisissa menettelyissä ja riitojenratkaisumenettelyissä.
- (31) Jäsenvaltioita, jotka eivät tällä hetkellä anna energiainfrastruktuurihankkeille suurinta mahdollista kansallista merkitystä lupaprosessissa, kannustetaan harkitsemaan tällaisen kansallisesti merkittävän hankkeen aseman käyttöönottoa erityisesti silloin, kun se voisi nopeuttaa lupaprosessia. **Jos tällainen asema on myönnetty, jäsenvaltioiden olisi otettava se huomioon aluesuunnittelussa ja tapauksissa, joissa hankkeet saavat käyttöoikeuksia, siltä osin kuin tällainen asema ei aiheuta kielteisiä vaikutuksia kansalliseen turvallisuuteen ja puolustukseen.**
- (32) Jäsenvaltioita, joilla ei tällä hetkellä ole energiainfrastruktuurihankkeisiin sovellettavia nopeutettuja tai kiireellisiä oikeudellisia menettelyjä, olisi kannustettava harkitsemaan tällaisten menettelyjen käyttöönottoa erityisesti arvioimalla, voisiko se nopeuttaa kyseisten hankkeiden toteuttamista.
- (33) Vetykäyttöön tarkoitettuja rakenteita, elektrolyysilaitteistoja ja hiilidioksidikäyttöön tarkoitettuja rakenteita koskevilla hankkeilla edistetään energia- ja ilmastotavoitteita, myös siltä osin kuin on tarpeen nopeuttaa uusiutuvan energian käyttöönottoa ja sen sisällyttämistä niiden energiavalikoimaan **unionin tavoitteiden saavuttamiseksi**. Siksi kaikkien vetyä, elektrolyysilaitteistoja ja hiilidioksidikäyttöön tarkoitettuja rakenteita koskevien yhteistä etua koskevien hankkeiden ja keskinäistä etua koskevien hankkeiden olisi energiapolitiikan näkökulmasta katsottava olevan yleisen edun mukaisia, ja jäsenvaltioiden olisi voitava katsoa niiden olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia. Tämä ei koske kulttuuriperintöä eikä tapauksia, joissa on selvää näyttöä siitä, että kyseisillä hankkeilla on merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, joita ei voida lieventää tai korvata.

- (34) Koska sähköinfrastruktuurihankkeissa integroidaan uusiutuvan energian käyttöön tarkoitettuja rakenteita, joustoratkaisuja, energian varastointia ja yleisesti sähköistämistä, niitä pidetään ilmastoneutraaliuden saavuttamisen kannalta välttämättöminä. Siksi siihen asti, kunnes unionin ilmastoneutraaliustavoite on saavutettu, tällaisten hankkeiden olisi katsottava olevan yleisen edun kannalta erittäin tärkeitä ja palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta, jos ne tasapainottavat kilpailevia oikeudellisia etuja, lukuun ottamatta kulttuuriperintöä, ja tapauksia, joissa on selvää näyttöä siitä, että kyseisillä hankkeilla on merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, joita ei voida lieventää tai korvata Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/944²⁴ mukaisesti. **Tämä oletama ei estä jäsenvaltioita tasapainottamasta kilpailevia oikeudellisia etuja tavalla, jossa otetaan huomioon muiden etujen, kuten puolustusnäkökohtien, ensisijaisuus, eikä toteamasta yksittäisissä tapauksissa, että nämä näkökohdat voivat olla ensisijaisia konkreettisessa aluesuunnittelusäädöksessä, tienkäyttöoikeuksien hankintamenettelyssä tai tarvittaessa muissa konkreettisissa hallinnollisissa tai oikeudellisissa toiminnaissa ja menettelyissä.**

²⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/944, annettu 5 päivänä kesäkuuta 2019, sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2012/27/EU muuttamisesta (EUVL L 158, 14.6.2019, s. 125, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj>).

- (35) Koska yhteistä etua koskevat hankkeet ja keskinäistä etua koskevat hankkeet ovat ilmastoneutraaliuden saavuttamisen kannalta tärkeitä ja niillä on strateginen merkitys unionin luettelossa olevina hankkeina, jäsenvaltioiden olisi voitava sallia, että niistä ne sähköä koskevat hankkeet²⁵, jotka on nimenomaisesti sisällytetty kansalliseen kehityssuunnitelmaan, josta on tehtävä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/42/EY²⁶ mukainen strateginen ympäristöarviointi ja – mikäli on todennäköistä, että hankkeella on merkittäviä vaikutuksia Natura 2000 -alueisiin – direktiivin 92/43/ETY 6 artiklan 3 kohdassa edellytetty arviointi, vapautetaan direktiivin 2011/92/EU mukaisista ympäristövaikutusten arvioinneista, direktiivin 92/43/ETY 12 artiklan 1 kohdan ja direktiivin 2009/147/EY 5 artiklan mukaisista lajien suojeluun kohdistuvia vaikutuksia koskevista arvioinneista sekä niiden Natura 2000 -alueisiin kohdistuvia vaikutuksia koskevista arvioinneista. Tällaisten vapautusten olisi oltava mahdollisia siihen asti, kunnes ilmastoneutraalius on saavutettu.

²⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/92/EU, annettu 13 päivänä joulukuuta 2011, tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista (*EUVL L 26, 28.1.2012, s. 1*, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/92/oj> <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/93/oj>).

²⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/42/EY, annettu 27 päivänä kesäkuuta 2001, tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (*EYVL L 197, 21.7.2001, s. 30*, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2001/42/oj>).

- (36) Tällaisten vapautusten mahdollisten vaikutusten lieventämiseksi **jäsenvaltioiden olisi silloin, kun haetaan lupaa hankkeelle, johon on tarkoitus soveltaa poikkeusta, tarkasteltava, aiheuttaako hanke merkittäviä ympäristövaikutuksia, jotka poikkeavat kansallisen kehityssuunnitelman ympäristöarvioinneissa jo odotetuista ja huomioon otetuista vaikutuksista. Lisäksi jäsenvaltioiden olisi määritettävä, onko hankkeella todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia toisessa jäsenvaltiossa, mikä edellyttää rajat ylittävien ympäristövaikutusten arviointia. Tämän tarkastelun jälkeen [...] ja edellyttäen, että toimivaltaiset viranomaiset eivät katsoneet hankkeella todennäköisesti olevan ennakoimattomia vaikutuksia tai merkittäviä vaikutuksia ympäristöön toisessa jäsenvaltiossa,[...] näiden viranomaisten olisi varmistettava, että sovelletaan asianmukaisia ja oikeasuhteisia lieventäviä toimenpiteitä, ja harkittava parhaan käytettävissä olevan teknologian käyttöä. Jos tällaisia lieventäviä toimenpiteitä ei voida soveltaa, toimivaltaisten viranomaisten on varmistettava, että hankkeen toteuttaja toteuttaa kyseisiin vaikutuksiin puuttumiseksi asianmukaisia korvaavia toimenpiteitä, jotka voivat olla rahallisia korvauksia lajien suojeluohjelmiin **kun ne ovat sallittuja kansallisen lainsäädännön mukaisesti**, jos muita oikeasuhteisia korvaavia toimenpiteitä ei ole käytettävissä. [...] **Jos hankkeella todetaan olevan ennakoimattomia vaikutuksia, joiden vuoksi toimivaltainen viranomainen ei pysty määrittämään kyseistä asianmukaista ja oikeasuhteista lievennystä tai tapauksen mukaan korvaavia toimenpiteitä, viranomaisen olisi voitava pyytää hankkeen toteuttajaa tekemään hankekohtainen ympäristöarviointi, jossa keskitytään tunnistettuihin riskeihin ja jonka perusteella voidaan arvioida, millaisten toimenpiteiden toteuttaminen on asianmukaista. Jos [...]** hankkeella on todennäköisesti merkittäviä kielteisiä ympäristövaikutuksia toisessa jäsenvaltiossa, kansallisten toimivaltaisten viranomaisten olisi varmistettava, että asianomaiset jäsenvaltiot ovat tehneet yhteistyötä yksilöidäkseen toimenpiteitä, joilla vältetään merkittävät vaikutukset tai tarvittaessa lievennetään tai kompensoidaan niitä.**

- (37) Euroopan laajuisen energiaverkon käyttöönoton nopeuttamiseksi unionin ympäristölainsäädännössä vahvistettujen erityisten poikkeusten soveltamisedellytysten olisi oltava selkeät. Kun arvioidaan erityisesti sitä, onko energiahankkeille tyydyttäviä vaihtoehtoisia ratkaisuja, tällaisen arvioinnin soveltamisala olisi rajoitettava vaihtoehtoihin ratkaisuihin, joilla varmistetaan saman tavoitteen saavuttaminen samassa tai samanlaisessa aikataulussa aiheuttamatta kuitenkaan merkittävästi suurempia kustannuksia. Vertaillessaan aikataulua ja tyydyttävien vaihtoehtoisten ratkaisujen kustannuksia asianomaisten viranomaisten olisi voitava ottaa huomioon tarve ottaa käyttöön yhteistä etua koskevia hankkeita ja keskinäistä etua koskevia hankkeita nopeutetusti ja kustannustehokkaasti niiden prioriteettien mukaisesti, jotka on vahvistettu komissiolle asetuksen (EU) 2018/1999 mukaisesti toimitetuissa yhdennetyissä kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissa ja niiden päivityksissä.
- (38) Vastaavasti sovellettaessa direktiivissä 92/43/ETY säädettyä asiaankuuluvaa poikkeusta on asianmukaista, että asianomaiset viranomaiset voivat perustelluissa tapauksissa ja jos voidaan kohtuudella osoittaa, että suunnitelma tai hanke ei ennen toimenpiteiden käyttöönottoa vaikuta peruuttamattomasti Natura 2000 -verkoston yleisen kokonaisuuden yhtenäisyyteen, että säilytetään alueen ympäristön koskemattomuus ja että varmistetaan Natura 2000 -alueiden suojelun korkea taso, sallia korvaavien toimenpiteiden toteuttamisen samanaikaisesti suunnitelman tai hankkeen täytäntöönpanon kanssa.

- (39) Monimutkaisuuden vähentämiseksi, tehokkuuden ja avoimuuden lisäämiseksi ja jäsenvaltioiden välisen yhteistyön tehostamiseksi jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että **yksi** ainoa toimivaltainen viranomainen vastaa kaikkien lupaprosessien helpottamisesta ja koordinoinnista kattavan päätöksen antamiseksi, yhteistyön tekemisestä muiden asianomaisten viranomaisten ja muiden jäsenvaltioiden kansallisten toimivaltaisten viranomaisten kanssa, ainoana yhteyspisteenä toimimisesta hankkeiden toteuttajille **helpottaen** niiden yhteydenpitoa muiden viranomaisten kanssa ja unionin luettelossa olevien hankkeiden kehityksen ja viivästysten seuraamisesta **kunnioittaen samalla kansallista perustuslaillista järjestystä**. Joustavuuden tarjoamiseksi jäsenvaltioiden olisi voitava **valita lupajärjestelmän tyyppi, joka vastaa asianomaisten toimivaltaisten kansallisten viranomaisten nykyistä toimivaltaa niiden oikeusjärjestelmissä**. Yhteistyö muiden jäsenvaltioiden kansallisten toimivaltaisten viranomaisten kanssa ei saisi rajoittaa **kansallisten viranomaisten yksinomaista toimivaltaa päättää niiden alueella sijaitsevista hankkeista**.
- (40) Menettelyjen tehostamiseksi kansallisten toimivaltaisten viranomaisten olisi vastattava myös sen varmistamisesta, että lupa-aikataulu sovitetaan hybridisiirto- ja tuotantohankkeiden osalta yhteen hankkeen kaikkien rakenteiden kanssa tavalla, joka nopeuttaa tuotanto- ja siirtorakenteiden lupaprosessia.

- (41) Unionin luettelossa olevien, kahdessa tai useammassa jäsenvaltiossa sijaitsevien hankkeiden lupaprosessin yksinkertaistamiseksi ja nopeuttamiseksi asianomaisten jäsenvaltioiden olisi yhdessä nimettävä yksi kansallisista toimivaltaisista viranomaisista yhteyspisteeksi helpottamaan prosessia ja antamaan **yksi** lopullinen kattava päätös. **Tässä kattavassa päätöksessä on kunnioitettava jäsenvaltioiden suvereniteettia ja siten kansallisten viranomaisten toimivaltaa päättää hankkeista alueellaan. Näin ollen yhteisen yhteyspisteen antama lopullinen kattava päätös olisi annettava ei-sitovana asiakirjana, jossa yksilöidään kunkin jäsenvaltion kansallisten toimivaltaisten viranomaisten ja asianomaisten viranomaisten sitova päätös ja viitataan siihen. Sen, että on vain yksi viiteasiakirja, vaikkakin se on ei-sitova,** olisi tarkoitus keventää hankkeiden toteuttajien hallinnollista rasitetta ja vähentää monimutkaisuutta, lisätä tehokkuutta ja nopeuttaa lupaprosessia erityisesti silloin, kun jäsenvaltiot säättävät yhteisistä menettelyistä, joilla on yhdenmukaistetut aikataulut ja arvioinnit. Jotta voidaan varmistaa tehokas rajat ylittävä yhteistyö, komission olisi keskityttävä määritettyihin ensisijaisiin yhteenliitäntähankkeisiin tehostamalla niiden toteutuksen ja lupaprosessin koordinointia ja seuranta. Tätä varten komission olisi tuettava jäsenvaltioita sellaisten yhteisten menettelyjen määrittämisessä, jotka mahdollistavat tehokkaan ja vaikuttavan lupaprosessin.
- (42) Jäsenvaltioiden olisi voitava tapauksen mukaan sisällyttää kattaviin päätöksiin päätöksiä, jotka tehdään yksittäisten maanomistajien kanssa käydyissä neuvotteluissa kiinteistön käyttöoikeuden myöntämisestä, kiinteistön omistuksesta tai oikeudesta hallita kiinteistöä osana alueidenkäytön suunnittelua, jolla määritetään tietyn alueen, mukaan lukien muut rakennuskohteet, kuten moottoritiet, rautatiet, rakennukset ja luonnonsuojelualueet, yleinen maankäyttö ja jota ei toteuteta nimenomaisesti suunniteltua hanketta ja toimintalupien myöntämistä varten. Yhteistä etua koskevan hankkeen olisi voitava lupaprosessin yhteydessä käsittää siihen liittyvä infrastruktuuri, siltä osin kuin se on olennaista hankkeen rakentamisen tai toimivuuden kannalta.

- (43) Tätä asetusta ja erityisesti sen lupien myöntämistä, yleisön osallistumista ja yhteistä etua koskevien hankkeiden toteuttamista koskevia säännöksiä olisi sovellettava rajoittamatta unionin ja kansainvälisen oikeuden, mukaan lukien määräykset ja säännökset ympäristön ja ihmisten terveyden suojelemiseksi, sekä yhteisen kalastuspolitiikan ja yhdenmety meripolitiikan nojalla annettujen säännösten, erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/89/EU²⁷, soveltamista.
- (44) On olennaisen tärkeää antaa sidosryhmille, myös kansalaisyhteiskunnalle, tietoa ja kuulla niitä, jotta voidaan varmistaa hankkeiden onnistuminen ja vähentää vastustusta niitä kohtaan. Vaikka on olemassa vakiintuneita vaatimuksia, joilla varmistetaan yleisön osallistuminen ympäristöalan päätöksentekomenettelyihin ja joita sovelletaan kaikilta osin yhteistä etua koskeviin hankkeisiin, olisi edellytettävä lisätoimenpiteitä, jotta voidaan varmistaa korkeimpien mahdollisten avoimuutta ja yleisön osallistumista koskevien vaatimusten soveltaminen kaikissa yhteistä etua koskevien hankkeiden lupaprosessiin liittyvissä merkityksellisissä kysymyksissä. Jos kansallisiin sääntöihin sisältyy jo sitä koskevia samoja tai tiukempia vaatimuksia kuin tässä asetuksessa, lupaprosessia edeltävän kuulemisen olisi oltava valinnainen ja olisi vältettävä oikeudellisten vaatimusten päällekkäisyys.

²⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/89/EU, annettu 23 päivänä heinäkuuta 2014, merten aluesuunnittelun puitteista (EUVL L 257, 28.8.2014, s. 135, <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/89/oj>).

- (45) Ympäristö- ja ilmastovaikutusten arvioinnin pääperiaatteiden yhdenmukaistaminen, myös rajatylittävissä tapauksissa, olisi varmistettava panemalla asianmukaisesti ja koordinoitusti täytäntöön direktiivit 2001/42/EY ja 2011/92/EU sekä soveltuvin osin Århusissa 25 päivänä kesäkuuta 1998 allekirjoitettu Yhdistyneiden kansakuntien Euroopan talouskomission yleissopimus tiedon saannista, yleisön osallistumisoikeudesta päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa²⁸, jäljempänä 'Århusin yleissopimus', ja Espoossa 25 päivänä helmikuuta 1991 allekirjoitettu yleissopimus valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista²⁹, jäljempänä 'Espoon yleissopimus'. Komissio on antanut ohjeistusta jäsenvaltioiden tukemiseksi energiainfrastruktuurien ympäristöarviointimenettelyjen yksinkertaistamisessa ja unionin lainsäädännössä edellytettyjen ympäristöarviointimenettelyjen yhdenmukaisen soveltamisen varmistamisessa yhteistä etua koskevilla hankkeilla.
- (46) On tärkeää yksinkertaistaa ja parantaa lupaprosessia siten, että samalla kunnioitetaan mahdollisuuksien mukaan ja toissijaisuusperiaatteella asiaankuuluvasti huomioon ottaen uusien energiainfrastruktuurien rakentamista koskevia kansallisia toimivaltuuksia ja menettelyjä. Koska energiainfrastruktuureja on kiireellisesti kehitettävä, lupaprosessin yksinkertaistamisen yhteydessä olisi asetettava selkeä määräaika asianomaisten viranomaisten päätökselle hankkeen rakentamisesta. Määräajan olisi edistettävä menettelyjen tehokasta määrittelyä ja käsittelyä. Tässä asetuksessa olisi vahvistettava enimmäismääräajat. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin pyrkiä lyhentämään määräaikoja, jos tämä on toteutettavissa, erityisesti älykkäiden verkkojen kaltaisissa hankkeissa, jotka eivät välttämättä edellytä yhtä monimutkaista lupaprosessia kuin siirtoinfrastruktuurit.

²⁸ EUVL L 124, 17.5.2005, s. 4.

²⁹ EYVL C 104, 24.4.1992, s. 7.

- (47) Lupaviranomaisten resurssien puute sekä lupaprosessien digitalisoinnin ja tiedon saatavuuden puute ovat lupaprosesseja hidastavia pullonkauloja. Digitalisaation ja tekoälyominaisuuksien asianmukaisen käytön odotetaan nopeuttavan menettelyjä ja tehostavan prosesseja, koska ne mahdollistavat hakemusten nopeamman käsittelyn ja lisäävät avoimuutta parantamalla menettelyvaiheita ja vaatimuksia koskevien tietojen saatavuutta. Lupaprosessien digitalisointi on kuitenkin viivästynyt, ja tiedot ovat usein hajallaan eri toimivaltaisilla viranomaisilla, joilla ei ole yhtenäisiä digitaalisia prosesseja tai alustoja, eikä yhteentoimivuutta ole varmistettu. Tämän seurauksena hakemusten tilanteesta on epäselvyyksiä ja pullonkaulojen tunnistaminen on vaikeaa. [...] Näin ollen **asettamalla saataville [...] digitaalinen [...] alusta tai siihen yhteydessä olevia alustoja [...] energiainfrastruktuurihankkeiden, mukaan lukien yhteistä ja keskinäistä etua koskevat hankkeet**, lupamenettelyjen kaikkia vaiheita varten, [...] **voidaan varmistaa**, että menettelyjen digitalisointi on [...] avointa **ja tarvittaessa yhteentoimivaa**, ja auttaa nopeuttamaan lupaprosessia mahdollisimman paljon. Tällainen **alusta tai** tällaiset **alustat** [...] **voisivat** antaa hankkeen toteuttajille mahdollisuuden jättää näiden alustojen kautta hakemuksia, tarkistaa niiden tilanne ja osoittaa ne toimivaltaisille viranomaisille niin, että viranomaisilla olisi niiden käsittelyä varten pääsy kaikkiin asiaankuuluviin tietoihin ilman paperipohjaisia välivaiheita. Lisäksi tällainen **alusta tai** tällaiset **alustat** [...] **voisivat** antaa mahdollisuuden kerätä tilastoja lupaprosessien yleisestä edistymisestä jäsenvaltioissa. **Jos perustetaan useampi kuin yksi alusta, alustojen välinen yhteenliitettävyyys varmistetaan edellyttäen, että kukin alusta ohjaa käyttäjät uudelleen muihin asiaankuuluviin portaaleihin tai sisältää viittauksia niihin. Jäsenvaltiot voivat edelleen vapaasti lisätä alustojen välistä yhteenliitettävyyttä, yhteentoimivuutta ja viestintää.** Tällaisen **alustan tai** tällaisten **alustojen** [...] olisi tukeuduttava turvallisiin ja yhteentoimiviin keinoihin, joita tarjotaan luonnollisten henkilöiden osalta eurooppalaisten digitaalisen identiteetin lompakoiden kautta asetuksen (EU) N:o 910/2014 vaatimusten mukaisesti ja oikeushenkilöiden osalta tulevaisuudessa eurooppalaisten yrityslompakoiden kautta [asetuksen (EU) N:o XXX/20YY] mukaisesti sähköisen tunnistamisen ja todentamisen, asiakirjojen allekirjoittamisen tai leimaamisen mahdollistamiseksi, asiakirjojen toimittamiseksi sekä ilmoitusten lähettämiseksi tai vastaanottamiseksi toimivaltaisten viranomaisten ja talouden toimijoiden välillä.

- (48) Toimivaltaisten viranomaisten tehtävänä olisi oltava varmistaa, että tässä asetuksessa vahvistettuja määräaikoja noudatetaan. Energiainfrastruktuurien käyttöönoton kiireellisyyden ja yhteistä etua koskevilla hankkeilla ja keskinäistä etua koskevilla hankkeilla unionin energia- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi olevan strategisen merkityksen vuoksi ja siltä osin kuin hiljaisen hyväksynnän käsite sisältyy kansalliseen lainsäädäntöön jäsenvaltioilla [...] olisi **oltava mahdollisuus säätää**, että kansallisten toimivaltaisten viranomaisten vastauksen puuttuminen tässä asetuksessa asetetussa määräajassa tai asianomaisen viranomaisen vastauksen puuttuminen kansallisen toimivaltaisen viranomaisen asettamassa **tai sen kanssa yhteistyössä** asetetussa määräajassa johtaa siihen, että asiaankuuluvat **hallinnolliset välivaiheet, jotka koostuvat kaikista asianomaisten viranomaisten lupamenettelyn aikana toteuttamista hallinnollisista vaiheista, mukaan lukien kuulemisten järjestäminen tai lausunnon pyytäminen eri elimiltä tai viranomaisilta, tai kattava lopullinen päätös**, [...] hyväksytään hiljaisesti tai niitä koskeva vastaus on myönteinen, lukuun ottamatta ympäristöasioita koskevia päätöksiä, ja jos tällainen hyväksyntä johtaisi siihen, että hankkeen osalta voidaan aloittaa rakennustyöt [...]. Tämän asetuksen säännökset eivät rajoita jäsenvaltioiden mahdollisuutta soveltaa hiljaista hyväksyntää ympäristöä koskeviin päätöksiin, jos tällaisesta mahdollisuudesta säädetään niiden oikeusjärjestelmissä. Jotta voidaan varmistaa tämän toimenpiteen tehokas soveltaminen ja taata kolmansien osapuolten oikeudet oikeussuojaan, asianomaisten viranomaisten olisi julkistettava kaikki tehdyt päätökset.

- (49) Lupaprosessissa olisi oltava kaksi menettelyä: valinnainen hakemusta edeltävä menettely, jossa kansallinen toimivaltainen viranomainen suorittaa ja hyväksyy täydellisiä hakemusasiakirjoja varten tehdyn työn, ja pakollinen lakisääteinen lupamenettely, joka ulottuu hakemusasiakirjojen hyväksymisestä viranomaisten kattavan päätöksen tekemiseen. Hakemusta edeltävässä vaiheessa kansallisten toimivaltaisten viranomaisten olisi suoritettava useita tehtäviä. Niiden olisi tarkasteltava hanketta ja ilmoitettava hankkeen toteuttajalle, mitä valtuutuksia, selvityksiä, lupia ja arviointeja lupaprosessin loppuun saattaminen edellyttää, mukaan lukien ympäristöarvioinnit ja lieventävät tai korvaavat toimenpiteet, jotka olisi otettava käyttöön. Niiden olisi määriteltävä tarkastelupäätelmissä yksilöityjen asiakirjojen laajuus ja yksityiskohtaisuus ja varmistettava, että hankkeen toteuttajalta ei pyydetä myöhemmin lisää asiakirjoja, ellei hankkeessa tai sen ympäristössä ole tapahtunut olennaista muutosta, jonka vuoksi laajuuden määrittämisessä käytetyt ehdot ja oletukset eivät ole sovellettavissa. Niiden olisi laadittava lupaprosessille yksityiskohtainen aikataulu. Saatuaan hakemusasiakirjojen luonnoksen, mukaan lukien kaikki valmistelevat asiakirjat, niiden olisi päätettävä, ovatko hakemusasiakirjat täydellisiä vai puuttuuko niistä tietoja sen mukaan, mitä hakemusta edeltävässä menettelyssä todettiin.
- (50) Jos sen katsotaan olevan tehokasta, kansalliset toimivaltaiset viranomaiset voivat suunnitella lupaprosessia koskevat lupavaatimukset ja tietyn hankkeen julkiset kuulemiset vaiheittaisiksi edellyttäen, että lupaprosessia yksinkertaistetaan ja nopeutetaan.
- (51) Tätä asetusta olisi sovellettava ainoastaan lupien myöntämiseen yhteistä etua koskeville hankkeille ja keskinäistä etua koskeville hankkeille, yleisön osallistumiseen tällaisiin hankkeisiin ja hankkeiden sääntelykohteluun. Jäsenvaltioiden olisi kuitenkin voitava antaa kansallisia säännöksiä, joiden nojalla samoja tai vastaavia sääntöjä sovelletaan muihin hankkeisiin, joilla ei ole tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvan yhteistä etua koskevan hankkeen tai keskinäistä etua koskevan hankkeen asemaa.

- (52) Unionin laajuinen kymmenvuotinen verkon kehittämissuunnitelmaprosessi tarjoaa vankan perustan yhteistä etua koskevien hankkeiden ja keskinäistä etua koskevien hankkeiden määrittämiselle. Vaikka sähkön siirtoverkonhaltijoiden eurooppalaisella verkostolla, jäljempänä 'Sähkö-ENTSO', kaasun siirtoverkonhaltijoiden eurooppalaisella verkostolla, jäljempänä 'Kaasu-ENTSO', vetyverkonhaltijoiden eurooppalaisella verkostolla, jäljempänä 'ENNOH', ja siirtoverkonhaltijoilla on edelleen tärkeä rooli prosessissa, tarvitaan lisää virtaviivaistamista ja ohjausta erityisesti tulevien skenaarioiden määrittelyssä, pitkän aikavälin infrastruktuuripuutteiden ja energiainfrastruktuurin pullonkaulojen tunnistamisessa ja näiden puutteiden korjaamisessa asianmukaisimmilla ratkaisuilla, jotta voidaan lisätä prosessin poliittista painoarvoa, pysyvyyttä ja luotettavuutta. Siksi virastolla ja komissiolla olisi oltava entistä suurempi rooli asetusten (EU) 2019/943 ja (EU) 2024/1789 mukaisten unionin laajuisten kymmenvuotisten verkon kehittämissuunnitelmien laadintaprosessissa.

- (53) Koska valitulla skenaariolla ja sen taustalla olevilla olettamuksilla on suuri merkitys unionin laajuisessa verkon kehittämisen suunnitteluprosessissa, komissiolla olisi oltava keskeinen rooli sen määrittelyssä **läheisessä yhteistyössä ENTSOjen kanssa**. Tämän pitäisi auttaa virtaviivaistamaan panoksia ja varmistamaan unionin poliittisten tavoitteiden parempi täyttyminen. **On tärkeää, että taustalla olevissa olettamuksissa otetaan huomioon yleinen tavoite lisätä sisämarkkinoiden yhdentymistä muun muassa vähentämällä syrjäisten ja saarijäsenvaltioiden eristyneisyyttä.** On myös tarkoituksenmukaista, että unionin laajuiset kymmenvuotiset verkon kehittämissuunnitelmat perustuvat yhteen keskeiseen skenaarioon, johon **liittyy [...] herkkyysanalyysyjä [...], joissa tarkastellaan esimerkiksi vaihtoehtoisia hankintalähteiden yhdistelmiä, kysyntämalleja tai havaittuja järjestelmäsuuntauksia.** Näiden herkkyyskysymysten pitäisi auttaa tarkastelemaan useita mahdollisia hielettä irtautumisen polkuja ja siten vahvistaa EU:n **infrastruktuurin suunnittelukehityksen vakautta ottaen huomioon Euroopan energiajärjestelmän todellisen dynamiikan ja jäsenvaltioiden suunnitteluvalinnat. [...]** Skenaarion päätarkoituksena on muodostaa yhteinen perusta ehdolla olevien yhteistä etua koskevien hankkeiden ja keskinäistä etua koskevien hankkeiden infrastruktuuripuutteiden ja hyötyjen arvioinnille **markkinoiden yhdentymisen ja hintojen lähentymisen saavuttamiseksi.** Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/1788 55 artiklan mukaisessa kymmenvuotisessa verkon kehittämissuunnitelmassa käytettävän yhteisen skenaarion olisi oltava johdonmukainen keskeisen skenaarion kanssa. Tämän asetuksen 11 artiklan mukaisesti laadittuja herkkyysanalyysyjä ja muita skenarioita tai herkkyysanalyysyjä voitaisiin myös harkita paremmin tietoon perustuvien **investointipäätösten tekemiseksi.** Keskeisen skenaarion kasvava merkitys edellyttää Sähkö-ENTSON, ENNOHin ja Kaasu-ENTSON, jäsenvaltioiden ja viraston tiivistä osallistumista sen varmistamiseksi, että asiaankuuluvat tiedot toimitetaan ja että skenario on yhdenmukainen kansallisen kehityksen kanssa **ja kuvastaa kansallisia energia- ja ilmastosuunnitelmia ja että siinä otetaan huomioon kansalliset ja alueelliset erityispiirteet, mukaan lukien energian hintojen erot alueiden välillä.** Jäsenvaltioiden olisi todennettava käytetyt olettamukset. Sidosryhmien edustajaryhmän olisi edelleen annettava sidosryhmille koordinoitusti palautetta ja neuvontaa skenaarioiden kehittämisestä.

- (53 a) Jotta voidaan vastata infrastruktuuritarpeisiin, joilla on huomattavaa rajatylittävää merkitystä, jäsenvaltion sisäiset verkon vahvistamiset voitaisiin tarvittaessa yhdistää muihin investointeihin, joilla vastataan rajatylittävään tarpeeseen, jotta niitä voidaan pitää ja arvioida yhtenä hankkeena tämän asetuksen mukaisesti, edellyttäen, että tällaiset hankeryhmät ja niihin sisältyvät investointikohteet täyttävät asiaankuuluvat yhteistä etua koskevien hankkeiden kriteerit.**
- (54) Infrastruktuuritarpeiden tunnistamisprosessilla olisi oltava suurempi osuus suunniteltujen infrastruktuuri-investointien ohjaamisessa. Nykyiseen käytäntöön verrattuna prosessin olisi oltava laajempi ja siinä olisi tarkasteltava perusteellisemmin monialaisia yhteyksiä ja johdottomia ratkaisuja, jotta voidaan selkeästi määrittää energiajärjestelmää koskevat ratkaisut, jotka auttavat parhaiten saavuttamaan energia- ja ilmastotavoitteet. Puutteiden korjaamiseen tarvittavien myöhempien ratkaisujen hyväksynnän lisäämiseksi viraston olisi osallistuttava enemmän prosessin puitteiden luomiseen ja sen todentamiseen. Viraston olisi kehitettävä Sähkö-ENTSON ja ENNOHin suorittamaa infrastruktuuritarpeiden tunnistamisprosessia varten menetelmä, jolla varmistetaan, että tulokset ovat riittävän luotettavia ja tässä asetuksessa vahvistettujen periaatteiden mukaisia. TEN-E-ryhmän päätöksentekuelimen viime kädessä antaman hyväksynnän tarpeiden tunnistamista koskevalle raportille pitäisi olla hankkeen toteuttajille voimakas viesti siitä, missä mahdollisia hankkeita tarvitaan.

- (55) Infrastruktuuritarpeiden tunnistamisprosessista olisi tehtävä kattavampi ja yksityiskohtaisempi, jotta suunnitellut hankkeet voidaan sovittaa paremmin yhteen siirtokapasiteetin laajentamista koskevien tarpeiden kanssa. Sen olisi myös mahdollistettava seurantaprosessi, joka johtaa sellaisten uusien ratkaisujen löytämiseen, joilla voitaisiin vastata täyttymättä jääneisiin tarpeisiin. Siirtoverkonhaltijoiden olisi oltava ensisijainen taho, joka ehdottaa mahdollisia hankkeita puutteiden korjaamiseksi, mutta olisi harkittava myös muiden sidosryhmien tarjoamia vaihtoehtoisia ratkaisuja. Siksi tarpeisiin vastaamista koskevan prosessin olisi oltava alueellisen yhteistyön tulos, ja asiaankuuluvat sidosryhmät olisi otettava mukaan keskusteluihin. Komissiolla prosessissa annetun keskeisen roolin olisi lisättävä jäsenvaltioiden, kansallisten sääntelyviranomaisten, hankkeen toteuttajien ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien alueellista yhteistyötä ja osallistumista sopivimpien hankkeiden etsimiseen, olipa sitten kyse johdottomista ratkaisuksista tai infrastruktuuriratkaisuksista, joilla vastataan mahdollisiin täyttymättä jääneisiin tarpeisiin. Komissiolla olisi oltava viimeisenä keinona oikeus käynnistää ehdotuspyyntö niiden puutteiden korjaamiseksi, joiden suhteen ei ole edistytty riittävästi. Olisi varmistettava, että tukikelpoiset hankkeet sisällytetään mahdollisimman pian myöhempiin kansallisiin kehityssuunnitelmiin, unionin laajuiseen kymmenvuotiseen verkon kehittämissuunnitelmaan ja unionin luetteloon **sovellettavien menettelyjen jälkeen**.
- (56) Energiajärjestelmän laajuinen kustannus-hyötyanalyysi on tehtävä sen varmistamiseksi, että infrastruktuurisuunnittelu vastaa integroidun ja vähähiilisen järjestelmän muuttuvia tarpeita. Siinä arvioidaan johdonmukaisesti kaikki asiaankuuluvat kustannukset ja hyödyt, jotta voidaan määrittää tehokkaimmat ratkaisut unionin energia- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Johdottomilla ratkaisulla, kuten dynaamisella kuormitus- ja muuntajamitoituksella, kehittyneillä virransäätelyjärjestelmillä tai digitaalisen kaksosen alustoilla, olisi oltava sekä toiminnan että laajentumisen kannalta suurempi osuus verkkotarpeiden täyttämisessä, ja siksi energiajärjestelmän laajuisen kustannus-hyötyanalyysin olisi katettava myös ne.

- (57) Unionin laajuudessa kymmenvuotisessa verkon kehittämissuunnitelmassa olisi esitettävä kattava yleiskatsaus suunnitelluista infrastruktuurihankkeista, joilla on rajatylittäviä vaikutuksia unionissa. Johdottomien ratkaisujen ja joustoratkaisujen olisi oltava olennainen osa suunnitelmaa, jotta se antaa täydellisen kuvan sähkö- ja vetiverkkojen optimaalisen toiminnan kannalta välttämättömistä tulevista investoinneista. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä myös verkon turvallisuutta ja häiriönsietokykyä parantaviin hankkeisiin.
- (58) Sähkö-ENTSO:n ja ENNOH:n, viraston ja komission olisi unionin laajuisten kymmenvuotisten verkon kehittämissuunnitelmien hyväksymistä edeltäviä tehtäviään hoitaessaan toteutettava laaja kuulemisprosessi, jossa ovat mukana kaikki asianomaiset sidosryhmät. Näihin sidosryhmiin olisi kuuluttava Euroopan unionin sähköjakeluverkonhaltijoiden eurooppalainen yhteistyöelin, sähkö-, maakaasu- ja vetymarkkinoilla toimivat yhteenliittymät, lämmityksen ja jäähdytyksen, hiilidioksidin talteenoton ja varastoinnin sekä hiilidioksidin talteenoton ja hyödyntämisen alan sidosryhmät, riippumattomat aggregaattorit, kulutusjoustoalan toimijat, energiatehokkuusratkaisuihin liittyvät organisaatiot, teollisuuden alat, kuten liikenne, digitalisaatio ja data, sekä energia-alan kuluttajajärjestöt, ilmastonmuutosta käsittelevä eurooppalainen tieteellinen neuvottelukunta ja kansalaisyhteiskunnan edustajat tapauksen mukaan. Sidosryhmien edustajaryhmä on osoittautunut tehokkaaksi sidosryhmäyhteistyön foorumiksi, ja sen osallistumista edelleen unionin laajuiseen kymmenvuotiseen verkon kehittämissuunnitelmaan olisi tuettava. Kuulemisen olisi oltava avoin ja läpinäkyvä, ja se olisi järjestettävä hyvissä ajoin niin, että sidosryhmiltä voidaan saada palautetta unionin laajuisten kymmenvuotisten verkon kehittämissuunnitelmien keskeisten vaiheiden valmisteluun, kuten infrastruktuuripuutteiden tunnistamiseen ja kustannus-hyötyanalyysin menetelmien laatimiseen hankkeiden arviointia varten. Sähkö-ENTSO:n ja ENNOH:n olisi tarkasteltava asianmukaisesti sidosryhmiltä kuulemisten aikana saatua palautetta ja selitettävä, miten ne ovat ottaneet kyseisen palautteen huomioon toimittaessaan lopullisia ehdotuksia.

- (59) Energiainfrastruktuurin suunnittelussa olisi otettava asianmukaisesti huomioon alojen yhteenliittäminen ja energiankantajien keskinäiset yhteydet. Skenaarioiden kehittämisen, infrastruktuuritarpeiden tunnistamisprosessin ja kustannus-hyötyanalyysin menetelmien olisi perustuttava integroituun, pitkällä aikavälillä toteutettavaan ja optimoituun yhden energijärjestelmän lähestymistapaan ja mallinnukseen, jossa käytetään yhteisiä oletuksia ja yhdenmukaisia menetelmiä. Infrastruktuurin suunnittelun parempi koordinointi eri aloilla auttaisi priorisoimaan ja ottamaan käyttöön uusia infrastruktuuriratkaisuja optimaalisemmin.
- (60) On tärkeää varmistaa, että vain infrastruktuurihankkeet, joille ei ole olemassa järkeviä vaihtoehtoisia ratkaisuja, voivat saada yhteistä etua koskevan hankkeen tai keskinäistä etua koskevan hankkeen aseman, mikä tarkoittaa myös sitä, että energiainfrastruktuurin suunnittelussa ja alueellisten ryhmien työssä, joka koskee ehdotettujen hankkeiden alueellisten luetteloiden vahvistamista, olisi otettava huomioon energiatehokkuus etusijalle -periaate. Tulevien infrastruktuuritarpeiden turvaamiseksi olisi energiatehokkuus etusijalle -periaatteen mukaisesti harkittava uusille infrastruktuureille kaikkia asiaankuuluvia **taloudellisesti ja teknisesti toteuttamiskelpoisia** vaihtoehtoja. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä johdottomiin tai digitaalisiin ratkaisuihin, kulutusjouston käyttöön ja fossiilittomaan joustavuuteen, mikä voisi lisätä verkkojen yleistä tehokkuutta. Tätä varten verkon ylläpitäjien olisi järjestelmien laajentamishankkeita arvioidessaan harkittava ensisijaisesti näitä ratkaisuja. **Tällaiset ratkaisut voivat täydentää tarvittavia fyysisiä verkon vahvistamisia, mutta ne eivät välttämättä yksin riitä vastaamaan tunnistettuihin järjestelmätarpeisiin.** Myös verkkojen kustannustehokkaaseen käyttöön olisi kannustettava erityisesti hyödyntämällä verkkomaksuissa ja tukijärjestelmissä sijainnin ja käyttöajan mukaan määräytyviä tariffeja.

- (61) Unionin vuoden 2050 ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttamiseksi unionin on lisättävä merkittävästi uusiutuvan sähkön tuotantoa. Investointeja merellä tuotettavaan uusiutuvaan energiaan olisi lisättävä niin, että tavoitteena olisi tuottaa avomerellä vähintään 350 gigawattia uusiutuvaa energiaa, joka on asennettu joulukuussa 2024 päivitettyjen ja 24 päivänä lokakuuta 2023 annetussa komission tiedonannossa ”EU:n merienergiatavoitteiden saavuttaminen”³⁰ esitettyjen kumulatiivisten ei-sitovien jäsenvaltioiden merellä tuotettavaa uusiutuvaa energiaa koskevien alueellisten tavoitteiden mukaisesti. Sähkö-ENTSON tammikuussa 2024 julkaisemat ensimmäiset offshore-verkon kehittämissuunnitelmat (Offshore Network Development Plans, ONDP) olivat merkittävä edistysaskel, koska ne kytkivät jäsenvaltioiden merellä tuotettavaa energiaa koskevat tavoitteet offshore-verkon suunnitteluun. Tarkoituksena olisi tukea rajatylittävien merellä toteutettavien uusiutuvia energialähteitä koskevien hankkeiden, mukaan lukien hybridihankkeet ja radiaaliset rajatylittävät vyöhykehankkeet, määrittämistä, jotta voidaan varmistaa offshore-verkkojen optimoitu ja kustannustehokas kehittäminen merialueiden tasolla. Offshore-verkon kehittämissuunnitelmien strateginen pitkä aikavälin toimintalogiikka olisi laajennettava koskemaan maalla sijaitsevia sähköverkkoja ja vetyverkkoja.
- (62) Uusiutuvan energian ensisijaisten offshore-verkkokäytävien hyötyjen ja kustannusten arvioinnin olisi autettava jäsenvaltioita tekemään alustava kustannusten jakamista koskeva analyysi ensisijaisten offshore-verkkokäytävien tasolla, jotta voidaan tukea myöhempiä yhteisiä poliittisia sitoumuksia, jotka koskevat rajatylittäviä offshore-verkkohankkeita. Komission 27 päivänä kesäkuuta 2024 laatimissa merienergiahankkeiden yhteistoiminnallisia investointikehyksiä koskevissa ohjeissa annetaan tietoja uusiutuvan energian ensisijaisten offshore-verkkokäytävien hyötyjen ja kustannusten arvioinnista. Komissio voi tarvittaessa päivittää niitä jäsenvaltioiden, asianomaisten siirtoverkonhaltijoiden, viraston ja kansallisten sääntelyviranomaisten osallistuessa työhön.

³⁰ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle, EU:n merienergiatavoitteiden saavuttaminen, COM(2023) 668 final, 24.10.2023.

- (63) Infrastruktuurin käyttäjien olisi pääsääntöisesti vastattava yhteistä etua koskevien hankkeiden kehittämis-, rakentamis-, toiminta- ja ylläpitokustannuksista. Kustannustenjaossa olisi varmistettava, ettei loppukäyttäjille aiheudu kohtuutonta rasitetta, erityisesti jos se saattaisi johtaa energiaköyhyyteen. Yhteistä etua koskeviin hankkeisiin olisi voitava soveltaa rajatylittävää kustannustenjakoa, kun kustannuksia ei markkinoiden kysyntää tai tariffeihin kohdistuvia odotettuja vaikutuksia koskevan arvion perusteella voida odottaa katettavan infrastruktuurin käyttäjien maksamilla tariffeilla. **Olisi huomattava, että rajatylittävää kustannustenjakoa koskevia säännöksiä ei sovelleta niihin yhteistä etua koskeviin hankkeisiin, jotka eivät kuulu kansallisten sääntelyviranomaisten toimivaltaan ja jotka eivät sen vuoksi voi saada rajatylittävää kustannustenjakoa koskevaa päätöstä, kuten pumppausvarastointihankkeisiin, joita ei säännellä eikä rahoiteta kansallisilla tariffijärjestelmillä.**

- (64) Entistä yhteenliitetymmällä energian sisämarkkinoilla tarvitaan rajatylittävää kustannustenjakoa koskevia selkeitä ja läpinäkyviä sääntöjä, jotta voidaan nopeuttaa investointeja rajatylittäviin infrastruktuureihin ja hankkeisiin, joilla on rajatylittävä vaikutus. Rajatylittävän energiainfrastruktuurin integraation lisääntyessä useammista hankkeista saadaan hyötyä myös niiden alueiden ulkopuolella, joille ne on rakennettu. Näin ollen on olennaisen tärkeää jakaa kustannukset oikeudenmukaisesti ja avoimesti, jotta paikallisille kuluttajille ei aiheudu kohtuutonta rasitetta. Asianmukaisesta kustannusten jakamisesta käytävien keskustelujen olisi perustuttava infrastruktuurihankkeen kustannusten ja hyötyjen analyysiin, joka tehdään koko energiajärjestelmän kattavaa analyysia varten laaditun yhdenmukaistetun menetelmän pohjalta käyttäen keskeistä skenaariota ja mahdollisia herkkyyssanalyyssejä, jotka on vahvistettu asetusten (EU) 2019/943 ja (EU) 2024/1789 nojalla laadittuja unionin laajuisia kymmenvuotisia verkon kehittämissuunnitelmia varten, jotta voidaan laatia luotettava analyysi yhteistä etua koskevan hankkeen tai keskinäistä etua koskevan hankkeen vaikutuksesta hiilestä irtautumista, markkinoiden yhdentymistä, kilpailua, kestävyyttä ja toimitusvarmuutta koskeviin unionin energiapolitiikkoihin. Jäsenvaltioiden ja kansallisten sääntelyviranomaisten, joiden alueella sijaitsee vähintään 10 prosenttia hankkeen **nettohyödyistä, ymmärrettynä hankkeesta yhteiskunnalle tai yhteiskunnan osille koituvien rahallisen arvona ilmaistujen myönteisten hyötyjen ja kielteisten hyötyjen erotuksena**, olisi osallistuttava keskusteluihin kustannus-hyöty- ja kustannustenjakoarvioinneista. Tällaisella osallistumisella olisi varmistettava avoimuus hankkeen kehittämisen varhaisessa vaiheessa, tuettava kustannusten ja hyötyjen oikeudenmukaista jakautumista ja helpotettava hankkeen tehokasta täytäntöönpanoa ja sen hyötyjen tuottamista. Tällainen osallistuminen ei kuitenkaan **luo velvoitetta osallistua hankkeen kustannuksiin.** [...] Lisäksi rajatylittävää kustannustenjakoa koskevissa sopimuksissa olisi harkittava jälkikäteen toteutettavia järjestelyjä, joilla varmistetaan niiden maiden, joissa hanketta ei toteuteta, oikeudenmukainen ja oikeasuhteinen osallistuminen edellyttäen, että tällaiset mukautukset on määritelty ja jäsennelty selkeästi investointivarmuuden turvaavalla tavalla.

- (65) On olennaisen tärkeää varmistaa vakaa rahoituskehys yhteistä etua koskevien hankkeiden kehittämiseksi siten, että samalla minimoidaan rahoitustuen tarve, ja rohkaista kiinnostuneita sijoittajia asianmukaisilla kannustimilla ja rahoitusmekanismeilla. Päättyessään rajatylittävästä kustannustenjaosta kansallisten sääntelyviranomaisten olisi jaettava tosiasiallisesti aiheutuneet investointikustannukset, jotka ovat samankaltaista infrastruktuuria koskevien kansallisten lähestymistapojen ja menetelmien kannalta merkityksellisiä, rajojen yli kokonaisuudessaan ja sisällytettävä ne kansallisiin tariffeihin. Sen jälkeen kansallisten sääntelyviranomaisten olisi tarvittaessa määritettävä, voisiko niiden vaikutus oman jäsenvaltion kansallisiin tariffeihin aiheuttaa kohtuutonta rasitetta kuluttajille. Kansallisten sääntelyviranomaisten olisi vältettävä hankkeiden päällekkäiseen tukeen liittyvät riskit ottamalla huomioon todelliset tai arvioidut maksut ja tulot. Kyseiset maksut ja tulot olisi otettava huomioon ainoastaan siltä osin kuin ne liittyvät hankkeisiin ja niiden tarkoituksena on kattaa kyseiset kustannukset.
- (66) Kustannustenjaosta asianomaisten jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välillä käytävien keskustelujen helpottamiseksi olisi säädettävä mahdollisuudesta niputtaa yhteen useampia yhteistä etua koskevia hankkeita tai keskinäistä etua koskevia hankkeita. Jos mahdollistetaan se, että jäsenvaltioiden ryhmät käsittelevät yhteenniputettuja hankkeita keskinäisen edun mukaisena, voidaan edistää kaikkia osapuolia hyödyttäviä ratkaisuja, vähentää neuvottelujen riskejä ja transaktiokustannuksia sekä lisätä toteutumisen todennäköisyyttä. Lisätuki, joka annetaan unionin tasolla esimerkiksi Verkkojen Eurooppa -välineen kautta tai alueellisella tasolla käyttämällä pullonkaulatuloja, voisi myös helpottaa tällaisia sopimuksia ja edistää ensisijaisten infrastruktuurien oikea-aikaista toteuttamista. **Tällaisten yhteenniputettujen hankkeiden yksilöimisen ja niistä käytävien keskustelujen helpottamiseksi jäsenvaltiot ja kansalliset sääntelyviranomaiset voivat ottaa huomioon yhteenniputettujen hankkeiden kustannus-hyötyanalyysia ja kustannusten jakamista koskevan asiaankuuluvan vapaaehtoisen alueellisen työn.**

(67) Asetuksen (EU) 2019/943 19 artiklan 2 kohdassa vahvistetaan alueiden välisen kapasiteetin jakamisesta saatavien tulojen käytölle kolme ensisijaista tavoitetta: a) jaetun kapasiteetin tosiasiallisen käytettävyyden takaaminen, mukaan lukien korvaus sitovuuden takaamisesta, b) alueiden välisen kapasiteetin ylläpitäminen tai lisääminen optimoimalla nykyisiä rajayhdysjohtoja tai rajayhdysjohtojen siirtorajoituksen vähentämisen kannalta merkityksellisistä verkkoinvestoinneista aiheutuvien kustannusten kattaminen ja c) korvauksen maksaminen uusiutuvan sähkön offshore-tuotantolaitosten operaattoreille siinä mainituissa tilanteissa. Siirtoverkonhaltijoiden olisi varmistettava, että saavutetaan kaikki kolme ensisijaista tavoitetta, mukaan lukien b alakohdassa mainittu tavoite. Jotta voidaan helpottaa sellaisten yhteistä etua koskevien hankkeiden ja keskinäistä etua koskevien hankkeiden rahoittamista, jotka vähentävät rajayhdysjohtojen siirtorajoituksia, ja lisätä ennakoitavuutta ja avoimuutta keskusteluissa rajatylittävää kustannustenjakoa koskevista päätöksistä tämän asetuksen 16 artiklan mukaisesti, on aiheellista edellyttää, että siirtoverkonhaltijat **tallettavat** [...] pienen osan pullonkaulatuloista tällaisiin investointeihin **erilliselle sisäiselle tilille, joko kirjanpidossa tai sen ulkopuolella, toimivaltaisen viranomaisen määrittelemien kansallisten lakien ja asetusten mukaisesti ja ACERin asiaankuuluvan menetelmän mukaisesti**. Tämä vaatimus ei rajoita siirtoverkonhaltijoiden vastuuta päättää rahoitusprioriteeteista sääntelyviranomaisten valvonnassa ja asetuksen (EU) 2019/943 19 artiklan 4 kohdan nojalla hyväksytyn menetelmän mukaisesti. Tätä vaatimusta ei olisi sovellettava, jos voidaan osoittaa, ettei kyseisen jäsenvaltion rajoille tarvitse rakentaa lisää rajatylittävää kapasiteettia **viimeisimmän hyväksytyn Sähkö-ENTSON infrastruktuuritarpeiden tunnistamista koskevan raportin pohjalta**.

(67 a) Joissakin jäsenvaltioissa, erityisesti niissä, joissa on useita tarjousalueita, **pullonkaulatulot ovat kasvaneet huomattavasti niiden erityisen maantieteellisen sijainnin vuoksi. Vaatimusta jakaa tietty osuus pullonkaulatuloista yhteistä etua koskeviin hankkeisiin ja keskinäistä etua koskeviin hankkeisiin ei sen vuoksi olisi sovellettava pullonkaulatuloihin, jotka ovat peräisin jäsenvaltion sisäisistä tarjousalueiden rajoista.**

- (67 b) Yhteenliitännöillä ei yksin voida riittävällä tavalla vastata resurssien riittävyyteen liittyviin haasteisiin. Fossiilittoman sähköntuotannon lisääminen kulutuksen läheisyydessä voi tukea meneillään olevaa sähköistämistä, edistää olemassa olevien verkkojen tehokkaampaa käyttöä ja parantaa resurssien riittävyyttä. Jäsenvaltioilla on edelleen oikeus päättää energiavalikoimastaan ja energiahuoltonsa yleisestä rakenteesta.**
- (68) Jos jäsenvaltiossa ei ole siirtoverkonhaltijaa, tässä asetuksessa olevia viittauksia siirtoverkonhaltijoihin olisi soveltuvien osin pidettävä viittauksina jakeluverkonhaltijoihin.
- (69) Energian sisämarkkinoita koskevassa lainsäädännössä edellytetään, että verkkoihin pääsystä perittävät tariffit tarjoavat asianmukaisia kannustimia investointeihin. Usean tyyppisillä yhteistä etua koskevilla hankkeilla on kuitenkin todennäköisesti ulkoisvaikutuksia, joita ei välttämättä voida ottaa kaikilta osin huomioon ja kattaa tavanomaisella tariffijärjestelmällä. Kansallisten sääntelyviranomaisten olisi energian sisämarkkinoita koskevaa lainsäädäntöä soveltaessaan varmistettava vakaa ja ennustettava sääntely- ja rahoituskehys, jossa tarjotaan yhteistä etua koskeville hankkeille kannustimia, myös pitkän aikavälin kannustimia, jotka ovat oikeassa suhteessa hankkeen riskeihin. Kyseistä kehystä olisi sovellettava erityisesti rajatylittäviin hankkeisiin, innovatiivisiin sähkönsiirtoteknologioihin, jotka mahdollistavat uusiutuvan energian, hajautettujen energiaressurssien tai kulutusjouoston laaja-alaisen integroinnin yhteenliitettuihin verkkoihin, sekä energiateknologia- ja digitalisointihankkeisiin, joista joko aiheutuu todennäköisesti suurempia riskejä kuin yhden jäsenvaltion alueella sijaitsevista vastaavista hankkeista tai joista voi koitua unionille suurempia hyötyjä. Myös hankkeissa, joiden toimintamenot ovat suuret, olisi oltava mahdollisuus asianmukaisesti investointikannustimiin. Erityisesti uusiutuvan energian offshore-verkoista, jotka toisaalta toimivat sähkön rajayhdysjohtoina ja toisaalta yhdistävät uusiutuvan energian offshore-tuotantohankkeita, aiheutuu todennäköisesti suurempia riskejä kuin vastaavista maalla toteutettavista infrastruktuurihankkeista, koska niillä oleva yhteys tuotantorakenteisiin aiheuttaa sääntelyriskejä, rahoitusriskejä, kuten ennakoiden investointien tarvetta, markkinariskejä ja uusien innovatiivisten teknologioiden käyttöön liittyviä riskejä.

- (70) Asetus (EU) 2022/869 on osoittanut, millainen lisäarvo saadaan hankkimalla merkittävän unionin rahoitustuen avulla yksityistä rahoitusta unionin kannalta merkittävien hankkeiden toteuttamiseksi. Talous- ja rahoitustilanne sekä talousarviorajoitukset huomioon ottaen monivuotisessa rahoituskehyksessä olisi jatkossakin annettava kohdennettua tukea, myös hankkeiden riskien vähentämiseksi ja yksityisten investointien houkuttelemiseksi, jotta voidaan maksimoida julkisen rahoituksen vaikutus ja siitä unionin kansalaisille koituvat hyödyt ja houkutella uusia sijoittajia investoimaan tämän asetuksen liitteessä I esitettyihin energiainfrastruktuurien ensisijaisiin käytäviin ja alueisiin samalla, kun unionin rahoitusosuus pidetään mahdollisimman pienenä.
- (71) Yhteistä etua koskevien hankkeiden olisi voitava saada unionin rahoitustukea selvityksiin ja tietyin edellytyksin töihin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1153³¹ nojalla avustusten tai innovatiivisten rahoitusvälineiden muodossa sen varmistamiseksi, että voidaan antaa räätälöityä tukea niille yhteistä etua koskeville hankkeille, jotka eivät ole kannattavia nykyisessä sääntelykehyksessä ja nykyisissä markkinaolosuhteissa. On tärkeää välttää kilpailun vääristyminen erityisesti sellaisten hankkeiden välillä, jotka edistävät unionin saman ensisijaisen käytävän toteuttamista. Tällaisella rahoitustuella olisi varmistettava tarvittavat synergiat unionin muiden sellaisten rahastojen kanssa, joista voi saada rahoitusta älykkäisiin energian jakeluverkkoihin, ja komission täytäntöönpanoasetuksella (EU) 2020/1294³² perustetun unionin uusiutuvan energian rahoitusmekanismin kanssa.

³¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1153, annettu 7 päivänä heinäkuuta 2021, Verkkojen Eurooppa -välineestä ja asetusten (EU) N:o 1316/2013 ja (EU) N:o 283/2014 kumoamisesta (EUVL L 249, 14.7.2021, s. 38, <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1153/oj>).

³² Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2020/1294, annettu 15 päivänä syyskuuta 2020, unionin uusiutuvan energian rahoitusmekanismista (EUVL L 303, 17.9.2020, s. 1, http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2020/1294/oj).

(71 a) Vetymarkkinoiden kehittämisessä on otettava huomioon koko arvoketju. Vedyn ja hiilettömän kaasun markkinoiden lainsäädäntöpaketissa on jo säännöksiä tariffeista, vetyverkonhaltijoiden kustannusten kattamisesta, varainsiirroista säänneltyjen palvelujen välillä ja jäsenvaltioiden mahdollisuudesta ottaa kansallisella tasolla käyttöön mekanismeja kustannusten jakamiseksi ajallisesti, mukaan lukien mahdollisuus ottaa käyttöön toimenpiteitä, kuten valtioneuvoston päätöksiä, joilla katetaan vetyverkonhaltijoiden taloudellinen riski, joka liittyy kustannusten ajallisesta jakamisesta aiheutuvaan alkukustannusten kattamisvajeeseen. Jäsenvaltioiden, jotka toteuttavat yhteistä etua koskevia hankkeita vetyalalla, sallitaan ottaa käyttöön tällainen kustannusten jakaminen ajallisesti tapauksissa, joissa on mukana useampi kuin yksi jäsenvaltio. Asianomaisten jäsenvaltioiden sääntelyviranomaisten olisi hyväksyttävä kustannusten jakaminen ajallisesti ja sen perustana oleva menetelmä, kuten yhden jäsenvaltion sisäisissä tapauksissa. Jotta jäsenvaltioiden tasolla on mahdollista asetuksen 2024/1789 5 artiklan 3 kohdassa säädetyn mukaisesti ottaa käyttöön toimenpiteitä, kuten valtioneuvoston päätös, joilla katetaan vetyverkonhaltijoiden taloudellinen riski, joka liittyy kustannusten ajallisesta jakamisesta aiheutuvaan alkukustannusten kattamisvajeeseen, komission olisi arvioitava haasteita, jotka liittyvät rajatylittäviin vetyhankkeisiin. Arvioinnissa olisi kartoitettava vaihtoehtoisia ratkaisuja ongelmaan, mukaan lukien niiden vaikutukset, kustannukset ja hyödyt, yhdenmukaisesti ja tasapainoisella tavalla. Tässä yhteydessä komission olisi osallistuttava jäsenvaltioiden keskusteluun asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa sekä rajatylittäviä hankkeita koskevien nykyisten toimenpiteiden tehokkuudesta että mahdollisista toimenpiteistä, joilla vastataan haasteisiin sellaisten yhteistä etua koskevien vetyputkihankkeiden riskien vähentämiseksi edelleen, joilla on erityisen suuri rajatylittävä merkitys ja strateginen arvo unionille, ja tarvittaessa täytäntöönpanoa koskevan etenemissuunnitelman laatimisesta vetyverkkojen laajentamisen tukemiseksi edelleen.

(71 b) **Komission asetuksessa (EU) N:o 838/2010 vahvistetaan säännöt, jotka koskevat siirtoverkonhaltijoille rajat ylittävien sähkönsiirtojen toteuttamisesta aiheutuvien kustannusten korvaamista, kun taas tämän asetuksen 17 artiklassa säädetään puitteista rajat ylittävälle kustannusten jakamiselle jäsenvaltioiden välisissä yhteistä etua koskevissa hankkeissa. Nämä mekanismit eivät kuitenkaan enää täysin vastaa kaikkia infrastruktuuri-, pääoma- ja toimintakustannuksia, joita aiheutuu jäsenvaltioille, jotka toteuttavat merkittäviä kauttakulkusiirtoja energian sisämarkkinoiden hyväksi. Komission olisi sen vuoksi yhteistyössä viraston ja asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa tarkasteltava uudelleen nykyisten järjestelyjen riittävyyttä ottaen huomioon nykyiset kauttakulkumallit ja tosiasiallisesti aiheutuneet kustannukset sekä arvioitava, tarvitaanko unionin tason lisätoimenpiteitä kauttakulkuun liittyvien kustannusten tasapuolisemman jakautumisen varmistamiseksi.**

(72) Yhteistä etua koskeviin hankkeisiin tehtävissä investoinneissa olisi sovellettava kolmivaiheista harkintaa. Ensiksikin investoinneissa olisi annettava etusija markkinoille. Toiseksi, jos investoinnit eivät toteudu markkinaehtoisesti, olisi tarkasteltava sääntelyratkaisuja, mukautettava tarvittaessa asianomaista sääntelykehystä ja varmistettava asianomaisen sääntelykehyksen asianmukainen soveltaminen. Kolmanneksi, jos kahden ensimmäisen vaiheen perusteella ei pystytä varmistamaan tarvittavia investointeja yhteistä etua koskevaan hankkeeseen, siihen olisi voitava myöntää unionin rahoitustukea, jos se täyttää sovellettavat tukikelpoisuusperusteet, **ja tarvittaessa olisi otettava huomioon mahdollinen suhteeton tariffinkorotus, edellyttäen, että asianomaiset kansalliset sääntelyviranomaiset arvioivat asian.**

- (73) Yhteistä etua koskevien hankkeiden ja keskinäistä etua koskevien hankkeiden ei olisi voitava saada unionin rahoitustukea, jos hankkeen toteuttajat, verkonhaltijat tai sijoittajat ovat jossakin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509³³ 138 artiklassa tarkoitetuista poissulkemistilanteista, kuten silloin, kun heidät on tuomittu petoksesta, lahjuksen ottamisesta tai antamisesta taikka rikollisjärjestöön liittyvästä menettelystä. Yhteistä etua koskeva hanke olisi voitava poistaa unionin luettelosta, jos sen sisällyttäminen kyseiseen luetteloon perustui väärin tietoihin, joilla oli ratkaiseva vaikutus kyseiseen sisällyttämiseen, tai jos hanke ei ole unionin lainsäädännön mukainen. Kun yhteistä etua koskeva hanke sijaitsee jäsenvaltioissa, joihin sovelletaan jotakin tämän asetuksen mukaista vapautusta, kyseisten jäsenvaltioiden olisi varmistettava tällaisille hankkeille asetuksen (EU) 2022/869 nojalla myönnettävää rahoitusta koskevia hakemuksia tukiessaan, että hankkeet eivät hyödytä suoraan tai välillisesti henkilöitä tai yhteisöjä, jotka ovat jossakin asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 138 artiklassa tarkoitetuista poissulkemistilanteista.
- (74) Keskinäistä etua koskeviin hankkeisiin liittyviin töihin olisi voitava myöntää avustuksia samoin ehdoin kuin yhteistä etua koskeviin hankkeisiin, jos ne edistävät unionin yleisten energia- ja ilmastotavoitteiden saavuttamista ja jos kolmannen maan hiilestä irtautumista koskevat tavoitteet ovat johdonmukaisia Pariisin sopimuksen kanssa.

³³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU, Euratom) 2024/2509, annettu 23 päivänä syyskuuta 2024, unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä (EUVL L, 2024/2509, 26.9.2024, <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

- (75) Unionin olisi helpotettava energiahankkeita heikommassa asemassa olevilla tai yhteyksiltään heikommilla alueilla, syrjäseutualueilla tai syrjäisimmillä tai eristyneillä alueilla, jotta voitaisiin mahdollistaa niiden pääsy Euroopan laajuisiin energiaverkkoihin ja siten vauhdittaa hiilestä irtautumista ja vähentää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista.
- Alueilla, joilla alhainen yhteenliitântäaste voi olla jatkuva ongelma, myös joustoratkaisuilla ja energian varastoinnilla on ratkaiseva rooli uusiutuvan energian integroinnissa ja merkittävä myönteinen vaikutus unionin energia- ja ilmastotavoitteisiin. Tällaisia hankkeita ei pitäisi jättää unionin rahoitustuen ulkopuolelle pelkästään siksi, että fyysiset yhteenliitännät ovat vähäisiä, ja niiden rajatylittävän vaikutuksen ja markkinoiden yhdentymistä edistävän vaikutuksen olisi heijastettava niiden systeemistä roolia hiilettömissä erillisissä tai heikosti yhteenliitetyissä energiajärjestelmissä.**
- (76) Eurooppa-neuvoston 4 päivänä helmikuuta 2011 antamissa päätelmissä todetaan, että vuoden 2015 jälkeen mikään jäsenvaltio ei saisi olla eristyksissä Euroopan kaasu- ja sähköverkoista eikä minkään jäsenvaltion energiavarmuus saisi vaarantua asianmukaisten yhteenliitântöjen puuttumisen vuoksi, ja kyseisten päätelmien mukaisesti tämän asetuksen tarkoituksena on varmistaa pääsy Euroopan laajuisiin energiaverkkoihin lopettamalla energiaeristyneisyys Kyproksessa ja Maltassa, joita ei vielääkään ole liitetty Euroopan laajuiseen kaasuverkkoon. Tämä tavoite olisi saavutettava sallimalla, että kehitteillä tai suunnitteilla olevat hankkeet, joille on myönnetty asetuksen (EU) 2022/869 mukainen yhteistä etua koskevan hankkeen asema, säilyttävät asemansa siihen saakka, että Kypros ja Malta liitetään Euroopan laajuiseen kaasuverkkoon, tai 31 päivään joulukuuta 2033 [...] saakka sen mukaan, kumpi ajankohta on aikaisempi. **Näiden kahden saarijäsenvaltion ainutlaatuiset maantieteelliset olosuhteet huomioon ottaen putkistoyhteys Euroopan laajuiseen kaasuverkkoon on edelleen tärkeä tavoite unionille.** Sen lisäksi, että tällaisilla hankkeilla edistetään uusiutuvan energian markkinoiden kehittämistä, energiajärjestelmän joustavuutta ja häiriönsietokykyä sekä toimitusvarmuutta, niillä varmistetaan pääsy tuleville energiamarkkinoille, myös vetymarkkinoille, ja edistetään unionin yleisten energia- ja ilmastotavoitteiden saavuttamista.

- (77) Jotta varmistetaan tämän asetuksen nojalla ehdotettujen muutosten johdonmukaisuus sähkö-, kaasu- ja vetymarkkinoita koskevan unionin kehityksen kanssa, ehdotetaan vastaavia muutoksia Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/942³⁴ 3 ja 11 artiklaan, asetuksen (EU) 2019/943 48 artiklaan sekä asetuksen (EU) 2024/1789 60 ja 61 artiklaan. Nämä muutokset liittyvät keskeisen skenaarion käyttöön unionin laajuudessa kymmenvuotisessa verkon kehittämissuunnitelmassa, johdottomien ratkaisujen ja järjestelmän laajentamisen muiden vaihtoehtojen huomioon ottamiseen ja suunnitelmien aikataulun selkeyttämiseen. Sen vuoksi kyseisiä asetuksia olisi muutettava.
- (78) Jotta voitaisiin varmistaa unionin kannalta olennaisten energiainfrastruktuurihankkeiden viiveetön kehittäminen, kolmannen yhteistä etua koskevista hankkeista ja keskinäistä etua koskevista hankkeista laaditun unionin luettelon olisi pysyttävä voimassa siihen saakka, että ensimmäinen tämän asetuksen nojalla vahvistettu unionin luettelo yhteistä etua koskevista hankkeista ja keskinäistä etua koskevista hankkeista tulee voimaan. Lisäksi, jotta voitaisiin mahdollistaa kolmannessa unionin luettelossa olevien yhteistä etua koskevien hankkeiden kehittäminen, seuranta ja rahoitus asetuksen (EU) 2022/869 mukaisesti, tiettyjen asetuksen (EU) 2022/869 säännösten olisi pysyttävä voimassa ja niillä olisi oltava oikeusvaikutuksia siihen saakka, kunnes ensimmäinen tämän asetuksen nojalla vahvistettu unionin luettelo yhteistä etua koskevista hankkeista ja keskinäistä etua koskevista hankkeista tulee voimaan.
- (79) Jotta voitaisiin varmistaa, että unionin luettelo rajoitetaan hankkeisiin, jotka edistävät eniten tämän asetuksen liitteessä I esitettyjen strategisten energiainfrastruktuurien ensisijaisten käytävien ja alueiden toteuttamista, komissiolle olisi siirrettävä valta hyväksyä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 290 artiklan mukaisesti säädösvallan siirron nojalla annettavia delegoituja säädöksiä, joilla muutetaan tämän asetuksen liitteitä unionin luettelon vahvistamiseksi ja tarkistamiseksi, kunnioittaen samalla jäsenvaltioiden oikeutta hyväksyä niiden alueisiin liittyviä unionin luettelossa olevia hankkeita.

³⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2019/942, annettu 5 päivänä kesäkuuta 2019, Euroopan unionin energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston perustamisesta (EUVL L 158, 14.6.2019, s. 22, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/942/oj>).

- (80) [...] **Jotta voidaan varmistaa tämän asetuksen säännösten yhdenmukainen täytäntöönpano keskeisen skenaarion kehittämisen osalta, täsmentää edellytykset, joiden mukaisesti siirtoverkonhaltijat voivat käyttää pullonkaulatuloja, ja täsmentää edellytykset, joiden täytyessä asetuksen (EU) 2019/943 19 artiklan 2 kohdan b alakohdan tavoitteen katsotaan täyttyvän asianmukaisesti, komissiolle olisi siirrettävä täytäntöönpanovaltaa. Tätä valtaa olisi käytettävä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 182/2011 mukaisesti.**
- (81) [...]
- (82) On erityisen tärkeää, että komissio asiaa valmistellessaan toteuttaa asianmukaiset kuulemiset, myös asiantuntijatasolla, ja että ne toteutetaan paremmasta lainsäädännöstä 13 päivänä huhtikuuta 2016 tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa³⁵ vahvistettujen periaatteiden mukaisesti. Jotta voitaisiin erityisesti varmistaa tasavertainen osallistuminen delegoitujen säädösten valmisteluun, Euroopan parlamentille ja neuvostolle toimitetaan kaikki asiakirjat samaan aikaan kuin jäsenvaltioiden asiantuntijoille, ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asiantuntijoilla on järjestelmällisesti oikeus osallistua komission asiantuntijaryhmien kokouksiin, joissa valmistellaan delegoituja säädöksiä.

³⁵ Euroopan parlamentin, Euroopan unionin neuvoston ja Euroopan komission välinen toimielinten sopimus paremmasta lainsäädännöstä (EUVL L 123, 12.5.2016, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinst/2016/512/oj).

- (83) Ryhmissä käytävät keskustelut ovat ratkaisevan tärkeitä, jotta komissio voi antaa delegoidut säädökset, joilla vahvistetaan unionin luettelo. Sen vuoksi on aiheellista, siinä määrin kuin se on mahdollista, että Euroopan parlamentille ja neuvostolle tiedotetaan tuloksista ja ne voivat lähettää ryhmien kokouksiin asiantuntijoita paremmasta lainsäädännöstä 13 päivänä huhtikuuta 2016 tehdyn toimielinten välisen sopimuksen mukaisesti. Kun otetaan huomioon tarve varmistaa tämän asetuksen tavoitteiden saavuttaminen sekä ottaen huomioon unionin luetteloissa tähän mennessä olevien hankkeiden lukumäärä, unionin luettelossa olevien hankkeiden kokonaismäärän olisi edelleen oltava hallittavissa eikä se näin ollen saisi olla merkittävästi suurempi kuin 220.
- (84) Sen vuoksi asetuksia (EU) 2019/942, (EU) 2019/943 ja (EU) 2024/1789 olisi muutettava vastaavasti ja asetus (EU) 2022/869 olisi kumottava.
- (85) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän asetuksen tavoitteita, joita ovat sellaisten Euroopan laajuisten energiaverkkojen ja tällaisten verkkojen liitännöiden kehittäminen ja yhteentoimivuus, joiden avulla voidaan varmistaa ilmastomuutoksen hillintä, erityisesti unionin energia- ja ilmastotavoitteiden saavuttaminen ja sen ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttaminen viimeistään vuoteen 2050 mennessä, sekä varmistaa yhteenliitännät, energiavarmuus, markkinoiden yhdentyminen, järjestelmän integrointi, kaikkia jäsenvaltioita hyödyttävä kilpailu ja kohtuuhintainen energia, vaan ne voidaan ehdotetun toiminnan laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla. Sen vuoksi unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä asetuksessa ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen kyseisten tavoitteiden saavuttamiseksi,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN ASETUKSEN:

I LUKU

Yleiset säännökset

1 artikla

Sisältö ja soveltamisala

1. Tässä asetuksessa vahvistetaan suuntaviivat sellaisten liitteessä I esitettyjen Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien ensisijaisten käytävien ja alueiden, jäljempänä 'energiainfrastruktuurien ensisijaiset käytävät ja alueet', viiveetöntä kehittämistä ja yhteentoimivuutta varten, joiden avulla voidaan varmistaa ilmastonmuutoksen hillintä, erityisesti saavuttaa unionin energia- ja ilmastotavoitteet samoin kuin sen ilmastoneutraaliustavoite viimeistään vuoteen 2050 mennessä, sekä varmistaa yhteenliittännät, energiavarmuus, markkinoiden yhdentyminen, järjestelmän integrointi, kaikkia jäsenvaltioita hyödyttävä kilpailu ja kohtuuhintainen energia.
2. Erityisesti tässä asetuksessa
 - a) säädetään unionin luetteloon sisällytettävien yhteistä etua koskevien hankkeiden ja keskinäistä etua koskevien hankkeiden määrittämisestä;
 - b) helpotetaan unionin luettelossa olevien hankkeiden viiveetöntä toteuttamista yksinkertaistamalla, koordinoimalla entistä tiiviimmin ja nopeuttamalla lupaprosesseja ja parantamalla avoimuutta ja yleisön osallistumista;
 - c) annetaan säännöt, jotka koskevat rajatylittävää kustannusten jakamista ja riskeihin liittyviä kannustimia unionin luettelossa olevissa hankkeissa;
 - d) määritetään edellytykset, joiden täyttyessä unionin luettelossa olevat hankkeet voivat saada unionin rahoitustukea.

Määritelmät

Tässä asetuksessa sovelletaan asetusten (EU) 2018/1999, (EU) 2019/942, (EU) 2019/943 ja (EU) 2024/1789 sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/2001³⁶ ja direktiivien (EU) 2019/944 ja (EU) 2024/1788 määritelmien lisäksi seuraavia määritelmiä:

- 1) 'energiainfrastruktuurilla' tarkoitetaan mitä tahansa liitteessä II esitettyihin energiaiinfrastruktuuriluokkiin kuuluvaa fyysistä laitetta tai laitosta, joka sijaitsee unionin alueella tai muodostaa yhteyden unionin ja kolmannen maan välille;
- 2) 'energiainfrastruktuurin pullonkaulalla' tarkoitetaan energiajärjestelmän fyysisten virtojen rajoitusta, jonka syynä on riittämätön siirtokapasiteetti, mukaan lukien infrastruktuurin puuttuminen;
- 3) 'kattavalla päätöksellä' tarkoitetaan [...] **kansallisen toimivaltaisen viranomaisen myöntämää** asiakirjaa, joka on hankkeen toteuttajien saatavilla kirjallisessa tai sähköisessä muodossa ja joka koostuu **asianomaisen** jäsenvaltion yhden tai useamman muun viranomaisen kuin tuomioistuimen tekemästä **sitovasta** päätöksestä tai tekemien **sitovien** päätösten sarjasta tai sisältää sellaisen tai sellaiset, jolla tai joilla määritetään, onko hankkeen toteuttajalla lupa energiaiinfrastruktuurin rakentamiseen yhteistä etua koskevan hankkeen tai keskinäistä etua koskevan hankkeen toteuttamiseksi siten, että sillä on mahdollisuus aloittaa tai tilata alihankintana ja aloittaa tarvittavat rakennustyöt (rakennusvalmiusvaihe), sanotun kuitenkin rajoittamatta hallinnollisessa muutoksenhakumenettelyssä tehtävien päätösten soveltamista;

³⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/2001, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 82, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj>).

- 4) 'hankkeella' tarkoitetaan yhtä tai useampaa liitteessä II esitettyihin energiainfrastruktuuriluokkiin kuuluvaa johtoa, putkijohtoa, laitosta, laitetta tai laitteistoa;
- 5) 'yhteistä etua koskevalla hankkeella' tarkoitetaan hanketta, joka on välttämätön liitteessä I esitettyjen energiainfrastruktuurien ensisijaisten käytävien ja alueiden toteuttamiseksi ja joka on unionin luettelossa;
- 6) 'keskinäistä etua koskevalla hankkeella' tarkoitetaan hanketta, jota unioni edistää yhteistyössä kolmannen maan kanssa, jota suoraan vaikutuspiiriin kuuluvien maiden hallitukset tukevat ja joka edistää unionin vuoden 2050 ilmastoneutraaliustavoitetta, on unionin luettelossa ja kuuluu johonkin liitteessä II olevan 1 kohdan a, d , [...] h alakohdassa **tai 5 kohdassa** säädettyyn sähkön infrastruktuuriluokkaan ja liittää unionin sähköjärjestelmän kolmannen maan sähköverkkoon tai joka kuuluu johonkin liitteessä II olevan 2 kohdan **a tai d** alakohdassa säädettyyn vedyn infrastruktuuriluokkaan tai johonkin [...] liitteessä **II** olevan 4 kohdan a tai c alakohdassa säädettyyn hiilidioksidin infrastruktuuriluokkaan;
- 7) 'kilpailevilla hankkeilla' tarkoitetaan hankkeita, joilla puututaan täysin tai osittain samaan määritettyyn infrastruktuuritarpeeseen;
- 8) 'hankkeen toteuttajalla' tarkoitetaan yhtä seuraavista:
 - a) siirtoverkonhaltijaa, jakeluverkonhaltijaa, vetyverkonhaltijaa tai muuta verkonhaltijaa tai sijoittajaa, joka kehittää unionin luettelossa olevaa hanketta;
 - b) tapauksessa, jossa on useampi kuin yksi tällainen siirtoverkonhaltija, jakeluverkonhaltija, vetyverkonhaltija, muu verkonhaltija tai sijoittaja taikka niiden ryhmä, näiden välisessä sopimusjärjestelyssä nimettyä oikeussubjektia, jolla on oikeushenkilöllisyys sovellettavan kansallisen lainsäädännön nojalla ja jolla on valtuudet tehdä oikeudellisia sitoumuksia ja ottaa rahoitusvastuu sopimusjärjestelyn osapuolten puolesta;

- 9) 'älykkäällä sähköverkolla' tarkoitetaan sellaista sähköverkkoa, myös sellaisilla saarilla, jotka eivät ole yhteenliitettyjä tai eivät ole riittävän liitettyjä Euroopan laajuisiin energiaverkkoihin, joka mahdollistaa kaikkien siihen liitettyjen käyttäjien, mukaan lukien tuottajat, kuluttajat ja tuottajakuluttajat, käyttötottumusten ja toimien kustannustehokkaan integroinnin ja aktiivisen valvonnan, jotta voidaan varmistaa taloudellisesti tehokas ja kestävä energijärjestelmä, jossa hävikki on vähäistä, sekä korkeatasoinen uusiutuvien energialähteiden integrointi, toimitusvarmuus ja turvallisuus, ja jossa kantaverkonhaltija voi digitaalisesti seurata siihen liitettyjen käyttäjien toimia, sekä tieto- ja viestintätekniikkaa, jonka avulla voidaan viestiä tähän liittyvien kantaverkonhaltijoiden, tuottajien, energiavarastojen sekä kuluttajien tai tuottajakuluttajien kanssa siten, että sähköä voidaan siirtää ja jakaa kestävästi, kustannustehokkaasti ja varmasti;
- 10) 'kansallisella sääntelyviranomaisella' tarkoitetaan direktiivin (EU) 2024/1788 76 artiklan 1 kohdan mukaisesti nimettyä kansallista sääntelyviranomaista tai direktiivin (EU) 2019/944 57 artiklan mukaisesti kansallisella tasolla nimettyä sääntelyviranomaista;
- 11) 'asianomaisella kansallisella sääntelyviranomaisella' tarkoitetaan kansallista sääntelyviranomaista jäsenvaltioissa, joissa hankkeet toteutetaan, ja jäsenvaltioissa, joihin hankkeella on merkittävä myönteinen vaikutus;
- 12) 'asianomaisella viranomaisella' tarkoitetaan viranomaista, jolla on kansallisen lainsäädännön nojalla toimivalta myöntää hankkeen toteuttamisen kannalta välttämättömiä erilaisia kiinteiden rakenteiden, mukaan lukien energiainfrastruktuuri itsessään, kaavoitukseen, suunnitteluun ja rakentamiseen liittyviä lupia ja valtuutuksia, sekä viranomaista, jolla on toimivalta myöntää hankkeen toteuttamisen kannalta välttämättömiä töitä koskevia lupia ja valtuutuksia;

- 13) ”töillä” tarkoitetaan osien, järjestelmien ja palvelujen, mukaan lukien ohjelmistot, ostoa, toimittamista ja käyttöönottoa sekä hankkeeseen liittyvien kehittämis-, käyttötarkoituksen muuttamis-, **parantamis**-, rakennus- ja asennustöiden toteuttamista, laitteistojen vastaanottoa ja hankkeen käynnistämistä;
- 14) ’selvityksillä’ tarkoitetaan hankkeen toteuttamisen valmisteleminen tarvittavia toimia, kuten valmistelevat ja **kartoittavat** tutkimukset, toteutettavuustutkimukset, arvioinnit, testit ja validointitutkimukset, mukaan lukien ohjelmistot, sekä muut tekniset tukitoimenpiteet, kuten ennakolta toteutettavat toimet, joita tarvitaan hankkeen määrittelyssä ja kehittämisessä ja hankkeen rahoitusta koskevien päätösten tekemisessä; näitä ovat esimerkiksi asianomaisten kohteiden tutkiminen ja rahoitusjärjestelyn valmistelu;
- 15) ’käyttöönnotolla’ tarkoitetaan prosessia, jossa hanke saatetaan käyttökuntoon sen jälkeen, kun se on rakennettu;
- 16) ’vetykäyttöön tarkoitetuilla rakenteilla’ tarkoitetaan vetyinfrastruktuureja, jotka on suunniteltu yksinomaisesti puhtaan vedyn [...] siirtoon **tai varastointiin** ilman, että tarvitaan muita mukautustöitä, mukaan lukien putkistot tai varastot, jotka on vasta rakennettu tai joiden käyttötarkoitus on muutettu maakaasukäyttöön tarkoitetuista rakenteista, tai molemmat;
- 17) ’käyttötarkoituksen muuttamisella’ tarkoitetaan olemassa olevan maakaasuinfrastruktuurin teknistä parantamista tai muuttamista, jotta voidaan varmistaa, että se varataan yksinomaan vedyn käyttöä varten;
- 18) ’ilmastonmuutokseen sopeutumisella’ tarkoitetaan prosessia, jossa varmistetaan energiainfrastruktuurin kyky sietää ilmastonmuutoksen mahdollisia haitallisia vaikutuksia tekemällä ilmastoon liittyvän haavoittuvuuden ja riskin arviointi, asiaankuuluvien sopeutumistoimenpiteiden toteuttaminen mukaan lukien;
- 19) ’johdottomilla ratkaisulla’ tarkoitetaan sähköön liittyvään energiainfrastruktuuriin tehtäviä investointeja, joilla voidaan lisätä käytettävissä olevaa [...] **siirtokapasiteettia** tai tehostaa verkon käyttöä ottamalla käyttöön verkkoa tehostavia teknologioita, myös digitaalisia ratkaisuja.

II LUKU

Yhteistä etua koskevat hankkeet ja keskinäistä etua koskevat hankkeet

3 artikla

Unionin luettelo yhteistä etua koskevista hankkeista ja keskinäistä etua koskevista hankkeista

1. Perustetaan alueellisia ryhmiä, jäljempänä 'ryhmät', liitteessä III olevassa 1 jaksossa esitettyä menettelyä noudattaen. Kunkin ryhmän jäsenyys määritetään kunkin liitteessä I vahvistetun ensisijaisen käytävän ja alueen ja niiden maantieteellisen kattavuuden pohjalta. Ryhmät voivat yhdistyä tai kokoontua eri kokoonpanoissa tarpeen mukaan Kaikkien ryhmien alueiden välinen kokouskokoonpano on TEN-E-ryhmä. Päätösvalta ryhmässä rajoittuu jäsenvaltioihin ja komissioon, jäljempänä yhdessä 'päättöksentekoelin', ja perustuu yksimielisyyteen.
2. TEN-E-ryhmä hyväksyy työjärjestyksen ottaen huomioon liitteen III säännökset. Tätä työjärjestystä sovelletaan kaikkiin ryhmiin.
3. Kunkin ryhmän päättöksentekoelin hyväksyy alueellisen hankeluettelon, jonka laadinta perustuu liitteessä III olevassa 2 jaksossa vahvistettuun prosessiin, kunkin hankkeen osuuteen liitteessä I määriteltyjen energiainfrastruktuurien ensisijaisten käytävien ja alueiden toteuttamisessa ja 4 artiklassa säädettyjen perusteiden täyttymiseen.

Kun ryhmän päätöksentekoeelin laatii alueellisen luettelon,

- a) jokaiselle yksittäiselle hanke-ehdotukselle on saatava sen jäsenvaltion hyväksyntä, jonka alueeseen hanke liittyy; jos jäsenvaltio ei anna hyväksyntäänsä, sen on esitettävä päätöksentekoelelimelle perustellut syynsä;
- b) sen on otettava huomioon komission neuvot, joiden tarkoituksena on varmistaa, että unionin luettelossa olevien hankkeiden kokonaismäärä on hallittavissa.

4. Komissiolle siirretään valta antaa tämän asetuksen täydentämiseksi 23 artiklan mukaisesti delegoituja säädöksiä, joilla vahvistetaan unionin luettelo, jollei Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 172 artiklan toisesta kohdasta muuta johdu.

Unionin luettelo vahvistetaan joka toinen vuosi ryhmien päätöksentekoelelinten liitteessä III olevan 1 jakson 1 kohdan nojalla hyväksymien alueellisten luetteloiden perusteella tämän artiklan 3 kohdassa säädettyä menettelyä noudattaen.

Komissio antaa delegoidun säädöksen, jolla vahvistetaan ensimmäinen tämän asetuksen mukainen unionin luettelo, viimeistään 30 päivänä marraskuuta 2029.

Jos komission tämän kohdan nojalla antama delegoitu säädös ei voi tulla voimaan joko Euroopan parlamentin tai neuvoston 23 artiklan 6 kohdan nojalla ilmaisevan vastustuksen vuoksi, komissio kutsuu ryhmät välittömästi koolle uusien alueellisten luetteloiden laatimiseksi ottaen huomioon vastustuksen syyt. Komissio antaa mahdollisimman pian uuden delegoidun säädöksen, jolla vahvistetaan unionin luettelo.

5. Vahvistaessaan unionin luettelon yhdistämällä 3 kohdassa tarkoitetut alueelliset luettelot komissio, ottaen asianmukaisesti huomioon ryhmien keskustelut,
- a) varmistaa, että siihen sisällytetään ainoastaan 4 artiklassa tarkoitetut kriteerit täyttäviä hankkeita;
 - b) varmistaa alueiden välisen johdonmukaisuuden;
 - c) ottaa huomioon liitteessä III olevan 2 jakson 10 kohdassa tarkoitetut jäsenvaltioiden lausunnot;
 - d) pyrkii varmistamaan, että unionin luettelossa olevien hankkeiden kokonaismäärä on hallittavissa.
6. Tapauksen mukaan liitteessä II olevan 1 kohdan a, b, c, d, f ja h alakohdassa esitettyihin energiainfrastruktuuriluokkiin kuuluvista yhteistä etua koskevista hankkeista ja keskinäistä etua koskevista hankkeista tulee erottamaton osa asetuksen (EU) 2019/943 34 artiklan mukaisesti hyväksyttyjä alueellisia investointisuunnitelmia ja direktiivin (EU) 2019/944 51 artiklan mukaisesti hyväksyttyjä kansallisia kymmenvuotisia verkon kehittämissuunnitelmia **ja muita kansallisia infrastruktuurisuunnitelmia** [...]. Tapauksen mukaan liitteessä II olevassa 2 kohdassa esitettyihin energiainfrastruktuuriluokkiin kuuluvista yhteistä etua koskevista hankkeista ja keskinäistä etua koskevista hankkeista tulee erottamaton osa direktiivin (EU) 2024/1788 55 artiklan mukaista vetyä koskevaa kymmenvuotista verkon kehittämissuunnitelmaa ja [...] muita kansallisia infrastruktuurisuunnitelmia. Kyseiset yhteistä etua koskevat hankkeet ja keskinäistä etua koskevat hankkeet on asetettava kussakin näistä kansallisista suunnitelmista mahdollisimman ensisijaiseen asemaan. Tätä kohtaa ei sovelleta kilpaileviin hankkeisiin tai hankkeisiin, jotka eivät ole saavuttaneet riittävää kypsyä liitteessä III olevan 2 jakson 1 kohdan d alakohdassa tarkoitetun hankekohtaisen kustannus-hyötyanalyysin esittämiseksi.

7. Tapauksen mukaan liitteessä II olevan 1 kohdan a, b, c, d, f ja h alakohdassa ja 2 kohdassa esitettyihin energiainfrastruktuuriluokkiin kuuluvia yhteistä etua koskevia hankkeita ja keskinäistä etua koskevia hankkeita, jotka ovat kilpailevia hankkeita tai hankkeita, jotka eivät ole saavuttaneet riittävää kypsyä liitteessä III olevan 2 jakson 1 kohdan d alakohdassa tarkoitetun hankekohtaisen kustannus-hyötyanalyysin esittämiseksi, voidaan sisällyttää tarkasteltavina olevina hankkeina asianomaisiin alueellisiin investointisuunnitelmiin, kansallisiin kymmenvuotisiin verkon kehittämissuunnitelmiin ja tapauksen mukaan muihin kansallisiin infrastruktuurisuunnitelmiin.

4 artikla

Kriteerit ryhmien suorittamalle hankkeiden arvioinnille

1. Yhteistä etua koskevan hankkeen on täytettävä seuraavat yleiset kriteerit:
- a) hanke on välttämätön vähintään yhden liitteessä I esitetyn energiainfrastruktuurien ensisijaisen käytävän tai alueen kannalta;
 - b) hankkeen mahdolliset kokonaishyödyt, jotka on arvioitu 3 kohdassa säädettyjen asianomaisten erityisten kriteerien mukaisesti, ovat suuremmat kuin sen kustannukset, myös pidemmällä aikavälillä;
 - c) hanke täyttää jommankumman seuraavista kriteereistä:
 - i) se koskee vähintään kahta jäsenvaltiota suoraan tai välillisesti, jonkin kolmannen maan kanssa toteutetun yhteenliittännän kautta, ylittämällä kahden tai useamman jäsenvaltion rajan;
 - ii) se sijaitsee yhden jäsenvaltion alueella, joko sisämaassa tai merellä, mukaan lukien saaret, ja sillä on liitteessä IV olevan 1 kohdan mukainen merkittävä rajatylittävä vaikutus.

2. Keskinäistä etua koskevan hankkeen on täytettävä kaikki seuraavat yleiset kriteerit:

- a) hanke edistää merkittävästi 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja tavoitteita ja kolmannen maan tavoitteita erityisesti siten, ettei se estä kolmatta maata luopumasta asteittain kotimaisen fossiilisten polttoaineiden tuotantorakenteista sen kotimaisessa kulutuksessa, sekä kestävyyttä;
- b) hankkeen mahdolliset kokonaishyödyt, jotka on arvioitu koituvan 3 kohdassa säädettyjen asianomaisten erityisten kriteerien mukaisesti unionille tai kumulatiivisesti unionille ja energiayhteisön sopimuspuolelle tai hankkeeseen suoraan osallistuvalla ETA-maalle, ovat suuremmat kuin sen unionille tai kumulatiivisesti unionille ja energiayhteisön sopimuspuolelle tai ETA-maalle mahdollisesti aiheutuvat kustannukset, myös pidemmällä aikavälillä;
- c) hanke yhdistää suoraan vähintään yhden jäsenvaltion alueen kolmannen maan alueeseen liittämällä asianomaisen jäsenvaltion suoraan kolmannen maan sähköverkon ensimmäiseen liittymispisteeseen tai kolmannen maan ensimmäiseen vedyn tai hiilidioksidin liittymispisteeseen, ja sillä on liitteessä IV olevan 2 kohdan mukainen merkittävä rajatylittävä vaikutus;
- d) siltä osin kuin hankkeen osa sijaitsee jäsenvaltion alueella, hanke on direktiivien (EU) 2019/944 ja (EU) 2024/1788 mukainen, kun se kuuluu tämän asetuksen liitteessä II olevissa 1 ja 2 kohdassa esitettyihin infrastruktuuriluokkiin;
- e) asianomaisen kolmannen maan toimintakehyksessä on toteutettu pitkälle menevä lähentyminen ja siihen sisältyy oikeudellisia täytäntöönpanomekanismeja unionin toimintapoliittisten tavoitteiden tukemiseksi, jotta voidaan erityisesti varmistaa

- i) hyvin toimivat energian sisämarkkinat unionissa;
 - ii) muun muassa erilaisiin lähteisiin, yhteistyöhön ja solidaarisuuteen perustuva verkon käyttövarmuus ja toimitusvarmuus unionissa;
 - iii) energiajärjestelmä, mukaan lukien tuotanto, siirto ja jakelu, jossa edetään kohti ilmastoneutraaliuden tavoitetta, Pariisin sopimuksen ja unionin energia- ja ilmastotavoitteiden ja sen vuotta 2050 koskevan ilmastoneutraaliustavoitteen mukaisesti, erityisesti hiilivuotoa välttämällä;
- f) asianomainen kolmas maa tukee 7 artiklassa säädettyä hankkeen ensisijaista asemaa ja muita kolmannessa maassa tehtäviä investointeja, jotka ovat tarpeen hankkeen hyötyjen toteutumiseksi tämän kohdan b alakohdan mukaisesti, ja sitoutuu nimenomaisesti noudattamaan samankaltaista aikataulua nopeutetussa toteutuksessa ja muissa toimintapolitiikoissa ja sääntelyyn liittyvissä tukitoimenpiteissä kuin se, jota sovelletaan yhteistä etua koskeviin hankkeisiin unionissa.

Kun on kyse liitteessä II olevan 4 kohdan c alakohdassa esitettyyn energiainfrastruktuuriluokkaan kuuluvista hiilidioksidin varastointia koskevista hankkeista, hankkeen on oltava välttämätön hiilidioksidin rajatylittävän kuljetuksen ja varastoinnin kannalta ja kolmannella maalla, jossa hanke sijaitsee, on oltava asianmukainen oikeudellinen kehys, joka perustuu toimiviksi osoitettuihin täytäntöönpanomekanismeihin, joilla varmistetaan, että hankkeeseen sovelletaan vaatimuksia ja takeita mahdollisten hiilivuotojen estämiseksi. Ilmaston, ihmisten terveyden ja ekosysteemien vuoksi on varmistettava hiilidioksidin pysyvän varastoinnin turvallisuus ja tehokkuus, ja niiden on oltava vähintään saman tasoisia kuin unionin lainsäädännössä säädetty.

3. Eri energiainfrastruktuuriluokkiin kuuluviin yhteistä etua koskeviin hankkeisiin ja keskinäistä etua koskeviin hankkeisiin sovelletaan tarpeen mukaan seuraavia erityisiä kriteerejä:
- a) kun on kyse liitteessä II olevan 1 kohdan a, b, c, d, f ja h alakohdassa esitettyihin energiainfrastruktuuriluokkiin kuuluvista sähkön siirto-, jakelu- ja varastointihankkeista, hanke edistää merkittävästi kestävyyttä **kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisen** kautta **erityisesti** edistämällä uusiutuvan energian integrointia verkkoon, uusiutuvista lähteistä tuotetun energian siirtoa tai jakelua suuriin kulutuskeskuksiin ja varastointipaikkoihin ja soveltuvin osin energian hyödyntämättä jättämisen vähentämistä sekä edistää vähintään yhtä seuraavista erityisistä kriteereistä:
- i) markkinoiden yhdentyminen, esimerkiksi edistämällä vähintään yhden jäsenvaltion energiaeristyneisyyden poistamista ja energiainfrastruktuurien pullonkaulojen vähentämistä sekä kilpailua, yhteentoimivuutta ja järjestelmän joustavuutta;
- ii) toimitusvarmuus, esimerkiksi edistämällä yhteentoimivuutta, järjestelmän joustavuutta, **fyysistä turvallisuutta ja** kyberturvallisuutta, asianmukaisia yhteenliitäntöjä ja järjestelmän varmaa ja luotettavaa toimintaa;
- b) kun on kyse liitteessä II olevan 1 kohdan g alakohdassa esitettyyn energiainfrastruktuuriluokkaan kuuluvista älykkäitä sähköverkoja koskevista hankkeista, hanke edistää merkittävästi kestävyyttä edistämällä uusiutuvan energian integrointia verkkoon sekä edistää vähintään kahta seuraavista erityisistä kriteereistä:
- i) toimitusvarmuus, esimerkiksi edistämällä sähkön siirron ja jakelun tehokkuutta ja yhteentoimivuutta verkon päivittäisessä toiminnassa, siirtorajoitusten välttämistä sekä verkonkäyttäjien integrointia ja osallistamista;
- ii) markkinoiden yhdentyminen, esimerkiksi edistämällä järjestelmän tehokasta toimintaa ja rajayhdysjohtojen käyttöä;

- iii) verkon varmuus, joustavuus ja toimitusten laatu, esimerkiksi edistämällä tasehallintaa koskevien innovaatioiden laajempaa käyttöönottoa, joustomarkkinoita, kyberturvallisuutta, seuranta- ja verkonohjausta ja virheidenkorjausta;
 - iv) alojen älykäs integrointi, joko energiajärjestelmässä yhdistämällä eri energiantantajia ja energia-aloja tai laajemmin edistämällä synergioita ja koordinoitua energia-, liikenne- ja televiestintäalojen välillä;
- c) kun on kyse liitteessä II olevan **5** kohdan [...] **a ja b alakohdassa** esitettyyn infrastruktuuriluokkaan kuuluvista hankkeista, hanke edistää seuraavia erityisiä kriteereitä:
- i) toimitusvarmuus muun muassa suojaamalla rakenteita riskeiltä ja edistämällä riskeihin varautumisesta sähköalalla annetun asetuksen (EU) 2019/941 7 ja 11 artiklan mukaisesti määritellyjä toimenpiteitä;
 - ii) verkon varmuus muun muassa fyysisen turvallisuuden ja kyberturvallisuuden, seurannan ja verkonohjauksen parantamista edistävillä toimenpiteillä;
- d) kun on kyse liitteessä II olevassa 4 kohdassa esitettyyn energiainfrastruktuuriluokkaan kuuluvista hiilidioksidin kuljetus- ja varastointihankkeista, hanke edistää merkittävästi kestävyyttä vähentämällä hiilidioksidipäästöjä verkkoon liitetyissä teollisuuslaitoksissa sekä edistää kaikkia seuraavista erityisistä kriteereistä:
- i) hiilidioksidipäästöjen välttäminen [...];
 - ii) hiilidioksidin kuljetuksen ja varastoinnin häiriönsietokyvyn ja varmuuden lisääminen;
 - iii) resurssien tehokas käyttö mahdollistamalla useiden hiilidioksidilähteiden ja varastointipaikkojen liittäminen yhteisen infrastruktuurin kautta ja minimoimalla ympäristöön kohdistuva rasite ja ympäristöriskit;

- e) kun on kyse liitteessä II olevassa 2 kohdassa esitettyyn energiainfrastruktuuriluokkaan kuuluvista vetyhankkeista, hanke edistää merkittävästi kestävyyttä, esimerkiksi vähentämällä kasvihuonekaasupäästöjä, tehostamalla uusiutuvan tai vähähiilisen vedyn käyttöönottoa, painottaen uusiutuvista lähteistä peräisin olevaa vetyä **unionin tavoitteiden saavuttamiseksi**, erityisesti loppukäyttökohteissa, kuten aloilla, joilla päästöjä on vaikea vähentää ja joilla energiatehokkaammat ratkaisut eivät ole toteutettavissa, ja tukemalla vaihtelevaa uusiutuvan energian tuotantoa tarjoamalla jousto- tai varastointiratkaisuja tai molempia, sekä edistää merkittävästi vähintään yhtä seuraavista erityisistä kriteereistä:
- i) markkinoiden yhdentyminen, esimerkiksi liittämällä jäsenvaltioiden olemassa tai kehitteillä olevia vetyverkkoja tai muuten edistämällä vedyn siirtoa ja varastointia koskevan unionin laajuisen verkon syntymistä ja varmistamalla yhteenliitettyjen järjestelmien yhteentoimivuus;
 - ii) toimitusvarmuus ja joustavuus, esimerkiksi edistämällä asianmukaisia yhteenliitäntöjä ja helpottamalla järjestelmän varmaa ja luotettavaa toimintaa;
 - iii) kilpailu, esimerkiksi sallimalla pääsy useisiin toimituslähteisiin ja useille verkkokäyttäjille läpinäkyvin ja syrjimättömin perustein;
- f) kun on kyse liitteessä II olevassa 3 kohdassa esitettyyn energiainfrastruktuuriluokkaan kuuluvista elektrolyysilaitteista, hanke edistää merkittävästi kaikkia seuraavista erityisistä kriteereistä:
- i) kestävyys, esimerkiksi vähentämällä kasvihuonekaasupäästöjä ja tehostamalla uusiutuvan tai vähähiilisen, erityisesti uusiutuvista lähteistä peräisin olevan, vedyn käyttöönottoa **unionin tavoitteiden saavuttamiseksi** sekä kyseisistä lähteistä saatavien synteettisten polttoaineiden käyttöönottoa;

- ii) toimitusvarmuus, esimerkiksi edistämällä järjestelmän varmaa, tehokasta ja luotettavaa toimintaa tai tarjoamalla varastointi- tai joustoratkaisuja tai molempia, kuten kulutusjousto- ja tasehallintapalveluja;
- iii) joustopalvelujen, kuten kulutusjouston tai varastoinnin, mahdollistaminen siten, että helpotetaan energia-alojen älykästä integrointia luomalla yhteyksiä muihin energiankantajiin ja energia-aloihin.

4. Liitteessä II esitettyihin energiainfrastruktuuriluokkiin kuuluvissa hankkeissa arvioidaan tämän artiklan 3 kohdassa esitettyjen kriteerien täyttymistä liitteessä IV olevissa 3–8 kohdassa säädettyjen indikaattorien mukaisesti.
5. Jotta voidaan helpottaa kaikkien niiden hankkeiden arviointia, joita voitaisiin pitää yhteistä etua koskevin hankkeina ja jotka voitaisiin sisällyttää alueelliseen luetteloon, kukin ryhmä arvioi läpinäkyvästi ja objektiivisesti, miten kukin hanke vaikuttaa saman energiainfrastruktuurien ensisijaisen käytävän tai alueen toteuttamiseen. Kukin ryhmä määrittää arviointimenetelmänsä sen perusteella, mikä on hankkeen kokonaisvaikutus 3 kohdassa tarkoitettuihin kriteereihin. Hankkeet asetetaan arvioinnissa paremmuusjärjestykseen ryhmän sisäistä käyttöä varten. Alueelliseen luetteloon tai unionin luetteloon ei saa sisältyä minkäänlaista paremmuusjärjestystä, eikä paremmuusjärjestystä saa käyttää myöhempiin tarkoituksiin lukuun ottamatta liitteessä III olevan 2 jakson 15 kohdassa tarkoitettuja tarkoituksia.

Jotta arvioinnissa voidaan varmistaa ryhmien kesken johdonmukainen toimintatapa, kukin ryhmä tarkastelee hankkeita arvioidessaan asianmukaisesti seuraavia seikkoja:

- a) kunkin ehdotetun hankkeen kiireellisyys ja sen vaikutus unionin energia- ja ilmastotavoitteiden ja sen vuotta 2050 koskevan ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttamisen sekä markkinoiden yhdentymisen, kilpailun, kestävyys ja toimitusvarmuuden kannalta;
- b) kunkin ehdotetun hankkeen täydentävyys muiden ehdotettujen hankkeiden, myös kilpailevien tai mahdollisesti kilpailevien hankkeiden, kanssa;

- c) mahdolliset synergiat Euroopan laajuisten liikenne- ja televiestintäverkkojen yhteydessä määritettyjen ensisijaisten käytävien ja aihealueiden kanssa;
- d) niissä ehdotetuissa hankkeissa, jotka ovat arvioinnin ajankohtana unionin luettelossa olevia hankkeita, niiden toteuttamisen edistymisen sekä se, missä määrin niissä on noudatettu tässä asetuksessa säädettyjä raportointi- ja avoimuusvelvoitteita;
- e) kolmannen maan suora tai välillinen omistus edunsaajana, osakkeenomistajana tai lopullisena edunsaajana hankkeen toteuttajana missä tahansa ehdotetuista hankkeista.

Kun on kyse liitteessä II olevassa 1 kohdan g alakohdassa esitettyyn energiainfrastruktuuriluokkaan kuuluvista älykkäistä sähköverkoista ja liitteessä II olevan 5 [...] kohdan **a ja b alakohdassa** esitettyihin energiainfrastruktuuriluokkiin kuuluvista hankkeista, paremmuusjärjestykseen on asetettava ne hankkeet, jotka vaikuttavat kahteen samaan jäsenvaltioon, ja on otettava asianmukaisesti huomioon myös niiden käyttäjien määrä, joihin hanke vaikuttaa, vuotuinen energiankulutus sekä sellaisista energiavaroista peräisin olevan tuotannon osuus näiden käyttäjien kattamalla alueella, joita ei voida säätää kysynnän mukaan.

5 artikla

Unionin luettelossa olevien hankkeiden toteuttaminen ja seuranta

1. Hankkeen toteuttajien on laadittava **tai tarvittaessa päivitettävä** unionin luettelossa oleville hankkeille kahden kuukauden kuluessa niiden sisällyttämisestä unionin luetteloon toteuttamissuunnitelma, **jotta se voidaan julkaista avoimuusfoorumilla 26 artiklan mukaisesti**, ja aikataulu, jotka kattavat kaikki seuraavat:

- a) toteutettavuus- ja suunnittelututkimukset, mukaan lukien ilmastonmuutokseen sopeutumista sekä fyysistä ja kyberturvallisuutta koskevat riskinarviointitutkimukset, jotka perustuvat soveltuvien osien direktiivien (EU) 2022/2557 ja (EU) 2022/2555 vaatimuksiin sekä ympäristölainsäädännön ja ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen noudattamiseen;
 - b) kansallisen sääntelyviranomaisen tai muun asianomaisen viranomaisen hyväksyntä;
 - c) rakentaminen ja käyttöönotto;
 - d) 10 artiklan 9 kohdan c alakohdassa tarkoitettu lupaprosessi.
2. Siirtoverkonhaltijoiden, jakeluverkonhaltijoiden, vetyverkonhaltijoiden ja muiden verkonhaltijoiden on tehtävä yhteistyötä keskenään **ja tarvittaessa hankkeiden toteuttajien kanssa** helpottaakseen unionin luettelossa olevien hankkeiden kehittämistä alueellaan.
3. Energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston, jäljempänä ’virasto’, ja asianomaisten ryhmien on seurattava edistymistä unionin luettelossa olevien hankkeiden toteuttamisessa ja tarvittaessa annettava suosituksia helpottaakseen niiden toteuttamista. Ryhmät voivat pyytää lisätietoja 4, 5 ja 6 kohdan mukaisesti, kutsua koolle kokouksia asianomaisten osapuolten kanssa ja pyytää komissiota varmentamaan annetut tiedot paikan päällä.
4. Hankkeen toteuttajien on toimitettava 8 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulle kansalliselle toimivaltaiselle viranomaiselle kertomus kustakin yhteistä etua koskevasta hankkeesta ja keskinäistä etua koskevasta hankkeesta viimeistään sen vuoden joulukuun 31 päivänä, jona hankkeen sisältävä unionin luettelo tulee voimaan ja sen vaikutukset alkavat, ja joka vuosi sen jälkeen.

Kertomuksessa on oltava yksityiskohtaiset tiedot seuraavista:

- a) edistymisen hankkeen kehittämisessä, rakentamisessa ja käyttöönotossa tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetussa toteuttamissuunnitelmassa esitetyn mukaisesti, erityisesti kun on kyse lupaprosessista ja kuulemismenettelystä, sekä ympäristölainsäädännön ja sen periaatteen noudattamisessa, että hanke ei aiheuta merkittävää haittaa ympäristölle, toteutettavissa ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevilla toimenpiteillä ja lieventävissä toimenpiteillä, jotka on toteutettu hankkeen arvioitujen riskien vuoksi 5 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti tapauksen mukaan sekä soveltuvin osin noudattaen direktiivien (EU) 2022/2557 ja (EU) 2022/2555 vaatimuksia;
- b) tapauksen mukaan viivästyksistä toteuttamissuunnitelmaan verrattuna, tällaisten viivästysten syyt ja muut ilmenneet vaikeudet;
- c) tapauksen mukaan tarkistettu toteuttamissuunnitelma viivästysten ratkaisemiseksi.

5. Jäljempänä 8 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen toimivaltaisten viranomaisten on viimeistään kunkin sitä vuotta seuraavan vuoden helmikuun 28 päivänä, jona hankkeen toteuttaja on toimittanut tämän artiklan 4 kohdassa tarkoitetun kertomuksen, toimitettava virastolle ja asianomaiselle ryhmälle tämän artiklan 4 kohdassa tarkoitettu kertomus täydennettynä tiedoilla, jotka koskevat edistymistä ja tapauksen mukaan viivästyksiä niiden alueella sijaitsevien unionin luettelossa olevien hankkeiden toteuttamisessa ja lupaprosesseissa sekä tällaisten viivästysten syitä. Toimivaltaisten viranomaisten kertomukseen lisäämät tiedot on merkittävä selvästi ja esitettävä niin, ettei hankkeen toteuttajien toimittaman kertomuksen tekstiä muuteta.

6. Virasto toimittaa viimeistään kunkin sellaisen vuoden huhtikuun 30 päivänä, jona uusi unionin luettelo olisi hyväksyttävä, ryhmille kansallisten sääntelyviranomaisten toimivaltaan kuuluvista unionin luettelossa olevista hankkeista yhteenvetokertomuksen, jossa arvioidaan saavutettua edistymistä ja hankkeiden kustannuksiin odotettavissa olevia muutoksia, ja antaa tapauksen mukaan suosituksia viivästysten ja ilmenneiden vaikeuksien ratkaisemiseksi. Tässä yhteenvetokertomuksessa arvioidaan myös 3 artiklan 6 ja 7 kohdan täytäntöönpanoa yhteistä etua koskevien hankkeiden ja keskinäistä etua koskevien hankkeiden osalta.

Virasto voi asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa pyytää toimivaltaisilta viranomaisilta lisätietoja, jotka ovat tarpeen sen tässä kohdassa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

7. Jos unionin luettelossa olevan hankkeen käyttöönotto viivästyy toteuttamissuunnitelmaan verrattuna sellaisista muista kuin pakottavista syistä, joihin hankkeen toteuttaja ei voi vaikuttaa, sovelletaan seuraavia toimenpiteitä:
- a) siltä osin kuin direktiivin (EU) 2024/1788 55 artiklan 7 kohdan a, b tai c alakohdassa ja direktiivin (EU) 2019/944 51 artiklan 7 kohdan a, b tai c alakohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä sovelletaan kansallisen lainsäädännön mukaisesti, kansallisten sääntelyviranomaisten on varmistettava, että investointi toteutetaan;
 - b) jos tämän kohdan a alakohdan mukaisia kansallisten sääntelyviranomaisten toimenpiteitä ei sovelleta, hankkeen toteuttajan on 12 kuukauden kuluessa toteuttamissuunnitelman mukaisesta käyttöönottopäivästä valittava kolmas osapuoli rahoittamaan tai rakentamaan hanke kokonaan tai osittain;
 - c) jos kolmatta osapuolta ei valita b alakohdan mukaisesti, jäsenvaltio tai, kun jäsenvaltio on niin säätänyt, kansallinen sääntelyviranomainen voi kahden kuukauden kuluessa b alakohdassa tarkoitetun määräajan päättymisestä nimetä kolmannen osapuolen rahoittamaan tai rakentamaan hankkeen, ja hankkeen toteuttajan on hyväksyttävä tämä;

- d) **kun kansallinen viranomainen ei ole nimennyt kolmatta osapuolta c alakohdan mukaisesti**, jos viivästys toteuttamissuunnitelman mukaiseen käyttöönottopäivään verrattuna on yli 26 kuukautta, komissio voi asianomaisten jäsenvaltioiden suostumuksella ja näiden toimiessa kaikilta osin yhteistyössä julkaista kaikille sellaisille kolmansille osapuolille, joista voi tulla hankkeen toteuttaja, avoimen ehdotuspyynnön hankkeen rakentamiseksi sovitun aikataulun mukaisesti;
- e) jos sovelletaan c tai d alakohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä, verkonhaltijan, jonka alueella investointi sijaitsee, on annettava toteuttaville verkonhaltijoille tai sijoittajille tai kolmannelle osapuolelle kaikki investoinnin toteuttamiseksi tarvittavat tiedot, **ottaen huomioon turvallisuusnäkökohdat**, liitettävä uudet rakenteet siirtoverkkoon tai tapauksen mukaan jakeluverkkoon ja pyrittävä yleensäkin parhaansa mukaan helpottamaan investoinnin toteuttamista sekä unionin luettelossa olevan hankkeen varmaa, luotettavaa ja tehokasta toimintaa ja ylläpitoa.

8. Unionin luettelossa oleva hanke voidaan poistaa unionin luettelosta 3 artiklan 4 kohdassa säädettyä menettelyä noudattaen, jos sen sisällyttäminen kyseiseen luetteloon perustui väärin tietoihin, joilla oli ratkaiseva vaikutus kyseiseen sisällyttämiseen, tai jos hanke ei ole unionin lainsäädännön mukainen.

9. Hankkeet, jotka eivät enää ole unionin luettelossa, menettävät kaikki tässä asetuksessa säädettyyn yhteistä etua koskevan hankkeen tai keskinäistä etua koskevan hankkeen asemaan liittyvät oikeudet ja velvoitteet.

Hanke, joka ei enää ole unionin luettelossa mutta jota koskevat hakemusasiakirjat toimivaltainen viranomainen on hyväksynyt tarkastelua varten, säilyttää kuitenkin III luvussa säädetty oikeudet ja velvoitteet, paitsi jos hanke on poistettu unionin luettelosta tämän artiklan 8 kohdassa säädettyistä syistä.

10. Tämä artikla ei vaikuta sellaiseen unionin luettelossa olevalle hankkeelle myönnettyyn unionin rahoitustukeen, joka on myönnetty ennen hankkeen poistamista unionin luettelosta.

Eurooppalaiset koordinaattorit

1. Kun yhteistä etua koskevan hankkeen tai keskinäistä etua koskevan hankkeen toteuttamisessa ilmenee merkittäviä vaikeuksia, komissio voi asianomaisten jäsenvaltioiden suostumuksella nimetä eurooppalaisen koordinaattorin enintään yhden vuoden kaudeksi, joka voidaan uusia kahdesti.
2. Eurooppalainen koordinaattori
 - a) edistää hankkeita, joita varten hänet on nimetty eurooppalaiseksi koordinaattoriksi, sekä rajatylittävää vuoropuhelua hankkeen toteuttajien ja kaikkien asianomaisten sidosryhmien välillä;
 - b) avustaa ja koordinoi tarpeen mukaan kaikkia osapuolia asianomaisten sidosryhmien kuulemisessa, tapauksen mukaan vaihtoehtoista reititystä koskevissa keskusteluissa ja tarvittavien lupien saamisessa hankkeille;
 - c) antaa tapauksen mukaan hankkeen toteuttajille neuvoja hankkeen rahoituksesta;
 - d) varmistaa, että asianomaiset jäsenvaltiot antavat asianmukaista tukea ja strategista ohjausta hankkeiden valmistelua ja toteuttamista varten;
 - e) antaa nimeämispäivästään alkaen komissiolle vuosittain ja tapauksen mukaan toimeksiantonsa päättyessä kertomuksen hankkeiden edistymisestä sekä kaikista vaikeuksista ja esteistä, jotka todennäköisesti viivästyttävät merkittävästi hankkeiden käyttöönottopäivää; kertomuksessa annetaan tarpeen mukaan suosituksia siitä, miten esteet ja vaikeudet voidaan poistaa.

Komissio toimittaa ensimmäisen alakohdan e alakohdassa tarkoitetun eurooppalaisen koordinaattorin kertomuksen Euroopan parlamentille, **neuvostolle** ja asianomaisille ryhmille.

3. Eurooppalainen koordinaattori valitaan avoimen, syrjimättömän ja läpinäkyvän menettelyn jälkeen sen mukaan, miten paljon kokemusta ehdokkaalla on hänelle kyseessä olevissa hankkeissa annettavista erityistehtävistä.
4. Eurooppalaisen koordinaattorin nimeämispäätöksessä esitetään tehtävänmääritys, johon sisältyvät toimeksiannon kesto, erityistehtävät ja niihin liittyvät määräajat, sekä noudatettavat menetelmät. Koordinointitoimien on oltava oikeassa suhteessa hankkeiden monimutkaisuuteen ja arvioituihin kustannuksiin.
5. Asianomaisten jäsenvaltioiden on toimittava täysin yhteistyössä eurooppalaisen koordinaattorin kanssa hänen toteuttaessaan 2 ja 4 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä.

III LUKU

Lupien myöntäminen ja yleisön osallistuminen

7 artikla

Unionin luettelossa olevien hankkeiden ensisijainen asema

1. Unionin luettelolla vahvistetaan lupaprosessissa annettavia päätöksiä varten, että unionin luettelossa olevat hankkeet ovat välttämättömiä energiapolitiikan ja ilmaston kannalta, sanotun kuitenkin rajoittamatta hankkeen täsmällistä sijaintia, reititystä tai teknologiaa.

Ensimmäistä alakohtaa ei sovelleta kilpaileviin hankkeisiin tai hankkeisiin, jotka eivät ole saavuttaneet riittävää kypsyyttä liitteessä III olevan 2 jakson 1 kohdan d alakohdassa tarkoitetun hankekohtaisen kustannus-hyötyanalyysin esittämiseksi.
2. Unionin luettelossa oleviin hankkeisiin liittyvien hakemusasiasiakirjojen tehokkaan hallinnollisen käsittelyn varmistamiseksi hankkeen toteuttajien ja kaikkien asianomaisten viranomaisten on varmistettava, että nämä asiakirjat käsitellään mahdollisimman nopeasti unionin oikeuden ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti.
3. Unionin luettelossa olevilla hankkeilla on oltava korkein mahdollinen asema kansallisessa tärkeysjärjestyksessä, jos tällainen asema on olemassa kansallisessa lainsäädännössä, ja niitä on käsiteltävä sen mukaisesti lupaprosessissa, mukaan lukien [...] ympäristöarviointien **osalta ja jos kansallisessa lainsäädännössä niin säädetään**, alueiden käytön suunnittelussa ja käyttöoikeuksien hankkimisessa [...]. **Tätä kohtaa sovelletaan rajoittamatta maanpuolustukseen liittyviä näkökohtia.**

4. Kaikki unionin luettelossa oleviin hankkeisiin liittyvät riitojenratkaisumenettelyt, oikeustoimet, muutoksenhaut ja oikeussuojakeinot kansallisissa tuomioistuimissa tai paneeleissa, mukaan lukien sovittelut tai välimiesmenettelyt, jos tällaisia on olemassa kansallisessa lainsäädännössä, on katsottava kiireellisiksi, jos ja siinä määrin kuin tällaisista kiireellisistä menettelyistä säädetään kansallisessa lainsäädännössä.
5. Direktiivin 92/43/ETY 6 artiklan 4 kohdan ja direktiivin 2000/60/EY 4 artiklan 7 kohdan mukaisten ympäristövaikutusten osalta unionin luettelossa olevien hankkeiden, jotka kuuluvat tämän asetuksen liitteessä II olevissa [...] 3 ja 4 kohdassa esitettyihin infrastruktuuriluokkiin, on katsottava olevan yleisen edun mukaisia energiapolitiikan kannalta ja niiden voidaan katsoa olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia edellyttäen, että kaikki kyseisissä direktiiveissä säädetyt edellytykset täyttyvät.

Jos direktiivin 92/43/ETY 6 artiklan 4 kohdan mukaisesti vaaditaan komission lausunto, komissio ja tämän asetuksen 8 artiklassa tarkoitettu kansallinen toimivaltainen viranomainen varmistavat, että hankkeeseen liittyvää erittäin tärkeää yleistä etua koskeva päätös tehdään tämän asetuksen 10 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetyissä määräajoissa.

Ensimmäistä ja toista alakohtaa ei sovelleta kilpaileviin hankkeisiin tai hankkeisiin, jotka eivät ole saavuttaneet riittävää kypsyyttä liitteessä III olevan 2 jakson 1 kohdan d alakohdassa tarkoitetun hankekohtaisen kustannus-hyötyanalyysin esittämiseksi.

6. Siihen asti, kunnes ilmastoneutraalius saavutetaan [...], lupamenettelyssä katsotaan liitteessä II olevissa **1 ja 2 kohdassa** tarkoitettuun infrastruktuuriluokkaan kuuluvien hankkeiden suunnittelun, rakentamisen ja käytön [...] olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia ja palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta, kun oikeudellisia etuja punnitaan yksittäistapauksissa direktiivin 92/43/ETY 6 artiklan 4 kohdan ja 16 artiklan 1 kohdan c alakohdan, direktiivin 2000/60/EY 4 artiklan 7 kohdan ja direktiivin 2009/147/EY 9 artiklan 1 kohdan a alakohdan soveltamiseksi. [...]

Kunnes ilmastoneutraalius on saavutettu, jäsenvaltioiden on varmistettava, että [...] lupamenettelyssä **katsotaan** liitteessä II olevissa **1 ja 2 kohdassa** tarkoitettuun infrastruktuuriluokkaan kuuluvien hankkeiden **suunnittelun**, rakentamisen ja käytön[...] **olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia, ja tällaisille tapauksille** annetaan etusija punnittaessa muita kuin ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuja oikeudellisia etuja. **Jäsenvaltiot voivat sulkea pois tämän oletaman soveltamisen suojellakseen** [...] kulttuuriperintöä **yhdennä** täytäntöönpanon varmistavien oikeudellisten perusteiden perusteella.

[...]

7. Siihen asti, kunnes [...] saavutetaan ilmastoneutraalius, niiden tämän asetuksen liitteessä II olevissa 1 **ja** 2 kohdassa tarkoitettuihin infrastruktuuriluokkiin kuuluvien unionin luettelossa olevien hankkeiden osalta, jotka on nimenomaisesti sisällytetty kansalliseen kehityssuunnitelmaan, josta on tehtävä direktiivin 2001/42 mukainen strateginen ympäristöarviointi ja – mikäli on todennäköistä, että hankkeella on merkittävä vaikutus Natura 2000 -alueisiin – direktiivin 92/43/ETY 6 artiklan 3 kohdassa edellytetty arviointi, jäsenvaltiot voivat, sikäli kun hanke on arvioidun kansallisen kehityssuunnitelman mukainen eikä mene sitä pidemmälle:

- a) vapauttaa kyseiset hankkeet direktiivin 2011/92/EU 2 artiklan 1 kohdan mukaisesta ympäristövaikutusten arvioinnista, ja
- b) vapauttaa kyseiset hankkeet arvioinnista, joka koskee niiden vaikutuksia Natura 2000 -alueisiin direktiivin 92/43/ETY 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti, sekä arvioinnista, joka koskee niiden vaikutuksia lajien suojeluun direktiivin 92/43/ETY 12 artiklan 1 kohdan ja direktiivin 2009/147/EY 5 artiklan mukaisesti.

Natura 2000 -alueilla ja luonnonsuojelua ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä koskevien kansallisten suojelujärjestelmien mukaisesti nimetyillä alueilla sijaitseviin tai niiden kanssa risteäviin hankkeisiin voidaan soveltaa ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuja vapautuksia ainoastaan, jos tällaisten hankkeiden käyttöönotolle ei ole oikeasuhteisia vaihtoehtoja, ottaen huomioon alueen **ja nimettyjen alueiden** tavoitteet.

Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuja vapautuksia ei sovelleta [...] liitteessä II olevan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettuihin, Natura 2000 -alueilla ja kansallisten suojelujärjestelmien mukaisesti nimetyillä alueilla **sijaitseviin tai niiden kanssa risteäviin** hankkeisiin.

8. Jos jäsenvaltiot soveltavat 7 kohdan mukaisia vapautuksia, niiden on varmistettava, että säännöt, jotka koskevat liitteessä II olevissa 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuihin infrastruktuuriluokkiin kuuluvia unionin luettelossa olevia hankkeita koskevia tehokkaita lieventäviä toimenpiteitä, määritellään kansallisen kehityssuunnitelman perusteella, jotta vältetään mahdolliset haitalliset ympäristövaikutukset tai, jos se ei ole mahdollista, lievennetään niitä merkittävästi. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että asianmukaisia lieventäviä toimenpiteitä toteutetaan oikea-aikaisesti direktiivin 92/43/EY 6 artiklan 2 kohdassa, **direktiivin 2009/147/EY 5 artiklassa** ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/60/EY 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan i alakohdassa säädettyjen velvoitteiden noudattamisen varmistamiseksi ja tilan huononemisen välttämiseksi sekä hyvän ekologisen tilan tai hyvän ekologisen potentiaalin saavuttamiseksi direktiivin 2000/60/EY 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti.

Tämän kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettujen sääntöjen noudattaminen ja asianmukaisten lieventävien toimenpiteiden toteuttaminen yksittäisissä hankkeissa johtavat oletamaan siitä, että hankkeet eivät ole kyseisessä alakohdassa mainittujen säännösten vastaisia, sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän artiklan 10 kohdan soveltamista.

9. Jäsenvaltioiden on varmistettava kansallisen kehityssuunnitelman osalta direktiivin 2001/42/EY 6 ja 7 artiklan mukainen yleisön osallistuminen, mukaan lukien niiden kansalaisten tunnistaminen, joihin suunnitelma vaikuttaa tai todennäköisesti vaikuttaa, sekä niiden jäsenvaltioiden tunnistaminen, joihin suunnitelman täytäntöönpano ja siihen sisältyvät tämän asetuksen liitteessä II olevissa 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuihin infrastruktuuriluokkiin kuuluvat unionin luettelossa olevat hankkeet voivat vaikuttaa.

10. Toimivaltaisten viranomaisten on niiden hankkeiden osalta, joihin jäsenvaltiot päättävät soveltaa 7 kohdan mukaisia vapautuksia, tehtävä tarkastelu, jossa määritetään
- a) onko hankkeella todennäköisesti merkittäviä haitallisia vaikutuksia, joita ei ole havaittu direktiivin 2001/42/EY ja tarvittaessa direktiivin 92/43/ETY nojalla toteutetun kansallisen kehityssuunnitelman ympäristöarvioinnissa;
 - b) kuuluuko hanke direktiivin 2011/92/EU 7 artiklan ja valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista tehdyn yleissopimuksen 2 artiklan soveltamisalaan sen vuoksi, että sillä on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia toisessa jäsenvaltiossa, tai koska jäsenvaltio, johon merkittäviä vaikutuksia todennäköisesti kohdistuu, pyytää arviointia.

Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettu tarkastelu on saatettava päätökseen 45 päivän kuluessa 10 artiklan 5 kohdassa tarkoitetusta hankkeen toteuttajan ilmoituksesta.

11. Jos jäsenvaltion alueella toteutettava hanke aiheuttaa todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia muissa jäsenvaltioissa, sen jäsenvaltion, jossa hanke sijaitsee, on varmistettava direktiivin 2011/92/EU 7 artiklan ja valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista tehdyn yleissopimuksen 2–7 artiklan soveltaminen.

12. Jos tarkasteluprosessissa todetaan, että hankkeella on erittäin todennäköisesti merkittäviä ennakoimattomia haitallisia vaikutuksia tämän artiklan 10 kohdassa tarkoitetulla tavalla, toimivaltaisten viranomaisten on ilmoitettava hankkeen toteuttajalle, että tämän artiklan 7 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitetut arvioinnit ovat tarpeen, ja varmistettava, että näihin hankkeisiin sovelletaan olemassa olevien tietojen perusteella asianmukaisia ja oikeasuhteisia lieventäviä toimenpiteitä direktiivin 92/43/ETY 12 artiklan 1 kohdan ja direktiivin 2009/147/EY 5 artiklan noudattamisen varmistamiseksi. Jos tällaisia lieventäviä toimenpiteitä ei voida soveltaa, toimivaltaisten viranomaisten on varmistettava, että hankkeen toteuttaja toteuttaa kyseisiin vaikutuksiin puuttumiseksi asianmukaisia kompensoivia toimenpiteitä, jotka voivat olla rahallisia korvauksia lajien suojeluohjelmiin, **jos ne ovat sallittuja kansallisen lainsäädännön mukaisesti**, jos muita oikeasuhteisia kompensoivia toimenpiteitä ei ole käytettävissä, jotta varmistetaan kyseisten lajien suojelun taso tai parannetaan sitä.
- 12 a. Edellä olevaa 7–12 kohtaa sovelletaan rajoittamatta jäsenvaltioiden oikeutta toteuttaa lupamenettelyjä sellaisten sääntöjen mukaisesti, jotka johtaisivat unionin luettelossa olevien hankkeiden nopeampaan hyväksymiseen, mukaan lukien direktiivin (EU) 2018/2001 15 e artiklan mukaiset menettelyt.**
13. Kun direktiivin 92/43/ETY 6 artiklan 4 kohdan ja 16 artiklan 1 kohdan, direktiivin 2000/60/EY 4 artiklan 7 kohdan d alakohdan ja direktiivin 2009/147/EY 9 artiklan 1 kohdan soveltamiseksi arvioidaan, onko tämän asetuksen liitteessä II olevissa 1, 2, 3 ja 4 kohdassa tarkoitettuihin infrastruktuuriluokkiin kuuluville unionin luettelossa oleville hankkeille olemassa tyydyttäviä vaihtoehtoisia ratkaisuja, tyydyttävien vaihtoehtojen puuttumista koskeva edellytys täyttyy, jos ei ole olemassa tyydyttäviä vaihtoehtoisia ratkaisuja, joilla voitaisiin saavuttaa sama kyseisen hankkeen tavoite saman teknologian avulla samassa tai samankaltaisessa aikataulussa ja aiheuttamatta merkittävästi suurempia kustannuksia.

14. Kun jäsenvaltiot toteuttavat tämän asetuksen liitteessä II olevissa 1, 2, 3 ja 4 kohdassa tarkoitettuihin infrastruktuuriluokkiin kuuluvien unionin luettelossa oleviin hankkeisiin liittyviä korvaavia toimenpiteitä direktiivin 92/43/ETY 6 artiklan 4 kohdan soveltamiseksi, ne voivat [...], jos voidaan kohtuudella osoittaa, että suunnitelma tai hanke ei vaikuta peruuttamattomasti alueen rakenteen ja toimintojen säilyttämisen kannalta välttämättömiin ekologisiin prosesseihin eikä vaaranna Natura 2000 -verkoston yleisen kokonaisuuden yhtenäisyyttä ennen korvaavien toimenpiteiden käyttöönottoa, sallia tällaisten korvaavien toimenpiteiden toteuttamisen samanaikaisesti hankkeen täytäntöönpanon kanssa. Jäsenvaltiot voivat ennalta varautumisen periaatteen mukaisesti sallia näiden korvaavien toimenpiteiden mukauttamisen ajan mittaan sen mukaan, odotetaanko, että lyhyellä, keskipitkällä tai pitkällä aikavälillä ilmenee merkittäviä kielteisiä vaikutuksia.
15. [...]

8 artikla

Lupaprosessin järjestäminen

1. Kunkin jäsenvaltion on **tarvittaessa päivitettävä nimeäminen, joka koskee** yhtä ainoaa [...] toimivaltaista viranomaista, **joka vastaa seuraavista:**

- a) **lupahakemusten ja asiaankuuluvien asiakirjojen vastaanottamisesta sähköisessä muodossa ja** asianomaisten viranomaisten kanssa käytävän yhteydenpidon **helpottamisesta, jotta voidaan varmistaa, ettei hankkeen toteuttajaa vaadita ottamaan yhteyttä useampaan kuin yhteen yhteyspisteeseen koko menettelyn aikana [...];**
- b) [...]
- c) unionin luettelossa olevien hankkeiden lupaprosessin helpottamisesta ja koordinoimisesta alueellaan muiden asianomaisten viranomaisten kanssa sekä yhteistyöstä niiden kanssa sen **määrittämiseksi**, mitä valtuutuksia, lupia ja arviointeja tarvitaan lupaprosessin toteuttamiseksi ja kattavan päätöksen tekemiseksi 3 kohdan mukaisesti. Tähän sisältyy niiden selvitysten, arvioinnin ja asiakirjojen laajuus ja yksityiskohtaisuus, jotka hankkeen toteuttajien odotetaan laativan;
- d) yhteistyöstä ja viestinnästä muiden jäsenvaltioiden kansallisten toimivaltaisten viranomaisten kanssa unionin luettelossa olevien hankkeiden lupaprosessin helpottamiseksi ja koordinoimiseksi niiden alueella sekä kolmansien maiden lupaviranomaisten kanssa keskinäistä etua koskevien hankkeiden osalta, mukaan lukien rajatylittäviä hankkeita koskevien julkisten kuulemisten yhdenmukaistaminen 9 artiklan 5 kohdan mukaisesti, tietojen jakaminen todennäköisistä merkittävistä rajatylittävistä vaikutuksista 9 artiklan 6 kohdan mukaisesti, selvitysten, lupien tai valtuutuksien toteuttamisen aikataulun ja vaatimusten yhdenmukaistaminen ja 10 artiklan 9 kohdan mukaisen hakemusta edeltävän menettelyn järjestäminen; **ja**

- e) unionin luettelossa olevien hankkeiden kehityksen ja viivästysten seuraamisesta vastuualueellaan muun muassa vastaanottamalla ja hyväksymällä hankkeen toteuttajien 5 artiklan 4 kohdan mukaisesti toimittamat kertomukset ja raportoimalla virastolle ja asianomaisille ryhmille alueellaan sijaitsevien unionin luettelossa olevien hankkeiden kehityksestä ja viivästyksistä 5 artiklan 5 kohdan mukaisesti.

Jos tehdään nimettyä kansallista toimivaltaista viranomaista koskevia päivityksiä tai muutoksia, jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle heti, kun muutoksista on päätetty, ja ilmoitettava, milloin näiden muutosten vaikutukset alkavat.

- 2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun kansallisen toimivaltaisen viranomaisen vastuut ja siihen liittyvät tehtävät voidaan siirtää toiselle viranomaiselle tietyn unionin luettelossa olevan hankkeen tai tietyn unionin luettelossa olevien hankkeiden luokan tai maantieteellisen alueen osalta edellyttäen, että
 - a) kansallinen toimivaltainen viranomainen ilmoittaa siirrosta komissiolle ja sitä koskevat tiedot ovat helposti yleisesti saatavilla muun muassa 9 artiklan 7 kohdassa tarkoitetulla verkkosivustolla;
 - b) vain yksi viranomainen on vastuussa kustakin unionin luettelossa olevasta hankkeesta tai hankeluokasta ja toimii hankkeen toteuttajien ainoana yhteyspisteenä, joka vastaa kaikista kattavaan päätökseen johtavaan prosessiin liittyvistä vastuista 10 artiklan 2 kohdassa säädetyssä lakisääteisessä määräajassa ja koordinoi kaikkien asiaankuuluvien asiakirjojen ja tietojen toimittamista myös muille asianomaisille viranomaisille;
 - c) siirrosta riippumatta kansallinen toimivaltainen viranomainen vastaa edelleen hankkeen toteuttajien 5 artiklan 4 kohdan mukaisesti toimittamien kertomusten kokoamisesta ja virastolle ja asianomaisille ryhmille 5 artiklan 5 kohdan mukaisesti annettavasta kertomuksesta.

Kansallinen toimivaltainen viranomainen voi myös säilyttää itsellään vastuun määräaikojen vahvistamisesta, sanotun kuitenkin rajoittamatta 10 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädettyjen määräaikojen soveltamista.

3. Kansallisen toimivaltaisen viranomaisen on varmistettava kattavan päätöksen antaminen 10 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetyissä määräaajoissa.

Jäsenvaltioiden on valittava jokin seuraavista järjestelmistä ottaen huomioon, mikä järjestelmä on kansallisen lainsäädännön ja kansallisen suunnittelun ja lupaprosessin erityispiirteiden kannalta tehokkain ja voidaanko se panna täytäntöön tavalla, joka edistää kattavan päätöksen antamista mahdollisimman tehokkaasti ja viiveettä:

a) Integroitu järjestelmä:

- i) Kansallinen toimivaltainen viranomainen antaa kattavan päätöksen, ja se on ainoa lakisääteisestä lupaprosessista seuraava oikeudellisesti sitova päätös.
- ii) Jos hankkeeseen liittyy muita viranomaisia, ne voivat kansallisen lainsäädännön mukaisesti antaa menettelyn yhteydessä lausuntonsa, joka kansallisen toimivaltaisen viranomaisen on otettava huomioon.

b) Koordinoitu järjestelmä:

- i) Kattava päätös sisältää useita eri asianomaisten viranomaisten antamia yksittäisiä oikeudellisesti sitovia päätöksiä, ja kansallinen toimivaltainen viranomainen koordinoi keskitetysti niiden antamista.
- ii) Kansallinen toimivaltainen viranomainen voi perustaa työryhmän, jossa ovat edustettuina kaikki asianomaiset viranomaiset, suunnitellakseen lupaprosessille tarkastelun tai laatiakseen sille yksityiskohtaisen aikataulun 10 artiklan 9 kohdan b alakohdan mukaisesti sekä seuratakseen ja koordinoidakseen sen täytäntöönpanoa.

- iii) Kansallisen toimivaltaisen viranomaisen on muita asianomaisia viranomaisia kuultuaan asetettava tapauskohtaisesti kohtuullinen määräaika, jonka kuluessa yksittäiset päätökset on annettava prosessin keston minimoimiseksi, sanotun kuitenkin rajoittamatta 10 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädettyjen määräaikojen soveltamista.
 - iv) Kansallinen toimivaltainen viranomainen **voi** tehdä yksittäisen päätöksen toisen asianomaisen viranomaisen puolesta **alueellaan**, jos mainittu viranomainen ei ole antanut päätöstään asetetussa määräajassa eikä viivästykselle ole riittäviä perusteita. Kansallinen toimivaltainen viranomainen voi myös jättää toisen asianomaisen viranomaisen yksittäisen päätöksen huomiotta **alueellaan**, jos se katsoo, ettei kyseinen viranomainen ole esittänyt riittävää näyttöä päätöksen perusteluiksi.
- c) Yhteistyöhön perustuva järjestelmä:
- i) Kattavaan päätökseen on sisällyttävä useita eri asianomaisten viranomaisten antamia yksittäisiä oikeudellisesti sitovia päätöksiä, ja kansallinen toimivaltainen viranomainen koordinoi niiden antamista.
 - ii) Kansallinen toimivaltainen viranomainen voi perustaa työryhmän, jossa ovat edustettuina kaikki asianomaiset viranomaiset, suunnitellakseen lupaprosessin tarkastelun ja laatiakseen sille yksityiskohtaisen aikataulun 10 artiklan 9 kohdan mukaisesti sekä seuratakseen ja koordinoidakseen sen täytäntöönpanoa.
 - iii) Kansallisen toimivaltaisen viranomaisen on muita asianomaisia viranomaisia kuultuaan asetettava tapauskohtaisesti kohtuullinen määräaika, jonka kuluessa yksittäiset päätökset on annettava prosessin keston minimoimiseksi, sanotun kuitenkin rajoittamatta 10 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädettyjen määräaikojen soveltamista.

- iv) Kansallisen toimivaltaisen viranomaisen on valvottava, että asianomaiset viranomaiset noudattavat määräaikoja, ja viivästysten tapauksessa toteutettava toimenpiteitä prosessin keston minimoimiseksi.
- v) Jos jäsenvaltio valitsee yhteistyöhön perustuvan järjestelmän, sen on ilmoitettava komissiolle päätöksensä perustelut.

Asianomaisten viranomaisten on jäsenvaltioiden valitseman lupajärjestelmän mukaisesti joko siirrettävä tarvittavat valtuudet kansalliselle toimivaltaiselle viranomaiselle tai helpotettava yhteistyötä ja yhteistoimintaa kansallisen toimivaltaisen viranomaisen kanssa sen varmistamiseksi, että kattava päätös annetaan 10 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetyissä määräajoissa.

Jos jokin asianomainen viranomainen ei usko voivansa antaa yksittäistä päätöstä asetetussa määräajassa, kyseisen viranomaisen on ilmoitettava asiasta välittömästi kansalliselle toimivaltaiselle viranomaiselle ja perusteltava viivästys asianmukaisesti. Kansallisen toimivaltaisen viranomaisen on tämän jälkeen asetettava uusi määräaika, jonka kuluessa kyseinen yksittäinen päätös on annettava, noudattaen 10 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädettyjä yleisiä määräaikoja.

4. Jäsenvaltiot voivat soveltaa 3 kohdassa säädettyjä järjestelmiä maalla ja merellä toteutettaviin unionin luettelossa oleviin hankkeisiin.

Kun on kyse unionin luettelossa olevista hankkeista, jotka liittyvät olennaisesti tuotantorakenteisiin, kuten liitteessä II olevassa 1 kohdan b tai h alakohdassa esitettyihin infrastruktuuriluokkiin kuuluvat hankkeet, kansallinen toimivaltainen viranomainen vastaa kyseisen unionin luettelossa olevan hankkeen lupaprosessin ja tuotantorakenteille myönnettävien lupien koordinoinnista, jotta aikataulut ovat yhtenäiset ja niillä pyritään yhdessä mahdollisimman tehokkaaseen ja oikea-aikaiseen lupien myöntämiseen kaikille hankkeeseen liittyville rakenteille.

5. **Niiden asianomaisten jäsenvaltioiden kansallisten toimivaltaisten viranomaisten, jotka osallistuvat unionin luettelossa olevaan hankkeeseen, joka kuuluu johonkin liitteessä I olevassa 2 jaksossa esitetyistä ensisijaisista offshore-verkkokäytävistä, on yhdessä nimettävä keskuudestaan hankkeen toteuttajille kutakin hanketta varten yhteinen yhteyspiste, joka on vastuussa hankkeiden lupien myöntämisestä koskevan tietojenvaihdon helpottamisesta kansallisten toimivaltaisten viranomaisten välillä, jotta voidaan helpottaa hankkeen lupaprosessia ja päätösten antamista asianomaisissa kansallisissa toimivaltaisissa viranomaisissa.**

Jos unionin luettelossa oleva hanke **ei kuulu johonkin liitteessä I olevassa 2 jaksossa esitetyistä ensisijaisista offshore-verkkokäytävistä, mutta** sijaitsee kahden tai useamman jäsenvaltion alueella, niiden kansalliset toimivaltaiset viranomaiset [...] **voivat** yhdessä nimetä keskuudestaan yhden toimivaltaisen viranomaisen toimimaan ainoana yhteyspisteenä, joka vastaa lupaprosessia koskevan tietojenvaihdon helpottamisesta kansallisten toimivaltaisten viranomaisten ja muiden asianomaisten viranomaisten välillä sekä lopullisen kattavan päätöksen tekemisestä [...] yhteistyössä muiden asianomaisten kansallisten toimivaltaisten viranomaisten kanssa, **sanotun kuitenkin rajoittamatta kunkin jäsenvaltion toimivaltaa tehdä oma päätöksensä.**

Jos ainoaa yhteyspistettä ei nimetä yhteisesti, asianomaisten kansallisten toimivaltaisten viranomaisten on toteutettava kaikki tarvittavat toimet varmistaakseen tehokkaan ja toimivan keskinäisen yhteistyön ja viestinnän, mukaan lukien 10 artiklan 9 kohdassa tarkoitettut toimet.

Jäsenvaltioiden on pyrittävä luomaan yhteinen menettely, jolla helpotetaan asianomaisten kansallisten toimivaltaisten viranomaisten välistä yhteistyötä, luodaan menettelyllisiä synergioita ja yhdenmukaistetaan aikataulut hankkeiden lupaprosessin helpottamiseksi erityisesti ympäristövaikutusten arvioinnin ja 9 artiklassa edellytettyjen julkisten kuulemisten osalta.

Komissio toimii jäsenvaltioiden pyynnöstä välittäjänä tukeakseen asianomaisten kansallisten toimivaltaisten viranomaisten välistä yhteistyötä. Komissio helpottaa yhtenäisestä yhteisestä menettelystä sopimista antamalla lausunnon ja suosituksia menettelyihin liittyvistä näkökohdista.

9 artikla

Avoimuus ja yleisön osallistuminen

1. Jäsenvaltion tai kansallisen toimivaltaisen viranomaisen on **[viimeistään kuuden kuukauden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta [...]]**, soveltuvin osin yhteistyössä muiden asianomaisten viranomaisten kanssa, julkaistava unionin luettelossa oleviin hankkeisiin sovellettavaa lupaprosessia käsittelevä päivitetty menettelykäsikirja, joka sisältää vähintään liitteessä VI olevassa 1 kohdassa esitetyt tiedot. Käsikirja ei ole oikeudellisesti sitova, mutta siinä on viitattava asiaa koskeviin säännöksiin tai siinä on oltava lainauksia niistä. Kansallisten toimivaltaisten viranomaisten on tapauksen mukaan tehtävä yhteistyötä ja haettava synergioita naapurimaiden viranomaisten kanssa hankkeiden aikataulujen yhdenmukaistamiseksi ja lupaprosessin helpottamiseksi, muun muassa menettelykäsikirjan laatimista varten.
2. Kaikkien lupaprosessiin osallistuvien osapuolten on noudatettava liitteessä VI olevassa 3 kohdassa esitettyjä yleisön osallistumista koskevia periaatteita, sanotun kuitenkin rajoittamatta ympäristölainsäädännön mukaisten yleisön osallistumista koskevien vaatimusten sekä Århusin yleissopimuksen, Espoon yleissopimuksen ja asiaa koskevan unionin oikeuden mukaisten vaatimusten soveltamista.

3. Hankkeen toteuttajan on laadittava yleisön osallistumista koskeva toimintamalli ja toimitettava se kansalliselle toimivaltaiselle viranomaiselle kolmen kuukauden ohjeellisen ajanjakson kuluessa 10 artiklan 5 kohdan mukaisesta lupaprosessin alkamisajankohdasta tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettussa käsikirjassa kuvattua menettelyä noudattaen ja liitteessä VI esitettyjen suuntaviivojen mukaisesti.
4. Kansallisen toimivaltaisen viranomaisen on hyväksyttävä yleisön osallistumista koskeva toimintamalli tai pyydetty tekemään siihen mukautuksia kolmen kuukauden kuluessa sen vastaanottamisesta ottaen huomioon, ilman, että niitä on tarpeen toistaa, kaikki lupaprosessin aloittamista edeltäneet yleisön osallistumisen ja kuulemisen muodot, siltä osin kuin tällaisessa yleisön osallistumisessa ja kuulemisessa on täytetty tämän artiklan vaatimukset.

Jos hankkeen toteuttaja aikoo tehdä merkittäviä muutoksia yleisön osallistumista koskevaan hyväksyttyyn toimintamalliin, sen on ilmoitettava asiasta kansalliselle toimivaltaiselle viranomaiselle. Kansallinen toimivaltainen viranomainen voi tässä tapauksessa pyytää lisämukautuksia.

5. Jos sitä ei jo edellytetä kansallisessa lainsäädännössä, hankkeen toteuttajan on järjestettävä vähintään yksi varhaisen vaiheen julkinen kuuleminen ennen lopullisen ja täydellisen lupahakemuksen toimittamista kansalliselle toimivaltaiselle viranomaiselle 10 artiklan 10 kohdan mukaisesti. Julkinen kuuleminen voidaan toteuttaa yhdessä minkä tahansa julkisen kuulemisen kanssa sen jälkeen, kun on toimitettu direktiivin 2011/92/EU 6 artiklan 2 kohdan mukainen lupahakemus.
6. Edellisessä kohdassa vaaditun julkisen kuulemisen on täytettävä liitteessä VI olevassa 5 kohdassa asetetut vähimmäisvaatimukset, ja siinä on tiedotettava liitteessä VI olevan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitetuille sidosryhmille hankkeesta varhaisessa vaiheessa ja autettava määrittämään sopivin sijainti, reititys tai teknologia, tapauksen mukaan myös hankkeeseen liittyvien riittävää ilmastonmuutokseen sopeutumista ja turvallisuutta koskevien näkökohtien kannalta, kaikki unionin ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti merkitykselliset vaikutukset sekä hakemusasiakirjoissa käsiteltävät asiaan liittyvät kysymykset.

7. Hankkeen toteuttajien on julkaistava 10 kohdassa tarkoitettulla verkkosivustolla kertomus, jossa esitetään yhteenveto hankkeeseen liittyvien yleisön osallistumiseen liittyvien toimien tuloksista, mukaan lukien varhaista julkista kuulemistä edeltävät toimet, ja selvitetään, miten julkisissa kuulemisissa esitetty näkemykset on otettu huomioon, osoittamalla hankkeen sijaintiin, reititykseen ja suunnitteluun tehdyt muutokset tai perustelemalla, miksi tällaisia näkemyksiä ei ole otettu huomioon, sanotun kuitenkaan rajoittamatta jäsenvaltioiden menettely- ja avoimuussääntöjen soveltamista.

Hankkeen toteuttajan on toimitettava kertomus yhdessä hakemusasiakirjojen kanssa kansalliselle toimivaltaiselle viranomaiselle. Kertomuksen tulos on otettava asianmukaisesti huomioon kattavassa päätöksessä.

8. Rajatylittävissä hankkeissa, joihin osallistuu vähintään kaksi jäsenvaltiota, 5 kohdan nojalla toteutettavat julkiset kuulemiset on järjestettävä kussakin asianomaisessa jäsenvaltiossa, siinä määrin kuin se on mahdollista, enintään kahden kuukauden välein ja mahdollisuuksien mukaan yhdistettynä.
9. Hankkeissa, joilla on todennäköisesti merkittävä rajatylittävä vaikutus yhdessä tai useammassa naapurijäsenvaltiossa ja joihin sovelletaan direktiivin 2011/92/EU 7 artiklaa ja Espoon yleissopimusta, asiaa koskevat tiedot on asetettava kyseisten naapurijäsenvaltioiden kansallisten toimivaltaisten viranomaisten saataville. Kyseisten naapurijäsenvaltioiden kansallisten toimivaltaisten viranomaisten on ilmoitettava tapauksen mukaan ilmoitusmenettelyssä, haluavatko ne tai muut asianomaiset viranomaiset osallistua asiaa koskeviin julkisiin kuulemismenettelyihin.
10. Hankkeen toteuttajan on perustettava hankkeelle erityinen verkkosivusto, jolla on tietoja yhteistä etua koskevasta hankkeesta, jolta on linkki komission verkkosivustolle ja 26 artiklassa tarkoitettulle avoimuusfoorumille ja joka täyttää liitteessä VI olevassa 6 kohdassa esitetyt vaatimukset, ja päivitettävä sitä säännöllisesti. Kansallisten toimivaltaisten viranomaisten on tarkastettava, että hankkeen toteuttajat täyttävät tämän velvoitteen, ja toteutettava tarvittaessa toimenpiteitä, joilla varmistetaan sen noudattaminen.

Lupaprosessin kesto ja täytäntöönpano

1. Lupaprosessiin on kuuluttava seuraavat kaksi menettelyä:
 - a) valinnainen hakemusta edeltävä menettely, joka kattaa ajanjakson lupaprosessin alkamisesta siihen, kun kansallinen toimivaltainen viranomainen hyväksyy jätetyt täydelliset hakemusasiakirjat, ja joka toteutetaan enintään 24 kuukauden ajanjakson kuluessa; ja
 - b) pakollinen lakisääteinen lupamenettely, joka kattaa ajanjakson jätettyjen täydellisten hakemusasiakirjojen hyväksymispäivästä kattavan päätöksen tekopäivään asti ja joka saa kestää enintään 18 kuukautta.

Sovellettaessa ensimmäisen alakohdan b alakohtaa jäsenvaltiot voivat mahdollisuuksien mukaan säätää lakisääteisestä lupamenettelystä, joka on lyhyempi kuin 18 kuukautta.

2. Kansallisen toimivaltaisen viranomaisen on varmistettava, että edellä 1 kohdassa tarkoitettujen kahden menettelyn yhteenlaskettu kesto on enintään 42 kuukautta.

Jos kansallinen toimivaltainen viranomainen kuitenkin katsoo, että jompaakumpaa tai kumpaakaan menettelyistä ei saada päätökseen 1 kohdassa säädetyissä määräaajoissa, se voi ennen määräaikojen päättymistä ja tapauskohtaisesti jatkaa jompaakumpaa tai kumpaakin kyseisistä määräaajoista. Kansallinen toimivaltainen viranomainen voi jatkaa näiden kahden menettelyn yhteenlaskettua kestoja enintään kuudella kuukaudella, paitsi poikkeuksellisissa olosuhteissa.

Jos kansallinen toimivaltainen viranomainen jatkaa määräaikoja, sen on ilmoitettava keston jatkamisen syyt asianomaiselle ryhmälle ja esitettävä sille toimenpiteet, jotka on toteutettu tai toteutetaan, jotta lupaprosessi saadaan päätökseen mahdollisimman vähäisellä viiveellä. Ryhmä voi pyytää, että kansallinen toimivaltainen viranomainen raportoi säännöllisesti asiassa saavutetusta edistymisestä ja esittää mahdollisten viivästysten syyt.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 8 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuilla kansallisilla toimivaltaisilla viranomaisilla on riittävät tekniset ja taloudelliset resurssit sekä henkilöresurssit kattavan päätöksen tekemiseen 10 artiklan 2 kohdassa säädettyssä määräajassa.
4. Jäsenvaltiot [...] **voivat säätää** 1 kohdassa tarkoitetussa lupamenettelyssä seuraavista seikoista:
- a) jos kansalliset toimivaltaiset viranomaiset eivät anna vastausta 2 kohdassa vahvistetussa määräajassa, kattava päätös katsotaan hyväksytyksi;
 - b) jos muut asianomaiset viranomaiset eivät anna vastausta kansallisen toimivaltaisen viranomaisen 8 artiklan 3 kohdan mukaisesti asettamassa kohtuullisessa määräajassa, kyseessä oleva lausunto, valtuutus tai lupa asiaankuuluvissa hallinnollisissa välivaiheissa katsotaan myönnettyksi tai niiden katsotaan vastanneen myönteisesti, **lukuun ottamatta** ympäristöasioita koskevia päätöksiä, [...] **ellei tällaisesta mahdollisuudesta säädetä niiden oikeusjärjestelmissä.**

Kaikki päätökset on asetettava julkisesti saataville **sovellettavan lainsäädännön mukaisesti**[...].

5. Hankkeen toteuttajien on lupaprosessin aloittamista pyytäessään ilmoitettava hankkeesta kaikkien niiden jäsenvaltioiden, joissa hanke sijaitsee, mukaan lukien jäsenvaltiot, joiden talousvyöhykkeen hanke ylittää, kansallisille toimivaltaisille viranomaisille kirjallisessa tai sähköisessä muodossa ja liitettävä ilmoitukseen kohtuullisen yksityiskohtainen kuvaus hankkeesta.

Kansallisen toimivaltaisen viranomaisen on kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta, sähköisessä muodossa, joko

- a) annettava vastaanottovahvistus; tai
- b) jos hanketta ei pidetä riittävän kypsänä lupaprosessiin, hylättävä ilmoitus ja perusteltava päätöksensä myös muiden asianomaisten viranomaisten puolesta.

Lupaprosessin alkamisajankohta on vastaanottovahvistuksen päivä. Jos hanke koskee kahta tai useampaa jäsenvaltiota, lupaprosessin alkamisajankohta on päivä, jona asianomainen kansallinen toimivaltainen viranomainen hyväksyy viimeisen ilmoituksen.

Jäsenvaltiot **voivat perustaa** [...] digitaalisen [...] **alustan tai siihen yhteydessä olevia alustoja** [...] lupahakemusten, luvan myöntämisprosessien, vireillä olevien lupapäätösten ja annettujen päätösten hallinnoimiseksi helposti saatavilla olevassa muodossa.

Tällaisella alustalla tai tällaisilla alustoilla [...] [...] **voidaan** tarjota pääsy asiaankuuluviin ympäristötietoihin ja geologisiin tietoihin sekä päätöksiin, jotka ovat saatavilla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen [xxxxx]³⁷ 10 artiklan 3 kohdassa tarkoitetussa **keskitetyssä digitaaliseen paikkatietojärjestelmään perustuvassa** portaalissa.

³⁷[viittaus ympäristöarviointien nopeuttamisesta annettuun asetukseen]

6. Kansallisten toimivaltaisten viranomaisten on varmistettava, että lupaprosessia nopeutetaan tämän luvun mukaisesti kussakin yhteistä etua koskevien hankkeiden ja keskinäistä etua koskevien hankkeiden luokassa. Kansallisten toimivaltaisten viranomaisten on tätä varten mukautettava lupaprosessin alkamista sekä täydellisten hakemusasiakirjojen hyväksymistä koskevia vaatimuksiaan asiaankuuluvan hankeluokan, hankkeen luonteen tai mittakaavan mukaisesti tai ympäristöarviointia koskevan vaatimuksen tai minkä tahansa muun kansallisen lainsäädännön mukaisen arvioinnin puuttumisen vuoksi tai siksi, että hanke saattaa edellyttää vähemmän valtuutuksia ja hyväksyntöjä rakennusvalmiusvaiheeseen pääsemiseksi.

Kansallinen toimivaltainen viranomainen voi yhteistyössä hankkeen toteuttajan ja tarvittaessa muiden asianomaisten viranomaisten tai muiden sellaisten jäsenvaltioiden muiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa, joissa hanke sijaitsee, myös silloin, jos hanke ylittää niiden talousvyöhykkeen, suunnitella tietyn hankkeen lupaprosessia ja liitteessä VI olevassa 4 kohdassa vahvistettua julkisen kuulemisen aikataulua koskevat vaatimukset vaiheittaisiksi edellyttäen, että se ei viivytä hankkeen yleistä kehittämistä ja varmistaa, että lupaprosessia yksinkertaistetaan ja nopeutetaan. Kuhunkin vaiheeseen sovelletaan 1 ja 2 kohdassa säädettyjä enimmäismääräaikoja.

Kansalliset toimivaltaiset viranomaiset voivat näin ollen päättää, että tämän artiklan 1 ja 6 kohdassa tarkoitettu hakemusta edeltävä menettely ei ole tarpeen, jos hankkeen toteuttaja ei tarvitse tätä aikaa selvitysten ja arviointien tekemiseksi ja tietojen keräämiseksi lupahakemusasiakirjan valmiiksi laatimista varten.

7. Kansallisten toimivaltaisten viranomaisten on otettava lupaprosessia koskevien vaatimusten vahvistamiseksi tehtävässä tarkastelussa huomioon kaikki laaditut selvitykset ja myönnettyt luvat tai valtuutukset, jotka on esitetty enintään viisi vuotta ennen hankkeen esittämistä tämän artiklan mukaiseen lupaprosessiin, mukaan lukien merkitykselliset arvioinnit, jotka on tehty muiden hankkeiden toteuttamiseksi ja joita voidaan käyttää uudelleen, eivätkä ne saa vaatia tarpeettomia tai päällekkäisiä selvityksiä, arviointeja, lupia tai valtuutuksia. **Kansalliset toimivaltaiset viranomaiset voivat ottaa huomioon yli viisi vuotta vanhat tiedot, jos ne pitävät niitä merkityksellisinä ja tarpeellisinä lupamenettelyä koskevien vaatimusten vahvistamiseksi.**
8. Jäsenvaltioissa, joissa yksinomaan suunniteltua hanketta varten toteutettua reitin tai sijainnin määrittystä, mukaan lukien verkkoinfrastruktuurien tiettyjen käytävien suunnittelu, ei voida sisällyttää lupaprosessiin, jossa annetaan kattava päätös, vastaava päätös on tehtävä erillisen kuuden kuukauden ajanjakson kuluessa alkaen päivästä, jona hankkeen toteuttaja jättää lopulliset ja täydelliset hakemusasiakirjat.
9. Hakemusta edeltävään menettelyyn on sisällyttävä hankkeen toteuttajalta edellytettävien selvitysten, raporttien ja asiakirjojen tarkastelu ja rajausta, yksityiskohtaisen aikataulun laatiminen ja hakemusasiakirjojen luonnoksen varmentaminen seuraavien vaiheiden mukaisesti:
- a) Kansallisen toimivaltaisen viranomaisen on mahdollisimman pian ja viimeistään kolmen kuukauden kuluttua 5 kohdassa tarkoitettua hankkeen toteuttajan ilmoituksesta määritettävä ja ilmoitettava hankkeen toteuttajalle lupaprosessin loppuun saattamiseksi tarvittavat valtuutukset, luvat ja arvioinnit.

Kansallisen toimivaltaisen viranomaisen tekemään ilmoitukseen on sisällyttävä liitteessä VI olevan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettu tarkistuslista, ja sen sisältö on tarvittaessa laadittava yhteistyössä muiden asianomaisten viranomaisten ja niiden muiden jäsenvaltioiden kansallisten toimivaltaisten viranomaisten kanssa, joissa hanke sijaitsee, myös silloin, kun hanke ylittää niiden talousvyöhykkeen.

Ilmoituksessa on tarvittaessa esitettävä yksityiskohtaisesti edellytykset, joiden täyttyessä hankkeeseen voidaan soveltaa 7 artiklan 7 kohdassa säädettyä vapautusta, ja määritettävä

- i) aiheuttaako hanke sen sijaintipaikaksi suunnitellun maantieteellisen alueen ympäristön herkkyyden vuoksi erittäin todennäköisesti merkittäviä ennakoimattomia haitallisia vaikutuksia, joita ei havaittu direktiivin 2001/42/EY ja tapauksen mukaan direktiivin 92/43/ETY mukaisesti tehdyssä kansallisten kehityssuunnitelmien ympäristövaikutusten arvioinnissa;
- ii) hankkeeseen 7 artiklan 8 kohdan mukaisesti sovellettavat asianmukaiset ja oikeasuhteiset lieventävät toimenpiteet tai lajien suojeluohjelmien rahallinen korvaus;
- iii) onko jollakin hankkeen osalla todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia toisessa jäsenvaltiossa; tällöin sen jäsenvaltion kansallisen toimivaltaisen viranomaisen, jossa hanke sijaitsee, on varmistettava direktiivin 2011/92/EU 7 artiklan ja valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista tehdyn yleissopimuksen 2–7 artiklan soveltaminen.

- b) Ilmoituksessa on myös ilmoitettava, hyväksyykö kansallinen toimivaltainen viranomainen hankkeen toteuttajan 9 artiklan 3 kohdan mukaisesti toimittaman yleisön osallistumista koskevan toimintamallin vai muuttaako se sitä. Kansallisen toimivaltaisen viranomaisen on tarkastelujakson aikana yhteistyössä muiden asianomaisten viranomaisten kanssa määritettävä niiden selvitysten, raporttien ja asiakirjojen laajuus ja yksityiskohtaisuus, mukaan lukien hankkeen ympäristölupaan vaadittavat arvioinnit, jotka hankkeen toteuttajan odotetaan laativan ja toimittavan osana täydellisiä hakemusasiakirjoja.

Kansallinen toimivaltainen viranomainen tai mikään asianomainen viranomainen ei saa pyytää myöhemmin muita tietoja, selvityksiä, raportteja tai arviointeja kuin tässä alustavassa tarkasteluprosessissa määritetyt, paitsi jos hankkeessa tai sen ympäristössä on tapahtunut olennainen muutos. Jos tällainen olennainen muutos tapahtuu, kansallinen toimivaltainen viranomainen voi pyytää hankkeen toteuttajalta lisätietoja perustelluin syin.

- c) Kansallisen toimivaltaisen viranomaisen on laadittava lupaprosessille yksityiskohtainen aikataulu liitteessä VI olevassa 2 kohdassa vahvistettujen suuntaviivojen mukaisesti tiiviissä yhteistyössä hankkeen toteuttajan ja muiden asianomaisten viranomaisten sekä niiden muiden jäsenvaltioiden kansallisten toimivaltaisten viranomaisten kanssa, joissa hanke sijaitsee, myös silloin, jos hanke ylittää niiden talousvyöhykkeen, ja ottaen huomioon tämän kohdan a alakohdan mukaisesti toteutettujen toimien tulokset.
- d) Saatuaan hakemusasiakirjojen luonnoksen kansallinen toimivaltainen viranomainen voi omasta puolestaan tai muiden asianomaisten viranomaisten puolesta pyytää hankkeen toteuttajaa toimittamaan puuttuvat tiedot a alakohdassa tarkoitetuista pyydetyistä seikoista [...] **45 päivän** määräajassa.

Hakemusta edeltävän menettelyn on sisällettävä hankkeen toteuttajien tarvittaessa laatimien ympäristöraporttien, mukaan lukien ilmastonmuutokseen sopeutumista sekä kyberturvallisuutta ja fyysistä turvallisuutta koskevat asiakirjat ja arvioinnit, valmistelu.

[...]

Toimivaltaisen viranomaisen on [...] **45 päivän** kuluessa ensimmäisen alakohdan d alakohdassa tarkoitettujen puuttuvien tietojen toimittamisesta hyväksyttävä tarkastelua varten täydellinen hakemus kirjallisessa tai sähköisessä muodossa tai erityisillä digitaalisilla alustoilla, jolloin alkaa 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettu lakisääteinen lupamenettely.

10. Hankkeen toteuttajan on tehtävä vilpittömässä mielessä yhteistyötä kansallisten toimivaltaisten viranomaisten ja kaikkien asianomaisten viranomaisten kanssa ja annettava niille täydelliset ja oikeat tiedot erityisesti tarkasteluprosessissa yksilöityjen tietojen osalta.

Hankkeen toteuttajan on varmistettava, että hakemusasiakirjat ovat täydelliset ja asianmukaiset, ja pyydettyä kansallisen toimivaltaisen viranomaisen lausunto mahdollisimman varhaisessa vaiheessa lupaprosessia.

Hankkeen toteuttajan on toimittava kaikilta osin yhteistyössä kansallisen toimivaltaisen viranomaisen kanssa tässä asetuksessa säädettyjen määräaikojen noudattamiseksi.

Viivästyksiä, jotka johtuvat hankkeen toteuttajan tässä suhteessa vilpittömässä mielessä aiheuttamasta virheestä, ei lasketa mukaan lupaprosessin enimmäiskeston.

11. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että mahdolliset kansalliseen lainsäädäntöön tehdyt muutokset eivät pitkitä ennen kyseisten muutosten voimaantuloa aloitettuja lupaprosesseja. Nopeutetun lupaprosessin ylläpitämiseksi unionin luettelossa olevissa hankkeissa kansallisten toimivaltaisten viranomaisten on mukautettava asianmukaisesti tämän artiklan 6 kohdan b alakohdan mukaisesti vahvistettua aikataulua, jotta voidaan varmistaa mahdollisuuksien mukaan, että lupaprosessille tässä artikkelissa säädettyjä määräaikoja ei ylitetä.
12. Tässä artikkelissa säädetyt määräajat eivät rajoita unionin ja kansainvälisestä oikeudesta johtuvien velvoitteiden eivätkä hallinnollisten muutoksenhakumenettelyjen ja tuomioistuimissa toteutettavien oikeussuojakeinojen soveltamista.
- Tässä artikkelissa lupamenettelyille säädetyt määräajat eivät rajoita jäsenvaltioiden mahdollisesti asettamien lyhyempien määräaikojen soveltamista.

IV LUKU

Monialainen infrastruktuurien suunnittelu

11 artikla

Keskeinen skenaario kymmenvuotisia verkon kehittämissuunnitelmia varten

1. Komissio laatii viimeistään [kahden vuoden kuluttua voimaantulosta] ja sen jälkeen vähintään neljän vuoden välein sähkö-, vety- ja kaasualoille keskeisen skenaarion **ja herkkyyssanalyysit** käytettäväksi unionin laajuisissa kymmenvuotisissa verkon kehittämissuunnitelmissa, joita tarkoitetaan asetuksen (EU) 2019/943 48 artiklassa ja asetuksen (EU) 2024/1789 [...] **60** artiklassa, tämän asetuksen 12 artiklassa tarkoitetussa infrastruktuuritarpeiden tunnistamisprosessissa, tämän asetuksen 14 artiklassa tarkoitetussa energijärjestelmän laajuisessa kustannus-hyötyanalyysissä ja tämän asetuksen 17 artiklassa tarkoitetussa rajatylittävässä kustannustenjaossa.
2. Keskeisen skenaarion **ja herkkyyssanalyysien on oltava johdonmukaisia unionin energia- ja ilmastotavoitteiden kanssa ja**
 - a) [...] niiden on sisällettävä **keskipitkän ja pitkän aikavälin** näkökulma vähintään vuoteen 2050 asti unionin ilmastoneutraaliustavoitteen mukaisesti **ja niissä on otettava huomioon kansalliset ja alueelliset erityispiirteet;**
 - a a) niiden on oltava lähestymistavaltaan monialaisia, jotta varmistetaan sähkö-, vety- ja kaasualojen välinen johdonmukaisuus, ja optimoitava järjestelmän tehokkuus;
 - b) [...]

- b) niissä on otettava huomioon viimeisimmät kansalliset energia- ja ilmastosuunnitelmat tai muut asiaankuuluvat kansalliset skenaarioasiakirjat, jotka asianomainen jäsenvaltio tai kansallinen sääntelyviranomainen on hyväksynyt;
- c) herkkyysanalyysien osalta niissä on otettava huomioon muun muassa vaihtoehtoiset hankintalähteiden yhdistelmät ja kysyntämallit sekä olemassa olevat suuntaukset ja ennusteet.

3. Sähkön siirtoverkonhaltijoiden eurooppalaisen verkoston, jäljempänä 'Sähkö-ENTSO', vetyverkonhaltijoiden eurooppalaisen verkoston, jäljempänä 'ENNOH', kaasun siirtoverkonhaltijoiden eurooppalaisen verkoston, jäljempänä 'Kaasu-ENTSO', ja jäsenvaltioiden on komission pyynnöstä toimitettava tiedot, jotka tarvitaan 1 kohdassa tarkoitetun keskeisen skenaarion kehittämiseksi. Tähän sisältyvät muun muassa markkina- ja verkkotiedot, kuten kysyntä- ja tarjontaennusteet, sähköntuotannon, vedyn tuotannon ja verkkojen ominaispiirteet, joustolähteet, tuontioletukset sekä ilmastovuosia koskevat tiedot. Komissio vahvistaa kohtuullisen määräajan, jonka kuluessa tiedot on toimitettava, ottaen huomioon vaadittujen tietojen monimutkaisuuden ja kiireellisyyden. Jos vastaanottaja ei anna pyydettyjä tietoja komission asettamassa määräajassa tai se antaa puutteellisia tietoja, komissio voi vaatia tietojen antamista päätöksellään. **Komissio varmistaa koordinoinnin keskitettyä skenaariota ja herkkyysanalyyseja varten toteutettavien tiedonkeruutoimien ja muiden, erityisesti asetuksen (EU) 2018/1999 mukaisten tiedonkeruutoimien välillä ja käyttää mahdollisuuksien mukaan uudelleen kerättyjä tietoja, jotta vältetään jäsenvaltioiden raportoinnin päällekkäisyys.** Komissio pyytää tarvittaessa virastoa tarkistamaan **verkonhaltijoiden** komissiolle toimittamat tiedot ja tarpeen mukaan tarkistamaan myös kansalliset tiedot asiaankuuluvilta kansallisilta sääntelyviranomaisilta.

4. Komissio kuulee virastoa, kansallisia sääntelyviranomaisia, Sähkö-ENTSOa, ENNOHia, Kaasu-ENTSOa, [...] jakeluverkonhaltijoiden eurooppalaista elintä, jäljempänä 'EU DSO -elin', jäsenvaltioita, **TEN-E-ryhmää** ja muita asiaankuuluvia sidosryhmiä keskeisen skenaarion kehittämistä [...] varten kerätyistä tiedoista, mukaan lukien oletukset ja niiden käyttö keskeisen skenaarion kehittämisessä. **Komissio pyytää jäsenvaltioita tarkistamaan tiedot, oletukset ja niiden käytön ja kutsuu tarvittaessa koolle TEN-E-ryhmän kokouksen, jossa niistä keskustellaan.**
5. Komissio toimittaa TEN-E-ryhmälle keskeisen skenaarion luonnoksen sekä tiedot siitä, miten 4 kohdassa tarkoitetussa kuulemisessa saadut huomautukset on otettu huomioon. TEN-E-ryhmän jäsenten on esitettävä mahdolliset huomautuksensa **kahden kuukauden** kuluessa keskeisen skenaarion luonnoksen vastaanottamisesta.
6. [...] **Komissio hyväksyy keskeisen skenaarion täytäntöönpanosäädöksellä. Tämä täytäntöönpanosäädös hyväksytään 23 a artiklan 2 kohdassa tarkoitettua tarkastelumenettelyä noudattaen.**
7. Sen jälkeen kun keskeistä skenaariota koskeva [...] **täytäntöönpanosäädös** on julkaistu, komissio julkaisee keskeisen skenaarion perustana olevat syöttö- ja tuotostiedot kansallisen lainsäädännön ja asiaankuuluvien salassapitosopimusten asettamien rajoitusten mukaisesti.

8. Komissio [...] laatii **vähintään 24 kuukauden välein keskeisen skenaarion hyväksymisen jälkeen TEN-E-ryhmää kuultuaan uusia herkkyyssanalyysijä [...] tai keskeisen skenaarion päivityksiä**, jos se on markkinoiden tai politiikan kehityksen perusteella tarpeen. Komissio **ilmoittaa asiasta TEN-E-ryhmälle ja** voi muuttaa tämän artiklan 6 kohdassa tarkoitettua [...] **täytäntöönpanosäädöstä tällaisten uusien herkkyyssanalyysien tai keskeisen skenaarion päivitysten sisällyttämiseksi siihen.**

12 artikla

Infrastruktuuritarpeiden tunnistamista koskeva raportti

1. Sekä sähkö-ENTSO:n että ENNOH:n on laadittava infrastruktuuritarpeiden tunnistamista koskeva raportti, jotta voidaan tunnistaa infrastruktuuripuutteet, jotka vaikuttavat sähköä ja vetyä koskeviin unionin tavoitteisiin.
2. **Näiden** infrastruktuuritarpeiden tunnistamista koskevien raporttien on
 - a) perustuttava komission 11 artiklan mukaisesti laatimaan keskeiseen skenaarioon ja sen herkkyyssanalyysiin;
 - b) oltava viraston 11 kohdan mukaisesti kehittämien menetelmien mukaisia;
 - c) oltava tämän asetuksen liitteessä VII vahvistettujen periaatteiden mukaisia;
 - d) varmistettava monialainen lähestymistapa, jolla varmistetaan sähkö- ja vetyalojen sekä tarvittaessa kaasun-, kaukolämpö- ja hiilidioksidialojen välinen johdonmukaisuus[...];
 - e) **otettava huomioon kansallisen verkon kehittämisen nykyiset ja tulevat vaatimukset.**

3. Sähkö-ENTSO:n ja ENNOH:n on [...] **varmistettava** asianomaisten sidosryhmien **avoin ja jäsenelty kuuleminen** lisätiedoista, oletuksista ja niiden käytöstä infrastruktuuritarpeiden tunnistamista koskevan raportin laatimista varten.
4. Sähkö-ENTSO:n ja ENNOH:n on toimitettava TEN-E-ryhmälle kuuden kuukauden kuluessa 11 artiklan mukaisen keskeisen skenaarion julkaisemisesta, paitsi jos julkaiseminen rajoittuu herkkyyssanalyysin lisäämiseen, infrastruktuuritarpeiden tunnistamista koskevan raporttinsa luonnos, johon sisältyy arviointi siitä, miten unionin laajuiseen kymmenvuotiseen verkon kehittämissuunnitelmaan sisällytettävät hankkeet vastaavat tunnistettuja tarpeita. Jos julkaiseminen rajoittuu herkkyyssanalyysin lisäämiseen, komissio voi pyytää Sähkö-ENTSOa ja ENNOHia laatimaan uuden infrastruktuuritarpeiden tunnistamista koskevan raportin tässä artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti.
5. Kahden kuukauden kuluessa siitä, kun virasto on vastaanottanut TEN-E-ryhmän laatimat infrastruktuuritarpeiden tunnistamista koskevien raporttien luonnokset, se arvioi [...] **11** kohdassa tarkoitetun menetelmän ja liitteessä VII vahvistettujen periaatteiden mukaisesti niiden vaatimustenmukaisuutta, myös sitä, missä määrin unionin laajuiseen kymmenvuotiseen verkon kehittämissuunnitelmaan sisällytettävät hankkeet vastaavat tunnistettuja tarpeita, ja ilmoittaa siitä TEN-E-ryhmälle.
6. **Kahden kuukauden** kuluessa siitä, kun virasto on ilmoittanut infrastruktuuritarpeiden tunnistamista koskevien raporttien luonnosten vaatimustenmukaisuudesta, TEN-E-ryhmän jäsenet voivat esittää huomautuksensa ja ilmoittaa niistä Sähkö-ENTSOlle ja ENNOHille ottaen huomioon viraston vaatimustenmukaisuudesta antaman palautteen.

7. Kahden kuukauden kuluessa siitä, kun Sähkö-ENTSO ja ENNOH ovat saaneet huomautukset TEN-E-ryhmän jäseniltä, niiden on mukautettava infrastruktuuritarpeiden tunnistamista koskevien raporttien luonnoksia ottaen huomioon TEN-E-ryhmän ja viraston huomautukset, jotta varmistetaan kaikkien 2 kohdan vaatimusten noudattaminen, ja toimitettava lopullinen infrastruktuuritarpeiden tunnistamista koskevan raportin luonnos komissiolle.
8. [...] **Komissio** voi pyytää päivityksiä ja parannuksia asianmukaisesti perustellusti ja kohtuullisessa aikataulussa, jos se toteaa, että lopullisessa infrastruktuuritarpeiden tunnistamista koskevan raportin luonnoksessa ei oteta asianmukaisesti huomioon TEN-E-ryhmän jäsenten huomautuksia, ja jotta varmistetaan kaikkien liitteessä VII esitettyjen periaatteiden noudattaminen. Sähkö-ENTSON ja ENNOH:n on käsiteltävä tällaiset pyynnöt kokonaisuudessaan kuukauden kuluessa ja toimitettava tarkistettut lopulliset infrastruktuuritarpeiden tunnistamista koskevien raporttien luonnokset uudelleen komissiolle.
9. **Komissio toimittaa lopulliset infrastruktuuritarpeiden tunnistamista koskevat raportit hyväksyttäväksi** [...] TEN-E-ryhmän päätöksentekaelimelle, [...] jonka on **toimittava** kuukauden kuluessa niiden vastaanottamisesta.
10. Sähkö-ENTSON ja ENNOH:n on julkaistava infrastruktuuritarpeiden tunnistamista koskevat raportit verkkosivustoillaan kahden viikon kuluessa siitä, kun ne on hyväksytty 9 [...] kohdan mukaisesti. Sähkö-ENTSON ja ENNOH:n on tarvittaessa päivitettävä infrastruktuuritarpeiden tunnistamista koskevat raportit, **mukaan lukien 15 artiklassa tarkoitetut offshore-verkon kehittämissuunnitelmat**, 11 artiklan 8 kohdan nojalla hyväksytyjen herkkyyksianalyysien mukaisesti komission pyynnöstä.

11. Virasto julkaisee viimeistään [9 kuukauden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta] komission, Sähkö-ENTSO:n, Kaasu-ENTSO:n, ENNOH:n, EU DSO -elimen ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien laajan kuulemisen jälkeen sitovan menetelmän infrastruktuuritarpeiden tunnistamiseksi.
12. Menetelmällä on varmistettava, että infrastruktuuritarpeiden tunnistamista koskeva raportti on liitteessä VII vahvistettujen periaatteiden mukainen.
13. Virasto päivittää menetelmää tarvittaessa omasta aloitteestaan tai komission pyynnöstä.
14. Tätä artiklaa sovelletaan 1 päivään tammikuuta 2027, jollei asetuksen (EU) 2024/1789 61 artiklassa säädetyistä siirtymäsäännöksistä muuta johdu.

13 artikla

Sähköjärjestelmän tarpeisiin vastaamista koskeva prosessi

1. Jos sähköä koskevassa infrastruktuuritarpeiden tunnistamista koskevassa raportissa todetaan, että unionin laajuiseen kymmenvuotiseen verkon kehittämissuunnitelmaan sisällytettävät hankkeet eivät täysin vastaa 12 artiklan nojalla tunnistettuja infrastruktuuritarpeita, komissio voi käynnistää prosessin, jolla pyritään löytämään mahdollisia ratkaisuja vastaamaan täyttämättä jääneisiin tarpeisiin yhteistyössä asianomaisten ryhmien kanssa.

2. Komissio kehottaa yhteistyössä Sähkö-ENTSON, jäsenvaltioiden ja viraston kanssa asianomaisten ryhmien verkonhaltijoita ehdottamaan kuuden kuukauden kuluessa kehotuksesta hankkeita, joilla voidaan vastata täyttämättä jääneisiin tarpeisiin. Komissio toimittaa ehdotetut hankkeet 3 artiklan mukaisesti perustettujen asianomaisten ryhmien käsiteltäviksi. Komissio voi ottaa mukaan muita asiaankuuluvia sidosryhmiä ja muita alueellisia yhteistyöfoorumeita. Hankkeen toteuttajien, jotka voivat vastata täyttämättä jääneisiin tarpeisiin, on toimitettava [...] hankkeet mahdollisimman pian, jotta ne voidaan sisällyttää myöhempisiin kansallisiin kehityssuunnitelmiin, unionin laajuiseen kymmenvuotiseen verkon kehittämissuunnitelmaan ja unionin luetteloon, **jollei sovellettavista tukikelpoisuusvaatimuksista muuta johdu.**
3. Jos 2 kohdan mukaisessa prosessissa ei yksilöidä hankkeita, joilla voidaan vastata täyttämättä jääneisiin tarpeisiin, komissio voi julkaista kaikille sellaisille kolmansille osapuolille, joista voi tulla hankkeen toteuttaja, avoimen ehdotuspyynnön sellaisten hankkeiden ehdottamiseksi, joilla voidaan vastata täyttämättä jääneisiin tarpeisiin. Hankkeen toteuttajien, jotka voivat vastata täyttämättä jääneisiin tarpeisiin, on toimitettava [...] hankkeet mahdollisimman pian, jotta ne voidaan sisällyttää myöhempisiin kansallisiin kehityssuunnitelmiin, unionin laajuiseen kymmenvuotiseen verkon kehittämissuunnitelmaan ja unionin luetteloon, **jollei sovellettavista tukikelpoisuusvaatimuksista muuta johdu. Kaikkiin tarpeisiin vastaamista koskevassa prosessissa yksilöityihin hankkeisiin sovelletaan tämän asetuksen mukaisia yhteistä etua koskevien hankkeiden ja keskinäistä etua koskevien hankkeiden valintamenettelyjä.**
4. Komissio seuraa prosessin tuloksia ja 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen hankkeiden edistymistä ja ottaa 3 artiklan mukaisesti perustetut asianomaiset ryhmät ja muut asiaankuuluvat alueelliset yhteistyöfoorumit tiiviisti mukaan seurantaan.

Energiajärjestelmän laajuinen kustannus-hyötyanalyysi

1. Liitteessä II olevissa 1 kohdan a, b, c, d, [...], f ja h alakohdassa sekä 2, [...] 3 **ja 5** kohdassa esitettyihin infrastruktuuriluokkiin kuuluvien hankkeiden osalta Sähkö-ENTSON ja ENNOHin on **kunkin** [...] **kehitettävä** johdonmukaisia [...] menetelmiä unionin tasolla yhdenmukaistetulle energiajärjestelmän laajuiselle kustannus-hyötyanalyysille **ja käytettävä niitä asiaankuuluvina** arvioidessaan hankkeiden sisällyttämistä niiden unionin laajuisiin kymmenvuotisiin verkon kehittämissuunnitelmiin.
2. Menetelmiä koskevat seuraavat seikat:
 - a) ne on laadittava liitteessä V vahvistettuja periaatteita noudattaen;
 - b) niiden on perustuttava yhteisiin oletuksiin, jotka mahdollistavat hankkeiden vertailun;
 - c) niiden on oltava johdonmukaisia unionin energia- ja ilmastotavoitteiden ja sen vuotta 2050 koskevan ilmastoneutraaliustavoitteen ja 11 artiklassa tarkoitetun keskeisen skenaarion sekä liitteessä IV esitettyjen sääntöjen ja indikaattoreiden kanssa;
 - d) niiden on mahdollistettava 18 artiklan mukaisten yhteenniputettujen hankkeiden arviointi ja sähköalalla johdottomien ratkaisujen huomioon ottaminen;
 - e) niihin on sovellettava monialaista lähestymistapaa.
3. Sähkö-ENTSON ja ENNOHin on laadittava ja julkaistava menetelmiensä alustavat luonnokset EU DSO -elimen ja **jäsenvaltioiden ja** muiden asiaankuuluvien sidosryhmien kuulemista varten. Kuulemisprosessin on oltava avoin, viiveetön ja läpinäkyvä. Sähkö-ENTSON ja ENNOHin on laadittava ja julkistettava kertomus kuulemisprosessista.

4. Sähkö-ENTSO:n ja ENNOH:n on julkaistava ja toimitettava jäsenvaltioille, komissiolle ja virastolle menetelmiensä luonnokset. Sähkö-ENTSO:n ja ENNOH:n on perusteltava tapaukset, joissa ne eivät ole ottaneet huomioon [...] **3 kohdan mukaisen kuulemisprosessin aikana saatuja** huomautuksia tai ovat ottaneet ne vain osittain huomioon. Sähkö-ENTSO:n ja ENNOH:n on julkaistava ja toimitettava jäsenvaltioille, komissiolle ja virastolle [...] johdonmukaiset [...] menetelmiensä luonnokset joulukuuhun 2027 mennessä.
5. Virasto ja jäsenvaltiot voivat toimittaa lausuntonsa Sähkö-ENTSO:lle ja ENNOH:lle sekä komissiolle kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun ne ovat vastaanottaneet menetelmien luonnokset. Komissio voi järjestää ryhmien erityisiä kokouksia, joissa keskustellaan menetelmien luonnoksista.
6. Sähkö-ENTSO:n ja ENNOH:n on kolmen kuukauden kuluessa viraston ja jäsenvaltioiden lausuntojen vastaanottamisesta muutettava menetelmiään siten, että niissä otetaan kaikilta osin huomioon viraston ja jäsenvaltioiden lausunnot, ja toimitettava ne komissiolle sen hyväksyntää varten.
7. Komissio antaa päätöksensä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun kyseiset menetelmät on vastaanotettu.
8. Jos komissio hylkää menetelmän luonnoksen, sen on perusteltava päätös. Sähkö-ENTSO:n ja ENNOH:n on tarkistettava menetelmän luonnos ja toimitettava se uudelleen komissiolle hyväksyntää varten.
9. Sähkö-ENTSO:n ja ENNOH:n on julkaistava omat menetelmänsä verkkosivustoillaan kahden viikon kuluessa komission hyväksynnästä.

10. Komissio ja virasto voivat pyytää tapauksen mukaan Sähkö-ENTSOa ja ENNOHia saattamaan menetelmänsä ajan tasalle ja vahvistaa aikataulun. Virasto voi toimia omasta aloitteestaan tai kansallisten sääntelyviranomaisten tai sidosryhmien asianmukaisesti perustellusta pyynnöstä. Virasto julkaisee vastaanottamansa pyynnöt ja kaikki asiaa koskevat muut kuin kaupallisesti arkaluonteiset asiakirjat, joihin sen pyyntö perustuu.
11. Sähkö-ENTSO:n ja ENNOH:n on viraston tai komission pyynnöstä saatettava johdonmukaiset alakohtaiset kustannus-hyötyanalyysin menetelmät ajan tasalle 3–9 kohdan mukaista hyväksymismenettelyä noudattaen.
12. Sähkö-ENTSO:n ja ENNOH:n on julkaistava kunkin unionin laajuisen kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman yhteydessä ajan tasalle saatetut syöttötiedot, jotka ovat merkityksellisiä menetelmien soveltamisen kannalta, mukaan lukien laskentamenetelmät, verkkomallit ja merkitykselliset kuormitus- ja markkinatiedot. Nämä tiedot on julkaistava riittävän tarkassa muodossa, jollei kansallisen lainsäädännön mukaisista rajoituksista ja asiaa koskevista salassapitosopimuksista muuta johdu. Komissio ja virasto varmistavat, että ne ja mahdolliset muut osapuolet, jotka tekevät niiden puolesta analyyskejä kyseisten tietojen pohjalta, käsittelevät saamiaan tietoja luottamuksellisina.
13. Sähkö-ENTSO:n ja ENNOH:n on laskettava ja julkaistava osana unionin laajuista kymmenvuotista verkon kehittämissuunnitelmaa kaikkien hankkeiden kustannus-hyötyanalyysien tulokset, joista käy ilmi, miten hyödyt jakautuvat maiden kesken. Tähän sisältyvät hyödyt sekä maille, joissa hanke toteutetaan, että maille, joissa hanketta ei toteuteta, mutta jotka hyötyvät kyseisestä hankkeesta.

14. Komissio varmistaa menetelmien kehittämisen unionin tasolla yhdenmukaistetulle energijärjestelmän laajuiselle kustannus-hyötyanalyysille, joka tehdään liitteessä II olevissa 1 kohdan g alakohdassa sekä 4 kohdassa esitettyihin energiainfrastruktuuriluokkiin kuuluvista hankkeista. Kyseisten menetelmien on oltava kustannusten ja hyötyjen suhteen yhteensopivia Sähkö-ENTSO:n ja ENNOH:n kehittämien menetelmien kanssa. Menetelmät on kehitettävä läpinäkyvästi, myös toteuttamalla viraston, jäsenvaltioiden ja kaikkien asianomaisten sidosryhmien laaja kuuleminen.
15. Virasto vahvistaa ja julkaisee [huhtikuusta 2028] alkaen joka toinen vuosi indikaattorit ja vastaavat viitearvot liitteeseen II sisältyviin energiainfrastruktuuriluokkiin kuuluvien vertailukelpoisten hankkeiden yksikkökohtaisten investointikustannusten vertailua varten. Hankkeen toteuttajien on toimitettava pyydetty tiedot kansallisille sääntelyviranomaisille ja virastolle. Sähkö-ENTSO ja ENNOH voivat käyttää kyseisiä viitearvoja kustannus-hyötyanalyysissä, jotka tehdään myöhempiä unionin laajuisia kymmenvuotisia verkon kehittämissuunnitelmia varten.

V LUKU

Offshore-verkot uusiutuvan energian integrointia varten

15 artikla

Offshore-verkkojen suunnittelu

1. Jäsenvaltioiden on [6 kuukauden kuluessa voimaantulosta] komission tuella sekä niiden liitteessä I olevassa 2 jaksossa esitettyjen ensisijaisten offshore-verkkokäytävien puitteissa, kunkin alueen erityispiirteet ja kehityksen huomioon ottaen, **mukaan lukien yhteistyö asianomaisten kolmansien maiden kanssa**, saatettava ajan tasalle ei-sitova sopimus yhteistyöstä, joka koskee tavoitteita kullakin merialueella vuoteen 2030, 2040 ja 2050 mennessä käyttöön otettavalle uusiutuvan energian offshore-tuotannolle, niiden kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien ja kullakin merialueella olevan uusiutuvan energian offshore-tuotantopotentiaalin mukaisesti. Sopimukseen on soveltuvin osin sisällytettävä uusiutuvan energian offshore-vetyä ja **erityiset uusiutuvan energian offshore-teknologiaa koskevat tavoitteet..**

Jäsenvaltioiden on osana ei-sitovia sopimuksia komission tuella sekä niiden liitteessä I olevassa 2 jaksossa esitettyjen ensisijaisten offshore-verkkokäytävien puitteissa harkittava myös, olisiko kahden tai useamman jäsenvaltion välille asetettava niiden omissa kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissa erityisiä rajatylittäviä tavoitteita esimerkiksi koskemaan hybridihankkeita tai radiaalisia rajatylittäviä vyöhykehankkeita, **joihin voi sisältyä myös vety**, joiden tarkoituksena on saavuttaa mahdollisimman tehokkaasti tavoitteet, jotka koskevat kullakin merialueella käyttöön otettavaa uusiutuvan energian offshore-tuotantoa.

Tällainen ei-sitova sopimus tehdään kirjallisesti kustakin jäsenvaltioiden alueeseen liittyvästä merialueesta, eikä se vaikuta jäsenvaltioiden oikeuteen kehittää hankkeita niiden aluemerellä ja talousvyöhykkeellä. Komissio antaa ohjeistusta kyseisten ei-sitovien sopimusten tekemiseksi ryhmissä.

2. Sähkö-ENTSO on viimeistään [12 kuukauden kuluessa voimaantulosta] ja sen jälkeen joka neljäs vuosi osana seuraavaa kymmenvuotista verkon kehittämissuunnitelmaa, asianomaisten siirtoverkonhaltijoiden, **tarvittaessa ENNOHin ja vetyverkonhaltijoiden**, kansallisten sääntelyviranomaisten, jäsenvaltioiden ja komission osallistuessa työhön sekä tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetun ei-sitovan sopimuksen mukaisesti, laadittava ja julkaistava erillisenä kertomuksena, joka on osa unionin laajuista kymmenvuotista verkon kehittämissuunnitelmaa, korkean tason strategisia ja integroituja offshore-verkon kehittämissuunnitelmia kullekin merialueelle liitteessä I tarkoitettujen ensisijaisten offshore-verkkokäytävien mukaisesti ottaen huomioon ympäristönsuojelun, **merten aluesuunnittelun** ja meren muut käyttötarkoitukset.

Kehitettäessä korkean tason strategisia ja integroituja offshore-verkon kehittämissuunnitelmia 1 kohdassa säädetyssä määräajassa [...] **on otettava huomioon** 1 kohdassa tarkoitetut ei-sitovat sopimukset unionin laajuisen kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman keskeisen skenaarion kehittämistä varten.

Kyseisissä korkean tason strategisissa ja integroiduissa offshore-verkon kehittämissuunnitelmissa on esitettävä offshore-tuotantokapasiteettien potentiaalia koskeva yleiskatsaus ja niistä aiheutuvat offshore-verkkojen tarpeet, mukaan lukien mahdolliset rajayhdysjohtoja, hybridihankkeita, radiaalisia yhteyksiä, vahvistuksia ja vetyinfrastruktuuria koskevat tarpeet.

3. Korkean tason strategisten ja integroitujen offshore-verkon kehittämissuunnitelmien on oltava johdonmukaisia asetuksen (EU) 2019/943 34 artiklan 1 kohdan nojalla julkaistujen alueellisten investointisuunnitelmien kanssa, ja ne on integroitava unionin laajuisiin kymmenvuotisiin verkon kehittämissuunnitelmiin, jotta voidaan varmistaa maalla ja merellä sijaitsevien verkkojen suunnittelun yhtenäinen kehittäminen sekä tarvittavat vahvistukset.
4. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetut ei-sitovat sopimukset ajan tasalle viimeistään joka neljäs vuosi sen jälkeen, kun 1 kohdan mukainen ei-sitova sopimus on hyväksytty, myös ottaen huomioon tulokset, jotka on saatu viimeisimmän kustannus-hyötyanalyysin ja kustannustenjaon soveltamisesta ensisijaisiin offshore-verkkokäytäviin, **sekä mahdolliset vapaaehtoisesta alueellisesta yhteistyöstä saadut asiaankuuluvat analyysit.**

5. Sähkö-ENTSO on jokaisen kullekin merialueelle tehdyn ei-sitovien sopimusten 4 kohdan mukaisen päivityksen jälkeen päivitettävä korkean tason strategiset ja integroidut offshore-verkon kehittämissuunnitelmat seuraavan unionin laajuisen kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman yhteydessä 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

16 artikla

Merienergiահankkeiden yhteistoiminnallisia investointikehyksiä koskevat ohjeet

1. Komissio tarkastelee yhdessä jäsenvaltioiden, asianomaisten siirtoverkonhaltijoiden, viraston ja kansallisten sääntelyviranomaisten kanssa, onko tarpeen päivittää merienergiահankkeiden yhteistoiminnallisia investointikehyksiä koskevat ohjeet, joissa säädetään erityisestä kustannus-hyötyanalyysista ja kustannustenjaosta 15 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun merialueisiin integroidun offshore-verkon kehittämissuunnitelmien käyttöönottoa varten [...] **15 artiklan 1 kohdassa** tarkoitettujen ei-sitovien sopimusten mukaisesti, ja tarvittaessa julkaista ohjeista päivitetty versio. Näiden ohjeiden on oltava yhteensopivia 17 artiklan 1 kohdan kanssa. Komissio päivittää ohjeensa tapauksen mukaan ottaen huomioon sen täytäntöönpanon tulokset.
2. Sähkö-ENTSO on asianomaisten siirtoverkonhaltijoiden, viraston, kansallisten sääntelyviranomaisten ja komission **ja tarvittaessa ENNOHin** osallistuessa työhön saatettava ajan tasalle tulokset, jotka on saatu kustannus-hyötyanalyysin ja kustannustenjaon soveltamisesta ensisijaisiin offshore-verkkokäytäviin, myös silloin, kun komissio julkaisee päivityksen ohjeisiin, joissa säädetään erityisestä kustannus-hyötyanalyysista ja kustannustenjaosta 15 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun merialueisiin integroidun offshore-verkon kehittämissuunnitelmien käyttöönottoa varten 15 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen ei-sitovien sopimusten mukaisesti.

VI LUKU

Säätelykehys

17 artikla

Investointien, joilla on rajatylittävä vaikutus, mahdollistaminen

1. Tosiasiallisesti aiheutuneista investointikustannuksista, lukuun ottamatta ylläpitokustannuksia, jotka liittyvät liitteessä II olevan 1 kohdan a, b, c, d, [...], f ja h alakohdassa [...] **ja** liitteessä II olevassa 2 **ja 5** kohdassa esitettyihin energiainfrastruktuuriluokkiin kuuluviin yhteistä etua koskeviin hankkeisiin, kun ne kuuluvat kansallisten säätelyviranomaisten toimivaltaan kussakin asianomaisessa jäsenvaltiossa, vastaavat niiden jäsenvaltioiden asianomaiset siirtoverkonhaltijat, vetyverkonhaltijat, muut verkonhaltijat tai siirtoinfrastruktuuria koskevan hankkeen toteuttajat, joissa hanke aiheuttaa myönteisen nettovaikutuksen, ja, siltä osin kuin näitä kustannuksia ei ole katettu siirtorajoitusmaksuilla tai muilla maksuilla, verkonkäyttäjät maksavat ne verkkoon pääsystä kyseisessä jäsenvaltiossa tai kyseisissä jäsenvaltioissa veloittavina tariffeina.
2. Tämän artiklan säännöksiä sovelletaan 27 artiklassa ja liitteessä II olevissa 1 kohdan a, b, c, d, [...], f ja h alakohdassa ja 2 **ja 5** kohdassa esitettyihin energiainfrastruktuuriluokkiin kuuluviin yhteistä etua koskeviin hankkeisiin, jos vähintään yksi hankkeen toteuttaja pyytää asianomaisilta kansallisilta viranomaisilta, että säännöksiä sovelletaan hankkeen kustannuksiin.

Tämän artiklan säännöksiä voidaan soveltaa liitteessä II olevassa 1 kohdan g alakohdassa esitettyihin energiainfrastruktuuriluokkiin kuuluviin hankkeisiin, jos vähintään yksi hankkeen toteuttaja pyytää asianomaisilta kansallisilta viranomaisilta niiden soveltamista.

Jos hankkeella on useita hankkeen toteuttajia, asianomaisten kansallisten säätelyviranomaisten on viipymättä pyydettävä kaikkia hankkeen toteuttajia esittämään investointipyyntö yhdessä 4 kohdan mukaisesti.

3. Jos yhteistä etua koskevaan hankkeeseen sovelletaan 1 kohtaa, hankkeen toteuttajien on tiedotettava kaikille asianomaisille kansallisille sääntelyviranomaisille säännöllisesti vähintään kerran vuodessa, alkaen hankkeen sisällyttämisestä unionin luetteloon ja hankkeen käyttöönottoon saakka, hankkeen edistymisestä sekä siihen liittyvien kustannusten ja vaikutusten määrittämisestä.
4. Niin pian kuin tällainen yhteistä etua koskeva hanke on saavuttanut riittävän kypsyyden ja sen arvioidaan olevan valmiina aloittamaan rakennusvaihe seuraavien 36 kuukauden aikana, hankkeen toteuttajien on esitettävä investointipyyntö kuultuaan niiden jäsenvaltioiden siirtoverkonhaltijoita **tai vetyverkonhaltijoita**, jotka saavat hankkeesta merkittävän myönteisen nettovaikutuksen. Investointipyyntöön on sisällyttävä rajatylittävää kustannustenjakoa koskeva pyyntö, ja se on toimitettava kaikille asianomaisille kansallisille sääntelyviranomaisille seuraavien lisäksi:
- a) ajantasainen hankekohtainen kustannus-hyötyanalyysi, joka on 11 artiklassa tarkoitetun keskeisen skenaarion ja mahdollisten 11 artiklassa tarkoitettujen **herkkyysanalyysien** [...] sekä 14 artiklassa tarkoitetun yhdenmukaistetun energiajärjestelmän laajuisen kustannus-hyötyanalyysin menetelmien mukainen ja jossa otetaan huomioon hyödyt myös niiden jäsenvaltioiden rajojen ulkopuolella, joiden alueella hanke sijaitsee
 - b) liiketoimintasuunnitelma, jossa arvioidaan hankkeen taloudellinen kannattavuus, mukaan lukien valittu rahoitusratkaisu sekä liitteessä II olevassa 3 kohdassa tarkoitettuun energiainfrastruktuuriluokkaan kuuluvan yhteistä etua koskevan hankkeen osalta markkinatestauksen tulokset
 - c) rajatylittävää kustannustenjakoa koskeva perusteltu ehdotus, jos hankkeen toteuttajat pääsevät asiasta yhteisymmärrykseen.

Jos hanketta toteuttavat useat hankkeen toteuttajat, niiden on esitettävä investointipyyntönsä yhdessä.

Asianomaisten kansallisten sääntelyviranomaisten on viipymättä toimitettava virastolle tiedoksi jäljennös jokaisesta investointipyyntöstä, kun pyyntö on vastaanotettu.

Asianomaisten kansallisten sääntelyviranomaisten ja viraston on käsiteltävä kaupallisesti arkaluonteisia tietoja luottamuksellisina.

5. Asianomaisten kansallisten sääntelyviranomaisten on kuuden kuukauden kuluessa päivästä, jona viimeinen kyseisistä viranomaisista vastaanotti investointipyyntö, asianomaisia hankkeen toteuttajia kuultuaan tehtävä yhteisiä koordinoituja päätöksiä hankkeessa tosiasiallisesti aiheutuneiden investointikustannusten jakamisesta kullekin verkonhaltijalle sekä niiden sisällyttämisestä tariffeihin tai investointipyyntö hylkäämisestä kokonaan tai osittain, jos asianomaisten kansallisten sääntelyviranomaisten yhteisessä analyysissä todetaan, että hanke tai sen osa ei pysty tuottamaan merkittävää nettohyötyä missään asianomaisten kansallisten sääntelyviranomaisten jäsenvaltioista.

Asianomaisten kansallisten sääntelyviranomaisten on sisällytettävä tariffeihin asiaankuuluvat tosiasiallisesti aiheutuneet investointikustannukset, sellaisina kuin ne määritellään 14 kohdassa tarkoitetussa suosituksessa, sen mukaisesti, miten investointikustannukset on jaettu hankkeessa kullekin verkonhaltijalle.

Asianomaisten kansallisten sääntelyviranomaisten on sen jälkeen niiden jäsenvaltioiden alueilla sijaitsevien hankkeiden osalta arvioitava tapauksen mukaan, voisiko investointikustannusten sisällyttäminen tariffeihin aiheuttaa kohtuuhintaisuuteen liittyviä ongelmia.

6. Asianomaisten kansallisten sääntelyviranomaisten on kustannuksia jakaessaan otettava huomioon seuraavat seikat:

- a) todelliset tai arvioidut siirtorajoitusmaksut tai muut maksut
- b) todelliset tai arvioidut tulot, jotka saadaan asetuksen (EU) 2019/943 49 artiklan nojalla perustetusta siirtoverkonhaltijoiden välisestä korvausmekanismista.

Yli rajojen tapahtuvassa kustannusten jakamisessa on otettava huomioon hankkeiden taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristöön liittyvät kustannukset ja hyödyt asianomaisissa jäsenvaltioissa sekä tarve varmistaa vakaa rahoituskehys yhteistä etua koskevien hankkeiden kehittämiseksi samalla, kun minimoidaan rahoitustuen tarve. Asianomaisten kansallisten sääntelyviranomaisten on kustannuksia yli rajojen jakaessaan pyrittävä asianomaisia siirtoverkonhaltijoita **tai vetyverkonhaltijoita** kuultuaan yhteisymmärrykseen muun muassa tämän artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan a ja b alakohdassa tarkoitettujen tietojen perusteella. Niiden arvioinnin on perustuttava 11 artiklassa tarkoitettuihin keskeiseen skenaarioon ja mahdollisiin **herkkyysanalyysihin** [...], jotta voidaan tehdä luotettava analyysi siitä, miten yhteistä etua koskeva hanke edistää hiilestä irtautumista, markkinoiden yhdentymistä, kilpailua, kestävyyttä ja toimitusvarmuutta koskevia unionin energiapolitiikan tavoitteita.

7. Asianomaisten kansallisten sääntelyviranomaisten on kustannuksia jakaessaan sovellettava seuraavia yleisiä peruseriaatteita:

- a) jos **Sähkö-ENTSO:n ja ENNOH:n 14 artiklan 13 kohdan mukaisesti toimittamien tietojen perusteella** vähintään 10 prosenttia hankkeen arvioiduista nettohyödyistä toteutuu jäsenvaltiossa, kyseisen jäsenvaltion ja asianomaisen kansallisen sääntelyviranomaisen on osallistuttava rajatylittävään kustannustenjakoprosessiin **analysointia ja kuulemista varten, sanotun kuitenkaan rajoittamatta kullekin verkonhaltijalle aiheutuvia kustannuksia, ja jolleivät jäsenvaltiot, joissa hanketta harkitaan, toisin päätä;**

- b) kustannusten jakautumisen jäsenvaltioiden kesken on tarvittaessa perustuttava nettohyötyjen jakautumiseen, jolloin on varmistettava, että kustannusten jakoperuste kuvastaa kyseistä jakautumista;
- c) rajatylittävän kustannustenjaon on perustuttava investointivarmuuden varmistamiseksi etukäteen tehtyyn kustannusten jakamista koskevaan sopimukseen, jolloin sopimuksen on oltava avoin ja ennakoitavissa ja rajatylittävässä kustannustenjaossa voidaan mahdollistaa jälkikäteen tehtävät mukautukset edellyttäen, että tällaiset mukautukset on määritelty yksiselitteisesti kustannustenjakoa koskevassa päätöksessä ja rajattu selkeästi myös aikataulujen, **olosuhteiden** ja katettujen kustannusluokkien osalta.

Jos yhteistä etua koskeva hanke vähentää kielteisiä ulkoisvaikutuksia, kuten kiertovirtoja, ja kyseinen yhteistä etua koskeva hanke toteutetaan kielteisen ulkoisvaikutuksen aiheuttavassa jäsenvaltiossa, tällaista vähentämistä ei saa pitää rajatylittävänä hyötynä eikä se sen vuoksi saa olla perusteena kustannusten jakamiselle sellaisten jäsenvaltioiden siirtoverkonhaltijoille, joihin kyseiset kielteiset ulkoisvaikutukset kohdistuvat.

8. Asianomaisten kansallisten sääntelyviranomaisten on tämän artiklan 5 kohdassa tarkoitetun rajatylittävän kustannustenjaon perusteella otettava huomioon todelliset kustannukset, joita siirtoverkonhaltijalle, vetyverkonhaltijalle tai muulle hankkeen toteuttajalle on aiheutunut investoinneista, niiden vahvistaessa tai hyväksyessä tariffeja direktiivin 2024/1788 78 artiklan 1 kohdan ja direktiivin (EU) 2019/944 59 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti, siltä osin kuin nämä kustannukset ovat verrattavissa tehokkaan ja rakenteeltaan vastaavan verkonhaltijan kustannuksiin.

9. Asianomaisten kansallisten sääntelyviranomaisten on viipymättä annettava virastolle tiedoksi kustannustenjakopäätöksensä sekä kaikki mainittua päätöstä koskevat olennaiset tiedot. Kustannustenjakopäätöksessä on erityisesti esitettävä yksityiskohtaiset perustelut kustannusten jakamiselle jäsenvaltioiden kesken, mukaan lukien seuraavat:
- a) kuhunkin asianomaiseen jäsenvaltioon kohdistuvan määritetyn vaikutuksen arviointi, myös verkkotariffien osalta;
 - b) 4 kohdan ensimmäisen alakohdan b alakohdassa tarkoitetun liiketoimintasuunnitelman arviointi;
 - c) alueelliset tai unionin laajuiset myönteiset ulkoisvaikutukset, joita hankkeesta aiheutuisi esimerkiksi toimitusvarmuudelle, järjestelmän joustavuudelle, yhteisvastuulle tai innovoinnille;
 - d) asianomaisten hankkeen toteuttajien kuulemisen tulokset.

Kustannustenjakopäätös on julkaistava asianomaisten kansallisten sääntelyviranomaisten verkkosivustoilla ja jaettava viraston ja komission kanssa.

Virasto perustaa [6 kuukauden kuluessa voimaantulosta] keskusrekisterin, johon kirjataan kaikki kansallisten sääntelyviranomaisten tekemien rajatylittävien kustannustenjakopäätösten **ei-luottamukselliset versiot**, ja isännöi sitä verkkosivustollaan.

10. Jos asianomaiset kansalliset sääntelyviranomaiset eivät ole päässeet yhteisymmärrykseen investointipyynnöstä kuuden kuukauden kuluessa päivästä, jona viimeinen asianomaisista kansallisista sääntelyviranomaisista vastaanotti pyynnön, niiden on ilmoitettava asiasta viipymättä virastolle.

Tällaisessa tapauksessa tai asianomaisten kansallisten sääntelyviranomaisten yhteisestä pyynnöstä virasto tekee kolmen kuukauden kuluessa päivästä, jona asia siirrettiin sen käsiteltäväksi, päätöksen kyseisestä investointipyynnöstä, mukaan lukien 5 kohdassa tarkoitettu rajatylittävä kustannustenjako.

Virasto kuulee ennen tällaisen päätöksen tekemistä asianomaisia kansallisia sääntelyviranomaisia ja hankkeen toteuttajia. Toisessa alakohdassa tarkoitettua kolmen kuukauden määräaika voidaan jatkaa kahdella kuukaudella, jos virasto pyytää lisätietoja. Kyseinen lisämääräaika alkaa kaikkien tietojen vastaanottamista seuraavasta päivästä.

Viraston arvioinnin on perustuttava 11 artiklassa vahvistettuun keskeiseen skenaarioon ja mahdollisiin **herkkyysanalyysihin** [...], jotta voidaan tehdä luotettava analyysi siitä, miten yhteistä etua koskeva hanke edistää hiilestä irtautumista, markkinoiden yhdentymistä, kilpailua, kestävyyttä ja toimitusvarmuutta koskevia unionin energiapolitiikan tavoitteita.

Virasto jättää päätöksessään investointipyynnöstä, mukaan lukien rajatylittävä kustannustenjako, tavan, jolla investointikustannukset sisällytetään tariffeihin sovitun rajatylittävän kustannustenjaon mukaisesti, asianomaisten kansallisten viranomaisten päätettäväksi sillä hetkellä, kun mainittu päätös pannaan täytäntöön kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Investointipyyntöä koskeva päätös, mukaan lukien rajatylittävä kustannustenjako, on julkaistava. Asetuksen (EU) 2019/942 25 artiklan 3 kohtaa sekä 28 ja 29 artiklaa sovelletaan.

11. Virasto toimittaa viipymättä komissiolle jäljennöksen kaikista kustannustenjakopäätöksistä sekä kaikki kutakin päätöstä koskevat olennaiset tiedot. Virasto julkaisee verkkosivustollaan kaikkien päätösten ei-luottamukselliset versiot. Tiedot voidaan toimittaa kootusti. Virasto ja komissio käsittelevät kaupallisesti arkaluonteisia tietoja luottamuksellisina.
12. Kustannustenjakopäätökset eivät vaikuta siirtoverkonhaltijoiden oikeuteen soveltaa ja kansallisten sääntelyviranomaisten oikeuteen hyväksyä verkkoon pääsystä veloittavia maksuja asetusten (EU) 2019/943 ja (EU) 2024/1789 sekä direktiivin 2019/944 ja (EU) 2024/1788 mukaisesti.

13. Tätä artiklaa ei sovelleta yhteistä etua koskeviin hankkeisiin, joihin sovelletaan yhtä tai useampaa seuraavista:
- a) direktiivin (EU) 2024/1788 31, 32, ja 33 artiklaa ja 78 artiklan 7 kohtaa koskevaa poikkeusta [...] asetuksen (EU) 2024/1789 78 artiklan nojalla;
 - b) asetuksen (EU) 2019/943 19 artiklan 2 ja 3 kohtaa tai direktiivin (EU) 2019/944 6 artiklaa, 59 artiklan 7 kohtaa ja 60 artiklan 1 kohtaa koskevaa poikkeusta asetuksen (EU) 2019/943 63 artiklan nojalla;
 - c) poikkeusta eriyttämistä tai kolmannen osapuolen pääsyä koskevien sääntöjen soveltamiseen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 714/2009³⁸ 17 artiklan tai asetuksen (EU) 2019/943 64 artiklan ja direktiivin (EU) 2019/944 66 artiklan nojalla.
14. Virasto hyväksyy viimeistään [kuuden kuukauden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta] suosituksen hyvien käytäntöjen määrittämiseksi yhteistä etua koskevien hankkeiden investointipyyntöjen käsittelyä varten tämän artiklan 7 kohdassa tarkoitettujen periaatteiden mukaisesti.
- Virasto päivittää kyseistä suositusta tarvittaessa säännöllisesti. Siinä on otettava huomioon alakohtaiset erityispiirteet ja varmistettava johdonmukaisuus 16 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua uusiutuvan energian offshore-verkkojen rajatylittävää kustannustenjakoa koskevien periaatteiden kanssa. Virasto toteuttaa suositusta hyväksyessään tai päivittäessään laajan kuulemisprosessin, jossa ovat mukana kaikki asianomaiset sidosryhmät. Suositukseen on sisällyttävä myös ei-sitova rajatylittävän kustannustenjaon malli kansallisten **sääntelyviranomaisten** [...] työn helpottamiseksi.

³⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 714/2009 verkkoon pääsyä koskevista edellytyksistä rajat ylittävässä sähkön kaupassa ja asetuksen (EY) N:o 1228/2003 kumoamisesta (*EUVL L 211, 14.8.2009, s. 15*, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2009/714/oj>).

15. Keskinäistä etua koskeville hankkeille on myönnettävä rajatylittävä kustannustenjako noudattaen samoja tässä artikkelissa tarkoitettuja sääntöjä ja ehtoja niiden unionille tuottamien hyötyjen osalta. Hyötyvien jäsenvaltioiden asianomaisten kansallisten sääntelyviranomaisten on annettava se koordinoitusti.
16. Tätä artiklaa sovelletaan soveltuvin osin 18 artiklan mukaisiin yhteenniputettuihin hankkeisiin.

18 artikla

Energiainfrastruktuurihankkeiden yhteen niputtamisen mahdollistaminen kustannustenjakoa varten

1. Hankkeen toteuttajat voivat niputtaa yhteen vähintään kaksi unionin luettelossa olevaa hanketta ja helpottaa siten tarvittaessa kustannustenjaosta asianomaisten jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välillä käytäviä keskusteluja ja tarvittaessa jäsenvaltioiden asianomaisten **sääntelyviranomaisten** [...] välisiä tai jäsenvaltioiden **sääntelyviranomaisten** [...] ja kolmansien maiden välisiä rajatylittäviä kustannustenjakopäätöksiä.
2. Komissio voi kehottaa hankkeen toteuttajia esittämään ehdotuksen yhdestä tai useammasta kahden tai useamman unionin luettelossa olevan hankkeen yhdistelmästä asianomaisten ryhmien keskusteltavaksi [...], **mukaan lukien yhteen niputtamisen perustelut ja sen odotetut hyödyt**. Tällainen yhdistelmä voi sisältää eri kypsyysvaiheissa olevia hankkeita edellyttäen, että niiden niputtaminen yhteen ei viivästytä kaikkien kysimpien hankkeiden toteuttamista. **Hankkeiden toteuttajien asiaankuuluville ryhmille toimittamat yhteenniputettuja hankkeita koskevat kustannus-hyötyanalyysit ja rajat ylittävää kustannusten jakamista koskevat ehdotukset on arvioitava sääntelyviranomaisten kesken alueellisesti koordinoitussa prosessissa, joka toimii perustana ajantasaiselle kustannus-hyötyanalyysille ja tämän artiklan 5 kohdassa tarkoitettulle ehdotukselle rajat ylittävästä kustannusten jakamisesta.**

3. Ryhmissä käytyjen keskustelujen jälkeen komissio voi pyytää Sähkö-ENTSOa tai ENNOHia laatimaan yhteisen kustannus-hyötyanalyysin kahdesta tai useammasta unionin luettelossa olevasta hankkeesta, jotka on ehdotettu niputettavaksi yhteen. Yhteisen kustannus-hyötyanalyysin on oltava 11 artiklassa tarkoitettujen keskeisen skenaarion ja **herkkyysanalyysien** [...] sekä [...] **14** artiklan nojalla laaditun menetelmän mukainen. Sähkö-ENTSO:n tai ENNOH:n on toimitettava yhteinen kustannus-hyötyanalyysi komissiolle kahden kuukauden kuluessa pyynnöstä.
4. Asianomaisten jäsenvaltioiden on asianomaisten kansallisten sääntelyviranomaisten osallistuessa työhön ja komission tuella sovittava yhteenniputetuista hankkeista ja tarvittaessa kehoitettava hankkeen toteuttajia lisäämään yhdistelmään hankkeita tai poistamaan siitä hankkeita, jos tämä helpottaa kustannustenjaosta käytäviä keskusteluja edellyttäen, että yhdistelmään sisältyvien unionin luettelossa olevien hankkeiden määrä on edelleen hallittavissa.
5. Asianomaiset jäsenvaltiot voivat päättää hyväksyä yhteenniputetut hankkeet ja kehottaa hankkeen toteuttajia esittämään yhteisen investointipyynnön 17 artiklan 4 kohdan mukaisesti. Päätös jaetaan asianomaisille ryhmille ja komissiolle. Tämän asetuksen 17 artiklan 4 kohdan soveltamista varten investointipyyntöön on sisällytettävä vain yksi ajantasainen kustannus-hyötyanalyysi ja yksi ehdotus rajatylittävästä kustannustenjaosta, jotta voidaan helpottaa unionin rahoitustuen mahdollista hakemista 21 artiklan **tai muiden asiaankuuluvien tukimekanismien** mukaisesti.

- 6. Jäsenvaltiot, jotka toteuttavat tässä artiklassa tarkoitettuja yhteenniputettuja hankkeita, jotka koostuvat liitteessä II olevan 2 kohdan a alakohdassa luetelluista yhteistä etua koskevista hankkeista, voivat yhdessä sallia, että vetyverkonhaltijat soveltavat asetuksen 2024/1789 5 artiklan 3 kohdassa säädettyä kustannusten jakamista ajallisesti tällaisiin yhteenniputettuihin hankkeisiin yhteisen menetelmän mukaisesti edellyttäen, että asianomaiset sääntelyviranomaiset hyväksyvät tämän. Komissio arvioi [kuuden kuukauden kuluessa tämän asetuksen voimaantulosta] niiden olemassa olevien toimenpiteiden tehokkuutta, joilla tuetaan rajatylittävien vetyinfrastruktuurihankkeiden riskien vähentämistä ja laajentamista, ja kartoittaa mahdollisia vaihtoehtoisia toimenpiteitä, mukaan lukien unionin tason rahoitustakuut. Komissio kuulee virastoa ja muita asianomaisia sidosryhmiä ja ottaa huomioon niiden asiaankuuluvan työn.**

Pullonkaulatulot [...] unionin luettelossa olevia sähköhankkeita varten

1. **[Tammikuun 1 päivästä 2028 alkaen [...]] siirtoverkonhaltijoiden on jaettava** 10 prosenttia vuotuisista pullonkaulatuloista [...], **joita ei ole** käytetty asetuksen (EU) 2019/943 19 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaiseen jaetun kapasiteetin tosiasiallisen käytettävyyden takaamiseen ja asetuksen (EU) 2019/943 19 artiklan 2 kohdan c alakohdan mukaisiin uusiutuvan sähkön offshore-tuotantolaitosten operaattoreiden korvauksiin, unionin luettelossa olevien hankkeiden asetuksen (EU) 2019/943 19 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaisiin rajayhdysjohtojen siirtorajoituksen vähentämisen kannalta merkityksellisiin verkkoinvestointeihin. **Jaettujen vuotuisten pullonkaulatulojen osuus kasvaa 5 prosenttiyksikköä vuodessa, kunnes se on 25 prosenttia [1 päivästä tammikuuta 2031] alkaen. Tällä ei rajoiteta asetuksen (EU) 2019/943 19 artiklan mukaista kansallisten sääntelyviranomaisten toimivaltaa pullonkaulatulojen käytön osalta.**

Tätä artiklaa ei sovelleta pullonkaulatuloihin, jotka ovat peräisin jäsenvaltion sisäisistä tarjousalueiden rajoista tai pullonkaulatuloihin, jotka on kerätty ennen tämän asetuksen voimaantuloa.

2. **Jos tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja varoja ei voida jakaa unionin luettelossa oleviin hankkeisiin, siirtoverkonhaltijoiden on talletettava [...] ne erilliselle sisäiselle tilille [...] asetuksen (EU) 2019/943 19 artiklan 3 kohdan mukaisesti [...], kunnes ne voidaan käyttää joko unionin luettelossa olevien rajayhdysjohtojen siirtorajoituksen vähentämisen kannalta merkityksellisten hankkeiden rahoittamiseen tai jos unionin luettelossa ei ole saatavilla riittävän kypsiä hankkeita, sellaisten vaihtoehtoisten hankkeiden rahoittamiseen, joilla on sama tavoite ja jotka sisältyvät kymmenvuotisiin verkon kehittämissuunnitelmiin tai kunnes siirtoverkonhaltijat ovat osoittaneet viimeisimmän hyväksytyn 12 artiklan mukaisen Sähkö-ENTSON infrastruktuuritarpeiden tunnistamista koskevan raportin pohjalta, että [...] kyseisen jäsenvaltion rajoille ei tarvita [...] lisää rajatylittävää kapasiteettia rajayhdysjohtojen siirtorajoituksen vähentämiseksi [...], jolloin varat voidaan käyttää muihin tarkoituksiin asetuksen (EU) 2019/943 19 artiklan nojalla. Siirtoverkonhaltijoiden on tarvittaessa osoitettava tämä osana asetuksen (EU) 2019/943 19 artiklan 5 kohdan mukaisia raporttejaan.**
- 2 a. **Tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti jaettujen varojen määrä lasketaan vuosittain asetuksen (EU) 2019/943 19 artiklan 4 kohdan nojalla kehitetyn menetelmän mukaisesti. Talletettujen varojen on oltava yksilöitävissä tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitettulla erillisellä sisäisellä tilillä, ja ne on siirrettävä kalenterivuodelta toiselle asetuksen (EU) 2019/943 19 artiklan 4 kohdan nojalla kehitetyn menetelmän mukaisesti.**
- 2 b. **Jos 1 päivän tammikuuta 2031 jälkeen jaettuja varoja ei ole käytetty unionin luettelossa oleviin hankkeisiin tai sellaisiin vaihtoehtoisin hankkeisiin, joilla on sama tavoite ja jotka sisältyvät kymmenvuotiseen verkon kehittämissuunnitelmaan 2 kohdan mukaisesti, tietyinä kalenterivuonna varatut varat on asetettava saataville niiden varaamista seuraavan kahdeksannen kalenterivuoden lopussa asetuksen (EU) 2019/943 19 artiklan mukaisesti. Edellä olevan 2 kohdan mukaisesti ennen 1 päivää tammikuuta 2031 jaettujen varojen osalta kahdeksan vuoden jakso niiden vapauttamiseksi alkaa 1 päivänä tammikuuta 2031.**

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen varojen käyttöön liittyvät seuraavat seikat:

- a) sillä on puututtava sellaisten unionin luettelossa olevien hankkeiden rahoitusvajeeseen, jotka **sijaitsevat jäsenvaltiossa, jossa pullonkaulatulot kerätään, ottaen asianmukaisesti huomioon odotettavissa oleva tariffirahoitus. Varoja voidaan käyttää myös sellaisten unionin luettelossa olevien hankkeiden rahoitusvajeen korjaamiseen, jotka sijaitsevat kyseisen jäsenvaltion rajojen ulkopuolella ja joista on merkittävää hyötyä kyseiselle jäsenvaltiolle kyseisen hankkeen rajatylittävää kustannustenjakoa koskevan päätöksen mukaisesti, edellyttäen että asianomaisen jäsenvaltion sääntelyviranomaisen antaa suostumuksensa, sekä sellaisten hankkeiden kustannusten kattamiseen, jotka ovat aiemmin olleet yhteistä etua koskevan hankkeen tai keskinäistä etua koskevan hankkeen asemassa, jotka on saatettu päätökseen ja joita ei enää sisällytetä unionin luetteloon, siltä osin kuin pullonkaulatuloja käytetään edelleen niihin liittyvien investointikustannusten kattamiseen;**
- b) se on tehtävä läpinäkyväksi **asetuksen (EU) 2019/943 19 artiklan 5 kohdan mukaisissa siirtoverkonhaltijoiden raporteissa sekä tämän asetuksen 17 artiklan 4 kohdan c alakohdan mukaisissa pyynnöissä** rajatylittävää kustannustenjakoa koskevien päätösten tekemiseksi;

- c) sillä on [...] varmistettava oikeasuhteisuus, avoimuus ja syrjimättömyys;
- d) se ei saa vaarantaa asetuksen (EU) 2019/943 19 artiklan 2 kohdan mukaisten ensisijaisten tavoitteiden saavuttamista; [...]
- e) se ei saa estää hankkeiden toteuttajia hakemasta unionin rahoitustukea.

4. Komissio voi antaa täytäntöönpanosäädöksen, jossa säädetään **täytäntöönpanosäännöistä, joissa täsmennetään** tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen varojen käyttö sekä edellytykset, joiden nojalla **voidaan osoittaa viimeisimmän hyväksytyn 12 artiklan mukaisen Sähkö-ENTSON infrastruktuuritarpeiden tunnistamista koskevan raportin pohjalta kuten 3 kohdassa säädetään, että asianomaisen jäsenvaltion rajalle ei tarvita lisää rajatylittävää kapasiteettia rajayhdysjohtojen siirtorajoituksen vähentämiseksi** tämän artiklan 2 kohdan nojalla. **Täytäntöönpanosäädökset hyväksytään 23 a artiklan 2 kohdassa tarkoitettua tarkastelumenettelyä noudattaen. [...]**
5. Virasto päivittää [*kuuden kuukauden*] kuluessa [...] **tämän asetuksen** voimaantulosta pullonkaulatuloista saatujen tulojen käyttöä koskevan menetelmän asetuksen (EU) 2019/943 19 artiklan 4 kohdan mukaisesti **ainoastaan tämän artiklan soveltamiseksi**. Päivitetyn menetelmän on oltava tämän artiklan 1, 2, **2 a** ja 3 kohdan sekä tämän artiklan 4 kohdan nojalla annettujen [...] **täytäntöönpanosäädösten** mukainen.

Sääntelykannustimet

1. Jos hankkeen toteuttajalle aiheutuu kansallisten sääntelyviranomaisten toimivaltaan kuuluvan yhteistä etua koskevan hankkeen kehittämisestä, rakentamisesta, toiminnasta tai ylläpidosta suurempia riskejä kuin vastaavasta infrastruktuurihankkeesta tavallisesti aiheutuu, kansalliset sääntelyviranomaiset **tai muu toimivaltainen viranomainen, jos jäsenvaltio on niin säätänyt**, voivat myöntää kyseiselle hankkeelle asianmukaisia kannustimia asetuksen (EU) 2019/943 ja 2024/1789 sekä direktiivin (EU) 2019/944 ja (EU) 2024/1788 mukaisesti.

Ensimmäistä alakohtaa ei sovelleta, jos yhteistä etua koskeva hanke hyötyy yhdestä tai useammasta seuraavista:

- a) direktiivin (EU) 2024/1788 31, 32 ja 33 artiklaa ja 78 artiklan 7 ja 9 kohtaa koskevasta poikkeuksesta asetuksen (EU) 2024/1789 78 artiklan nojalla;
- b) asetuksen (EU) 2019/943 19 artiklan 2 ja 3 kohtaa tai direktiivin (EU) 2019/944 6 artiklaa, 59 artiklan 7 kohtaa ja 60 artiklan 1 kohtaa koskevasta poikkeuksesta asetuksen (EU) 2019/943 63 artiklan nojalla;
- c) direktiivin 2009/73/EY 36 artiklan mukaisesta poikkeuksesta;
- d) asetuksen (EY) N:o 714/2009 17 artiklan mukaisesta poikkeuksesta.

2. Jos tehdään päätös tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen kannustimien myöntämisestä, kansallisten sääntelyviranomaisten on tarkasteltava 14 artiklan nojalla laaditun menetelmän mukaisesti tehdyn kustannus-hyötyanalyysin tuloksia ja erityisesti hankkeen aiheuttamia alueellisia tai unionin laajuisia myönteisiä ulkoisvaikutuksia. Kansallisten sääntelyviranomaisten on myös analysoitava hankkeen toteuttajille aiheutuvia erityisiä riskejä, toteutettuja riskinhallintatoimenpiteitä sekä sitä, onko riskiprofiili perusteltu hankkeen myönteiseen nettovaikutukseen nähden, kun hanketta verrataan vähäriskisempään vaihtoehtoon. Hyväksyttäviä riskejä ovat erityisesti uusiin siirtoteknologioihin sekä maalla että merellä liittyvät riskit, kustannusten vajaaseen kattamiseen liittyvät riskit ja kehittämiskit.
3. Päätöksessä kannustimien myöntämisestä on otettava huomioon aiheutuneen riskin erityisluonne, ja siinä voidaan myöntää kannustimia, jotka kattavat muun muassa yhden tai useamman seuraavista toimenpiteistä:
- a) ennakoivaa investointia koskevat säännöt;
 - b) ennen hankkeen käyttöönottoa tosiasiallisesti aiheutuneiden kustannusten huomioon ottamista koskevat säännöt;
 - c) säännöt, jotka koskevat lisätuoton saamista hankkeeseen investoidusta pääomasta;
 - d) kaikki muut tarpeellisiksi ja aiheellisiksi katsotut toimenpiteet.

VII LUKU

Rahoitus

21 artikla

Hankkeiden kelpoisuus unionin rahoitustukeen asetuksen (EU) 2021/1153 nojalla

1. Jäljempänä 27 artiklassa ja liitteessä II esitettyihin energiainfrastruktuuriluokkiin kuuluvat yhteistä etua koskevat hankkeet voivat saada unionin rahoitustukea selvityksiin annettavien avustusten ja rahoitusvälineiden muodossa.
2. Jäljempänä 27 artiklassa ja liitteessä II olevissa 1 kohdan a, b, c, d, [...], f ja h alakohdassa ja 2 ja 5 kohdassa esitettyihin energiainfrastruktuuriluokkiin kuuluvat yhteistä etua koskevat ja kansallisten sääntelyviranomaisten toimivaltaan kuuluvat hankkeet voivat saada unionin rahoitustukea myös töihin annettavien avustusten muodossa, jos ne täyttävät kaikki seuraavat kriteerit:
 - a) 17 artiklan 4 kohdan a alakohdan mukaisesti laadittu hankekohtainen kustannus-hyötyanalyysi antaa näyttöä merkittävistä myönteisistä ulkoisvaikutuksista esimerkiksi toimitusvarmuudelle, järjestelmän joustavuudelle, yhteisvastuulle tai innovoinnille;
 - b) hanke on saanut 17 artiklan nojalla rajatylittävää kustannustenjakoa koskevan päätöksen;
 - c) hanketta ei voida rahoittaa markkinaehtoisesti tai sääntelykehyksen kautta liiketoimintasuunnitelman ja muiden, erityisesti mahdollisten sijoittajien, luotonantajien tai kansallisen sääntelyviranomaisen tekemien, arviointien mukaisesti, ottaen huomioon mahdollinen 20 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu päätös kannustimista ja sen perustelut arvioitaessa hankkeen tarvetta unionin rahoitustukeen.

3. Myös 5 artiklan 7 kohdan d alakohdassa tarkoitettua menettelyä noudattaen toteutettavat yhteistä etua koskevat hankkeet voivat saada unionin rahoitustukea töihin annettavien avustusten muodossa, jos ne täyttävät tämän artiklan 2 kohdassa säädettyt kriteerit.
4. Liitteessä II esitettyihin energiainfrastruktuuriluokkiin kuuluvat muut kuin 2 kohdassa tarkoitettut yhteistä etua koskevat hankkeet, lukuun ottamatta mainitun liitteen 3 kohdassa esitettyä infrastruktuuriluokkaa, voivat saada unionin rahoitustukea töihin annettavien avustusten muodossa, jos ne täyttävät kaikki seuraavat kriteerit:
- a) hankkeen toteuttajan [...] **14** artiklan mukaisesti kehitettyä kustannus-hyötyanalyysin menetelmää soveltamalla laatima hankekohtainen kustannus-hyötyanalyysi antaa näyttöä merkittävistä myönteisistä ulkoisvaikutuksista esimerkiksi toimitusvarmuudelle, järjestelmän joustavuudelle, yhteisvastuulle tai innovoinnille;
 - b) hanketta ei voida rahoittaa markkinaehtoisesti hankkeen toteuttajan laatiman liiketoimintasuunnitelman ja muiden, erityisesti mahdollisten sijoittajien, luotonantajien tai kansallisen sääntelyviranomaisen, tekemien, arviointien mukaisesti;
 - c) hanke on saanut asianomaisen kansallisen viranomaisen tai tapauksen mukaan kansallisen sääntelyviranomaisen yhteistyössä niiden jäsenvaltioiden siirtoverkonhaltijoiden tai asianomaisten jakeluverkonhaltijoiden kanssa, joihin hankkeella on merkittävä myönteinen nettovaikutus, tekemän arvioinnin, joka osoittaa selvästi, että hankkeella on merkittäviä myönteisiä ulkoisvaikutuksia esimerkiksi toimitusvarmuudelle, järjestelmän joustavuudelle, yhteisvastuulle tai innovoinnille, ja joka sisältää arvioinnin niistä ja selkeää näyttöä siitä, että hankkeet ovat kaupallisesti kannattamattomia kustannus-hyötyanalyysin, liiketoimintasuunnitelman sekä hankkeen toteuttajan, mahdollisten sijoittajien tai luotonantajien taikka tapauksen mukaan kansallinen sääntelyviranomaisen tekemien arviointien mukaisesti.

5. Tämän artiklan 4 kohdan c alakohdassa tarkoitetun arvioinnin on perustuttava 11 artiklassa vahvistettuun skenaarioon ja siihen liittyviin mahdollisiin herkkyyssanalyysihin, ja siihen on sisällyttävä tarkka arviointi tosiasiallisesti aiheutuneista kustannuksista, tarkka kuvaus hankkeen hyödyistä, myös niiden jakautumisesta rajojen yli yksittäisille jäsenvaltioille tai kolmansille maille, mukaan lukien maat, joissa hanketta ei toteuteta, sekä kuvaus kustannusten jakautumisesta rajojen yli ja kaikista hankkeen kannalta merkityksellisistä ja jo varmoista rahoituslähteistä.

6. Tätä artiklaa sovelletaan soveltuvin osin keskinäistä etua koskeviin hankkeisiin ja 18 artiklan mukaisesti yhteenniputettuihin hankkeisiin.

Keskinäistä etua koskevat hankkeet voivat saada unionin rahoitustukea asetuksessa (EU) 2021/1153 säädetyn edellytyksin. Kun on kyse töihin annettavista avustuksista, keskinäistä etua koskevat hankkeet voivat saada unionin rahoitustukea edellyttäen, että ne täyttävät soveltuvin osin tämän artiklan 2 tai 4 kohdassa säädettyt kriteerit ja että hanke edistää unionin yleisten energia- ja ilmastotavoitteiden saavuttamista.

22 artikla

Unionin rahoitustuen myöntämisperusteita koskeva ohjeistus

Tämän asetuksen 4 artiklan 3 kohdassa säädettyjä erityisiä kriteerejä ja tämän asetuksen 4 artiklan 5 kohdassa säädettyjä parametreja sovelletaan vahvistettaessa asetuksen (EU) 2021/1153 mukaisen unionin rahoitustuen myöntämisperusteita. Sellaisiin yhteistä etua koskeviin hankkeisiin, jotka kuuluvat tämän asetuksen 27 artiklan soveltamisalaan, sovelletaan 21 artiklan 2 kohdassa säädettyjen vaatimusten lisäksi markkinoiden yhdentymistä, toimitusvarmuutta, kilpailua ja kestävyyttä koskevia kriteerejä.

VIII LUKU

Loppusäännökset

23 artikla

Siirretyn säädösvallan käyttäminen

1. Komissiolle siirrettyä valtaa antaa delegoituja säädöksiä koskevat tässä artikkelissa säädetyt edellytykset.
2. Siirretään komissiolle 23 päivästä kesäkuuta 2027 seitsemän vuoden ajaksi 3 artiklan 4 kohdassa [...] tarkoitettu valta antaa delegoituja säädöksiä. Komissio laatii siirrettyä säädösvaltaa koskevan kertomuksen viimeistään yhdeksän kuukautta ennen tämän seitsemän vuoden kauden päättymistä. Säädösvallan siirtoa jatketaan ilman eri toimenpiteitä samanpituisiksi kausiksi, jollei Euroopan parlamentti tai neuvosto vastusta tällaista jatkamista viimeistään kolme kuukautta ennen kunkin kauden päättymistä.
3. Euroopan parlamentti tai neuvosto voi milloin tahansa peruuttaa 3 artiklan 4 kohdassa [...] tarkoitettun säädösvallan siirron. Peruuttamispäätöksellä lopetetaan tuossa päätöksessä mainittu säädösvallan siirto. Peruuttaminen tulee voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona sitä koskeva päätös julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä, tai jonakin myöhempanä, kyseisessä päätöksessä mainittuna päivänä. Peruuttamispäätös ei vaikuta jo voimassa olevien delegoitujen säädösten pätevyYTEEN.
4. Ennen kuin komissio hyväksyy delegoidun säädöksen, se kuulee kunkin jäsenvaltion nimeämiä asiantuntijoita paremmasta lainsäädännöstä 13 päivänä huhtikuuta 2016 tehdyssä toimielinten sopimuksessa vahvistettujen periaatteiden mukaisesti.
5. Heti kun komissio on antanut delegoidun säädöksen, komissio antaa sen tiedoksi yhtäaikaaisesti Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

6. Edellä 3 artiklan 4 kohdan [...] nojalla annettu delegoitu säädös tulee voimaan ainoastaan, jos Euroopan parlamentti tai neuvosto ei ole kahden kuukauden kuluessa siitä, kun asianomainen säädös on annettu tiedoksi Euroopan parlamentille ja neuvostolle, ilmaissut vastustavansa sitä tai jos sekä Euroopan parlamentti että neuvosto ovat ennen mainitun määräajan päättymistä ilmoittaneet komissiolle, että ne eivät vastusta säädöstä. Euroopan parlamentin tai neuvoston aloitteesta tätä määräaikaä jatketaan kahdella kuukaudella.

23 a artikla

Komiteamenettely

1. **Komissiota avustaa komitea. Tämä komitea on asetuksessa (EU) N:o 182/2011 tarkoitettu komitea.**
2. **Kun viitataan tähän kohtaan, sovelletaan asetuksen (EU) N:o 182/2011 5 artiklaa.**

24 artikla

Raportointi ja arviointi

1. Komissio julkaisee viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2032 kertomuksen unionin luettelossa olevien hankkeiden toteuttamisesta ja toimittaa sen Euroopan parlamentille ja neuvostolle. Kertomuksessa arvioidaan seuraavia seikkoja:
 - a) edistymisen unionin luettelossa olevien hankkeiden suunnittelussa, kehittämisessä, rakentamisessa ja käyttöönotossa ja tapauksen mukaan viivästyksset toteuttamisessa ja muut ilmenneet vaikeudet;

- b) varat, jotka unioni on sitonut ja maksanut unionin luettelossa oleviin hankkeisiin, verrattuna unionin luettelossa olevien rahoitettujen hankkeiden kokonaisarvoon;
- c) edistymisen uusiutuvien energialähteiden, mukaan lukien merellä tuotettavat uusiutuvat energialähteet, integroinnissa ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisessä unionin luettelossa olevien hankkeiden suunnittelun, kehittämisen, rakentamisen ja käyttöönoton avulla;
- d) sähkö- ja vetyalan osalta jäsenvaltioiden välisen yhteenliittämäästeen kehitys ja vastaava energian hintojen kehitys;
- e) lupaprosessi ja yleisön osallistuminen, erityisesti
 - i) unionin luettelossa olevien hankkeiden lupaprosessin keskimääräinen ja pisin kokonaiskesto, mukaan lukien hakemusta edeltävän menettelyn kunkin vaiheen kesto, verrattuna 10 artiklan 9 kohdassa tarkoitettujen alustavien merkittävien välitavoitteiden aikatauluun;
 - ii) parhaat ja innovatiiviset käytännöt sidosryhmien osallistumisessa;
 - iii) parhaat ja innovatiiviset käytännöt ympäristövaikutusten hillitsemisessä, mukaan lukien ilmastomuutokseen sopeutuminen, lupaprosessien ja hankkeiden toteuttamisen aikana;
 - iv) 8 artiklan 3 kohdassa säädettyjen järjestelmien toimivuus 10 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädettyjen määräaikojen noudattamisen kannalta;
 - v) lupamenettelyiden digitalisaation aste;

- f) sääntelykohtelu, erityisesti
 - i) niiden yhteistä etua koskevien hankkeiden tai yhteen niputettujen hankkeiden lukumäärä, joista on annettu rajatylittävää kustannustenjakoa koskeva päätös 17 artiklan nojalla;
 - ii) niiden yhteistä etua koskevien hankkeiden lukumäärä ja tyyppi, joille on myönnetty erityisiä kannustimia 20 artiklan nojalla;
- g) tämän asetuksen vaikuttavuus edistettäessä unionin energia- ja ilmastotavoitteiden saavuttamista sekä ilmastoneutraaliuden saavuttamista viimeistään vuoteen 2050 mennessä;
- h) rajatylittävän energiainfrastruktuurin fyysisen häiriönsietokyvyn ja kyberkestävyyden parantuminen;
- i) johdottomien ratkaisujen käyttöönotto hankkeiden lukumääränä ja verkkokapasiteetin lisäyksenä tarkasteltuna;
- j) **edellä olevan 19 artiklan 1 kohdan mukainen jaettujen varojen käyttö, mukaan lukien asetuksen (EU) 2019/943 19 artiklan 2 kohdan b alakohdan noudattaminen, ja varojen käyttö hankkeisiin, joilla lievennetään välillisesti vaikutusten kohteena oleviin jäsenvaltioihin kohdistuvia systeemisiä siirtorajoitusvaikutuksia, sääntelyviranomaisten ACERille asetuksen (EU) 2019/943 19 artiklan 5 kohdan mukaisesti toimittamien raporttien perusteella.**

2. **Komissio julkaisee viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2032 [...] kertomuksen unionin luettelossa olevien hankkeiden toteuttamisesta tämän asetuksen liitteessä II olevassa 5 kohdassa tarkoitetun luokan osalta ja toimittaa sen Euroopan parlamentille ja neuvostolle. Kertomuksessa arvioidaan seuraavia seikkoja:**

- a) **hankkeiden lukumäärä, niiden kypsyysaste ja niiden vaikutus rajatylittävän energiainfrastruktuurin fyysisen turvallisuuden ja kyberturvallisuuden sekä häiriönsietokyvyn parantamiseen;**
- b) **uuden luokan talousarviovaikutukset ja komission toteuttamat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että tähän luokkaan kuuluville hankkeille jaettu rahoitus ei ylitä viittä prosenttia käytettävissä olevasta rahoituksesta.**

25 artikla

Uudelleentarkastelu

Komissio toteuttaa 30 päivään kesäkuuta 2033 mennessä tämän asetuksen uudelleentarkastelun tämän asetuksen 24 artiklassa säädettyjen raportoinnin ja arvioinnin tulosten sekä asetuksen (EU) 2021/1153 22 ja 23 artiklan nojalla toteutettujen seurannan ja raportoinnin sekä arvioinnin perusteella.

26 artikla

Tiedottaminen ja julkisuus

Komissio perustaa avoimuusfoorumin, joka on helposti yleisön käytettävissä internetin kautta, ja ylläpitää sitä. Foorumille päivitetään säännöllisesti tietoa 5 artiklan 4 kohdassa tarkoitetuista kertomuksista; edellä 9 artiklan 7 kohdassa tarkoitettulta verkkosivustolta; ja suoraan hankkeen toteuttajilta saatuja tietoja hankkeista, jotka eivät enää ole unionin luettelossa. Foorumi sisältää seuraavat tiedot:

- a) yleiset, päivitettyt tiedot, mukaan lukien maantieteelliset tiedot, kustakin unionin luettelossa olevasta hankkeesta;
- b) 5 artiklan 1 kohdan mukainen toteuttamissuunnitelma kustakin unionin luettelossa olevasta hankkeesta esitettynä siten, että toteuttamisen edistymistä voidaan arvioida milloin tahansa;
- c) tärkeimmät odotettavissa olevat hyödyt ja vaikutus 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin tavoitteisiin sekä hankkeiden kustannukset kaupallisesti arkaluonteisia tietoja lukuun ottamatta;
- d) unionin luettelo;
- e) varat, jotka unioni on jakanut ja maksanut kuhunkin unionin luettelossa olevaan hankkeeseen;
- f) linkit 9 artiklassa tarkoitettuihin kansallisiin menettelykäsikirjoihin;
- g) tiedot ja tilapäivitykset hankkeista, jotka ovat olleet unionin luettelossa, mutta eivät enää sisälly luetteloon.

27 artikla

Kyprosta ja Maltaa koskeva poikkeus yhteenliitöntöjen osalta

1. Kyprosta ja Maltaa, joita ei ole liitetty Euroopan laajuiseen kaasuverkkoon, koskee poikkeus 3 artiklasta, 4 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdasta, 4 artiklan 5 kohdasta sekä liitteistä I, II ja III. Yksi yhteenliitöntä kummassakin kyseisistä jäsenvaltioista säilyttää tämän asetuksen mukaisen yhteistä etua koskevan hankkeen asemansa sekä kaikki asiaankuuluvat oikeudet ja velvoitteet, kun kyseinen yhteenliitöntä

- a) oli kehitteillä tai suunnitteilla 23 päivänä kesäkuuta 2022;
- b) on saanut Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 347/2013³⁹ mukaisen yhteistä etua koskevan hankkeen aseman;
- c) on välttämätön, jotta voidaan turvata kyseisten jäsenvaltioiden pysyvä yhteenliitanta Euroopan laajuiseen kaasuverkkoon.

Kyseisissä hankkeissa on varmistettava tuleva kyky päästä uusille energiamarkkinoille, mukaan lukien vetymarkkinat.

2. Hankkeen toteuttajien on esitettävä asianomaisille ryhmille riittävää näyttöä siitä, miten 1 kohdassa tarkoitetut yhteenliitännät mahdollistavat pääsyn uusille energiamarkkinoille, mukaan lukien vetymarkkinat unionin yleisten energia- ja ilmastotavoitteiden mukaisesti. Tällaiseen näyttöön on sisällyttävä arvio uusiutuvan tai vähähiilisen vedyn tarjonnasta ja kysynnästä sekä laskelma hankkeen mahdollistamasta kasvihuonekaasupäästöjen vähennyksestä.

Komissio todentaa säännöllisesti kyseisen arvion ja kyseisen laskelman sekä hankkeen viiveettömän toteuttamisen.

³⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) N:o 347/2013, annettu 17 päivänä huhtikuuta 2013, Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista ja päätöksen N:o 1364/2006/EY kumoamisesta sekä asetusten (EY) N:o 713/2009, (EY) N:o 714/2009 ja (EY) N:o 715/2009 muuttamisesta (EUVL L 115, 25.4.2013, s. 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/347/oj>).

3. Sen lisäksi, että sovelletaan 21 artiklassa säädettyjä unionin rahoitustukea koskevia erityisiä kriteerejä, 1 kohdassa tarkoitetut yhteenliittännät on suunniteltava siten, että niillä varmistetaan pääsy tuleville energiamarkkinoille, mukaan lukien vetymarkkinat, ne eivät saa johtaa maakaasurakenteiden elinkaaren pidentämiseen, **ne eivät saa viivästyttää talouden hiilestä irtautumista tai puhtaiden energialähteiden ja niihin liittyvän infrastruktuurin käyttöönottoa, niiden on varmistettava johdonmukaisuus ja täydentävyys kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelman kanssa ja edistettävä sen toteuttamista**, ja niillä on varmistettava naapurimaiden verkkojen yhteentoimivuus yli rajojen. Kelpoisuus 21 artiklan mukaiseen unionin rahoitustukeen päättyy 31 päivänä joulukuuta 2031 [...].
4. Töihin myönnettävää unionin rahoitustukea koskevassa pyynnössä on selkeästi osoitettava tavoite, joka koskee rakenteen muuntamista vetykäyttöön tarkoitetuksi rakenteeksi vuoteen 2036 mennessä, jos markkinaolosuhteet sen sallivat, esittämällä etenemissuunnitelma, johon sisältyy täsmällinen aikataulu.
5. Edellä 1 kohdassa säädettyä poikkeusta sovelletaan siihen saakka, kunnes Kypros tai vastaavasti Malta on suoraan yhteenliitetty Euroopan laajuiseen kaasuverkkoon, tai 31 päivään joulukuuta [...] **2033**, sen mukaan, kumpi ajankohta on aikaisempi.

Asetuksen (EU) 2019/942 muuttaminen

Muutetaan asetus (EU) 2019/942 seuraavasti:

1) korvataan 3 artiklan 2 kohdan ensimmäinen alakohta seuraavasti:

”ACERin pyynnöstä sääntelyviranomaisten, Sähkö-ENTSON, Kaasu-ENTSON, ENNOHin, alueellisten koordinoitikeskusten, EU DSO -elimen, siirtoverkonhaltijoiden, vetyverkonhaltijoiden, nimitettyjen sähkömarkkinaoperaattoreiden ja sellaisten yksikköjen, jotka ovat maakaasun siirtoverkonhaltijoiden, nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltijoiden, maakaasun varastointilaitteiston haltijoiden tai vetyvarastonhaltijoiden tai vetyterminaalinhaltijoiden perustamia, on annettava ACERille sen tämän asetuksen mukaisten tehtävien hoitamiseksi tarvittavat riittävän yksityiskohtaiset tiedot, paitsi jos ACER on jo pyytänyt tällaisia tietoja ja saanut ne.”

2) korvataan 11 artiklan c ja d alakohta seuraavasti:

”c) huolehtii Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) .../...* [*asiakirjalla COM(2025)xxxx tehdyn ehdotuksen mukaisesti annettavan TEN-E asetuksen*] 5, 11, 12, 14, 17 artiklassa sekä kyseisen asetuksen liitteessä III olevan 2 jakson 8 alakohdassa säädetyistä velvoitteista;

d) tekee päätöksiä investointipyynnöistä, mukaan lukien rajatylittävä kustannustenjako, asetuksen (EU) .../... [*asiakirjalla COM(2025)xxxx tehdyn ehdotuksen mukaisesti annettavan TEN-E asetuksen*] 17 artiklan 9 kohdan nojalla.

* Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) .../... [*asiakirjalla COM(2025) xxxx tehdyn ehdotuksen mukaisesti annettava TEN-E asetus*] (EUVL ..., ELI: ...)”

Asetuksen (EU) 2019/943 muuttaminen

Korvataan asetuksen (EU) 2019/943 48 artikla seuraavasti:

”48 artikla

Kymmenvuotinen verkon kehittämissuunnitelma

1. Tämän asetuksen 30 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetun unionin laajuisen verkon kehittämissuunnitelman on perustuttava Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) .../...* [asiakirjalla COM(2025)xxxx tehdyn ehdotuksen mukaisesti annettavan TEN-E asetuksen] 11 ja 12 artiklan mukaisiin keskeiseen skenaarioon **ja tarvittaessa sen herkkyyssanalyysiin ja** verkon tarpeiden tunnistamista koskevaan raporttiin, ja siihen on sisällyttävä integroidun verkon mallinnus ja verkon häiriönsietokyvyn arviointi. Keskeisen skenaarion **ja tarvittaessa sen herkkyyssanalyysien** mallinnuksessa käytettävien asiaankuuluvien syöttöparametrien, kuten polttoaineen ja hiilen hintoja tai uusiutuvien energiajärjestelmien asennusta ja 23 artiklan nojalla laadittua eurooppalaista resurssien riittävyysarviointia koskevien oletusten on oltava mahdollisimman johdonmukaisia.

Unionin laajuisen verkon kehittämissuunnitelman on erityisesti täytettävä seuraavat vaatimukset:

- a) sen on perustuttava kansallisiin kymmenvuotisiin verkon kehittämissuunnitelmiin ja kansallisiin investointisuunnitelmiin sisältyviin hankkeisiin, joilla on rajatylittävää merkitystä, ja siinä on otettava huomioon tämän asetuksen 34 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut alueelliset investointisuunnitelmat, ja sen on perustuttava asetuksessa (EU) .../... [asiakirjalla COM(2025)xxxx tehdyn ehdotuksen mukaisesti annettavassa TEN-E asetuksessa] vahvistettuihin verkkosuunnittelun unioniin liittyviin näkökohtiin; siitä on tehtävä kustannus-hyötyanalyysi kyseisen asetuksen 14 artiklassa säädettyä menetelmää käyttäen;

- b) siinä on tarkasteltava [...] vaihtoehtoja verkon laajentamiselle, kuten asetuksen (EU) .../... [asiakirjalla COM(2025) xxxx tehdyn ehdotuksen mukaisesti annettavan TEN-E asetuksen] mukaisia johdottomia ratkaisuja tai fossiilitonta joustavuutta;
- c) sen on rajat ylittävien yhteenliittäntöjen osalta perustuttava myös verkon eri käyttäjien kohtuullisiin tarpeisiin, ja siihen on sisällytettävä direktiivin (EU) 2019/944 44 ja 51 artiklassa tarkoitettujen investoijien pitkäaikaisia sitoumuksia;
- d) siinä on määritettävä investointivajeet erityisesti rajat ylittävän kapasiteetin osalta.

Toisen alakohdan d alakohdan osalta unionin laajuiseen verkon kehittämissuunnitelmaan voidaan liittää katsaus esteistä, joita aiheutuu erilaisista lupamenettelyistä tai -käytännöistä verkon rajat ylittävän kapasiteetin lisäämiselle.

2. ACER antaa lausunnon kansallisista kymmenvuotisista verkon kehittämissuunnitelmista, jotta voidaan arvioida, ovatko ne yhdenmukaisia unionin laajuisen verkon kehittämissuunnitelman kanssa, mukaan lukien asetuksen (EU) .../... [asiakirjalla COM(2025) xxxx tehdyn ehdotuksen mukaisesti annettavan TEN-E-asetuksen] 3 artiklan 6 ja 7 kohdassa vahvistettujen vaatimusten noudattaminen. Jos ACER havaitsee kansallisen kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman ja unionin laajuisen verkon kehittämissuunnitelman välillä epä johdonmukaisuuksia, se suosittelee tapauksen mukaan kansallisen kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman tai unionin laajuisen verkon kehittämissuunnitelman muuttamista kahden kuukauden kuluessa siitä, kun se on vastaanotettu. Jos tällainen kansallinen kymmenvuotinen verkon kehittämissuunnitelma on laadittu direktiivin (EU) 2019/944 40 artiklan a kohdan mukaisesti, ACER suosittaa, että asiaankuuluva sääntelyviranomaisen **tai muu toimivaltainen viranomainen, jos jäsenvaltio on niin säätänyt**, muuttaa kansallista kymmenvuotista verkon kehittämissuunnitelmaa kyseisen direktiivin 40 a artiklan 7 kohdan mukaisesti, ja ilmoittaa asiasta komissiolle.

* Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) .../... [asiakirjalla COM(2025) xxxx tehdyn ehdotuksen mukaisesti annettava TEN-E asetus] (EUVL ..., ELI: ...)”

Asetuksen (EU) 2024/1789 muuttaminen

Muutetaan asetus (EU) 2024/1789 seuraavasti:

1) Korvataan 60 artikla seuraavasti:

”60 artikla

Vetyä koskeva unionin laajuinen verkon kehittämissuunnitelma

1. Vetyä koskevan unionin laajuisen verkon kehittämissuunnitelman on perustuttava Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) .../...* [*asiakirjalla COM(2025) xxxx tehdyn ehdotuksen mukaisesti annettavan TEN-E asetuksen*] 11 ja 12 artiklan mukaiseen keskeiseen skenaarioon ja verkon tarpeiden tunnistamista koskevaan raporttiin, ja siihen on sisällyttävä integroidun vetyverkon mallinnus, Euroopan toimitusten riittävyysnäköymät ja verkon häiriönsietokyvyn arviointi.

Vetyä koskevan unionin laajuisen verkon kehittämissuunnitelman on erityisesti

- a) perustuttava kansallisiin vedyn siirtoverkon kehittämissuunnitelmiin, joista säädetään direktiivin (EU) 2024/1788 55 artiklassa, ja perustuttava asetuksen (EU) .../... [*asiakirjalla COM(2025) xxxx tehdyn ehdotuksen mukaisesti annettavan TEN-E asetuksen*] mukaisesti vahvistettuihin verkkosuunnittelun unioniin liittyviin näkökohtiin;
- b) rajat ylittävien yhteenliitäntöjen osalta perustuttava verkon eri käyttäjien kohtuullisiin tarpeisiin ja sisällettävä direktiivin (EU) 2024/1788 55 artiklan 7 kohdassa tarkoitettujen investoijien pitkäaikaiset sitoumukset;
- c) määriteltävä puuttuvat investoinnit erityisesti tarvittavan rajat ylittävän kapasiteetin osalta, jotta voidaan panna täytäntöön asetuksen (EU) .../... [*asiakirjalla COM(2025) xxxx tehdyn ehdotuksen mukaisesti annettavan TEN-E-asetuksen*] liitteessä I olevassa 3 kohdassa tarkoitettut ensisijaiset käytävät vetyä ja elektrolyysilaitteita varten.

Toisen alakohdan c alakohdan osalta vetyä koskevaan unionin laajuiseen verkon kehittämissuunnitelmaan voidaan liittää katsaus esteistä, joita aiheutuu erilaisista lupamenettelyistä tai -käytännöistä verkon rajat ylittävän kapasiteetin lisäämiselle. Tällaiseen katsaukseen voidaan tarvittaessa liittää kattava suunnitelma tällaisten esteiden poistamiseksi sekä vetyä ja elektrolyysilaitteita koskevien ensisijaisten käytävien täytäntöönpanon nopeuttamiseksi.

2. ACER antaa lausunnon kansallisista vedyn siirtoverkon kehittämissuunnitelmista, kun tämä on tarpeen, jotta voidaan arvioida, ovatko ne yhdenmukaisia vetyä koskevan unionin laajuiseen verkon kehittämissuunnitelman kanssa, mukaan lukien asetuksen (EU) .../... [asiakirjalla COM(2025) xxxx tehdyn ehdotuksen mukaisesti annettavan TEN-E-asetuksen] 3 artiklan 6 ja 7 kohdassa vahvistettujen vaatimusten noudattaminen. Jos ACER havaitsee kansallisen vedyn siirtoverkon kehittämissuunnitelman ja vetyä koskevan unionin laajuiseen verkon kehittämissuunnitelman välillä epä johdonmukaisuuksia, se suosittelee tapauksen mukaan kansallisen vedyn siirtoverkon kehittämissuunnitelman tai vetyä koskevan unionin laajuiseen verkon kehittämissuunnitelman muuttamista viimeistään kahden kuukauden kuluttua sen jälkeen, kun kansallinen vedyn siirtoverkon kehittämissuunnitelma on vastaanotettu.
3. Laatiessaan vetyä koskevaa unionin laajuista verkon kehittämissuunnitelmaa ENNOHin on tehtävä yhteistyötä Sähkö-ENTSON ja Kaasu-ENTSON kanssa erityisesti asetuksen (EU) .../... [asiakirjalla COM(2025) xxxx tehdyn ehdotuksen mukaisesti annettavan TEN-E-asetuksen] 14 artiklassa tarkoitetun energiajärjestelmän laajuisten kustannus-hyötyanalyysin kehittämiseksi ja mainitun asetuksen 13 artiklassa tarkoitettujen infrastruktuuripuutteiden määrittämiseksi.

* Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) .../... [asiakirjalla COM(2025) xxxx tehdyn ehdotuksen mukaisesti annettava TEN-E asetus] (EUVL ..., ELI: ...)”

2) Korvataan 61 artikla seuraavasti:

”61 artikla

Unionin tason integroidun verkon suunnittelu

1. Kaasu-ENTSO on laadittava 1 päivään tammikuuta 2027 ulottuvan siirtymäkauden aikana vuoden 2026 vetyä koskeva unionin laajuinen verkon kehittämissuunnitelma siten, että vedyn siirtoverkonhaltijat osallistuvat siihen täysimittaisesti, ja yhdessä ENNOHin kanssa heti, kun se on perustettu. Vuoden 2026 vetyä koskevan unionin laajuisen verkon kehittämissuunnitelman on koostuttava kahdesta erillisestä luvusta, joista toinen koskee vetyä ja toinen maakaasua. Kaasu-ENTSO on siirrettävä viipymättä ENNOHille kaikki tiedot, mukaan lukien tiedot ja analyysit, jotka se on kerännyt vetyä koskevien unionin laajuisten verkon kehittämissuunnitelmien valmistelun aikana 1 päivään tammikuuta 2027 mennessä.
2. ENNOHin on laadittava vuoden 2028 vetyä koskeva unionin laajuinen verkon kehittämissuunnitelma tämän artiklan ja 60 artiklan nojalla.
3. ENNOHin on tehtävä tiivistä yhteistyötä Sähkö-ENTSO ja Kaasu-ENTSO kanssa integroitujen unionin laajuisten verkon kehittämissuunnitelmien laatimiseksi tämän asetuksen 32 ja 60 artiklan ja asetuksen (EU) 2019/943 30 artiklan nojalla.
4. Jos on tehtävä päätöksiä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2023/1791 2 artiklan 4 alakohdassa määritellyn järjestelmän tehokkuuden varmistamiseksi energiankantajissa, komissio varmistaa, että Sähkö-ENTSO, Kaasu-ENTSO ja ENNOH tekevät tiivistä yhteistyötä.
5. ENNOHin, Sähkö-ENTSO ja Kaasu-ENTSO on tehtävä yhteistyötä tehokkaalla, osallistavalla ja läpinäkyvällä tavalla, helpotettava päätösten tekemistä yksimielisesti ja kehitettävä tarvittavat työjärjestelyt tällaisen yhteistyön mahdollistamiseksi ja niiden oikeudenmukaisen edustuksen varmistamiseksi.

ENNOH voi yhdessä Sähkö-ENTSO:n ja Kaasu-ENTSO:n kanssa perustaa työryhmiä täyttääkseen ensimmäisen alakohdan a, b ja d alakohdan mukaiset velvoitteensa, ja sen on varmistettava vety-, sähkö- ja kaasualojen oikeudenmukainen ja tasapuolinen edustus työryhmissä.

31 artikla

Siirtymäsäännökset

1. Tämä asetus ei vaikuta komission Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1316/2013⁴⁰ ja asetuksen (EU) 2021/1153 nojalla myöntämän rahoitustuen myöntämiseen, jatkamiseen tai muuttamiseen.
2. Kustannus-hyötyanalyysin menetelmän kehittämisprosessia, jonka Sähkö-ENTSO tai ENNOH on käynnistänyt asetuksen (EU) 2022/869 11 artiklan mukaisesti ennen [*tämän asetuksen voimaantulopäivä / soveltamisen alkamispäivä*], jatketaan tämän asetuksen 14 artiklan mukaisesti.

Asetuksen (EU) 2022/869 11 artiklan mukaisesti toteutettuja toimenpiteitä pidetään tämän asetuksen 14 artiklan vastaavien säännösten mukaisesti toteutettuina.

Kaikki komission asetuksen (EU) 2022/869 11 artiklan 4 kohdan mukaisesti hyväksymät energiajärjestelmän laajuiset kustannus-hyötyanalyysin menetelmät katsotaan hyväksytyiksi tämän asetuksen 14 artiklan 7 kohdan nojalla, ja ne pysyvät voimassa, kunnes ne korvataan uudella energiajärjestelmän laajuisella kustannus-hyötyanalyysin menetelmällä, joka on kehitetty tämän asetuksen 14 artiklan mukaisesti.

⁴⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1316/2013, annettu 11 päivänä joulukuuta 2013, Verkkojen Eurooppa -välineen perustamisesta sekä asetuksen (EU) N:o 913/2010 muuttamisesta ja asetusten (EY) N:o 680/2007 ja (EY) N:o 67/2010 kumoamisesta (EUVL L 348, 20.12.2013, s. 129),
<http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1316/oj>.

3. Sähkö-ENTSO, Kaasu-ENTSO ja ENNOH kehittävät edelleen asetuksen (EU) 2022/869 12 artiklan mukaisia yhteisiä skenaarioita ja komissio hyväksyy ne kyseisessä artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen. Kun komissio on hyväksynyt nämä yhteiset skenaariot, niiden katsotaan olevan tämän asetuksen 11 artiklan mukaisia keskeisiä vertailuskenaarioita, ja ne pysyvät voimassa, kunnes ne korvataan tämän asetuksen 11 artiklan mukaisesti kehitetyillä uusilla keskeisillä vertailuskenaarioilla.
4. Asetuksen (EU) 2022/869 liitettä VII, jossa vahvistetaan [] unionin luettelo yhteistä etua koskevista hankkeista ja keskinäistä etua koskevista hankkeista, sekä asetuksen (EU) 2022/869 [] artiklaa ja kyseisen asetuksen liitteitä [] sovelletaan edelleen [] unionin luetteloon sisällytettyihin yhteistä etua koskeviin hankkeisiin ja keskinäistä etua koskeviin hankkeisiin, kunnes tämän asetuksen 3 artiklan 4 kohdassa tarkoitettua delegoitua säädöstä, jossa vahvistetaan ensimmäinen unionin luettelo, aletaan soveltaa.

32 artikla

Kumoaminen

Kumotaan asetus (EU) 2022/869. Viittauksia asetukseen (EU) 2022/869 on pidettävä viittauksina tähän asetukseen.

33 artikla

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä

Euroopan parlamentin puolesta

Puhemies

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

LIITE I

ENERGIAINFRASTRUKTUURIEN ENSISIJAISET KÄYTÄVÄT JA ALUEET

(1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettut)

Tätä asetusta sovelletaan seuraaviin Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien ensisijaisiin käytäviin ja alueisiin:

1. ENSISIJAISET SÄHKÖKÄYTÄVÄT

- 1) Länsi-Euroopan pohjois-eteläsuuntaiset sähköyhteenliitännät ("NSI West Electricity"): alueen jäsenvaltioiden väliset ja Välimeren alueen, mukaan lukien Iberian niemimaa, kanssa toteutettavat yhteenliitännät, erityisesti uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön integroimiseksi, sisäisten verkkoinfrastruktuurien vahvistamiseksi, jotta voidaan edistää markkinoiden yhdentymistä alueella ja lopettaa Irlannin eristyneisyys, toimitusvarmuuden ja verkon varmuuden parantamiseksi sekä sellaisten uusiutuvan energian offshore-verkkojen maalle tarvittavien jatkeiden ja kotimaisten verkkojen vahvistusten varmistamiseksi, jotka ovat tarpeen riittävän ja luotettavan siirtoverkon varmistamiseksi ja merellä tuotetun sähkön toimittamiseksi sisämaassa sijaitseviin jäsenvaltioihin.

Asianomaiset jäsenvaltiot: Belgia, Tanska, Saksa, Irlanti, Espanja, Ranska, Italia, Luxemburg, Malta, Alankomaat, Itävalta ja Portugali.

- 2) Keskisen Itä-Euroopan ja Kaakkois-Euroopan pohjois-eteläsuuntaiset sähköyhteenliitännät ("NSI East Electricity"): pohjois-etelä- ja itä-länsisuuntaiset yhteenliitännät ja sisäiset siirtojohdot sisämarkkinoiden toteuttamiseksi, uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön integroimiseksi, jotta voidaan lopettaa Kyproksen eristyneisyys, toimitusvarmuuden ja verkon varmuuden parantamiseksi sekä sellaisten uusiutuvan energian offshore-verkkojen maalle tarvittavien jatkeiden ja kotimaisten verkkojen vahvistusten varmistamiseksi, jotka ovat tarpeen riittävän ja luotettavan siirtoverkon varmistamiseksi ja merellä tuotetun sähkön toimittamiseksi sisämaassa sijaitseviin jäsenvaltioihin.

Asianomaiset jäsenvaltiot: Bulgaria, Tšekki, Saksa, Kroatia, Kreikka, Kypros, Italia, Unkari, Itävalta, Puola, Romania, Slovenia ja Slovakia.

- 3) Itämeren energiamarkkinoiden yhteenliitännäsuunnitelma sähkön osalta ("BEMIP Electricity"): Itämeren alueen jäsenvaltioiden väliset yhteenliitännät ja sisäiset siirtojohdot markkinoiden yhdentymisen edistämiseksi ja uusiutuvan energian kasvavien osuuksien integroimiseksi alueella sekä toimitusvarmuuden ja verkon varmuuden parantamiseksi.

Asianomaiset jäsenvaltiot: Tanska, Saksa, Viro, Latvia, Liettua, Puola, Suomi ja Ruotsi.

2. ENSISIJAISET OFFSHORE-VERKKOKÄYTÄVÄT

- 4) Pohjoisten merialueiden offshore-verkot ("NSOG"): offshore-sähköverkon kehittäminen, integroidun offshore-sähköverkon ja tapauksen mukaan offshore-vetyverkon kehittäminen ja niihin liittyvät rajayhdysjohdot Pohjanmerellä, Irlanninmerellä, Kelttienmerellä, Englannin kanaalissa ja lähivesillä merellä tuotetuista uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan sähkön tai tapauksen mukaan vedyn kuljettamiseksi kulutus- ja varastointikeskuksiin tai rajatylittävän uusiutuvan energian vaihdon lisäämiseksi **sekä toimitusvarmuuden ja verkon varmuuden parantamiseksi.**

Asianomaiset jäsenvaltiot: Belgia, Tanska, Saksa, Irlanti, Ranska, Luxemburg, Alankomaat ja Ruotsi.

- 5) Itämeren energiamarkkinoiden yhteenliittäntäsuunnitelma offshore-verkkojen osalta ("BEMIP offshore"): offshore-sähköverkon kehittäminen, integroidun offshore-sähköverkon ja tapauksen mukaan offshore-vetyverkon kehittäminen ja niihin liittyvät rajayhdysjohdot Itämerellä ja lähivesillä merellä tuotetuista uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan sähkön tai tapauksen mukaan vedyn kuljettamiseksi kulutus- ja varastointikeskuksiin tai rajatylittävän uusiutuvan energian vaihdon lisäämiseksi **sekä toimitusvarmuuden ja verkon varmuuden parantamiseksi.**

Asianomaiset jäsenvaltiot: Tanska, Saksa, Viro, Latvia, Liettua, Puola, Suomi ja Ruotsi.

- 6) Eteläisten ja läntisten merialueiden offshore-verkot ("SW offshore"): offshore-sähköverkon kehittäminen, integroidun offshore-sähköverkon ja tapauksen mukaan offshore-vetyverkon kehittäminen ja niihin liittyvät rajayhdysjohdot Välimerellä, mukaan lukien Cádizinlahti, ja lähivesillä merellä tuotetuista uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan sähkön tai tapauksen mukaan vedyn kuljettamiseksi kulutus- ja varastointikeskuksiin tai rajatylittävän uusiutuvan energian vaihdon lisäämiseksi **sekä toimitusvarmuuden ja verkon varmuuden parantamiseksi.**

Asianomaiset jäsenvaltiot: Kreikka, Espanja, Ranska, Italia, Malta ja Portugali.

- 7) Eteläisten ja itäisten merialueiden offshore-verkot ("SE offshore"): offshore-sähköverkon kehittäminen, integroidun offshore-sähköverkon ja tapauksen mukaan offshore-vetyverkon kehittäminen ja niihin liittyvät rajayhdysjohdot Välimerellä, Mustallamerellä ja lähivesillä merellä tuotetuista uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan sähkön tai tapauksen mukaan vedyn kuljettamiseksi kulutus- ja varastointikeskuksiin tai rajatylittävän uusiutuvan energian vaihdon lisäämiseksi **sekä toimitusvarmuuden ja verkon varmuuden parantamiseksi.**

Asianomaiset jäsenvaltiot: Bulgaria, Kroatia, Kreikka, Italia, Kypros, Romania ja Slovenia.

- 8) Atlantin offshore-verkot: offshore-sähköverkon kehittäminen, integroidun offshore-sähköverkon kehittäminen ja niihin liittyvät rajayhdysjohdot Pohjois-Atlantin vesillä merellä tuotetuista uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan sähkön kuljettamiseksi kulutus- ja varastointikeskuksiin ja rajatylittävän sähköin vaihdon lisäämiseksi **sekä toimitusvarmuuden ja verkon varmuuden parantamiseksi.**

Asianomaiset jäsenvaltiot: Irlanti, Espanja, Ranska ja Portugali.

3. ENSISIJAISET KÄYTTÄVÄT VETYÄ JA ELEKTROLYYSILAITTEITA VARTEN

- 9) Länsi-Euroopan vetyverkkojen yhteenliitännät ("HI West"): vetyinfrastruktuuri ja kaasuinfrastruktuurin käyttötarkoituksen muuttaminen, jotta voidaan suoraan tai välillisesti (jonkin kolmannen maan kanssa toteutetun yhteenliitännän kautta) luoda integroitu vetyrunkoverkko, jolla luodaan yhteyksiä alueen maihin ja puututaan niiden erityisiin vetyä koskeviin infrastruktuuritarpeisiin tukemalla unionin laajuisen verkon luomista vedyn kuljetusta varten unionissa.

Elektrolyysilaitteet: sellaisten sähköstä kaasuksi -sovellusten käyttöönoton tukeminen, joilla pyritään vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä ja joilla edistetään varmaa, tehokasta ja luotettavaa järjestelmän käyttöä ja älykästä energiajärjestelmän integrointia unionissa.

Asianomaiset jäsenvaltiot: Belgia, Tšekki, Tanska, Saksa, Irlanti, Espanja, Ranska, Italia, Luxemburg, Malta, Alankomaat, Itävalta ja Portugali.

- 10) Keskisen Itä-Euroopan ja Kaakkois-Euroopan vetyverkkojen yhteenliitännät ("HI East"): vetyinfrastruktuuri ja kaasuinfrastruktuurin käyttötarkoituksen muuttaminen, jotta voidaan suoraan tai välillisesti (jonkin kolmannen maan kanssa toteutetun yhteenliitännän kautta) luoda integroitu vetyrunkoverkko, jolla luodaan yhteyksiä alueen maihin ja puututaan niiden erityisiin vetyä koskeviin infrastruktuuritarpeisiin tukemalla unionin laajuisen verkon luomista vedyn kuljetusta varten unionissa.

Elektrolyysilaitteet: sellaisten sähköstä kaasuksi -sovellusten käyttöönoton tukeminen, joilla pyritään vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä ja joilla edistetään varmaa, tehokasta ja luotettavaa järjestelmän käyttöä ja älykästä energiajärjestelmän integrointia unionissa.

Asianomaiset jäsenvaltiot: Bulgaria, Tšekki, Saksa, Kreikka, Kroatia, Italia, Kypros, Unkari, Itävalta, Puola, Romania, Slovenia ja Slovakia.

- 11) Itämeren energiamarkkinoiden yhteenliittämissuunnitelma vedyn osalta ("BEMIP Hydrogen"): vetyinfrastruktuuri ja kaasuinfrastruktuurin käyttötarkoituksen muuttaminen, jotta voidaan suoraan tai välillisesti (jonkin kolmannen maan kanssa toteutetun yhteenliittämisen kautta) luoda integroitu vetyrunkoverkko, jolla luodaan yhteyksiä alueen maihin ja puututaan niiden erityisiin vetyä koskeviin infrastruktuuritarpeisiin tukemalla unionin laajuisen verkon luomista vedyn kuljetusta varten unionissa.

Elektrolyysilaitteet: sellaisten sähköstä kaasuksi -sovellusten käyttöönoton tukeminen, joilla pyritään vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä ja joilla edistetään varmaa, tehokasta ja luotettavaa järjestelmän käyttöä ja älykästä energiajärjestelmän integrointia unionissa.

Asianomaiset jäsenvaltiot: Tanska, Saksa, Viro, Latvia, Liettua, Puola, Suomi ja Ruotsi.

4. ENSISIJAISET AIHEALUEET

- 12) Älykkäiden sähköverkkojen käyttöönotto: älykkäitä verkkoja koskevien teknologioiden käyttöönotto koko unionissa, jotta voidaan integroida tehokkaasti kaikkien sähköverkkoon liitettyjen käyttäjien käyttötottumukset ja toimet, erityisesti suurten sähkömäärien tuotanto uusiutuvista tai hajautetuista energialähteistä ja kuluttajien kulutusjoustosta, energian varastoinnista, sähköajoneuvoista ja muista joustolähteistä, ja lisäksi saarten ja saarten järjestelmien osalta vähentää energiaeristyneisyyttä, tukea innovatiivisia ja muita ratkaisuja, joissa on mukana vähintään kaksi jäsenvaltiota ja joilla on merkittävä myönteinen vaikutus unionin energia- ja ilmastotavoitteiden ja sen vuotta 2050 koskevan ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttamiseen, ja saarten energiajärjestelmän ja unionin energiajärjestelmän kestävyysmerkin edistäminen.

Asianomaiset jäsenvaltiot: kaikki.

- 13) Rajatylittävä hiilidioksidiverkko: infrastruktuurin kehittäminen hiilidioksidin kuljetukseen ja varastointiin jäsenvaltioiden välillä ja naapureina olevien kolmansien maiden kanssa, jotta voidaan edistää teollisuuslaitteistoista talteen otetun hiilidioksidin talteenottoa ja varastointia pysyvää geologista varastointia varten sekä hiilidioksidin hyödyntämistä synteettisissä polttoainekaasuissa, mikä johtaa hiilidioksidin pysyvään neutralointiin.

Asianomaiset jäsenvaltiot: kaikki.

LIITE II

ENERGIAINFRASTRUKTUURILUOKAT

Energiainfrastruktuuriluokat, joita kehitetään liitteessä I esitettyjen energiaiinfrastruktuurien ensisijaisten kohteiden toteuttamiseksi, ovat seuraavat:

- 1) Sähkö:
 - a) suurjännitteiset ja erittäin suuren jännitteen ilmajohtot, jotka ylittävät rajan tai sijaitsevat jonkin jäsenvaltion alueella, mukaan lukien talousvyöhyke, jos ne on suunniteltu vähintään 220 kilovoltin jännitteelle, sekä maan- ja merenalaiset siirtokaapelit, jos ne on suunniteltu vähintään 150 kilovoltin jännitteelle. Niissä jäsenvaltioissa ja pienissä erillisissä verkoissa, joissa siirtoverkko toimii alemmalla jännitteellä, kyseiset jänniterajat vastaavat korkeinta jännitetasoa kyseisissä sähköverkoissa;
 - b) edellä a alakohdassa tarkoitettuun energiaiinfrastruktuuriluokkaan kuuluvat laitteet tai laitteistot, jotka mahdollistavat merellä tuotetun uusiutuvan sähkönsiirron offshore-tuotantopaikoista (energiainfrastruktuuroiden merellä tuotettavaa uusiutuvaa sähköä varten);
 - c) yksittäiset tai aggregoidussa muodossa olevat energiavarastot, joita käytetään energian pysyvään tai tilapäiseen varastointiin maanpäällisissä tai maanalaisissa infrastruktuureissa tai geologisissa varastointipaikoissa, sillä edellytyksellä, että ne on liitetty suoraan [...] suurjännitteisiin siirtojohtoihin **tai** jakelujohtoihin;

- d) edellä a, b ja c alakohdassa tarkoitettujen järjestelmien turvallisen, varman ja tehokkaan toiminnan kannalta välttämättömät laitteet tai laitteistot, mukaan lukien suojaus-, häiriönsietokyky-, valvonta-, ohjaus- ja digitalisointilaitteet tai -laitteistot kaikilla jännitetasoilla sekä sähköasemat;
- e) [...]
- f) kaikki nykyisten suurjännitteisten **ja erittäin suuren** jännitteen verkkoelementtien turvallisen ja tehokkaan toiminnan kannalta välttämättömät laitteet tai laitteistot, jotka muodostavat valvonta-, ohjaus- ja digitalisointilaitteen tai -laitteiston;
- g) älykkäissä sähköverkoissa laitteet tai laitteistot, digitaaliset järjestelmät ja komponentit, joissa yhdistetään tieto- ja viestintätekniikkaa käyttämällä operatiivisia digitaalisia alustoja, ohjausjärjestelmiä ja anturiteknologioita sekä siirtotasolla että keski- ja suurjännitteisellä jakelutasolla ja joiden tarkoituksena on varmistaa tehokkaampi ja älykkäämpi sähkön siirto- ja jakeluverkko, lisätä kapasiteettia uusien tuotannon, energian varastoinnin ja kulutuksen muotojen integroimiseksi sekä helpottaa uusia liiketoimintamalleja ja markkinarakenteita, mukaan lukien investoinnit saariin ja saarten järjestelmiin, jotta voidaan vähentää energiaeristyneisyyttä, tukea innovatiivisia ja muita ratkaisuja, joissa on mukana vähintään kaksi jäsenvaltiota ja joilla on merkittävä myönteinen vaikutus unionin energia- ja ilmastotavoitteiden ja sen vuotta 2050 koskevan ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttamiseen, ja edistää merkittävästi saarten energiajärjestelmän ja unionin energiajärjestelmän kestävyyttä;

- h) uusiutuvaa energiaa varten merelle rakennettavissa verkoissa edellä a alakohdassa tarkoitettuun energainfrastruktuuriluokkaan kuuluvat laitteet tai laitteistot, joilla on kaksi käyttötarkoitusta: yhteenliitäntä ja offshore-verkkojen liitäntäjärjestelmä uusiutuvan energian offshore-tuotantopaikoista kahteen tai useampaan jäsenvaltioon ja kolmansiin maihin, jotka osallistuvat unionin luettelossa oleviin hankkeisiin, myös tämän laitteen maalla sijaitseva jatke maalla sijaitsevan siirtoverkon ensimmäiseen sähköasemaan saakka, sekä niiden viereiset turvallisen, varman ja tehokkaan toiminnan kannalta välttämättömät offshore-laitteet tai -laitteistot, mukaan lukien suojaus-, valvonta- ja ohjausjärjestelmät, ja tarvittavat sähköasemat, jos myös niillä varmistetaan teknologioiden yhteentoimivuus, muun muassa rajapintojen yhteensopivuus eri teknologioiden välillä;

2) Vety:

- a) vedyn kuljetukseen, pääasiassa korkealla paineella, tarkoitetut putkistot, mukaan lukien uuteen käyttötarkoitukseen muunnetut maakaasuinfrastruktuurit, jotka antavat pääsyn useille verkonkäyttäjille läpinäkyvin ja syrjimättömin perustein;
- b) a alakohdassa tarkoitettuihin korkeapaineisiin vetyputkistoihin liitetyt varastot;
- c) nesteytetyn vedyn tai muihin kemiallisiin aineisiin sidotun vedyn vastaanotto-, varastointi- ja kaasuttamislaitokset tai paineenvähennyslaitokset tapauksen mukaan vedyn syöttämiseksi verkkoon;
- d) vetyjärjestelmän turvallisen, varman ja tehokkaan toiminnan tai kahdensuuntaisen kapasiteetin mahdollistamisen kannalta välttämättömät laitteet tai laitteistot, mukaan lukien kompressoriasemat;

Mikä tahansa a–d alakohdassa luetelluista rakenteista voi olla vasta rakennettu tai käyttötarkoitukseltaan maakaasukäytöstä vetykäyttöön muutettu rakenne tai näiden kahden yhdistelmä;

3) Elektrolyysilaitteistot:

a) elektrolyysilaitteet,

i) joissa on vähintään [...] **150 megawatin** kapasiteetti, jonka tuottaa yksi elektrolyysilaitte tai yhden koordinoitun hankkeen muodostava elektrolyysilaitteiden joukko; ja

ii) joiden katsotaan tuottavan vähähiilistä vetyä direktiivin (EU) 2024/1788 mukaisesti vähähiilisen vedyn tapauksessa tai muuta kuin biologista alkuperää olevaa uusiutuvaa polttoainetta direktiivin (EU) 2018/2001 mukaisesti; ja

iii) joilla on verkkoon liittyvä toiminto sekä sähköverkon että vetyverkon osalta, erityisesti näiden kahden verkon järjestelmän yleisen joustavuuden ja järjestelmän yleisen tehokkuuden kannalta;

b) niihin liittyvät laitteet, mukaan lukien putkistoyhteydet verkkoon;

4) Hiilidioksidi:

a) tähän tarkoitetut putkistot, lukuun ottamatta tuotantovaiheen putkistoa, joita käytetään hiilidioksidin kuljetukseen useammasta kuin yhdestä lähteestä hiilidioksidin pysyvää geologista varastointia varten direktiivin 2009/31/EY mukaisesti;

b) kiinteät laitteistot hiilidioksidin nesteytykseen, välivarastointiin ja konvertointiin sen myöhempää putkistoissa ja tähän tarkoitetuissa kuljetusvälineissä, kuten aluksissa, proomuissa, kuorma-autoissa ja junissa, tapahtuvaa kuljetusta varten;

- c) rajoittamatta mahdollista hiilidioksidin geologisen varastoinnin kieltoa jossakin jäsenvaltiossa infrastruktuuriin liittyvät, geologisessa muodostumassa maan pinnalla olevat laitokset ja injektointilaitokset, joita käytetään direktiivin 2009/31/EY mukaisesti hiilidioksidin pysyvään geologiseen varastointiin, jos niihin ei liity hiilidioksidin käyttöä hiilivedyn tehostettua talteenottoa varten ja ne ovat välttämättömiä hiilidioksidin rajatylittävän kuljetuksen ja varastoinnin mahdollistamiseksi;
- d) järjestelmän moitteettoman, varman ja tehokkaan toiminnan kannalta välttämättömät laitteet tai laitteistot, mukaan lukien suojaus-, valvonta- ja ohjausjärjestelmät.

5) Olemassa olevan sähköinfrastruktuurin turvallisuus, häiriönsietokyky ja korjaukset:

- a) **kaikki laitteet tai laitteistot, mukaan lukien niiden käyttöönoton kannalta ehdottoman välttämättömät työt, jotka on erityisesti suunniteltu nykyisten asetuksen (EU) 2019/943 mukaisten kriittisten verkkoelementtien tai Maltan ja Italian välisten rajayhdysjohtojen taikka ainakin yhden jäsenvaltion ja jonkin energiayhteisön sopimuspuolen tai kolmannen maan välisten rajayhdysjohtojen suojelun ja häiriönsietokyvyn varmistamiseen, jotka ovat suoraan fyysisesti yhteydessä niihin ja jotka ovat välttämättömiä järjestelmien turvallisen, varman ja tehokkaan toiminnan kannalta;**
- b) **kaikki kriittiset komponentit tai laitteistot, mukaan lukien asiaankuuluvat työt, jotka on erityisesti tarkoitettu sellaisten vahinkojen korjaamiseen hätätilanteessa, jotka ovat aiheutuneet tahallisen häiriötilanteen seurauksena, tai tällaisten kriittisten komponenttien alueelliset hätävarastot olemassa oleville asetuksen (EU) 2019/943 mukaisille kriittisille suurjänniteverkkoelementeille, joita on aiemmin rahoitettu Verkojen Eurooppa -välineestä tai jotka ovat rajatylittävään kriittiseen suurjännitesähköverkkoon kuuluvia vähintään 350 megawatin kapasiteetin kriittisiä merenalaisia sähköinfrastruktuureja, jotka kulkevat kansainvälisen merialueen kautta, tai Maltan ja Italian välisille rajayhdysjohdoille taikka ainakin yhden jäsenvaltion ja jonkin energiayhteisön sopimuspuolen tai kolmannen maan välisille rajayhdysjohdoille edellyttäen, että tällainen komponentti**

- i) on tarkoitettu nopeaan käyttöönottoon, jotta voidaan varmistaa toiminnan jatkuvuus ja siirtokapasiteetin oikea-aikainen palauttaminen;**
- ii) on käyttöönoton jälkeen tarkoitus olla osa korjattua infrastruktuuria väliaikaisesti tai pysyvästi;**
- iii) on tarkoitettu hätäkorjaustarkoituksiin ja jota ei ole ensisijaisesti tarkoitettu tavanomaiseen kunnossapitoon, suunniteltuun korvaamiseen tai säännöllisiin infrastruktuuriparannuksiin;**
- iv) ei ole luonteeltaan puhtaasti logistinen komponentti, laite tai materiaali; ja**
- v) on olennainen järjestelmien käyttämiseksi turvallisesti, suojatusti ja tehokkaasti.**

Tahallisten häiriötilanteiden jälkeen komissio arvioi tarvittaessa ja silloin, kun se on tarpeen järjestelmän turvallisen, suojatun ja tehokkaan toiminnan tai siirtokapasiteetin oikea-aikaisen palauttamisen varmistamiseksi, olisiko tällaisille korjaustoimille myönnettävä tukea Verkkojen Eurooppa -välineestä. Edellä mainittuja kriittisiä verkkoelementtejä koskevien korjaustoimien rahoituksen on oltava poikkeuksellista, ja sitä on myönnettävä vain, jos riittävää vaihtoehtoista rahoitusta ei ole saatavilla. Tässä tapauksessa on käynnistettävä kolmen kuukauden kuluessa korjaushankkeita koskeva erillinen yhteistä etua koskevaa hanketta koskeva hanke-ehdotuspyyntö, ja korjaushankkeiden on voitava hakea yhteistä etua koskevan hankkeen asemaa. Kun tämä hanke-ehdotuspyyntö on johtanut yhteistä etua koskevaan hankkeeseen, joka tarvitsee Verkkojen Eurooppa -välineen rahoitusta, erityinen Verkkojen Eurooppa -välineen rahoitusta koskeva ehdotuspyyntö on käynnistettävä kolmen kuukauden kuluessa.

LIITE III

ALUEELLISET LUETTELOT HANKKEISTA

1. RYHMIÄ KOSKEVAT SÄÄNNÖT

- 1) Kansallisten sääntelyviranomaisten toimivaltaan kuuluvien energiainfrastruktuurien osalta kukin ryhmä koostuu jäsenvaltioiden, kansallisten sääntelyviranomaisten, siirtoverkonhaltijoiden sekä komission, viraston, EU DSO -elimen ja joko Sähkö-ENTSON tai ENNOH:n edustajista.

Muiden energiainfrastruktuuriluokkien osalta kukin ryhmä koostuu komission sekä niiden jäsenvaltioiden ja hankkeen toteuttajien edustajista, joita kukin asianomaisista liitteessä I esitetyistä ensisijaisista kohteista koskee.

- 2) Ryhmät ja ryhmien päätöksentekaelimet voivat unionin luetteloon ehdolla olevien hankkeiden lukumäärän, alueellisten infrastruktuuripuutteiden ja markkinakehityksen mukaan tarvittaessa jakautua, yhdistyä tai tavata eri kokoonpanoissa keskustellakseen kaikille ryhmille yhteisistä asioista TEN-E-ryhmän kautta tai yksinomaan tiettyjä alueita koskevista asioista. Tällaisiin asioihin voivat kuulua alueiden välisen johdonmukaisuuden kannalta olennaiset kysymykset tai alueellisten luetteloiden luonnoksissa ehdotettujen hankkeiden lukumäärä silloin, kun riskinä on, että hankkeiden lukumäärä ei ole enää hallittavissa.
- 3) Kukin ryhmä organisoii työnsä asetuksen (EU) 2024/1789 31 ja 65 artiklan, direktiivin (EU) 2024/1788 80 artiklan, asetuksen (EU) 2019/943 34 artiklan ja direktiivin (EU) 2019/944 61 artiklan mukaisten alueellisten yhteistyötoimien ja muiden olemassa olevien alueellisten yhteistyörakenteiden mukaisesti.
- 4) Kukin ryhmä kutsuu kokouksiinsa asiaankuuluvien liitteessä I nimettyjen energiainfrastruktuurien ensisijaisten käytävien ja alueiden toteuttamiseksi tapauksen mukaan sellaisen hankkeen toteuttajia, joka voidaan mahdollisesti valita yhteistä etua koskevaksi hankkeeksi tai keskinäistä etua koskevaksi hankkeeksi, sekä kansallisten hallintojen, sääntelyviranomaisten, kansalaisyhteiskunnan ja siirtoverkonhaltijoiden edustajia kolmansista maista.

- 5) Liitteessä I olevassa 2 jaksossa esitettyjen energiainfrastruktuurien ensisijaisten käytävien osalta kukin ryhmä kutsuu kokouksiinsa tapauksen mukaan sisämaassa sijaitsevien jäsenvaltioiden, toimivaltaisten viranomaisten, kansallisten sääntelyviranomaisten ja siirtoverkonhaltijoiden edustajia.
- 6) Kukin ryhmä kutsuu kokouksiinsa tapauksen mukaan asianomaisia sidosryhmiä edustavat organisaatiot, mukaan lukien kolmansien maiden edustajia, ja, kun se katsotaan aiheelliseksi, suoraan sidosryhmät, mukaan lukien tuottajia, jakeluverkonhaltijoita, toimittajia, kuluttajia, paikallisia asukkaita ja unionissa toimivia ympäristönsuojelujärjestöjä, tuomaan esille erityisen asiantuntemuksensa. Kunkin ryhmän on järjestettävä kuulemisia, jos ne ovat tarpeen sen tehtävien suorittamiseksi.
- 7) Ryhmien kokousten osalta komissio julkaisee sidosryhmien käytettävissä olevalla alustalla sisäiset säännöt, päivitetyn luettelon jäsenorganisaatioista, säännöllisesti päivitettyt tiedot työn edistymisestä, kokousten esityslistat ja kokouspöytäkirjat, jos ne ovat saatavilla. Ryhmien päätöksentekuelinten keskustelut ja hankkeiden 4 artiklan 5 kohdan mukainen paremmuusjärjestykseen asettaminen ovat luottamuksellisia. Kaikki ryhmien toimintaa ja työtä koskevat päätökset tehdään yhteisymmärryksessä jäsenvaltioiden ja komission välillä.
- 8) Komissio, virasto ja ryhmät pyrkivät johdonmukaisuuteen ryhmien välillä. Tätä varten komissio ja virasto varmistavat tarvittaessa kaikkea sellaista työtä koskevan tietojenvaihdon asianomaisten ryhmien välillä, johon liittyy alueidenvälinen etu.
- 9) Kansallisten sääntelyviranomaisten ja viraston osallistuminen ryhmiin ei saa vaarantaa niiden tämän asetuksen tai asetuksen (EU) 2019/942, direktiivin (EU) 2024/1788 77, 78 ja 79 artiklan sekä direktiivin (EU) 2019/944 58, 59 ja 60 artiklan mukaisten tavoitteiden ja tehtävien toteutumista.

2. ALUEELLISTEN LUETTELOJEN VAHVISTAMISPROSESSI

- 1) Sellaisen hankkeen toteuttajien, joka voidaan mahdollisesti valita unionin luettelossa olevaksi hankkeeksi ja jolle halutaan kyseinen asema, on toimitettava ryhmälle yhteistä etua koskevaksi hankkeeksi valintaa koskeva hakemus, johon on sisällyttävä
 - a) arviointi hankkeesta sen mukaan, miten se edistää liitteessä I esitettyjen ensisijaisten kohteiden toteuttamista;
 - b) tieto liitteessä II esitetystä asiaankuuluvasta hankeluokasta;
 - c) analyysi siitä, täyttyvätkö 4 artiklassa säädetyt asiaankuuluvat kriteerit;
 - d) sellaisten hankkeiden osalta, jotka ovat saavuttaneet riittävän kypsyyden, 14 artiklan nojalla laaditun menetelmän mukainen kustannus-hyötyanalyysi, jonka on suorittanut liitteessä II olevien 1 kohdan a, b, c, d, f ja h alakohdan mukaisten sähköön liittyvien, liitteessä II olevan 2 kohdan mukaisten vetyyn liittyvien ja liitteessä II olevan 3 kohdan mukaisten elektrolyysilaitteisiin liittyvien energiainfrastruktuuriluokkien osalta tapauksen mukaan Sähkö-ENTSO tai ENNOH unionin laajuisen kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman puitteissa;
 - e) tiedot hankkeen toteuttajien tosiasiallisista omistajista ja sisäisestä omistusrakenteesta, joita komissio ja korkean tason päätöksentekaelimen jäsenet käsittelevät luottamuksellisina hankkeen toteuttajien asianmukaisesti perustellusta pyynnöstä liikesalaisuuksien / kaupallisten tietojen tapauksessa;

- f) keskinäistä etua koskevien hankkeiden osalta niiden maiden hallitusten väliset hankekohtaiset ei-sitovat sopimukset, joihin hanke vaikuttaa suoraan, tai tällaisten hallitusten antamat tukikirjeet, joissa ilmaistaan niiden selkeä tuki hankkeelle ja vahvistetaan kolmannen maan osalta niiden olevan nimenomaisesti sitoutuneita noudattamaan samankaltaista aikataulua nopeutetussa toteutuksessa ja muissa toimintapoliittisissa ja sääntelyyn liittyvissä tukitoimenpiteissä kuin se, jota sovelletaan yhteistä etua koskeviin hankkeisiin unionissa 4 artiklan 2 kohdan f alakohdan mukaisesti, sekä 1 kohdan a, d tai h alakohdan mukaisten sähköön liittyvien energiainfrastruktuuriluokkien osalta siirtoverkonhaltijoiden toimittama alustava verkon turvallisuutta ja vakautta koskeva selvitys, jossa vahvistetaan, että hanke voidaan integroida täysin asianomaisten maiden sähköverkkoihin;
- g) muut hankkeen arvioinnin kannalta olennaiset tiedot.

- 2) Unionin luettelossa olevat hankkeet, jotka ovat saaneet lakisääteisen hyväksynnän tai lopullisen investointipäätöksen, joka antaa riittävän varmuuden hankkeen rakentamisesta, tai hankkeet, joiden rakentaminen on käynnissä ja joita koskevassa 5 artiklassa edellytetyssä vuosikertomuksessa osoitetaan niiden edistyneen riittävästi, **pysyvät [...] unionin luettelossa**, eikä tietoja tarvitse toimittaa niiden osalta uudelleen 1 kohdan a–f **alakohdan** mukaisesti, **paitsi jos jäsenvaltio, jonka alueeseen hanke liittyy, ei hyväksy hankkeen sisällyttämistä 3 artiklan 3 kohdan a alakohdan nojalla**. Kaikkien vastaanottajien on käsiteltävä kaupallisesti arkaluonteisia tietoja luottamuksellisina.

- 3) Tämän asetuksen liitteessä II olevissa 1 kohdan a, b, c, d, f ja h alakohdassa esitettyihin energiainfrastruktuuriluokkiin kuuluvat ehdotetut yhteistä etua koskevat ja keskinäistä etua koskevat sähkön siirto- ja varastointihankkeet ovat tapauksen mukaan osa viimeisintä sähkön osalta saatavilla olevaa unionin laajuista kymmenvuotista verkon kehittämissuunnitelmaa, jonka Sähkö-ENTSO on laatinut asetuksen (EU) 2019/943 30 artiklan mukaisesti. Tämän asetuksen liitteessä II olevissa 1 kohdan b ja h alakohdassa esitettyihin energiainfrastruktuuriluokkiin kuuluvien ehdotettujen yhteistä etua koskevien sähkön siirtohankkeiden on oltava tämän asetuksen 15 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen integroidun offshore-verkon kehittämisen ja verkon vahvistusten mukaisia.
- 4) Tämän asetuksen liitteessä II olevissa 2 ja 3 kohdassa esitettyihin energiainfrastruktuuriluokkiin kuuluvat ehdotetut yhteistä etua koskevat ja keskinäistä etua koskevat vetyhankkeet ovat osa viimeisintä vedyn osalta saatavilla olevaa unionin laajuista kymmenvuotista verkon kehittämissuunnitelmaa, jonka ENNOH on laatinut asetuksen (EU) 2024/1789 60 artiklan mukaisesti.
- 5) Sähkö-ENTSO:n ja ENNOH:n on viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2027 ja sen jälkeen kunkin unionin laajuisen kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman osalta annettava päivitetyt ohjeet, jotka koskevat hankkeiden sisällyttämistä niiden 3 ja 4 kohdassa tarkoitettuihin unionin laajuisiin kymmenvuotisiin verkon kehittämissuunnitelmiin, jotta voidaan varmistaa yhtäläinen kohtelu ja prosessin avoimuus. Ohjeissa on vahvistettava kaikkien kyseisenä ajankohtana voimassa olevassa unionin luettelossa olevien hankkeiden osalta yksinkertaistettu prosessi, joka koskee hankkeiden sisällyttämistä unionin laajuisiin kymmenvuotisiin verkon kehittämissuunnitelmiin ottaen huomioon asiakirjat ja tiedot, jotka on jo toimitettu aiemmissa unionin laajuiseen kymmenvuotiseen verkon kehittämissuunnitelmaan liittyvissä prosesseissa, edellyttäen, että jo toimitetut asiakirjat ja tiedot pätevät edelleen.

Sähkö-ENTSO:n ja ENNOH:n on kuultava komissiota ja virastoa niiden luonnoksista ohjeiksi, jotka koskevat hankkeiden sisällyttämistä unionin laajuisiin kymmenvuotisiin verkon kehittämissuunnitelmiin, ja otettava asianmukaisesti huomioon komission ja viraston suositukset ennen lopullisten ohjeiden julkaisemista.

- 6) Sähkö-ENTSO:n ja ENNOH:n on annettava TEN-E-ryhmälle tietoja siitä, miten ne ovat soveltaneet ohjeita arvioidessaan hankkeiden sisällyttämistä unionin laajuisiin kymmenvuotisiin verkon kehittämissuunnitelmiin.
- 7) Liitteessä II olevassa 4 kohdassa esitettyyn energiainfrastruktuuriluokkaan kuuluvat ehdotetut hiilidioksidin kuljetus- ja varastointihankkeet on esitettävä osana vähintään kahden jäsenvaltion laatimaa suunnitelmaa, joka koskee rajatylittävän hiilidioksidin kuljetus- ja varastointi-infrastruktuurin kehittämistä ja jonka asianomaiset jäsenvaltiot tai kyseisten jäsenvaltioiden nimeämät tahot esittävät komissiolle.
- 8) Kansallisten sääntelyviranomaisten ja viraston on niiden toimivaltaan kuuluvien hankkeiden osalta, ottaen huomioon direktiivin (EU) 2024/1788 80 artiklan ja direktiivin (EU) 2019/944 61 artiklan mukaisen alueellisen yhteistyön, tarkistettava kriteerien ja tämän asetuksen 14 artiklan mukaisen hankekohtaisen kustannus-hyötyanalyysin menetelmän johdonmukainen soveltaminen ja arvioitava hankkeiden rajatylittävä merkitys ja edistyminen unionin luettelossa olevien hankkeiden osalta ottaen huomioon tämän asetuksen 5 artiklan 4 kohdan mukaisesti toimitetut kertomukset. Niiden on esitettävä arviointinsa ryhmälle. Komissio varmistaa, että tämän asetuksen 4 artiklassa ja liitteessä IV tarkoitettuja kriteerejä ja menetelmiä sovelletaan yhdenmukaistetulla tavalla, jotta voidaan taata johdonmukaisuus alueellisten ryhmien kesken.
- 9) Komissio arvioi tämän asetuksen 4 artiklassa säädettyjen kriteerien soveltamisen kaikissa hankkeissa, jotka eivät kuulu tässä liitteessä olevan 8 kohdan soveltamisalaan. Komissio ottaa huomioon myös mahdollisuuden laajentaa hankkeita tulevaisuudessa ottamalla niihin mukaan muita jäsenvaltioita. Komissio esittää arviointinsa ryhmälle. Kun hankkeille haetaan keskinäistä etua koskevan hankkeen asemaa, kolmansien maiden edustajat ja sääntelyviranomaiset kutsutaan arvioinnin esittelyyn.

- 10) Kukin jäsenvaltio, jonka alueeseen ehdotettu hanke ei liity mutta johon ehdotetulla hankkeella voi olla mahdollinen myönteinen nettovaikutus tai mahdollinen merkittävä vaikutus, kuten vaikutus ympäristöön tai energiainfrastruktuurin toimintaan sen alueella, voi esittää ryhmälle lausunnon, jossa se ilmaisee huolenaiheensa.
- 11) Ryhmän on ryhmään kuuluvan jäsenvaltion pyynnöstä tutkittava jäsenvaltion 3 artiklan 3 kohdan nojalla esittämät perustelut sille, miksi se ei hyväksy alueeseensa liittyvää hanketta.
- 12) Ryhmän on tarkasteltava, sovelletaanko alueellisten infrastruktuuritarpeiden vahvistamisessa ja kussakin ehdolla olevassa hankkeessa energiatehokkuus etusijalle -periaatetta. Ryhmän on tarkasteltava ensisijaisina ratkaisuuina erityisesti sellaisia ratkaisuja kuin johdottomat ratkaisut, kysyntäpuolen hallinta, fossiiliton joustavuus, markkinajärjestelyratkaisut, digitaalisten ratkaisujen toteuttaminen ja rakennusten peruskorjaus, jos niitä pidetään kustannustehokkaampina koko järjestelmän kannalta kuin uuden tarjontapuolen infrastruktuurin rakentamista.
- 13) Ryhmän on kokoonnuttava tutkimaan ehdotettuja hankkeita ja asettamaan ne paremmuusjärjestykseen hankkeiden läpinäkyvän arvioinnin perusteella ja 4 artiklassa esitettyjen kriteerien mukaisesti ottaen huomioon kansallisten sääntelyviranomaisten arvioinnin tai komission arvioinnin niissä hankkeissa, jotka eivät kuulu kansallisten sääntelyviranomaisten toimivaltaan.

- 14) Kunkin ryhmän päätöksentekuelimen on viimeistään kaksi kuukautta ennen unionin luettelon hyväksymispäivää (22 artikla) hyväksyttävä 3 artiklan 3 kohdan säännöksiä noudattaen lopullinen luettelonsa ehdotetuista hankkeista ryhmien ehdotuksen perusteella ja ottaen huomioon kansallisten sääntelyviranomaisten ja viraston arvioinnin tai komission 9 kohdan mukaisesti tekemän arvioinnin niistä ehdotetuista hankkeista, jotka eivät kuulu kansallisten sääntelyviranomaisten toimivaltaan, sekä komission neuvot, joiden tarkoituksena on varmistaa, että unionin luettelossa olevien hankkeiden kokonaismäärä on hallittavissa, etenkin rajoilla kilpailevien tai mahdollisesti kilpailevien hankkeiden yhteydessä. Ryhmien päätöksentekuelinten on toimitettava komissiolle lopulliset luettelot sekä mahdolliset 10 kohdassa tarkoitetut lausunnot.
- 15) Jos luetteloiden luonnosten perusteella ehdotettujen hankkeiden kokonaismäärä unionin luettelossa ylittäisi hallittavissa olevan määrän, komissio antaa kullekin asianomaiselle ryhmälle neuvon olla sisällyttämättä luetteloon hankkeita, jotka asianomainen ryhmä on asettanut 4 artiklan 5 kohdan mukaisessa paremmuusjärjestyksessä alimmille sijoille.

LIITE IV

HANKKEIDEN KRITEREJÄ KOSKEVAT SÄÄNNÖT JA INDIKAATTORIT

- 1) Yhteistä etua koskevan hankkeen, jolla on merkittävä rajatylittävä vaikutus, on sijaittava jonkin jäsenvaltion alueella ja täytettävä seuraavat edellytykset:
 - a) Liitteessä II olevien 1 kohdan a, b ja d [...] alakohdan mukaiset sähkön siirtohankkeet: Hanke lisää nettosiirtokapasiteettia **verrattuna tilanteeseen, jossa hanketta ei oteta käyttöön, vähintään 400 megawatilla** kyseisen jäsenvaltion ja yhden tai useamman muun jäsenvaltion välisellä rajalla **tai vähintään 50 prosentilla nettosiirtokapasiteetista kyseisen jäsenvaltion ja minkä tahansa muun jäsenvaltion välisellä rajalla.** [...]
 - aa) Liitteessä II olevan 1 kohdan f alakohdan mukaiset sähkön siirtohankkeet: Hanke lisää nettosiirtokapasiteettia kyseisen jäsenvaltion ja muiden jäsenvaltioiden välisellä rajalla vähintään 200 megawatilla verrattuna tilanteeseen, jossa hanketta ei oteta käyttöön.
 - b) Liitteessä II olevan 5 kohdan [...] a alakohdan mukaiset laitteet tai laitteistot: Ne on otettava käyttöön nykyisissä asetuksen (EU) 2019/943 2 artiklan 69 kohdassa määritellyissä kriittisissä verkkoelementeissä **tai Maltan ja Italian välisissä rajayhdysjohdoissa**, niiden on oltava osa toimenpiteitä, jotka on määritelty riskeihinvarautumissuunnitelmissa, jotka jäsenvaltiot ovat laatineet riskeihin varautumisesta annetun asetuksen mukaisesti energiaturvallisuuteen kohdistuviin riskeihin puuttumiseksi, ja niiden on parannettava energiaturvallisuutta vähintään [...] **kahdessa** muussa jäsenvaltiossa.

- bb) Liitteessä II olevan 5 kohdan b alakohdan mukaiset laitteet tai laitteistot: Niissä on otettava huomioon riskit energiaturvallisuudelle, niissä on oltava mukana vähintään kaksi siirtoverkonhaltijaa vähintään kahdesta jäsenvaltiosta ja niiden on lisättävä energiaturvallisuutta vähintään kahdessa jäsenvaltiossa kuten esitetään riskeihinvarautumissuunnitelmissa, jotka jäsenvaltiot ovat laatineet riskeihin varautumisesta annetun asetuksen mukaisesti.**
- c) Liitteessä II olevan 1 kohdan c alakohdan mukaiset sähkön varastointihankkeet: Hankkeesta saadaan vähintään 225 megawattia asennettua kapasiteettia, ja siinä on varastointikapasiteetti, joka mahdollistaa 250 gigawattitunnin vuotuisen nettosähköntuotannon.
- d) Liitteessä II olevan 1 kohdan g alakohdan mukaiset älykkäitä sähköverkkoja koskevat hankkeet: Hanke on suunniteltu suurjännite- ja keskijännitetason laitteille ja laitteistoille, ja siinä on mukana siirtoverkonhaltijoita, siirto- ja jakeluverkonhaltijoita tai jakeluverkonhaltijoita vähintään kahdesta jäsenvaltiosta. Hankkeessa voi olla mukana vain jakeluverkonhaltijoita edellyttäen, että ne ovat vähintään kahdesta jäsenvaltiosta ja että yhteentoimivuus varmistetaan. Hankkeen on täytettävä vähintään kaksi seuraavista kriteereistä: se kattaa 50 000 sähkön käyttäjää, tuottajaa, kuluttajaa tai tuottajakuluttajaa, se tavoittaa kulutusalueen, jolla vuosikulutus on vähintään 300 gigawattituntia, vähintään 20 prosenttia hankkeeseen liittyvästä sähkönkulutuksesta on peräisin erilaisista uusiutuvista energialähteistä, tai se vähentää yhteenliittämättömien verkkojen energiaeristyneisyyttä yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa. Hankkeeseen ei tarvitse liittyä yhteistä fyysistä rajaa. Hankkeissa, jotka liittyvät direktiivin (EU) 2019/944 2 artiklan 42 alakohdassa määriteltyihin pieniin erillisiin verkkoihin, saaret mukaan lukien, kyseiset jänniterajat vastaavat korkeinta jännitetasoa asiaankuuluvissa sähköverkoissa.

- e) Vedynsiirto: Hanke **mahdollistaa vedyn siirron asianomaisten jäsenvaltioiden rajojen yli tai** lisää olemassa olevaa rajatylittävää vedynsiirtokapasiteettia kahden jäsenvaltion välisellä rajalla vähintään 10 prosentilla verrattuna tilanteeseen ennen hankkeen käyttöönottoa, ja hankkeessa osoitetaan riittävällä tavalla, että se on olennainen osa suunniteltua rajatylittävää vetyverkkoa, sekä annetaan riittävää näyttöä olemassa olevista suunnitelmista ja yhteistyöstä naapurimaiden ja verkonhaltijoiden kanssa, tai hankkeissa, jotka vähentävät yhteenliittämättömien verkkojen energiaeristyneisyyttä yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa, hankkeen tarkoituksena on järjestää suorat tai välilliset toimitukset vähintään kahteen jäsenvaltioon.
- f) Liitteessä II olevassa 2 kohdassa tarkoitetut vetyvarastot tai vedyn vastaanottolaitokset: Hankkeen tarkoituksena on järjestää suorat tai välilliset toimitukset vähintään kahteen jäsenvaltioon.
- g) Elektrolyysilaitteet: Hankkeesta saadaan vähintään [...] **150 megawattia** asennettua kapasiteettia, jonka tuottaa yksi elektrolyysilaitte tai yhden koordinoitun hankkeen muodostava elektrolyysilaitteiden joukko, ja se tuo hyötyjä suoraan tai välillisesti vähintään kahteen jäsenvaltioon.
- h) Merellä tuotetun uusiutuvan sähkön siirto: Hanke on suunniteltu siirtämään sähköä offshore-tuotantopaikoista, joissa on vähintään 500 megawatin kapasiteetti, ja se mahdollistaa sähkön siirron tietyn jäsenvaltion maalla sijaitsevaan **tai offshore-**verkkoon ja lisää sisämarkkinoilla saatavilla olevan uusiutuvan sähkön määrää. Hanke on kehitettävä **erityisesti** alueilla, joilla merellä tuotetun uusiutuvan sähkön markkinaosuus on alhainen, ja sillä on osoitettava olevan merkittävä myönteinen vaikutus unionin energia- ja ilmastotavoitteiden ja sen vuotta 2050 koskevan ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttamiseen.
- i) Hiilidioksidihankkeet: Hanketta käytetään vähintään kahdesta jäsenvaltiosta peräisin olevan [...] hiilidioksidin kuljetukseen ja soveltuvin osin varastointiin.

- 2) Keskinäistä etua koskevan hankkeen, jolla on merkittävä rajatylittävä vaikutus, on täytettävä seuraavat edellytykset:
- a) Liitteessä II olevissa 1 kohdan a, d ja h alakohdassa esitettyyn luokkaan liittyvät keskinäistä etua koskevat hankkeet: Hanke lisää nettosiirtokapasiteettia kyseisen jäsenvaltion ja kolmannen maan välisellä rajalla ja tuo merkittäviä hyötyjä vähintään kahteen maahan, joita hanke koskee suoraan tai välillisesti.
 - b) Liitteessä II olevassa 2 kohdan a alakohdassa esitettyyn luokkaan kuuluvat keskinäistä etua koskevat hankkeet: Vetyhanke mahdollistaa vedyn siirron jäsenvaltion ja kolmannen maan välisellä rajalla, ja sen osoitetaan tuovan merkittäviä hyötyjä vähintään kahteen maahan, joita hanke koskee suoraan tai välillisesti.
 - c) Liitteessä II olevassa 4 kohdassa esitettyyn luokkaan kuuluvat keskinäistä etua koskevat hankkeet: Hanketta voidaan käyttää [...] hiilidioksidin kuljetukseen ja varastointiin vähintään kahdessa jäsenvaltiossa ja jossakin kolmannessa maassa.
 - d) **Liitteessä II olevassa 5 kohdassa esitettyyn luokkaan liittyvät keskinäistä etua koskevat hankkeet: Ne on otettava käyttöön nykyisissä unionin ja energiayhteisön sopimuspuolten tai kolmansien maiden välisissä rajayhdysjohdoissa, niiden on parannettava energiaturvallisuutta vähintään yhdessä jäsenvaltiossa ja energiayhteisön sopimuspuolella tai kolmannessa maassa, niiden on sisällyttävä asianomaisten jäsenvaltioiden riskeihinvarautumissuunnitelmiin riskeihin varautumisesta annetun asetuksen mukaisesti ja niissä on oltava mukana vähintään kaksi siirtoverkonhaltijaa vähintään yhdestä jäsenvaltiosta ja yhdestä energiayhteisön sopimuspuolesta tai kolmannelta maasta.**

- 3) Liitteessä II olevissa 1 kohdan a, b, c, d, f ja h alakohdassa esitettyihin energiainfrastruktuuriluokkiin kuuluvissa hankkeissa 4 artiklassa luetellut kriteerit arvioidaan seuraavasti:

a) **kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen erityisesti siirtämällä monenlaisista uusiutuvista energialähteistä tuotettua sähköä suuriin kulutuskeskuksiin ja varastointipaikkoihin mitattuna viimeisimmässä sähkön osalta saatavilla olevassa unionin laajuudessa kymmenvuotisessa verkon kehittämissuunnitelmassa tehdyn analyysin mukaisesti erityisesti**

- i) liitteessä II olevissa 1 kohdan a, b, d, f ja h alakohdassa esitetyn sähkönsiirron osalta arvioimalla uusiutuviin energialähteisiin **ja vähähiilisiin energialähteisiin** liittyvän tuotantokapasiteetin määrä (teknologioittain megawatteina), joka liitetään verkkoon ja siirretään hankkeen seurauksena, verrattuna kyseisen tyyppisiin uusiutuviin **ja vähähiilisiin** energialähteisiin liittyvän tuotantokapasiteetin suunniteltuun kokonaismäärään asianomaisessa jäsenvaltiossa jäsenvaltioiden asetuksen (EU) 2018/1999 mukaisesti toimittamien kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien mukaisesti, **sekä arvioimalla, miten on vältetty monenlaisiin uusiutuviin energialähteisiin perustuvan sähköntuotannon hyödyntämättä jättämistä;**
- ii) tai liitteessä II olevassa 1 kohdan c alakohdassa esitetyn energianvarastoinnin osalta vertaamalla hankkeen tarjoamaa uutta kapasiteettia samaan varastointiteknologiaan perustuvaan olemassa olevaan kokonaiskapasiteettiin liitteessä V esitetyllä analysoitavalla alueella.

- b) Markkinoiden yhdentyminen, kilpailu ja järjestelmän joustavuus mitataan viimeisimmässä sähkön osalta saatavilla olevassa unionin laajuudessa kymmenvuotisessa verkon kehittämissuunnitelmassa tehdyn analyysin mukaisesti erityisesti
- i) laskemalla rajatylittävissä hankkeissa, myös uudelleeninvestointihankkeissa, vaikutus verkon siirtokapasiteettiin molempiin virran kulkusuuntiin sähkömääränä (megawatteina) mitattuna sekä niiden vaikutus yhteenliitännätavoitteen saavuttamiseen ja hankkeissa, joilla on merkittävä rajatylittävä vaikutus, vaikutus verkon siirtokapasiteettiin asianomaisten jäsenvaltioiden välisillä rajoilla, asianomaisten jäsenvaltioiden ja kolmannen maan välisillä rajoilla tai asianomaisten jäsenvaltioiden sisällä sekä vaikutus kysynnän ja tarjonnan tasapainottamiseen ja verkkotoimintoihin asianomaisissa jäsenvaltioissa;
- ii) arvioimalla vaikutus liitteessä V esitetyllä analysoitavalla alueella suhteessa energiajärjestelmän laajuisiin tuotanto- ja siirtokustannuksiin ja markkinahintojen kehitykseen ja lähentymiseen hankkeen seurauksena erilaisissa suunnitteluskenaarioissa ottaen erityisesti huomioon ajojärjestyksessä syntyvät muutokset.
- c) Toimitusvarmuus, yhteentoimivuus ja järjestelmän varma toiminta mitataan viimeisimmässä sähkön osalta saatavilla olevassa unionin laajuudessa kymmenvuotisessa verkon kehittämissuunnitelmassa tehdyn analyysin mukaisesti erityisesti arvioimalla hankkeen vaikutus odotettuun kuormitusputoamaan liitteessä V esitetyllä analysoitavalla alueella suhteessa tuotanto- ja siirtokapasiteetin riittävyteen ominaisilla kuormitusjaksoilla ottaen huomioon odotetut muutokset ilmastoon liittyvissä äärimmäisissä sääilmiöissä ja niiden vaikutus infrastruktuurin häiriönsietokykyyn. Tapauksen mukaan mitataan hankkeen vaikutus järjestelmän toiminnan ja palvelujen riippumattomaan ja luotettavaan ohjaukseen [...];

- d) **On otettava asianmukaisesti huomioon sellaisten syrjäisten ja saarijäsenvaltioiden erityistilanne, joilla on rajalliset fyysiset mahdollisuudet liittyä muihin EU:n jäsenvaltioihin, mitattuna viimeisimmässä saatavilla olevassa unionin laajuisessa kymmenvuotisessa sähköverkon kehittämissuunnitelmassa tehdyn analyysin mukaisesti.**

4) Liitteessä II olevassa 1 kohdan g alakohdassa esitettyyn energiainfrastruktuuriluokkaan kuuluvissa hankkeissa 4 artiklassa luetellut kriteerit arvioidaan seuraavasti:

- a) Kestävyys mitataan arvioimalla, missä määrin verkkoihin voidaan liittää ja niissä voidaan kuljettaa monenlaista uusiutuvaa energiaa.
- b) Toimitusvarmuus mitataan arvioimalla häviöiden määrä jakelu- tai siirtoverkoissa tai molemmissa, sähköverkkokomponenttien käyttöaste (eli keskimääräinen kuormitus), verkkokomponenttien saatavuus (suhteessa suunniteltuun ja suunnittelemtomaan ylläpitoon) ja sen vaikutus verkon suorituskykyyn sekä keskeytysten kestoon ja tiheyteen, mukaan lukien ilmastoon liittyvät häiriöt.
- c) Markkinoiden yhdentyminen mitataan arvioimalla innovatiivisuus järjestelmän toiminnassa, **yhteenliittäminen ja** energiaeristyneisyyden vähentyminen [...] sekä muiden alojen integroinnin ja uusien liiketoimintamallien ja markkinarakenteiden helpottamisen aste.
- d) Verkon varmuus, joustavuus ja toimitusten laatu mitataan arvioimalla innovatiivinen lähestymistapa järjestelmän joustavuuteen, kyberturvallisuus, käytön tehokkuus siirto- ja jakeluverkonhaltijan tasolla, kyky sisällyttää kulutusjousto, varastointi, energiatehokkuustoimenpiteet, digitaalisten välineiden ja tieto- ja viestintätekniikan kustannustehokas käyttö valvonta- ja ohjaustarkoituksiin, sähköjärjestelmän vakaus ja jännitteen laatutaso.

- 5) Liitteessä II olevassa 5 kohdan [...] **a ja b** alakohdassa esitettyyn energiainfrastruktuuriluokkaan kuuluvissa hankkeissa 4 artiklassa luetellut kriteerit arvioidaan seuraavasti:
- a) Toimitusvarmuus mitataan arvioimalla sähköverkkokomponenttien käyttöaste (eli keskimääräinen kuormitus), verkkokomponenttien saatavuus ja sen vaikutus verkon suorituskykyyn, keskeytysten kestoon ja tiheyteen, mukaan lukien ilmastoon liittyvät häiriöt.
 - b) Verkon varmuus mitataan arvioimalla kyky ehkäistä merkittäviä poikkeamia fyysisten ja kyberturvallisuustoimenpiteiden avulla.
- 6) Liitteessä II olevassa 2 kohdassa esitettyyn energiainfrastruktuuriluokkaan kuuluvissa vetyhankkeissa 4 artiklassa luetellut kriteerit arvioidaan seuraavasti:
- a) Kestävyys mitataan sen mukaan, miten hanke edistää kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä erilaisissa loppukäyttökohteissa aloilla, joilla päästöjä on vaikea vähentää, kuten teollisuudessa tai liikenteessä, joustavuutta ja kausittaisia varastointimahdollisuuksia uusiutuviin energialähteisiin perustuvassa sähköntuotannossa tai uusiutuvan ja vähähiilisen vedyn integrointia, jotta voidaan ottaa huomioon markkinoiden tarpeet ja edistää uusiutuvaa vetyä **unionin tavoitteiden saavuttamiseksi**.
 - b) Markkinoiden yhdentyminen ja yhteentoimivuus mitataan laskemalla lisäarvo, jota hanke tuo markkina-alueiden yhdentymiseen ja hintojen lähentymiseen sekä järjestelmän yleiseen joustavuuteen.
 - c) Toimitusvarmuus ja joustavuus mitataan laskemalla lisäarvo, jota hanke tuo vetytoimitusten häiriönsietokykyyn, monipuolisuuteen ja joustavuuteen.
 - d) Kilpailu mitataan arvioimalla hankkeen vaikutus toimitusten monipuolistamiseen, myös kotimaisiin vedyntoimituslähteisiin pääsyn helpottaminen.

- 7) Liitteessä II olevassa 3 kohdassa esitettyyn energiainfrastruktuuriluokkaan kuuluvissa elektrolyysilaitteita koskevissa hankkeissa 4 artiklassa luetellut kriteerit arvioidaan seuraavasti:
- a) Kestävyys mitataan **vähentämällä kaasviuonekaasupäästöjä ja** arvioimalla, kuinka suuri osuus verkkoon integroidusta uusiutuvasta tai vähähiilisestä, erityisesti uusiutuvista lähteisin peräisin olevasta, vedystä täyttää liitteessä II olevan 3 kohdan a alakohdan ii alakohdassa määritellyt kriteerit, tai arvioimalla tällaisista lähteistä saatavien synteettisten polttoaineiden käyttöönoton määrä [...] **unionin tavoitteiden saavuttamiseksi.**
 - b) Toimitusvarmuus mitataan arvioimalla hankkeen vaikutus verkon toiminnan turvallisuuteen, vakauteen ja tehokkuuteen, myös arvioimalla, miten hankkeen avulla on vältetty uusiutuviin energialähteisiin perustuvan sähköntuotannon hyödyntämättä jättämistä.
 - c) Joustopalvelujen, kuten kulutusjouston tai varastoinnin, mahdollistaminen siten, että helpotetaan energia-alojen älykästä integrointia luomalla yhteyksiä muihin energiankantajiin ja energia-aloihin, mitataan arvioimalla kustannussäästöt, jotka saadaan yhteenliitetyillä energia-aloilla ja yhteenliitetyissä järjestelmissä, esimerkiksi kaasu-, vety, sähkö- ja lämpöverkoissa, liikenteessä ja teollisuudessa.
- 8) Liitteessä II olevassa 4 kohdassa esitettyihin energiainfrastruktuuriluokkiin kuuluvissa hiilidioksidi-infrastruktuureja koskevissa hankkeissa 4 artiklassa luetellut kriteerit arvioidaan seuraavasti:

- a) Kestävyys mitataan arvioimalla hankkeen elinkaarenaikaisten kasvihuonekaasupäästöjen vähennysten odotettavissa oleva kokonaismäärä ja sellaisten **kannattavien** vaihtoehtoisten teknologisten ratkaisujen puuttuminen, joita ovat esimerkiksi energiatehokkuus ja sähköistäminen [...] ja joilla voitaisiin saavuttaa saman tasoiset kasvihuonekaasupäästöjen vähennykset kuin se hiilidioksidin määrä, joka voidaan ottaa talteen verkkoon liitetyissä teollisuuslaitteistoissa vertailukelpoisin kustannuksin vertailukelpoisessa aikataulussa, ottaen huomioon tapauksen mukaan hiilidioksidin talteenottoa, kuljetusta ja varastointia varten tarvittavasta energiasta aiheutuvat kasvihuonekaasupäästöt infrastruktuurin osalta, mukaan lukien soveltuvien osin muut mahdolliset tulevat käyttötarkoitukset.
- b) Häiriönsietokyky ja varmuus mitataan arvioimalla infrastruktuurin varmuus.
- c) Ympäristökuormituksen ja -riskin lieventäminen mitataan hiilidioksidin pysyvän neutraloinnin kautta.

LIITE V

ENERGIAJÄRJESTELMÄN LAAJUINEN KUSTANNUS-HYÖTYANALYYSI

Sähkö-ENTSO:n ja ENNOH:n kustannus-hyötyanalyysien varten kehitettävien menetelmien on oltava keskenään johdonmukaisia, alakohtaiset erityispiirteet huomioon ottaen. Unionin luettelossa olevien hankkeiden yhdenmukaistetun ja läpinäkyvän energiasäätelyn laajuisten kustannus-hyötyanalyysien menetelmien on oltava yhdenmukaisia kaikissa infrastruktuuriluokissa, paitsi jos yksittäiset erot ovat perusteltuja. Niissä on otettava huomioon kustannukset laajassa merkityksessä, myös ulkoisvaikutukset, unionin energia- ja ilmastotavoitteiden ja sen vuodelta 2050 koskevan ilmastoneutraaliustavoitteen kannalta, ja niissä on noudatettava seuraavia periaatteita:

- 1) Analysoitaessa yksittäistä hanketta analysoitava alue kattaa kaikki jäsenvaltiot ja kolmannet maat, joiden alueella hanke sijaitsee, sekä kaikki rajanaapurina olevat jäsenvaltiot ja kaikki muut jäsenvaltiot, joissa hankkeella on merkittävä vaikutus. Tätä varten Sähkö-ENTSO:n ja ENNOH:n on tehtävä yhteistyötä asianomaisten kolmansien maiden kaikkien asiaankuuluvien verkonhaltijoiden kanssa. Liitteessä II olevassa 3 kohdassa esitettyyn energiasäätelyluokkaan kuuluvissa hankkeissa Sähkö-ENTSO:n ja ENNOH:n on tehtävä yhteistyötä hankkeen toteuttajan kanssa myös silloin, kun se ei ole verkonhaltija.
- 2) Kaikkiin kustannus-hyötyanalyysien sisältyy tarvittaessa herkkyysanalyysien, jotka koskevat syöttötietoja, mukaan lukien tuotantokustannukset ja kasvihuonekaasut sekä kysynnän ja tarjonnan odotettu kehitys, myös uusiutuvien energialähteiden osalta, kummankin joustavuus huomioon ottaen sekä varastoinnin käytettävyys, eri hankkeiden käyttöönottopäiviä samalla analysoitavalla alueella, ilmastovaikutuksia ja muita asiaankuuluvia parametreja.
- 3) Niissä vahvistetaan analyysi, jossa määritetään asiaankuuluvien monialaisten syöttötietojen perusteella vaikutus, joka syntyy, jos hanke toteutetaan tai jätetään toteuttamatta, ja niihin sisällytetään asiaankuuluvat keskinäiset riippuvuudet muiden hankkeiden kanssa.

- 4) Niissä annetaan ohjeistusta, joka koskee kustannus-hyötyanalyysissä tarvittavan energia-alan verkko- ja markkinamallinnuksen kehittämistä ja käyttöä. Mallinnuksen avulla voidaan arvioida kattavasti taloudellisiin hyötyihin, myös markkinoiden yhdentymiseen, toimitusvarmuuteen, häiriönsietokykyyn ja kilpailuun sekä energiaeristyneisyyden poistamiseen liittyviä, vaikutuksia sekä sosiaalisia ja ympäristö- ja ilmastovaikutuksia, monialaiset vaikutukset mukaan lukien. Menetelmä on täysin läpinäkyvä ja sisältää yksityiskohtaiset tiedot siitä, mitkä yksittäiset hyödyt ja kustannukset lasketaan mukaan ja minkä vuoksi ja miten ne lasketaan.
- 5) Niissä selitetään, miten energiatehokkuus etusijalle -periaate pannaan täytäntöön unionin laajuisten kymmenvuotisten verkon kehittämissuunnitelmien kaikissa vaiheissa.
- 6) Niissä selitetään, että hanke ei haittaa uusiutuvan energian kehittämistä ja käyttöönottoa.
- 7) Niillä varmistetaan, että jäsenvaltiot, joihin hankkeella on myönteinen nettovaikutus, edunsaajina ovat jäsenvaltiot, joihin hankkeella on kielteinen nettovaikutus, ja kustannusten kantajina ovat jäsenvaltiot, jotka voivat olla muita jäsenvaltioita kuin ne, joiden alueelle infrastruktuuri rakennetaan, yksilöidään.

- 8) Niissä otetaan huomioon ainakin pääomamenot, toiminta- ja ylläpitokustannukset sekä kustannukset asianomaiselle järjestelmälle koko hankkeen teknisen elinkaaren aikana, kuten käytöstäpoisto- ja jätehuoltokustannukset, mukaan lukien ulkoiset kustannukset. Menetelmissä annetaan ohjeistusta diskonttokoroista, teknisestä elinkaaresta ja jäännösarvosta, joita käytetään kustannus-hyötylaskelmissa. Niihin sisältyy myös pakollinen menetelmä kustannus-hyötysuhteen ja nettonykyarvon laskemiseksi sekä hyötyjen jaottelu niiden arviointimenetelmien luotettavuustason mukaisesti. Niissä otetaan lisäksi huomioon menetelmät, joilla lasketaan hankkeiden ilmasto- ja ympäristövaikutukset ja niiden vaikutus unionin energiatarvoitteisiin, kuten uusiutuvan energian markkinaosuuteen, energiatehokkuuteen ja yhteenliittämätavoitteisiin.
- 9) Niillä varmistetaan, että kunkin hankkeen osalta toteutetut ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevat toimenpiteet arvioidaan ja niissä on otettu huomioon kasvihuonekaasupäästöjen kustannukset ja että arviointi on luotettava ja johdonmukainen unionin muiden toimintapolitiikkojen kanssa, jotta hanketta voidaan verrata muihin ratkaisuihin, jotka eivät edellytä uusia infrastruktuureja.

LIITE VI

AVOIMUUTTA JA YLEISÖN OSALLISTUMISTA KOSKEVAT SUUNTAVIIVAT

- 1) Edellä 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettussa menettelykäsikirjassa on oltava vähintään seuraavat:
 - a) tiedot asiaankuuluvista säädöksistä, joihin päätökset ja lausunnot perustuvat eri tyyppisissä yhteistä etua koskevissa hankkeissa, mukaan lukien ympäristölainsäädäntö;
 - b) luettelo hankittavista asiaankuuluvista päätöksistä ja lausunnoista;
 - c) toimivaltaisen viranomaisen, muiden asianomaisten viranomaisten ja keskeisten sidosryhmien nimet ja yhteystiedot;
 - d) työnkulku, jossa hahmotellaan prosessin jokainen vaihe, mukaan lukien alustava aikataulu ja tiivis yleiskatsaus päätöksentekoprosessiin eri tyyppisten yhteistä etua koskevien hankkeiden osalta;
 - e) tiedot päätöshakemusta varten toimitettavien asiakirjojen kattavuudesta, rakenteesta ja yksityiskohtaisuudesta, mukaan lukien tarkistuslista;
 - f) tiedot siitä, missä vaiheissa ja millä tavoin suuri yleisö voi osallistua prosessiin;

- g) tapa, jolla toimivaltainen viranomainen, muut asianomaiset viranomaiset ja hankkeen toteuttaja osoittavat, että julkisessa kuulemisessa esitetyt näkemykset on otettu huomioon, esimerkiksi siten, että ne näyttävät, mitä muutoksia on tehty hankkeen sijaintiin ja suunnitteluun, tai perustelevat, miksi tällaisia näkemyksiä ei ole otettu huomioon;
- h) mahdollisuuksien mukaan menettelykäsikirjan sisältö käännettynä englanniksi ja asianomaisten naapurijäsenvaltioiden [...] kielille koordinoitusti niiden [...] kanssa.

2) Asetuksen 10 artiklan 8 kohdassa tarkoitettussa yksityiskohtaisessa aikataulussa on yksilöitävä ainakin seuraavat seikat:

- a) hankittavat päätökset ja lausunnot;
- b) viranomaiset, sidosryhmät ja yleisö, jota asia todennäköisesti koskee;
- c) menettelyn yksittäiset vaiheet ja niiden kesto;
- d) tärkeät välitavoitteet, jotka on saavutettava kattavan päätöksen tekemiseksi, ja niiden määräajat;
- e) viranomaisten suunnittelemat resurssit ja mahdollisten lisäresurssien tarve.

3) Seuraavia periaatteita on noudatettava, jotta voidaan lisätä yleisön osallistumista lupaprosessiin ja varmistaa jo ennalta yleisölle tiedottaminen ja vuoropuhelu yleisön kanssa, sanotun kuitenkin rajoittamatta ympäristölainsäädännön mukaisten julkisia kuulemisia koskevien vaatimusten soveltamista **ja ottaen huomioon kansalliset hallinnolliset käytännöt:**

- a) Sidosryhmille, joihin yhteistä etua koskeva hanke vaikuttaa, mukaan lukien asianomaiset kansalliset, alueelliset ja paikalliset viranomaiset, maanomistajat ja hankkeen läheisyydessä asuvat kansalaiset sekä suuri yleisö ja sen yhteenliittymät, järjestöt tai ryhmät, on tiedotettava ja niitä on kuultava laajasti varhaisessa vaiheessa osallistavalla tavalla, kun yleisön mahdolliset huolenaiheet voidaan vielä ottaa huomioon, ja tämä on tehtävä avoimesti ja läpinäkyvästi. Toimivaltaisen viranomaisen on tapauksen mukaan tuettava aktiivisesti hankkeen toteuttajan toteuttamia toimia.
- b) Toimivaltaisten viranomaisten on varmistettava, että yhteistä etua koskeviin hankkeisiin liittyvät julkiset kuulemismenettelyt, mukaan lukien kansallisessa lainsäädännössä jo edellytetyt julkiset kuulemiset, yhdistetään, kun se on mahdollista. Kuhunkin julkiseen kuulemiseen on sisällyttävä kaikki asiat, joilla on merkitystä menettelyn kyseisessä vaiheessa, eikä sellaista asiaa, jolla on merkitystä menettelyn tietyssä vaiheessa, saa käsitellä useammassa kuin yhdessä julkisessa kuulemisessa. Yksi julkinen kuuleminen voidaan kuitenkin toteuttaa useammassa kuin yhdessä maantieteellisessä sijaintipaikassa. Julkisessa kuulemisessa käsiteltävät asiat on mainittava selkeästi julkista kuulemista koskevassa ilmoituksessa.
- c) Huomautuksia ja vastalauseita saa ottaa vastaan ainoastaan julkisen kuulemisen alkamisesta sen määräajan päättymiseen saakka.
- d) Hankkeen toteuttajien on varmistettava, että kuulemiset toteutetaan ajanjaksolla, joka mahdollistaa yleisön avoimen ja osallistavan osallistumisen.

- 4) Yleisön osallistumista koskevaan toimintamalliin on sisällyttävä vähintään seuraavat tiedot:
- a) asianomaiset sidosryhmät, joita kuullaan;
 - b) suunnitellut toimenpiteet, mukaan lukien asiaan liittyvien tapaamisten ehdotetut paikat ja päivämäärät;
 - c) aikataulu;
 - d) eri tehtäviin osoitetut henkilöresurssit.
- 5) Ennen hakemusasiakirjojen jättämistä toteutettavan julkisen kuulemisen yhteydessä asianomaisten osapuolten on vähintään:
- a) julkaistava sähköisesti ja tapauksen mukaan painettuna enintään 15-sivuinen tiedote, jossa esitetään selkeästi ja tiiviisti hankkeen kehitysvaiheiden kuvaus, tarkoitus ja alustava aikataulu sekä kansallinen verkon kehittämissuunnitelma, harkitut vaihtoehtoiset reitit, mahdollisten vaikutusten tyypit ja ominaisuudet, mukaan lukien luonteeltaan rajatylittävä vaikutus, sekä mahdolliset lieventävät toimenpiteet ja joka julkaistaan ennen kuulemisen aloittamista. Tiedotteessa on lisäksi lueteltava 9 artiklan 7 kohdassa tarkoitetun yhteistä etua koskevan hankkeen verkkosivuston, 23 artiklassa tarkoitetun avoimuusfoorumin ja tässä liitteessä olevassa 1 kohdassa tarkoitetun menettelykäsikirjan verkko-osoitteet;
 - b) julkaistava kuulemista koskevat tiedot 9 artiklan 7 kohdassa tarkoitetulla yhteistä etua koskevan hankkeen verkkosivustolla, paikallishallintojen ilmoitustauluilla ja vähintään yhdessä tai tapauksen mukaan kahdessa paikallisessa tiedotusvälineessä;

- c) lähetettävä asianomaisille sidosryhmille, yhteenliittymille, järjestöille ja ryhmille kirjallisessa tai sähköisessä muodossa oleva kutsu asiaan liittyviin tapaamisiin, joissa huolenaiheista keskustellaan.
- 6) Edellä 9 artiklan 7 kohdassa tarkoitettulla hankkeen verkkosivustolla on julkaistava vähintään seuraavat tiedot:
- a) päivä, jona hankkeen verkkosivusto on viimeksi päivitetty;
 - b) verkkosivuston sisältö käännettynä englanniksi ja niiden jäsenvaltioiden kaikille kielille, joita hanke koskee tai joihin hankkeella on merkittävä rajatylittävä vaikutus liitteessä IV olevan 1 kohdan mukaisesti;
 - c) 5 kohdassa tarkoitettu tiedote, johon on päivitetty uusimmat tiedot hankkeesta;
 - d) ei-tekninen ja säännöllisesti päivitetty tiivistelmä, josta käy ilmi hankkeen kulloinenkin tilanne, mukaan lukien maantieteelliset tiedot, ja johon merkitään selvästi muutokset aikaisempiin versioihin, kun tekstiä päivitetään;
 - e) 5 artiklan 1 kohdan mukainen toteuttamissuunnitelma, johon on päivitetty uusimmat tiedot hankkeesta;
 - f) varat, jotka unioni on jakanut ja maksanut hankkeeseen;
 - g) hankkeen ja julkisen kuulemisen yleissuunnitelma, jossa mainitaan selvästi julkisten kuulemisten päivämäärät ja paikat sekä suunnitellut, kyseisten kuulemisten kannalta olennaiset käsiteltävät asiat;
 - h) yhteystiedot lisätietojen tai -asiakirjojen hankkimista varten;
 - i) yhteystiedot huomautusten ja vastalauseiden esittämiseksi julkisten kuulemisten aikana.

LIITE VII

INFRASTRUKTUURITARPEIDEN TUNNISTAMISTA KOSKEVAT RAPORTIT

Menetelmäkehyksellä, jonka ACER laatii Sähkö-ENTSO:n ja ENNOH:n suorittamaa infrastruktuuritarpeiden tunnistamista varten, varmistetaan, että 12 artiklassa tarkoitetuissa infrastruktuuritarpeiden tunnistamista koskevissa raporteissa noudatetaan seuraavia periaatteita:

- 1) Se perustuu tämän asetuksen 11 artiklan mukaiseen keskeiseen skenaarioon, ja sitä täydennetään tarvittaessa lisäarvioinnilla käyttäen keskeisen skenaarion **herkkyysanalyysia** [...].
- 2) Siinä noudatetaan monialaista ja yhdenmukaista lähestymistapaa, jossa otetaan huomioon sähkö-, vety- ja kaasualojen sekä tarvittaessa kaukolämpö- ja hiilidioksidialojen keskinäiset yhteydet.
- 3) Siinä varmistetaan, että tarpeet määritetään analysoimalla sähkö- ja vetyverkkoratkaisujen tehokkainta yhdistettyä vaikutusta, mukaan lukien johdottomat ratkaisut, fossiiliton joustavuus tai muut vaihtoehdot järjestelmän laajentamiselle, jotta saavutetaan optimaalinen energiaverkko energia- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Optimaalisen energiaverkon olisi myös varmistettava toimitusvarmuus ja parannettava Euroopan teollisuuden markkinoiden yhdistymistä ja kilpailukykyä lisäämällä hintojen lähentymistä asianomaisten markkinoiden ja tarjousalueiden välillä sekä sähköverkon yhteenliittämistä.
- 4) Siinä tarkastellaan keskipitkää [...] ja pitkää [...] aikaväliä, **joka on mukautettu skenaarion aikatauluun** ja perustuu realistiseen alkuverkkoon kunkin aikavälin osalta, ja määritetään jäsenvaltioiden rajoilla esiintyvät tarpeet ja kansallisella tasolla esiintyvät tarpeet, jos näillä on rajat ylittävä merkitys, ottaen huomioon myös infrastruktuurin kehitys kolmansissa maissa EU:n poliittisten painopisteiden mukaisesti.

- 5) Siinä otetaan huomioon eurooppalainen näkökulma määrittämällä ensin rajat ylittävät tarpeet, minkä jälkeen määritetään mahdolliset infrastruktuurin vahvistamistarpeet kansallisella tasolla.
- 6) Se on riittävän yksityiskohtainen ja tarkka, jotta voidaan ottaa asianmukaisesti huomioon verkon nykyiset ja tulevat rajoitteet ja mahdollistaa sitä seuraava infrastruktuuritarpeiden tunnistaminen alueellisella ja kansallisella tasolla. Lisäksi siinä annetaan selkeät tiedot infrastruktuuripuutteiden korjaamiseksi tarvittavista investoinneista sekä näiden investointien kumulatiivisista hyödyistä energiajärjestelmälle.
- 7) Siinä tarkastellaan sähkön osalta infrastruktuuria ja johdottomia ratkaisuja, jotka johtaisivat aiempaa optimoidumpaan energiajärjestelmään, ottaen asianmukaisesti huomioon fossiilittoman joustavuuden mahdollisuudet ja käytön, varastointi mukaan luettuna. Kun tarpeet sovitetaan yhteen niiden hankkeiden kanssa, jotka on esitetty sisällytettäväksi unionin laajuiseen kymmenvuotiseen verkon kehittämissuunnitelmaan, tähän liitetään selvitys siitä, miten johdottomat ratkaisut, fossiiliton joustavuus tai muut vaihtoehdot järjestelmän laajentamiselle on otettu huomioon.
- 8) Se on sellaisen avoimen prosessin tulos, joka perustuu luotettaviin välineisiin ja tietoihin ja jossa edellytetään ajantasaisia ja todennettuja kustannusoletuksia. Tässä yhteydessä siinä käytetään selkeitä ja määrällisesti ilmaistavia kriteerejä alkuverkon määrittämiseksi. Keskeiset asiaan liittyvät sidosryhmät osallistuvat panosten antamiseen ja tulosten validointiin sellaisen kuulemisprosessin kautta, jonka rakenne mahdollistaa huomautusten huomioon ottamisen.
- 9) Se tuottaa erityisiä ja määrällisiä tuloksia, joiden avulla voidaan mitata mahdollisten infrastruktuuripuutteiden merkittävyys tietyissä paikoissa, sekä johdottoman että uuden infrastruktuurin osalta. Tunnistetuissa tarpeissa olisi tätä varten ilmoitettava markkinaosapuolille tärkeimmät rajat ylittävän siirtoinfrastruktuurin puutteet, jotka on korjattava [...], mukaan lukien sisäinen infrastruktuuri, jolla on merkittävä rajat ylittävä vaikutus.